

Cyprus Mental Health
Institute

ISSN 1302-7840
E-ISSN 2667-8225

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi

Vol/ Cilt 7. Issue/Sayı:1, March 2025

- The Adult Bullying Scale: An Adaptation Study
Yetişkinlerde Zorbalık Ölçeği: Bir Uyarılma Çalışması
- The Mediating Role of Anxiety in the Relationship Between Humor Coping and Secondary Traumatic Stress
İkincil Travmatik Stres ve Mizah Yoluyla Başa Çıkma Arasındaki İlişkide Kaygının Aracı Rolü
- Workplace Cyber Bullying in Accommodation Businesses, Psychological Wellness and Emotional Intelligence
Konaklama İşletmelerinde İş Yeri Siber Zorbalığı, Psikolojik İyi Oluş ve Duygusal Zekâ
- Mothers' Self-Esteem and Maternal Attitudes
Annelerin Benlik Saygısı ve Ebeveynlik Tutumları
- Exploring the Needs and Profiles of Gifted Children: An Analysis of WISC-R Results and Test Administrators' Recommendations
Üstün Yetenekli Çocukların İhtiyaçlarının ve Profillerinin Araştırılması: WISC-R Sonuçlarının Analizi ve Test Yöneticilerinin Önerileri
- Comparison of Aging Anxiety and Ageism Attitudes Among Young and Middle Adults
Genç ve Orta Yetişkinler Arasında Yaşlanma Kaygısı ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutumlarının Karşılaştırılması
- The Effect of Maternal and Paternal Depressive Symptom Levels in the Postpartum Period on Marital Adjustment and Quality of Sexual Life
Doğum Sonu Dönemde Görülen Anne ve Baba Depresif Belirti Düzeyinin Evlilik Uyumu ve Cinsel Yaşam Kalitesine Etkisi
- The Effect of Seasonal Agricultural Worker Mothers' Maternal Gatekeeping Status on Their Emotional Abuse Potential Toward Their 3-6 Years Old Children
Mevsimlik Tarım İşçisi Olan Annelerin Anne Bekçiliği Durumlarının 3-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Duygusal İstismar Potansiyellerine Etkisi
- The Effect of Table Tennis Exercises on Mindfulness and Psychological Resilience of Children and Adolescents
Masa Tenisi Egzersizlerinin Çocuk ve Ergenlerin Bilinçli Farkındalık ve Psikolojik Sağlamlıkları Üzerindeki Etkisi
- Overview of Research on Social Media Addiction in Students
Öğrencilerde Sosyal Medya Bağımlılığı Araştırmalarına Genel Bakış
- Female Criminality, Incarceration and Mental Health: A Comparative Study
Kadın Suçluluğu, Mahkûmluk ve Ruh Sağlığı: Karşılaştırmalı Bir Çalışma

Bağımlılık Tedavisinde ***YENİ UMUT***

Pembe Köşk Psikiyatri Hastanesi

Değirmen Sokak, No: 7 Karşıyaka / Girne / KKTC

Tel: (+90)548 883 83 07 - E-mail: info@pembekoskhastanesi.com - www.pembekoskhastanesi.com

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi

Vol.7, Issue 1, March 2025 / Cilt.7, Sayı:1, Mart 2025

QUARTERLY / ÜÇ AYDA BİR YAYIMLANIR

EDITORIAL IN CHIEF / YAYIN YÖNETMENİ

Prof. Dr. Mehmet Çakıcı

DEPUTY EDITORS / YAYIN YÖNETMENİ YARDIMCILARI

Prof. Dr. Kültegin Ögel

Prof. Dr. Tamer Aker

Assoc. Prof. Dr. Zihniye Okray

EDITORIAL ADVISORY BOARD / YAYIN DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Peter R. Martin, Nashville / ABD

Prof. Dr. Ebru Çakıcı, Nicosia / Cyprus

Prof. Dr. Nesrin Dilbaz, İstanbul / Turkey

Prof. Dr. Jair C. Soares, Houston / ABD

Prof. Dr. Orhan Doğan, İstanbul / Turkey

Prof. Dr. Vlada Pishchic, Rostov / Rusya

Prof. Dr. Saba Abacı, New York/USA

Prof. Dr. Antonio Prunas, Milan / Italy

Prof. Dr. Fatmagül Cırhınlioğlu, Nicosia / Cyprus

Prof. Dr. Figen Karadağ, İstanbul / Turkey

Prof. Dr. Lut Tamam, Adana / Turkey

Prof. Dr. Özlem Kararımak, İstanbul / Turkey

Prof. Dr. Alim Kaya, Famagusta / Cyprus

Prof. Dr. Münevver Yalçınkaya, Nicosia / Cyprus

Prof. Dr. Oğuz Polat, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof. Dr. Rabia Bilici, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof. Dr. İbrahim Taymur, Bursa / Turkey

Assoc.Prof.Dr. İrem Erdem Atak, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Elif Mutlu, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Ülgen H. Okyayuz, Nicosia / Cyprus

Assoc.Prof.Dr. Aylin Özbek, İzmir / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Merih Altıntaş, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Tayfun Doğan, İstanbul / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Bahar Baştuğ, Ankara / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Sibel Dinçyürek, Famagusta / Cyprus

Assoc.Prof.Dr. İpek Sönmez, Nicosia / Cyprus

Assoc.Prof.Dr. Utku Beyazıt, Antalya / Turkey

Assoc.Prof.Dr. Sultan Okumuşoğlu, Lefke / Cyprus

Asst.Prof.Dr.Besedova Petra, Hradec Kralove/Czech Republic

Asst.Prof.Dr. Kuzeymen Balıkcı, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Deniz Ergün, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Ezgi Ulu, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Meryem Karaaziz, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr.Fusun Gökkaya, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr Aslı Niyazi, Kalkanlı / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Hande Çelikay Söyler, İzmir / Turkey

Asst.Prof.Dr. Asuman Bolkan, Kyrenia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Ayhan Çakıcı Eş, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Zafer Bekiroğulları, Londra / İngiltere

Asst.Prof.Dr. Başak Bağlama, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Linda Fraim, Kyrenia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Çiğdem Dürüst, Kyrenia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Ömer Gökel, Nicosia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Güley Bilgi Abatay, Kyrenia / Cyprus

Asst.Prof.Dr. Şenel Çıtak, Ordu / Turkey

Asst.Prof.Dr. Pınar Dursun, Afyon / Turkey

Dr. Bingül Subaşı, Nicosia / Cyprus

Dr. Damla Alkan, Nicosia / Cyprus

Dr. Gloria Manyeruke, Harare / Zimbabwe

Dr. Fatoş Özeylem, Mağusa / Cyprus

Dr. Nurlaila Effendy, Mandala / Indonesia

Dr. Zümrüt Gedik, İzmir / Turkey

Dr. Oğuzhan Kılınçel, İstanbul / Turkey

Dr. Enes Sargedik, Düzce / Turkey

Dr. Gülçin Karadeniz, İstanbul / Turkey

Dil Editörü / Language Editor: MSc.Zuhal Koreli

Dış İlişkiler Editörü / Foreign Relations Editor: MSc. Atakan Taşkiran

İstatistik Editörü / Statistics Editor: Assist Prof. Ayhan Çakıcı Eş

Web Editörü / Web Editor: MSc.Nur Şeyda Peker

Owner / Sahibi: Ebru Çakıcı

Broadcast Manager / Sorumlu Yazı İşleri Md.: Mehmet Eş

Press / Baskı : Kıbrıs Haberatör Basın Yayın

Number: +90 542 855 33 93

E-mail: ktrppdergisi@gmail.com

Web Page /Web Sitesi: <http://www.ktrppdergisi.com/>

©Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is published by Cyprus Mental Health Institute

Emerging Sources Citation Index (ESCI), Scopus, International Committee Of Medical Journal Editors (ICMJE), EBSCOhost, Orcid, Open Access, Creative Commons, Cite Factor, Scientific Indexing Services (SIS), Researchbiv, Directory Of Research Journal Indexing (DRJI), Eurasian Scientific Journal Index (ESJI), Dergipark, Turkish Psychiatry Index, Turkish Medline, Idealline, İntihal.Net, International Scientific Indexing (ISI), Index Copernicus, Journal Factor (JF), Google Scholar, Crossref, Asos Index, Systematic Impact Factor (SIF), OCLC Worldcat, Safetylit, Europub, Advanced Sciences Index, Rootindexing, Cosmos, Scilit, Sherpa Romeo, Turkish Citation Index, J- Gate, Internet Archive, Isnad, Infobase Index, APA PsycInfo, Cabells Journalytics

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License.

CONTENTS / İÇİNDEKİLER

EDITORIAL / EDITÖRDEN

Editorial Mehmet Çakıcı2

ORIGINAL ARTICLES / ARAŞTIRMALAR

The Adult Bullying Scale: An Adaptation Study
Yetişkinlerde Zorbalık Ölçeği: Bir Uyarılma Çalışması
Gökçe Deniz Kadan, Füsün Gökkaya, Şeyma Tunçay3

The Mediating Role of Anxiety in the Relationship Between Humor Coping and Secondary Traumatic Stress
İkincil Travmatik Stres ve Mizah Yoluyla Başa Çıkma Arasındaki İlişikte Kaygının Aracı Rolü
Aybüke İrem Şahin, Ahmet Sapanç13

Workplace Cyber Bullying in Accommodation Businesses, Psychological Wellness and Emotional Intelligence
Konaklama İşletmelerinde İş Yeri Siber Zorbalığı, Psikolojik İyi Oluş ve Duygusal Zekâ
Gökçalp Nuri Selçuk, Yasemin Asiltürk Okutan21

Mothers' Self-Esteem and Maternal Attitudes
Annelerin Benlik Saygısı ve Ebeveynlik Tutumları
Ayhan Babaroğlu.....32

Exploring the Needs and Profiles of Gifted Children: An Analysis of WISC-R Results and Test Administrators' Recommendations
Üstün Yetenekli Çocukların İhtiyaçlarının ve Profillerinin Araştırılması: WISC-R Sonuçlarının Analizi ve Test Yöneticilerinin Önerileri
Aylin Kaplan Sayı, Savaş Akgül, Nüket Afat39

Comparison of Aging Anxiety and Ageism Attitudes Among Young and Middle Adults
Genç ve Orta Yetişkinler Arasında Yaşlanma Kaygısı ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutumlarının Karşılaştırılması
Zeynep Gümüş Demir, Mahmut Yılmaz48

The Effect of Maternal and Paternal Depressive Symptom Levels in the Postpartum Period on Marital Adjustment and Quality of Sexual Life
Doğum Sonu Dönemde Görülen Anne ve Baba Depresif Belirti Düzeyinin Evlilik Uyumu ve Cinsel Yaşam kalitesine Etkisi
Dilek Ayakdaş Dağlı, Ekin Dila Topaloğlu Ören59

The Effect of Seasonal Agricultural Worker Mothers' Maternal Gatekeeping Status on Their Emotional Abuse Potential Toward Their 3-6 Years Old Children
Mevsimlik Tarım İşçisi Olan Annelerin Anne Bekçiliği Durumlarının 3-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Duygusal İstismar Potansiyellerine Etkisi
Özlem Yılmaz Demirel, Mahmut Yılmaz66

The Effect of Table Tennis Exercises on Mindfulness and Psychological Resilience of Children and Adolescents
Masa Tenisi Egzersizlerinin Çocuk ve Ergenlerin Bilinçli Farkındalık ve Psikolojik Sağlamlıkları Üzerindeki Etkisi
Gökhan Çakır, Taner Erol, Dursun Kırcı.....74

REVIEW ARTICLES / DERLEMELER

Overview of Research on Social Media Addiction in Students
Öğrencilerde Sosyal Medya Bağımlılığı Araştırmalarına Genel Bakış
Hüsnü Ergün.....82

Female Criminality, Incarceration and Mental Health: A Comparative Study
Kadın Suçluluğu, Mahkûmluk ve Ruh Sağlığı: Karşılaştırmalı Bir Çalışma
Zübeyit Gün93

INSTRUCTION FOR AUTHORS/ YAZARLARA BİLGİLER102

EDITORIAL / EDİTÖRDEN

Mehmet Çakıcı

Değerli Okuyucular,

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi olarak 2025 yılının Mart sayısını yayınlamış olmaktan büyük mutluluk duyuyoruz. Dünya giderek daha karmaşık hale geldi. Savaşlar ve çatışmalar yanında giderek gelişen teknoloji de hızla insan hayatı içerisinde yenini alıyor. Yapay zekâ ve bununla birlikte gelişen yazılım teknolojisi insanlığı daha teknolojik bir dünyada yaşamasına yol açıyor. Artık robotlar, uçan arabalar, dronlar ve bunun gibi tüm bu gelişen teknoloji insan hayatının artık bir gerçeği olarak önümüzdeki yıllarda daha fazla hayatımız içerisinde rol alacaktır. İnsan gücü ile meydana gelen savaşlarla sağlanmaya çalışılan üstünlük artık yerini teknolojiadaki yarışlara yerini bırakıyor. Savaşlar aslında ekonomik savaşlara, ancak ekonomik savaşlar da yapay zekâ ile destekli yazılım programlarıyla olacak hale geliyor. Gelecekte bu teknolojik gelişme robotlar ve yapay zekâ ile bütünleşen ruh sağlığı uzmanlarının da oluşmasına da yol açacaktır. Bu durum başka bir tartışmaya sebep olacağı benziyor. Acaba yapay zekâ ve robotlar insan tecrübesinin ve sezgilerinin yerine geçebilecek mi bilemiyoruz. Tüm bu gelişme psikolojik desteğin ve terapilerin yerine ne ölçüde geçecek zamanla bunu göreceğiz. Ancak çok deneyimli ve iyi eğitilmiş bir ruh sağlığı uzmanının yerine geçemeyeceği kanaatim çok yüksektir. Çok donanımlı ve tecrübeli ruh sağlığı uzmanlarına bundan sonra daha da ihtiyaç vardır. Dolayısıyla ruh sağlığı uzmanlarının iyi yetiştirilmesi ve eğitilmesi çok da önemli olmaya devam edecektir. Dolayısıyla bu eğitimleri daha etkin bir şekilde sağlamak için ruh sağlığı uzmanlarının yerine robotları değil robotlardan faydalanılan bir teknolojiyi ruh sağlığı uzmanlarının yetişmesine olanak sağlayacak hale getirmeliyiz. Dergimiz de ruh sağlığı alanındaki bilimsel gelişmeye ve teknolojinin de etkin şekilde katıldığı bilimsel çalışmaların yayınlanmasına özen göstereceğiz. Dergimiz kendi yerel bölgesi olan Kıbrıs'ta psikiyatri ve psikoloji alanındaki en geniş ağa sahip indekslerde ilk sırada olmaya devam ediyor. Scimago'da 9 Türk psikiyatri dergisinden biri olmaya ve Klinik Psikoloji'de ise ikinci sırada olmaya devam ediyor. Dergimizin SCOPUS ve Web of Science listelerinde bulunması yanında Tr Dizin içerisinde de yer alma beklentimiz sürmektedir. Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin Mart 2025 sayısının yayınlanmasında tüm katkı koyan herkese teşekkür ederiz.

Dear Readers,

As the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, we are pleased to have published the March 2025 issue. The world has become increasingly complex. In addition to wars and conflicts, developing technology is rapidly making its way into human life. Artificial intelligence and the developing software technology that comes with it are causing humanity to live in a more technological world. Now, robots, flying cars, drones and all these developing technologies will play a more important role in our lives in the coming years as a reality of human life. The superiority that is tried to be achieved through wars with human power is now giving way to races in technology. Wars are economic wars, but economic wars are also becoming possible with software programs supported by artificial intelligence. In the future, this technological development will also lead to the formation of mental health specialists who integrate with robots and artificial intelligence. This situation seems to cause another debate. We do not know whether artificial intelligence and robots will be able to replace human experience and intuition. We will see in time to what extent all these developments will replace psychological support and therapies. However, I strongly believe that they cannot replace a very experienced and well-educated mental health specialist. There is an even greater need for well-equipped and experienced mental health specialists. Therefore, it will continue to be very important for mental health specialists to be well-educated and trained. Therefore, to provide this training more effectively, we should not replace mental health specialists with robots, but with a technology that uses robots to enable the training of mental health specialists. In our journal, we will pay attention to the scientific developments in the field of mental health and to the publication of scientific studies in which technology is actively involved. Our journal continues to be ranked first in the indexes with the widest network in the field of psychiatry and psychology in its local region, Cyprus. It continues to be one of the 9 Turkish psychiatry journals in Scimago and second in Clinical Psychology. In addition to our journal being listed in SCOPUS and Web of Science, we also expect to be listed in Tr Index. We would like to thank everyone who contributed to the publication of the March 2025 issue of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology.

¹Prof. Dr., Cyprus Science University, Economics, Administrative and Social Sciences Faculty, Department of Psychology, Kyrenia, TRN Cyprus, Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-7043-183X>

Address of correspondence/Yazışma adresi: Dr. Fazıl Küçük Street, 80, Cyprus Science University, Economics, Administrative and Social Sciences Faculty, Department of Psychology, Kyrenia, TRN Cyprus. **E-mail:** editör.ktpp@gmail.com

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

The Adult Bullying Scale: An Adaptation Study

Yetişkinlerde Zorbalık Ölçeği: Bir Uyarlama Çalışması

Gökçe Deniz Kadan¹, Füsün Gökkaya², Şeyma Tunçay³

Abstract:

This study aimed to adapt the “Bullying Questionnaire” developed by Baughman and his colleagues to Turkish culture. The study sample consists of 542 adults. The sociodemographic information form prepared by the researcher, The Bullying Questionnaire, The Second Revision of the Revised Cyber Bullying Scale - II and The Dirty Dozen Scale were used for data collection. For the analysis of the data, exploratory and confirmatory factor analysis was performed using SPSS 26 and AMOS 24 programs. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO= .940) Measure of Sampling Adequacy and Bartlett’s Test of Sphericity ($\chi^2= 6150.337$, $sd=153$, $p<.05$) were conducted to determine the conformance of data to factor analysis. According to the exploratory factor analysis, the final version of the scale accounts for 51% of the total variance and consists of 18 items gathered under 1 factor. Confirmatory factor analysis was used to test the results obtained as a result of exploratory factor analysis. It was concluded that the results obtained from confirmatory factor analysis (CMIN/DF= 5.021, GFI= .90, CFI= .92, NFI= .91, RMSEA= .09, RMR= .048) were consistent with the findings of exploratory factor analysis. Cronbach's alpha, item-total correlation, test-retest and similar scale validity methods were used in the validity and reliability analyses of the scale. The Cronbach's alpha internal consistency coefficient obtained from the overall scale was calculated as .94. The findings obtained as a result of the analyses were discussed in the framework of the literature, and it was determined that the Bullying Questionnaire had the necessary psychometric properties.

Keywords: *Adult Bullying, Bully, Bullying, Reliability, Validity.*

¹MA., Cyprus International University, Faculty of Arts and Sciences, Clinical Psychology, Nicosia, TRNC, E-mail: gokce.kadan@gmail.com, ORCID ID: 0009-0009-5994-4093

²Assist. Prof. Dr., İzmir Tinaztepe University, Faculty of Postgraduate Studies, Psychology Department, İzmir, Turkey, E-mail: fusun.gokkaya@tinaztepe.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-9392-0724.

³PhD Student, Istanbul Arel University, Faculty of Arts and Sciences, Psychology, Istanbul, Turkey, E-mail: seyma.tuncay@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3551-3503.

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Şeyma Tunçay, PhD Student, İstanbul Arel University, Psychology Doctorate Programme, Merkez Efendi District, Eski Londra Asphalt Street, No 1/3, 34010 Zeytinburnu/İstanbul. E-mail: seyma.tuncay@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0003-3551-3503

Date of Received/Geliş Tarihi: 13.09.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 11.12.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 21.12.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Deniz Kadan, G., Gökkaya, F., & Tunçay, Ş. (2025). The Adult Bullying Scale: An Adaptation Study, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology* 7(1), 3-12

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpjppdergisi.com). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Bu çalışmanın amacı Baughmann ve arkadaşları tarafından geliştirilen Yetişkinlerde Zorbalık Ölçeği'ni (Bullying Questionnaire) Türk kültürüne uyarlamaktır. Araştırmanın örneklemini 18-64 yaş aralığındaki 542 yetişkin oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında katılımcıların sosyodemografik bilgilerini içeren araştırmacı tarafından hazırlanan Sosyodemografik Bilgi Formu, Yetişkinlerde Zorbalık Ölçeği (Bullying Questionnaire), Yenilenmiş Siber Zorbalık Envanteri-II ile Karanlık Üçlü Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 26 ile AMOS 24 programları kullanılarak açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğuna bakma amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO=.940) katsayısı ve Bartlett Küresellik Testi ($\chi^2=6150.337$, $sd=153$, $p<.05$) hesaplanmıştır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi ile ölçeğin, toplam varyansın %51.24'ünü açıklayan tek faktörlü ve 18 maddeden oluşan son haline karar verilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi ile elde edilen sonuçların test edilmesi için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinden elde edilen sonuçların (CMIN/DF= 5.021, GFI= .90, CFI= .92, NFI= .91, RMSEA= .09, RMR= .048) açımlayıcı faktör analizi bulguları ile uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin geçerlik güvenirlik analizlerinde Cronbach's alfa, madde toplam korelasyonu, test-tekrar test ve benzer ölçek geçerliği yöntemleri uygulanmıştır. Ölçeğin Cronbach's alfa değeri .94 olarak hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular alanyazın çerçevesinde tartışılmış, Yetişkinlerde Zorbalık Ölçeği'nin gerekli psikometrik özelliklere sahip olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yetişkin Zorbalığı, Zorba, Zorbalık, Geçerlik, Güvenirlik.

Introduction

Bullying is defined as a person's regular and conscious display of aggressive behavior with the aim of harming someone s/he considers to be weaker physically or psychologically (Piotrowski & King, 2016). The concept of bullying in adults entered the literature with the studies by Randall (1997). Bullying among adults has many negative consequences. For example, there appears to be a relationship between adult bullying and narcissism (Baughman et al., 2012). Retrospective studies show that those who went through bullying during their childhood are at high risk for the use of alcohol, marijuana and illegal drugs during their young adulthood period and that they have criminal behaviors (Kim et al., 2011). Due to its possible negative consequences, working with bullies as well as victims to prevent bullying leads to behavioral change (for exm., Masakala et al., 2023). It is necessary to distinguish adult bullies in order to identify adult bullies who have many difficulties, such as involvement in crime work-relationship problems, and to prevent adult bullying and thus protect the victims. In this context the main purpose of this study is to conduct a validity and reliability study by adapting the "Bullying Questionnaire" (Baughman et al., 2012) scale to Turkish. Thus, a measurement tool to measure bullying behavior in adults will be attempted to be brought into the Turkish literature. Through this scale, it is hoped to lead future scientific studies by understanding adult bullying, which is a subject open to research.

Method

Processes and Participants

Within the scope of the adaptation study, firstly, a study permit (-100-4209, EKK21-22/012/06) was obtained from the Cyprus International University Ethics Committee after obtaining the necessary written approvals for the scales used in the study.

A backward translation pattern was used in the adaptation phase of the Adult Bullying Scale (ABS). Following the translation stages, the finalized scale was applied to 35 people and its clarity was checked. During the adaptation phase of the scale, items can be added or removed from the scale by taking into account the effect of culture (Jesus and Valente, 2016). In this context, Dr. Tony Vernon, one of the developers of the scale, was contacted and permission was obtained to add or remove items from the scale in order to make it suitable for Turkish culture. With the pilot study, clarity was checked with the opinions of the participants, and information was obtained about the scale items and their personal experiences regarding bullying behaviors. As a result, item 18, that is "I spoke ill of someone to others around them so that s/he felt left out," was added to the scale. When the questions in the survey were asked to the participants, answers such as "We would do it not within 1 month, but before." were received. The "answer by considering the last month" prompt of the scale was updated to "answer by thinking of the last six months" and also by contacting the researchers who developed the original scale.

The data were collected from social media (Instagram, Twitter) between April and August 2022, via Google Forms, using the convenience sampling method. When the data collection process was over, agreed to participate in the study and voluntarily filled out the informed consent form 563 participants were reached. Outliers were removed from the data set and analyses continued with 542 participants.

The number and percentage distributions of the participants' descriptive characteristics are shown in Table 1.

Table 1. Descriptive Characteristics of Participants

Variable	Groups	Participant number (n)	Percentage (%)
Gender	Female	262	48.3
	Male	280	51.7
	Total	542	100.0
Marital Status	Married	184	33.9
	Single	322	59.5
	Divorced	26	4.8
	Widower	10	1.8
	Total	542	100.0
Education Level	Primary School (1)	40	7.4
	Middle School (2)	49	9.0
	High School (3)	117	21.6
	Associate/Bachelor Degree(4)	263	48.5
	Master/Ph.D.(5)	73	13.5
	Total	542	100.0

When the data obtained from the research were examined, the average age of the participants was 31.71. It is observed that 262 of the participants were females (48.3%) and 280 were males (51.7%). It is observed that 184 participants who have made up the sample are married (33.9%), 322 participants are single (59.5%), 26 participants are divorced (4.8%), 10 participants are widower (1.8%). It was seen that 40 people included in the sample were primary school graduates (7.4%), 49 were middle school graduates (9.0%), 117 were high school graduates (21.6%), 69 had associate degree (12.7%), 194 had bachelor's degree (35.8%), 70 had master's degree (12.9%) and 3 had Ph.D. (0.6%).

Data Collection Tools

Sociodemographic Information Form

The researcher created a four-question Sociodemographic Information Form to obtain socio-demographic information from the participants. Name and surname were not requested in the Sociodemographic Information Form, but participants were expected to answer questions about age, gender, marital status, and educational status.

Adult Bullying Scale (ABS)

The original scale was prepared as a 5-point Likert type (Baughman et al., 2012). Participants were prompted to respond to the behavioral statements given by checking "Never" if it was never done in the last month, "Rarely" if it was done once, "Sometimes" if it was done 1-3 times, "Often" if it was done 4-8 times, and "Always" if it was done more than 8 times. As the score of the person filling out the scale increases, bullying behavior increases. The scale has 4 sub-dimensions, namely "direct physical bullying, direct verbal bullying, direct bullying (the sum of direct physical and direct verbal bullying), and indirect bullying", and 5 separate scores are obtained from the scale. In the Adult Bullying Scale, Cronbach's alpha value was .69 for direct physical bullying subscale, .83 for direct verbal bullying subscale, .86 for direct bullying (sum of

direct physical and verbal bullying), and .76 for indirect bullying subscale and .89 for the total bullying score (Baughman et al., 2012). As a result of the analyses conducted for similar scale validity, a high correlation was found between the Machiavellianism subscale and direct verbal bullying ($r = .35$) subscale, the narcissism subscale and indirect bullying ($r = .21$) subscale, and the psychopathy subscale and direct bullying ($r = .53$) subscale (Baughman et al., 2012).

Revised Cyber Bullying Inventory-II (RCBI-II)

In this study, the Revised Cyber Bullying Inventory-II (RCBI-II), was used and Cronbach's alpha coefficient is .80 for cyber victims and .79 for cyber bullying (Topçu & Erdur-Baker, 2018). In this study, the "I did it" section of the RCBI-II cyberbullying scale was used. In this study, Cronbach's alpha coefficient for cyberbullying of RCBI-II was .78.

Dirty Dozen Scale (DDS)

The developers of the scale are Jonason and Webster (2010), and the adaptation of the scale to Turkish as well as its validity and reliability studies were carried out by Eraslan-Çapan et al. (2015). The scale has three sub-dimensions, which are Machiavellianism, psychopathy, and narcissism. Cronbach's alpha coefficients were calculated as .79 for the Machiavellianism dimension, .71 for the psychopathy dimension, and .87 for the narcissism dimension, respectively (Eraslan-Çapan et al., 2015). In this study, Cronbach's alpha coefficient was .86 for the Machiavellianism dimension, .78 for the psychopathy dimension, and .90 for the narcissism dimension.

Statistical Analyses

In the analysis of the data, exploratory and confirmatory factor analysis was performed using SPSS 26 and AMOS 24 programs. For the validity-reliability study conducted in the first phase of the study, the scale structure determined by exploratory factor analysis was tested by confirmatory

factor analysis. Bartlett Tests and Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) analysis were performed to check the conformity of the data set to factor analysis. The next step in the validity studies of the ABS, which has been found to be suitable for factor analysis, is the exploratory and confirmatory factor analysis to examine the structure validity of the scale. In the reliability studies of the scale, on the other hand, Cronbach's alpha and item total score correlation were examined to check internal consistency and homogeneity. For the criterion validity of the scale, the relationship between similar scales and (Dirty Dozen Scale and Revised Cyber Bullying Inventory – II) was examined using Pearson Correlation analysis. To examine the invariance of the scale over time, the test-retest method was used and Pearson Correlation analysis was performed.

Results

Internal Consistency of ABS

Since an item was added to the scale, Cronbach's alpha value was first calculated. In the analysis conducted to find the internal consistency of the scale, Cronbach's alpha coefficient, which was .89 in the original scale (Baughman et al., 2012), was found to be .94 in this study. This value indicates that the internal consistency of the scale is high. As seen in Table 2, the item-total correlations of all items of the ABS are positively loaded and vary between .507 and .807. Considering the item-total correlation values, it was decided that no item should be removed from the scale since there was no significant increase in Cronbach's alpha value in case of the deletion of any item from the scale, and no item was below the value of 0.25. It was considered appropriate to include all items in the analyses.

Table 2. Item Total Correlation Results of ABS

Item no.	Scale Average When the Item Is Removed	Corrected Item Total Correlation	Cronbach Alpha Value When the Item Is Removed
ABS1	28.65	.507	.942
ABS2	28.10	.583	.941
ABS3	28.43	.612	.940
ABS4	28.91	.624	.940
ABS5	28.68	.688	.939
ABS6	28.60	.773	.937
ABS7	28.76	.614	.940
ABS8	28.66	.770	.937
ABS9	28.62	.589	.941
ABS10	28.49	.807	.936
ABS11	28.19	.729	.938
ABS12	28.42	.758	.937
ABS13	28.87	.594	.941
ABS14	28.23	.710	.939
ABS15	28.75	.737	.938
ABS16	28.61	.578	.941
ABS17	28.80	.729	.938
ABS18	28.75	.669	.939

Structure Validity of the Scale

Accordingly, for the testing of the structure validity, the control of outliers which refer to the extreme values that are not parallel to the data set, the item analysis, in which the suitability of the scale items to the scale is determined, and the exploratory and confirmatory factor analysis are utilized.

Exploratory Factor Analysis

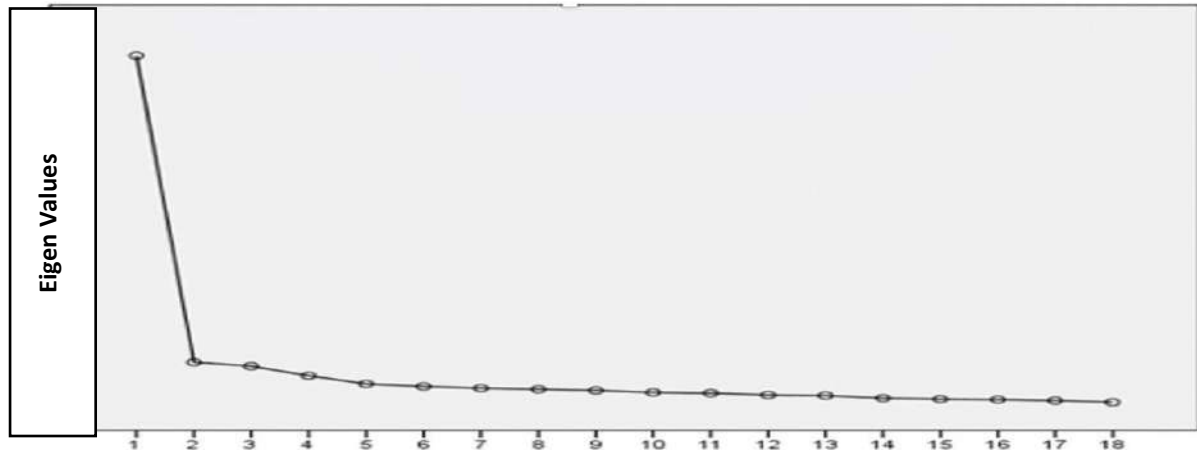
It is seen that the first factor alone accounts for 51.236% of the variance, the second factor alone accounts for 6.797% of the scale, and the third factor alone accounts for 6.231% of the scale. The variance value accounted for by three factors is 64.264%. It is sufficient for the total variance value accounted for by the factors to be between 40% and 60% (Shkeer and Awang, 2019).

Table 3. The Eigenvalues of the Adult Bullying Scale Items and the Variance Ratios They Describe

	Initial Eigenvalues			Eigenvalues Obtained After Conversion					
	Tot.	Variance %	Cum.%	Tot.	Variance%	Cum.%	Tot.	Variance%	Cum.%
1	9.222	51.236	51.236	9.222	51.236	51.236	5.119	28.437	28.437
2	1.223	6.797	58.033	1.223	6.797	58.033	3.823	21.241	49.678
3	1.122	6.231	64.264	1.122	6.231	64.264	2.625	14.586	64.264
4	.870	4.836	64.100						
5	.658	3.657	72.756						
6	.591	3.284	76.040						
7	.546	3.031	79.071						
8	.518	2.879	81.951						
9	.487	2.706	84.656						
10	.434	2.409	87.065						
11	.415	2.308	89.373						
12	.367	2.041	91.414						
13	.352	1.953	93.367						
14	.286	1.590	94.957						
15	.261	1.448	96.405						
16	.247	1.374	97.779						
17	.222	1.236	99.015						
18	.177	.985	100.000						

However, although it is found that there are three factors as a result of the exploratory factor analysis, it is seen that the values of the second and third factors have values quite close to the value of 1, so their eigenvalues are quite weak. Following these values obtained, the Scree-Plot Graph was reviewed in order to decide on the conformance of the scale for evaluation with a 3-factor structure. The point where the slope starts to disappear on the graph is used to determine

the number of factors (Gorsuch, 1990). According to the Screen-Plot Graph (Figure 1), the slope began to flatten after the first point due to the fracture that occurred after the first dimension. The contribution of the factors after the first point to the variance is both small and approximately the same. This result suggested that it would not be appropriate to evaluate the scale with a three-factor structure.

Figure 1. Scree Plot Graph for Adult Bullying Scale**Scree Plot Graph**

Item no.

In order to decide whether to continue with the three-factor structure of the scale, the relationship of the scale items with each other was also examined. As can be seen in Table 4, the fact that the 14 items of ABS (except 3, 5, 13 and 1)

show a high degree of relationship with each other indicates that there may be a multiple connection problem. These results indicate that it would be appropriate to evaluate the scale with a single-factor structure.

Table 4. Factor Loads and Values Belonging to the Items of the Adult Bullying Scale

	Item		
	1	2	3
ABS3	.735		
ABS12	.721	.309	
ABS5	.719		
ABS18	.713	.396	
ABS14	.661		.316
ABS8	.642	.425	
ABS10	.633	.429	.347
ABS11	.588		.435
ABS6	.531	.399	.483
ABS7	.507	.378	
ABS13		.826	
ABS17	.404	.728	
ABS15	.473	.683	
ABS4		.645	.365
ABS16	.426	.570	
ABS1			.810
ABS9		.478	.651
ABS2	.480		.645

When deciding on the number of factors of ABS, the assumption that ABS has a one-factor structure was reinforced, taking the item total correlation results seen in Table 2, the variance ratios seen in Table 3 and the slope determined in Figure 2 into account. Accordingly, it is possible to say that the Adult Bullying Scale has a one-factor structure that accounts for 51% of the total variance, instead of three factors. In order to clarify this situation, confirmatory factor analysis was performed using the AMOS program.

Confirmatory Factor Analysis

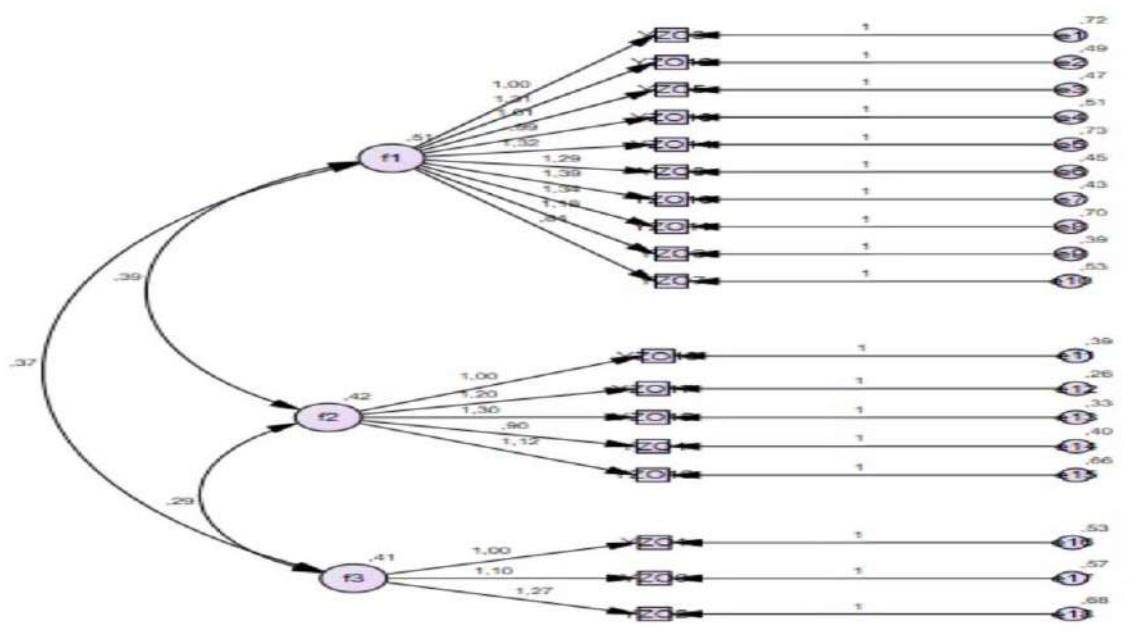
Confirmatory factor analysis (CFA) was conducted through the AMOS 24 program to check the data compliance with

the single-factor structure obtained from the exploratory factor analysis conducted for the validity studies of ABS. The results of confirmatory factor analysis can be seen in Table 5. As the result of the examination of the CFA results (CMIN/DF: 7.822, GFI: .81, CFI: .85, NFI: 0.83, RMSEA: .11, RMR: .06), it is observed that the scale is not compliant with the three-factor model in parallel to the exploratory factor analysis findings. Compliance indices obtained by the confirmatory factor analysis repeated in a way to be a one-factor structure should be within the acceptable compliance limits (CMIN/DF: 5.021, GFI: .90, CFI: .92, NFI: .91, RMSEA: .09, RMR: .048), and thus, it was decided that it would be more appropriate to evaluate ABS in a single-factor structure.

Table 5. Confirmatory Factor Analysis Results of Adult Bullying Scale

Reviewed Compliance Index	Compliance Criteria	CFA Compliance Index of ABS	Single-Factor Compliance Index of ABS
CMIN/DF	≤ 2.5 perfect fit for small sample ≤ 3 perfect fit for large sample ≤ 5 moderate fit	7.822	5.021
GFI	≥ 0.85 good ≥ 0.90 perfect	.812	.90
CFI	≥ 0.90 good ≥ 0.95 perfect	.852	.92
NFI	≥ 0.90 good ≥ 0.95 perfect	0.83	.91
RMSEA	≤ 0.05 perfect ≤ 0.06 – 0.08 good ≤ 0.10 poor fit	.112	.09
RMR	≤ 0.08 good fit	.063	.048

Figure 2. Confirmatory Factor Analysis of the Adult Bullying Scale

Criterion Validity

In this study, the validity of the criterion was examined by examining the relationship between Adult Bullying Scale, and Revised Cyber Bullying Scale-II (Topçu & Erdur-Baker, 2018) and Dirty Dozen Scale (Eraslan-Çapan et al., 2015) and calculating the correlations of ABS with similar scales. Before starting the analysis, the normality distribution was examined and it was decided to make Pearson correlation analysis as the data showed a normal distribution. As seen in Table 2, there was a positive and highly statistically significant relationship between ABS

and RSBS-II scores ($r=.80$; $p<.05$); a positive and highly statistically significant relationship between ABS and DDS scores. There was a positive and highly statistically significant relationship between ABS and DDS Machiavellianism subscale scores ($r=.63$; $p<.05$); a positive and moderately statistically significant relationship between psychopathy subscale scores ($r=.58$; $p<.05$); and a positive and moderately statistically significant relationship between narcissism subscale scores ($r=.54$; $p<.05$). A positive and highly statistically significant relationship ($r=.80$, $p<.05$) was observed between ABS and

the cyberbullying subscale scores of the Revised Cyber Bullying Scale-II. As a result, it is possible to say that the scale meets the criterion validity.

Test-Retest Reliability

In this study, test-retest method was applied to 43 people with a one-week interval. The correlation value between the pre-test and post-test scores of the scale was $r = .97$, and a significant relationship was found.

Discussion

The aim of the study is to adapt the "Bullying Questionnaire" (Baughman et al., 2012) to Turkish. As a result of the analyses conducted in this study, Cronbach's alpha coefficient shows that the scale is reliable. Cronbach's alpha coefficient was found to be higher in the study conducted, compared to the original form of the scale (Baughman et al., 2012). Consequently, the result obtained shows similarity to the original scale.

As a result of the analyses, it was decided to evaluate ABS with a single dimension. The scale includes items to detect physical, verbal, indirect and cyber bullying. Although there were four factors with eigenvalues above 1 in the study conducted by Baughman et al. (2012), only one factor was suggested in the Screen Plot Graphs. The scale developers thought that the first factor in the exploratory factor analysis was a general bullying factor because it was approximately three times the total variance of the second, third and fourth factors. Despite this, the study continued with a four-factor model of the scale. During the denomination of the subscales in their study, Baughman et al. (2012) decided to classify the types of bullying as "indirect bullying, direct physical bullying, direct verbal bullying, direct physical and verbal bullying" based on Olweus's (2004) study. Among the scale items, questions about cyberbullying and sexual bullying were distributed to existing subscales. When the literature was examined, the types of bullying were seen to be classified differently. For example, bullying can be addressed under two categories: direct and indirect bullying (Olweus, 2004).

Beale (2001), on the other hand, addresses bullying under four categories, namely physical, verbal, relational and reactive bullying. Crick and Bigbee (1998) divided bullying into two categories, namely overt and relational. Elliot (2002), unlike other researchers, divided bullying into three groups, which are physical, verbal and sexual bullying. Although cyber and sexual bullying are different types of bullying, it is thought that the scale does not contain enough items to form a subscale for these types of bullying. The fewer the number of items in the scales, the lower the coverage rate of the behavior and subject to be measured, and thus the validity of the scale is affected negatively (Williams et al., 2010). Accordingly, it is possible to say that the number of items in the third factor (item 1, item 2 and item 9) alone is not sufficient to create a factor. With respect to other bullying-related scales; The Peer Bullying Identification Scale developed by Ayas and Pişkin (2015) consists of 53 items and six factors. Among the factors of physical bullying, verbal bullying, isolation, damaging property, sexual bullying and rumor spreading, the factor with the least number of items is rumor spreading with 5 items. Satan and Kulaksızoğlu's (2008) Bullying Behavior Tendency Scale, which consists of 67 items, has four sub-factors, namely emotional bullying, bullying for fun, physical bullying and verbal bullying. The factor with the least number of items among the sub-factors is emotional bullying with 8 items (Satan & Kulaksızoğlu,

2008). Bullying Scale for Adults, which consists of 21 items applied to university students, consists of four different sub-factors: sexual harassment, emotional abuse, physical abuse and problems at school. It was observed on the scale that the sub-factor of the problems at school consists of 2 items, and the factor with the highest number of items consists of 8 items (Haidl et al., 2020). In addition, when examining the factor loadings of ABS, the item 8, which is about cyber bullying, is seen to be loaded on the first factor and the second factor; in a similar way to the items 16 and 17, which are about sexual bullying. Considering the fact that all items of the ABS except 4 items are loaded on each other and all other information, it was decided that it would be correct to gather the scale items under a single factor. Peer bullying scales adapted or developed in Turkish culture (Ayas & Pişkin, 2015; Satan & Kulaksızoğlu, 2008) have more items and subscales. It is thought that the number of items of the ABS may represent some culture-specific bullying behaviors in the context of sub-factors. For this reason, it is suggested that an adult bullying scale suitable for Turkish culture needs more examples of different bullying behaviors.

In the study conducted, similar scale validity was examined to examine the criterion validity of the scale. For this purpose, RCBS-II and DDS were used. As a result of the analyses, ABS has statistically significant relationships with the total and all subscales of RCBI-II and DDS. With regard to similar scale validity, values between .30 and .64 were accepted as a moderate level of relationship, and values of .65 and above were considered as a high level of relationship (Grgic et al., 2020). ABS was found to have highly positive correlations with the total scores of other scales. Although no study has been found on the relationship between cyberbullying and adult bullying, the results of this study are similar to the results of studies conducted with children-adolescents and university students. Modecki et al. (2014) stated in their study that they found a high correlation between traditional bullying and cyberbullying.

Other variables associated with adult bullying are narcissism, psychopathy, and Machiavellianism, which constitute DDS. Narcissism refers to individual characteristics such as feeling the need to establish authority over other people, excessive self-admiration, and regarding oneself as superior to other people (Campbell et al., 2011). These people, who have little tolerance for criticism and do not value the people around them (Paulhus & Williams, 2002), are unable to empathize (Kanten, 2014). Machiavellian individuals, who act in line with their own interests and can lie, are defined by characteristics such as emotional coldness, lack of empathy, and tendency to manipulation (Furtner et al., 2011). Tostlebe (2023) states that psychopathy can be defined by individual characteristics such as unreliability, tendency to lie, lack of feelings of regret and shame, and pathological self-centeredness. It is thought that impulsivity and tendency to violence (West et al., 2023) and low empathy ability (Stark et al., 2023) underlie the psychopathy. With regard to the personality characteristics of bullies, features such as putting pressure on other people (Olweus, 2004), lack of empathy and low auto-control (Kanten, 2014), and the need to see oneself as special stand out. Child-adolescent bullies may continue to bully in their adulthood period, too. Adult bullies are more likely to be prone to crime and engage in aggressive behavior in their relationships or work life than other people (Randall, 1997). When the characteristics

represented by DDS are compared with the characteristics of bullies, the similarities are striking. In summary, it is an expected result that the correlations between ABS and the subscales of RCBI-II and DDS are significant. The results obtained, the study by Baughman et al. (2012) on adults, the study by Flexon et al. (2016) on young adults, the study by Goodboy and Martin (2015), who examine the relationship of adult cyber bullies with the dark triad, show similarity to the results of the study by Tokarev et al. (2017) on the relationship between workplace bullying, the dark triad and depression.

Conclusion

The final version of the scale, consisting of a one factor and 18 items, was decided. Confirmatory factor analyses was conducted to test the results obtained with exploratory factor analyses. Cronbach's alpha, item-total correlation, test-retest and similar scale validity methods were applied in the validity and reliability analyses of the scale. The results of the analyses carried out in this study to adapt the Bullying Questionnaire (Baughman et al., 2012) scale into Turkish indicate that the scale is valid and reliable. This adaptation study is a powerful study with regard to the sample size and to the fact that it was a study carried out by sticking to the methods followed in the validity and reliability studies.

Recommendations

In future studies on the subject, researchers may study a revised form of the scale with the addition of new items that will better represent the sub-dimensions of bullying. To this end, it is thought that further research is needed.

It is thought that ABS can be used to understand and examine adult bullying in detail and to determine its relationship with different variables to identify the bullying-related characteristics. Thus, it is hoped that it will pave the way for future studies when determining the topics to be studied in psychotherapeutic applications, as well.

Declarations

Conflict of Interest

The authors declared that there is no conflict of interest.

Financial Disclouser

No funding has been provided for this research.

Ethics Committee Approval

Within the scope of the adaptation study, firstly, a study permit (-100-4209, EKK21-22/012/06) was obtained from the Cyprus International University Ethics Committee after obtaining the necessary written approvals for the scales used in the study.

Authors' Contributions

FG contributed greatly to the writing of the method and discussion section, summary and abstract of the article. ŞT contributed to the overall writing and proofreading of the article. FG and GDK analyzed and interpreted the research data. FG, GDK and ŞT made a great contribution to writing the introduction and discussion section of the article. GDK contributed greatly to data collection. All authors have read and approved the final version of the article.

References

- Ayas, T., Pişkin, M. (2015). Akran zorbalığı belirleme ölçeği ergen formu. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (50), 316-324.
- Aydın, O., & Öcel, H. (2009). İşyeri zorbalığı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12(24), 94-103.
- Baughman, H. M., Dearing S., Giammarco, E., & Vernon, P. A. (2012). Relationships between bullying behaviours and the Dark Triad: A study with adults. *Personality and Individual Differences*, 52(5), 571-575. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.11.020>
- Beale, A. V. (2001). "Bullybusters": Using drama to empower students to take a stand against bullying behavior. *Professional School Counseling*, 4(4), 300-305.
- Campbell, W. K., Hoffman, B. J., Campbell, S. M., Marchisio, G. (2011). Narcissism in organizational contexts. *Human Resource Management Review*, 21(4), 268-284. <https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2010.10.007>
- Crick, N. R., & Bigbee, M. A. (1998). Relational and overt forms of peer victimization: A multiinformant approach. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66(2), 337-347. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.66.2.337>
- Elliot, M. (2002) *Bullying: A practical guide to coping for schools*. London Pearson.
- Eraslan-Çapan, B., Satici, S. A., Yılmaz, M. F., & Kayış, A. R. (2015). *Karanlık Üçlü Ölçeği: Türkçeye uyarlama çalışması*. 13. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresinde sunulmuştur, 7-10 Ekim, Mersin, Türkiye.
- Flexon, J. L., Meldrum, R. C., Young, J. T., Lehmann, P. S. (2016). Low self-control and the Dark Triad: Disentangling the predictive power of personality traits on young adult substance use, offending and victimization. *Journal of Criminal Justice*, 46, 159-169. <https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2016.05.006>
- Furtner, M. R., Rauthmann, J. F., Sachse, P. (2011). The self-loving self-leader: An examination of the relationship between self-leadership and the dark triad. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 39(3), 369-379. <https://doi.org/10.2224/sbp.2011.39.3.369>
- Goodboy, A. K., Martin, M. M. (2015). The personality profile of a cyberbully: Examining the Dark Triad. *Computers in Human Behavior*, 49, 1-4. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.02.052>
- Gorsuch, R. L. (1990). Common factor analysis versus component analysis: Some well and little known facts. *Multivariate Behavioral Research*, 25(1), 33-39. https://doi.org/10.1207/s15327906mbr2501_3
- Grgic, J., Lazinic, B., Schoenfeld, B. J., Pedisic, Z. (2020). Test-retest reliability of the one-repetition maximum (1RM) strength assessment: a systematic review. *Sports Medicine-Open*, 6(1), 1-16. <https://doi.org/10.1186/s40798-020-00260-z>
- Haidl, T. K., Schneider, N., Dickmann, K., Ruhmann, S., Kaiser, N., Rosen, M., ... Piccin, S. (2020). Validation of the Bullying Scale for Adults-Results of the PRONIA-study. *Journal of Psychiatric Research*, 129, 88-97. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2020.04.004>
- Jesus, L. M. T., ve Valente, A. R. (2016). Cross-cultural adaptation of health assessment instruments. Retrieved from <http://sweet.ua.pt/lmtj/lmtj/JesusValente2016.pdf>.
- Jonason, P. K., Webster, G. D. (2010). The dirty dozen: a concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*, 22(2), 420-432. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/a0019265>
- Kanten, P. (2014). Narsistik kişilik özelliğinin örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisinde örgüt ikliminin düzenleyici rolü, *Yönetim: İstanbul Üniversitesi İşletme İktisadi Enstitüsü Dergisi*, 25(76), 160-184.

- Kim, M., J., Catalano, R., F., Haggerty, K., P., Abbott, R., D. (2011). Bullying at elementary school and problem behaviour in young adulthood: A study of bullying, violence and substance use from age 11 to age 21. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 21, 136–144. <https://doi.org/10.1002/cbm.804>
- Masakala, M., Mofokeng, M., Muchocho, A., Sibisi, S., le Roux, J., le Roux, H., Joubert, G. (2023). Psychiatric morbidity in children involved in bullying treated at the Free State Psychiatric Complex. *South African Journal of Psychiatry*, 29 (1), 2000-2007.
- Modecki, K. L., Minchin, J., Harbaugh, A. G., Guerra, N. G., & Runions, K. C. (2014). Bullying prevalence across contexts: A meta-analysis measuring cyber and traditional bullying. *Journal of Adolescent Health*, 55(5), 602-611. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2014.06.007>
- Olweus, D. (2004). The Olweus bullying prevention programme: Design and implementation issues and a new national initiative in Norway. In P.K. Smith, D. Pepler, and K. Rigby (Eds.), *Bullying in Schools: How Successful Can Interventions Be?*. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Paulhus, D. L., Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of Research in Personality*, 36(6), 556–563. [https://doi.org/10.1016/S0092-6566\(02\)00505-6](https://doi.org/10.1016/S0092-6566(02)00505-6)
- Piotrowski, C., King, C. (2016). The enigma of adult bullying in higher education: A research-based conceptual framework. *Education*, 136(3), 299-306.
- Randall, P. (1997). *Bullying in Adulthood: Perpetrators and Victims*. London: Routledge.
- Satan, A., Kulaksızoğlu, A. (2008). Zorbalık davranış eğilimi ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 28(28), 115-126.
- Shkeer, A. S., Awang, Z. (2019). Exploring the items for measuring the marketing information system construct: An exploratory factor analysis. *International Review of Management and Marketing*, 9(6), 87-97. <https://doi.org/10.32479/irmm.8622>
- Stark, N., Bobadilla, L., Michael, P., Saturn, S., Portner, M. (2023). A meta-analytic review of the relationship between empathy and oxytocin: Implications for application in psychopathy research. *Aggression and Violent Behavior*, 70. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2023.101828>
- Tokarev, A., Phillips, A. R., Hughes, D. J., Irwing, P. (2017). Leader dark traits, workplace bullying, and employee depression: Exploring mediation and the role of the dark core. *Journal of Abnormal Psychology*, 126(7), 911-920. <https://doi.org/10.1037/abn0000299>
- Topçu, Ç., Erdur-Baker, Ö. (2018). RCBI-II: The second revision of the revised cyber bullying inventory. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 51(1), 32-41. <https://doi.org/10.1080/07481756.2017.1395705>
- Tostlebe, J. J. (2023). *The Intersection of Social States and Individual Characteristics: A Longitudinal Examination of the Gang Membership-Psychopathic Tendencies Link and Its Association with Offending* (Doctorate Thesis, University of Colorado at Boulder).
- Williams, B., Onsmann, A., Brown, T. (2010). Exploratory factor analysis: A five-step guide for novices. *Australasian Journal of Paramedicine*, 8, 1-13. <https://doi.org/10.33151/ajp.8.3.93>

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

The Mediating Role of Anxiety in the Relationship Between Humor Coping and Secondary Traumatic Stress

İkincil Travmatik Stres ve Mizah Yoluyla Başa Çıkma Arasındaki İlişkide Kaygının Aracı Rolü

Aybüke İrem Saylam¹, Ahmet Sapancı²

Abstract:

This study examined the role of anxiety in mediating the relationship between humor coping and secondary traumatic stress. A predictive correlational model was employed to conduct the research. The study included 581 participants aged 18 to 65, comprising 408 females and 173 males. Data were collected using the Secondary Traumatic Stress Scale, the Humor Coping Scale, and the State-Trait Anxiety Scale. The analyses were conducted using SPSS Process Hayes Macro. The results indicated that female participants exhibited higher levels of secondary traumatic stress, state anxiety, and trait anxiety compared to male participants. However, their levels of humor coping did not differ significantly. The findings further revealed that humor coping did not have a statistically significant direct effect on secondary traumatic stress. Instead, it reduced state and trait anxiety levels, which in turn mitigated secondary traumatic stress. Additionally, trait anxiety emerged as a stronger mediating factor than state anxiety. These findings suggest that humor is an effective coping mechanism, with anxiety playing a crucial role in the process.

Keywords: Humor Coping, Secondary Traumatic Stress, State Anxiety, Trait Anxiety, Mediating Role.

¹RA., Dokuz Eylül University, Institute of Social Sciences, Clinical Psychology, İzmir, Türkiye, E-mail: aybuke.irem.sahin@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-0716-7527>

²Asst. Prof., Düzce University, Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling, Düzce, Türkiye, E-mail: ahmetsapanci@duzce.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-4688-6890>

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Ahmet Sapancı, Düzce University, Faculty of Education, Konuralp Campus, Orhangazi Mahallesi, 81620, Düzce, Türkiye, Email: ahmetsapanci@duzce.edu.tr

Date of Received/Geliş Tarihi: 24.06.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 19.11.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 17.12.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Saylam, A.İ., & Sapancı, A. (2025). The Mediating Role of Anxiety in the Relationship Between Humor Coping and Secondary Traumatic Stress, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology* 7(1), 13-20

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Bu çalışma, mizahla başa çıkma stratejilerinin ikincil travmatik stres üzerindeki etkisinde kaygının aracı rolünü incelemektedir. Araştırma, yordayıcı korelasyonel model kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmaya 18-65 yaş aralığındaki 581 kişi katılmış olup, bunların 408'i kadın ve 173'ü erkektir. Veriler, İkincil Travmatik Stres Ölçeği, Mizahla Başa Çıkma Ölçeği ve Durumluk-Sürekli Kaygı Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Veri analizinde SPSS Process Hayes Macro kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçları, kadınların ikincil travmatik stres, durumluk kaygı ve sürekli kaygı düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu, ancak mizahla başa çıkma düzeylerinde anlamlı bir cinsiyet farkı bulunmadığını göstermektedir. Araştırmanın aracılıkla ilgili bulguları, mizahla başa çıkmanın ikincil travmatik stres üzerinde doğrudan anlamlı bir etkisi olmadığını, ancak durumluk ve sürekli kaygı düzeylerini azaltarak ikincil travmatik stresi dolaylı olarak azalttığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, sürekli kaygının, durumluk kaygıya kıyasla daha güçlü bir aracı değişken olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mizahla Başa Çıkma, İkincil Travmatik Stres, Durumluk Kaygı, Sürekli Kaygı, Aracılık Rolü.

Introduction

Traumatic life events have been extensively studied for their significant psychological consequences. Experiencing or witnessing such events often leads to intense fear and helplessness, disrupting fundamental cognitive and emotional processes and compromising an individual's overall well-being (Herman, 1997). Secondary traumatic stress (STS) refers to the psychological impact on individuals who are indirectly exposed to trauma, either through acquiring knowledge of the event or interacting directly with primary trauma victims. These individuals may manifest symptoms akin to those directly affected, including anxiety, depression, and emotional exhaustion (American Psychiatric Association [APA], 2013; Figley, 1995). The scope of STS is broad, influencing various aspects of individuals' lives, such as interpersonal relationships, physical health, work performance, and overall quality of life (Brewin & Andrews, 2020; Bride et al., 2004; Lee et al., 2023). Given its multifaceted nature, STS necessitates a comprehensive examination of its risk factors and coping mechanisms to better understand and mitigate its far-reaching effects.

Studies directly examining the triadic relationships between secondary trauma, anxiety, and humor are limited. However, some research addresses the indirect relationships among these variables, contributing to an understanding of their interaction. Specifically, these studies investigate the effects of anxiety on secondary trauma and the stress-reducing function of humor. For instance, Benuto et al. (2022) examined the effects of anxiety on secondary traumatic stress. Their findings suggest that humor, as a coping strategy, may reduce anxiety and serve as a mediating factor in alleviating the psychological impacts of traumatic events. Similarly, Shoji et al. (2021) highlighted that high levels of anxiety increase susceptibility to secondary traumatic stress. They also emphasized that coping strategies, such as humor, hold the potential for reducing this susceptibility. Kuiper and McHale (2020) further demonstrated that humor reduces anxiety, playing a protective role in coping with traumatic experiences and alleviating secondary traumatic stress symptoms. However, most existing studies focus on the relationships between pairs of these variables, rather than exploring the interaction of all three within a single theoretical model.

Previous research has extensively documented risk factors associated with secondary traumatic stress, such as

empathy overload, prolonged exposure to traumatic stories, and a lack of effective coping strategies (Bercier & Maynard, 2015; Collins & Long, 2003). However, less attention has been given to the role of pre-existing emotional conditions, such as anxiety, which may predispose individuals to a heightened risk of secondary traumatic stress. Furthermore, while the effects of coping mechanisms like humor have been studied, their interaction with individual emotional traits and the potential mediating role of anxiety remain less understood. This research seeks to address these gaps by examining how pre-existing anxiety interacts with humor as a coping strategy in the development of secondary traumatic stress.

Although anxiety is often conceptualized as an outcome of STS, an alternative hypothesis proposing anxiety as a precursor to or mediator of STS offers a more comprehensive perspective on its fundamental role in the development of STS. The Stress-Sensitivity Theory supports this hypothesis by suggesting that individuals with pre-existing anxiety exhibit heightened susceptibility to negative responses when exposed to stressors, potentially amplifying the impact of secondary trauma (Fergus & Zimmerman, 2005; Rutter, 1987). According to this framework, individuals with elevated anxiety levels are more likely to interpret trauma-related stimuli as significantly threatening, thereby increasing their sensitivity to STS. This theoretical perspective is consistent with findings that suggest anxious individuals are more prone to perceive and respond to environmental stressors with intense distress, predisposing them to stronger STS responses (Shoji et al., 2021; Uzbay, 2002).

Recent research has highlighted the importance of individual differences in emotional reactivity as a key factor in assessing vulnerability to STS. For instance, Shoji et al. (2021) demonstrated that individuals with high levels of trait anxiety reported significantly greater STS levels following indirect trauma exposure compared to those with lower anxiety levels. Similarly, earlier research by Yehuda et al. (2004) emphasized that pre-existing anxiety serves as a critical determinant in the emergence of trauma-related symptoms. These findings support the notion that anxiety functions not merely as a consequence of STS but as a dynamic factor that exacerbates the risk of developing STS symptoms in response to secondary trauma.

This study adopts a novel approach by examining the interrelations among STS, anxiety, and humor within a unified theoretical model, emphasizing the mediating role of anxiety in this relationship. By demonstrating that anxiety operates not only as an outcome but also as a dynamic and influential factor shaping STS, this study underscores its mediating role in the relationship between humor and STS. Furthermore, the application of the Stress-Sensitivity Theory provides a robust framework for exploring the interaction between anxiety, STS, and the buffering effects of humor. In doing so, the research offers a unique contribution to the literature by holistically addressing the role of humor and anxiety in coping with STS, with significant implications for clinical intervention strategies.

The Mediating Role of Anxiety in the Relationship Between Humor and STS

To deepen the analysis of secondary STS, this study examines the mediating role of anxiety, supported by the theoretical framework of stress-sensitivity models. These models suggest that individuals' baseline levels of anxiety significantly influence how they perceive and respond to secondary traumatic stress (Benuto et al., 2022; Shoji et al., 2021). By positioning anxiety as a mediator, this study highlights the notion that heightened sensitivity to stress can disrupt coping mechanisms, such as humor, potentially diminishing their effectiveness in managing STS. Humor, as a coping strategy, enables individuals to create emotional distance from distressing stimuli, thereby reducing perceived threat and anxiety (Ford & McCreight, 2021; Kuiper & McHale, 2020;). However, when anxiety levels are elevated, this distancing effect may become less effective, weakening humor's capacity to act as a buffer against STS.

Previous research has predominantly focused on humor as an effective coping mechanism, consistently demonstrating its ability to alleviate stress and enhance psychological well-being (Lefcourt & Martin, 1986; Martin, 2001). However, limited studies have explored the interaction between humor and pre-existing psychological conditions, such as anxiety, in mitigating STS symptoms. The current study builds upon the findings of Benuto et al. (2022), who emphasized the significant impact of individual emotional states on the efficacy of humor-based coping strategies. Specifically, this study investigates whether anxiety diminishes the buffering effect of humor on STS, providing a more nuanced understanding of the interplay between these variables.

The Use of Humor as a Coping Strategy

Humor has long been recognized as a powerful tool for managing stress and psychological distress. In the context of STS, humor enables individuals to create emotional distance from distressing experiences, allowing them to view these situations from a less threatening perspective. This process, known as secondary appraisal, facilitates a more constructive response to stress (Abel, 2002; Lefcourt et al., 1995). Historically, humor has been regarded as an essential element in promoting psychological resilience, particularly in its capacity to support emotional regulation and foster social connection. Contemporary research further indicates that humor reduces anxiety by reframing traumatic situations and diminishing perceived threats (Ford & McCreight, 2021; Kuiper & McHale, 2020). For individuals experiencing STS, humor provides a means to

reinterpret traumatic memories and alleviate anxiety, ultimately enhancing their ability to cope effectively.

Recent meta-analyses have further emphasized the value of humor in trauma-related contexts. For instance, Schneider et al. (2021) conducted a meta-analysis demonstrating that humor-based interventions significantly reduced symptoms of anxiety and depression in populations exposed to trauma. Additionally, Ford and McCreight (2021) highlighted that humor not only aids in emotional regulation but also facilitates social bonding, which is crucial for trauma recovery. However, the interaction between humor and individual factors such as anxiety remains underexplored, highlighting the need for further investigation into how these variables collectively influence STS outcomes.

Psychological Effects of Secondary Traumatic Stress

The psychological consequences of indirect exposure to trauma are profound, with research indicating that symptoms may persist long-term, adversely affecting social relationships, professional life, and overall well-being (Branson & Baer, 2022; Bride et al., 2004). Individuals experiencing STS often report symptoms similar to those observed in primary trauma victims, including posttraumatic stress disorder (PTSD), chronic anxiety, depression, and burnout (Cieslak et al., 2021). Additionally, STS can disrupt interpersonal dynamics, as affected individuals may face challenges in maintaining social connections and achieving a satisfactory quality of life. Within this broader context, humor has been identified as a potential buffering mechanism. Studies suggest that humor can mitigate the negative psychological effects of STS, particularly by reducing anxiety and facilitating more adaptive emotional responses (Benuto et al., 2022; Shoji et al., 2021).

In this context, while prior research has separately examined the effects of humor and anxiety on trauma-related outcomes, this study offers a novel contribution by concurrently investigating the relationship among STS, humor, and anxiety within a unified theoretical framework. Unlike earlier studies that primarily focused on the direct effects of humor or anxiety on trauma symptoms, this research positions anxiety as a mediating factor that may significantly influence the impact of humor on STS. By examining the mediating role of anxiety, this study seeks to uncover a potentially unique pathway for managing the complex psychological effects associated with secondary traumatic experiences, thereby advancing the understanding of adaptive coping mechanisms.

Furthermore, this study differentiates itself from previous research by integrating the Stress-Sensitivity Theory with humor-based coping strategies. This comprehensive approach highlights how individual differences in anxiety levels influence vulnerability to STS. Building upon foundational work by Fergus and Zimmerman (2005) and expanding on the empirical findings of Shoji et al. (2021) and Benuto et al. (2022), the study aims to elucidate the complex interplay between anxiety, humor, and STS. The findings are expected to provide actionable insights for developing mental health interventions targeted at individuals exposed to secondary trauma. Based on this theoretical framework, the following hypotheses have been formulated to guide the study:

H1: As the use of humor increases, the level of anxiety decreases.

H2: As the level of anxiety decreases, the level of secondary traumatic stress decreases.

H3: As the use of humor increases, the level of secondary traumatic stress decreases.

H4: The effect of humor use on the level of secondary traumatic stress occurs through reducing anxiety.

These hypotheses aim to explore the potential pathways through which humor and anxiety interact to influence secondary traumatic stress, thereby providing a deeper understanding of the mechanisms that may buffer against its psychological impact.

Method

This study examined the mediating role of anxiety in the relationship between secondary traumatic stress and humor coping using the predictive correlational model, a quantitative research method. The purpose of this model is to identify the relationships among variables and to predict the effect of one variable on another (Creswell, 2014).

Participants

A convenience sampling method was employed to select the participants of the study. Among the 581 individuals in the sample, 408 (70.22%) were female and 173 (29.78%) were male. Eighty-three (14.1%) of the participants had completed high school or lower education, 330 (56%) had associate's or bachelor's degrees, and 176 (29.9%) had master's degrees.

Data Collection Tools

Demographic Information Form

This form, developed by the researchers, was used to gather general information about participants, such as their age, gender, and education levels. The form did not include any questions related to identity information.

Secondary Traumatic Stress Scale

The STSS, developed by Bride et al. (2004), is a 17-item scale that uses a five-point Likert format to assess symptoms associated with secondary traumatic stress (STS). Participants rate each item on a scale from 1 (never) to 5 (very often), reflecting the frequency of experiences related to secondary trauma. This scale evaluates three core components: intrusion, avoidance, and arousal, which parallel primary PTSD symptoms and assess the impact of indirect exposure to trauma. The Turkish adaptation of the STSS was conducted by Kahil (2016), who reported a high internal consistency coefficient (Cronbach's alpha) of .94 for the total scale, indicating excellent reliability. In the present study, reliability was recalculated, with the Cronbach's alpha coefficient also found to be .94, confirming the consistency of responses across items.

Humor Coping Scale

The Humor Coping Scale was developed to assess the extent to which individuals use humor as a coping mechanism in response to stress (Martin, 1996; Martin & Lefcourt, 1983). Comprising 7 items, this scale uses a four-point Likert format, where responses range from 1 (almost never) to 4 (almost always), indicating the frequency with which individuals employ humor in stressful situations. The scale measures humor's role as a psychological tool to create emotional distance, reframe stressful events, and alleviate emotional distress. Yerlikaya (2009) conducted the Turkish adaptation of the scale, establishing a

reliability coefficient (Cronbach's alpha) of .67, which suggests acceptable internal consistency. In this study, reliability was recalculated, yielding a Cronbach's alpha of .77, reflecting an improved level of consistency in assessing humor as a coping strategy among Turkish participants.

State-Trait Anxiety Inventory [STAI]:

The STAI, developed by Spielberger et al. (1970), consists of two subscales: state anxiety and trait anxiety, each containing 20 items. The scale is graded on a four-point Likert scale. The Turkish adaptation was conducted by Öner and Le Comte (1983). State anxiety measures the transient feelings of anxiety and worry that an individual experiences in a specific moment or situation. This subscale focuses on how an individual feels in a particular situation and provides an assessment of how situational variables affect anxiety levels. Trait anxiety, on the other hand, measures the individual's general tendency toward anxiety, reflecting a long-term, enduring predisposition to experience anxiety. This subscale assesses how an individual generally responds to stress in daily life and how prone they are to anxiety. Internal consistency coefficients for the English version of the State Anxiety Scale range between .83 and .92, while those for the Turkish version range between .90 and .96. Internal consistency coefficients for the English version of the Trait Anxiety Scale range between .83 and .92, while those for the Turkish version range between .81 and .90. In this study, reliability was recalculated, with Cronbach's alpha coefficients found to be .94 for state anxiety and .91 for trait anxiety.

Data Collection and Analysis Procedure

The research was approved on ethical grounds by the Istanbul Arel University Scientific Research and Publication Ethics Committee on 17.02.2020, with decision number 2020/06 and protocol number E-69396709-050.01.04-160169. The study data were collected from volunteer participants online via Google Forms. Written informed consent was obtained from participants prior to data collection.

The skewness and kurtosis coefficients were used for determining the distribution of scores on the Secondary Traumatic Stress, Coping with Humor, and State-Trait Anxiety Scales. Skewness and kurtosis coefficients within the ± 1 range indicate a normal distribution of scores (Tabachnick & Fidell, 2013). In this study, the skewness values changed between 0.13 and 0.59, while the kurtosis values changed between 0.32 and 0.51, respectively. In order to investigate the mediating role of state and trait anxiety, regression analyses were conducted following confirmation that the collected data were within the normal distribution range. SPSS Process Hayes Macro (version 3.5.3) was used for regression analysis. Analyses are conducted using the bootstrap method in this macro. A confidence interval is used to determine the significance of direct and indirect effects (Shrout & Bolger, 2002). The confidence interval for the analyses was set at 95%, with $p < 0.05$ values considered significant. The analyses were conducted using the IBM SPSS 26.0 statistical software package.

Findings

A first investigation of gender differences in variables within the mediation model was conducted in this section. The findings are presented in Table 1.

Table 1. Independent Samples *t*-Test Results for Differences in the study variables by Gender

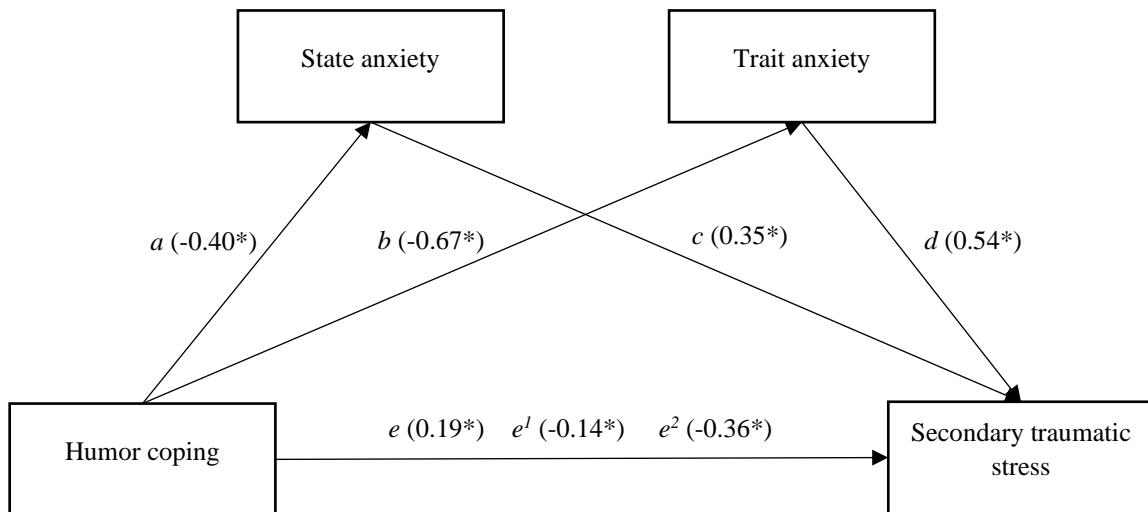
Variable	Groups	<i>n</i>	\bar{x}	<i>sd</i>	<i>df</i>	<i>t</i>	<i>p</i>	Cohen's <i>d</i>
Secondary traumatic stress	Female	408	40.44	14.98	579	2.30	.021	0.21
	Male	173	37.28	15.23				
Humor coping	Female	408	18.92	4.03	579	-0.56	.576	0.05
	Male	173	19.12	3.91				
State anxiety	Female	408	38.90	12.86	579	3.44	.000	0.31
	Male	173	34.99	11.64				
Trait anxiety	Female	408	46.41	11.42	579	5.49	.000	0.50
	Male	173	40.79	10.88				

According to the findings presented in Table 1, there is a statistically significant difference in the level of secondary traumatic stress by gender ($t_{(579)} = 2.30; p = .021$). This result means that females are more affected by secondary traumatic stress than males. The difference between the groups corresponds to a small effect size. There is no statistically significant difference in the level of humor coping between the groups ($t_{(579)} = -0.56; p = .576$). However, there is a statistically significant difference in the level of state anxiety between the groups ($t_{(579)} = 3.44; p = .000$), with females experiencing higher levels of state

anxiety than males. This difference also corresponds to a small effect size. Furthermore, there is a statistically significant difference in the level of trait anxiety between the groups ($t_{(579)} = 5.49; p = .000$), with females having higher levels of trait anxiety than males. This difference corresponds to a medium effect size.

A regression analysis was conducted to determine the mediating role of state and trait anxiety in the effect of humor coping on secondary traumatic stress. The results are shown in Figure 1.

Figure 1. The Mediating Role of Anxiety in the Relationship Between Secondary Traumatic Stress and Humor Coping

Note: Unstandardized beta values are reported.

Figure 1 presents that the direct effect of humor coping on state anxiety is negative and significant (path $a = -0.40; p = .002$, LLCI = -0.65, ULCI = -0.14). According to this finding, as the level of humor coping increases, the level of state anxiety decreases. The direct effect of humor coping on trait anxiety is also negative and significant (path $b = -0.67; p = .000$, LLCI = -0.90, ULCI = -0.44). This finding means that as the level of humor coping increases, the level of trait anxiety decreases. The direct effect of state anxiety on secondary traumatic stress is positive and significant (path $c = 0.35; p = .000$, LLCI = 0.24, ULCI = 0.46). This finding indicates that as the level of state anxiety increases, the level of secondary traumatic stress also increases. The direct effect of trait anxiety on secondary traumatic stress is positive and significant (path

$d = 0.54; p = .000$, LLCI = 0.42, ULCI = 0.66). According to this finding, as the level of trait anxiety increases, the level of secondary traumatic stress also increases. The direct effect of humor coping on secondary traumatic stress is not statistically significant (path $e = 0.19; p = .123$, LLCI = -0.05, ULCI = 0.43).

When examining the findings related to indirect effects presented in Figure 1, it is found that the indirect effect of humor coping on secondary traumatic stress through state anxiety is negative and significant (path $e1 = -0.14$; BootLLCI = -0.26, BootULCI = -0.03). This finding suggests that as the level of humor coping increases, the level of state anxiety decreases, leading to a subsequent decrease in the level of secondary traumatic stress. In other words, state anxiety plays a mediating role in the

relationship between humor coping and secondary traumatic stress. The indirect effect of humor coping on secondary traumatic stress through trait anxiety is also negative and significant (path $e_2 = -0.36$; BootLLCI = -0.53, BootULCI = -0.22). This finding indicates that as the level of humor coping increases, the level of trait anxiety decreases, resulting in a subsequent decrease in the level of secondary traumatic stress.

In light of all this information, the study's first hypothesis (H1: as the use of humor increases, the level of anxiety decreases), second hypothesis (H2: as the level of anxiety decreases, the level of secondary traumatic stress decreases), and fourth hypothesis (H4: the effect of humor use on the level of secondary traumatic stress occurs through its reduction of anxiety) are confirmed. However, the third hypothesis (H3: as the use of humor increases, the level of secondary traumatic stress decreases) is not confirmed.

Discussion

The findings of this study suggest that women are more susceptible to secondary traumatic stress, state anxiety, and trait anxiety compared to men. This observation is consistent with previous research. For instance, a systematic review by Baum (2016) indicated that women exhibit higher sensitivity to PTSD symptoms, experiencing PTSD at rates approximately 1.5 to 5 times higher than men, with an average risk nearly twice as high. Similar patterns were highlighted in studies by Farhood et al. (2016), Heir et al. (2019), and Silove et al. (2017). McLean et al. (2011) further validated these gender disparities through a comprehensive analysis of anxiety disorders among US adults. The analysis revealed significantly higher prevalence rates of various anxiety disorders in women, except for social anxiety disorder, which showed no gender differences.

The heightened levels of anxiety and traumatic stress in women may be attributed to societal expectations and gender roles. Women are often expected to display greater emotional sensitivity and empathy, which may render them more vulnerable to traumatic experiences. Additionally, caregiving and familial responsibilities, commonly assigned to women, contribute to increased stress and anxiety due to the emotional workload involved. Paradoxically, while women generally excel at seeking emotional support and forming social connections, these strengths may also lead them to shoulder others' emotional burdens, thereby exacerbating their anxiety and secondary traumatic stress.

The study found no significant gender difference in the use of humor as a coping mechanism. Literature indicates that humor is an effective coping strategy for both men and women (Abel, 2002).

Regarding the role of anxiety in humor's indirect effect on secondary traumatic stress, the findings underscore the importance of both trait and state anxiety. State anxiety, a temporary response to specific stressful situations, was found to decrease with the use of humor. Coping with humor thus mitigates immediate feelings of anxiety in stressful scenarios. In contrast, trait anxiety reflects a general predisposition to anxiety. The study suggests that humor exerts a greater effect on trait anxiety, contributing to long-term reductions in anxiety levels. This finding highlights humor's potential as a mechanism for alleviating persistent anxiety.

Although humor did not have a statistically significant direct effect on secondary traumatic stress, its indirect effect, mediated by reduced anxiety levels, was notable. The reduction of both state and trait anxiety emphasizes humor's potential to alleviate secondary traumatic stress. These findings underscore the utility of humor as an effective coping strategy, with anxiety serving as a critical mediating variable.

Humor is a sophisticated defense mechanism that helps regulate anxiety through cognitive processes (Freud, 1926). It operates through mechanisms akin to approach-based coping strategies, reframing stressors in a positive light (Stanisławski, 2019). Studies have shown that humor often coexists with other adaptive coping strategies, such as problem-solving, acceptance, and positive reframing (Gutiérrez et al., 2007; Litman, 2006; Wang et al., 2018).

Clinical research consistently demonstrates a bidirectional relationship between anxiety and traumatic stress. Following trauma, individuals frequently experience heightened anxiety levels, which intensify trauma symptoms such as hypervigilance, startle reactions, and avoidance behaviors (Turk & Rudy, 2001). This cyclical relationship emphasizes the necessity of addressing anxiety therapeutically, as reducing anxiety can correspondingly lower traumatic stress levels (Figley, 1995; Herman, 1992). The findings of this study reinforce the mediating role of anxiety and highlight the therapeutic benefits of interventions targeting anxiety.

Conclusion

This study provides critical insights into the relationship between humor, anxiety, and secondary traumatic stress. Women were found to be more vulnerable to secondary traumatic stress and anxiety, consistent with existing literature. While humor did not directly influence secondary traumatic stress, its ability to reduce both state and trait anxiety underscores its potential as an effective coping strategy. These findings emphasize the importance of addressing anxiety in therapeutic settings to mitigate trauma symptoms.

The study contributes to the understanding of humor as a multifaceted coping mechanism, emphasizing its role in anxiety regulation and its indirect effect on secondary traumatic stress. These results suggest that humor, alongside other adaptive coping strategies, can be integrated into interventions to promote psychological resilience and reduce anxiety-related trauma symptoms. Future research should explore gender-specific coping mechanisms and further investigate the nuanced effects of humor on various types of anxiety and stress.

Recommendations

Based on the findings of the research, the following recommendations can be made for practitioners and researchers:

Psychology and therapy processes can benefit from humor, especially as a coping mechanism for anxiety and stress. The use of humor in therapy sessions may help reduce individuals' anxiety levels, thereby improving their overall emotional well-being.

Future research could investigate the effects of different types of humor (e.g., self-directed humor, social humor) on anxiety and stress. Furthermore, investigating the effectiveness of humor across different demographic

groups could help determine who is most likely to benefit from this strategy.

As well as evaluating humor's effects socially and culturally, new research should be conducted on how these vary across contexts. Understanding how individuals from different cultural backgrounds perceive and use humor could be important in determining the effectiveness of this strategy.

Declarations

Ethics Committee Approval

Ethical approval was obtained from the Istanbul Arel University Scientific Research and Publication Ethics Committee, Istanbul, Türkiye (2020/06 and protocol number E-69396709-050.01.04-160169). Prior to their participation, all participants were provided with and approved informed consent forms.

Consent for Publication

Not applicable

Availability for Data and Materials

Not applicable

Competing Interests

The author declares that no competing interests in this manuscript.

Funding

Not applicable.

Authors' Contributions

AİS and AS carried out the proposal of the main idea of the research. AİS contributed to the data collection. AİS and AS performed the analyses and contributed to the interpretation of the findings. AİS and AS made a significant contribution to writing the introduction and discussion sections of the article. All authors have read and approved the final version of the article

References

- Abel, M. H. (2002). Humor, stress, and coping strategies. *Humor: International Journal of Humor Research*, 15(4), 365–381. <https://doi.org/10.1515/humr.15.4.365>
- American Psychiatric Association [APA]. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders: DSM-5™*. American Psychiatric Publishing. <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>
- Baum, N. (2016). Secondary traumatization in mental health professionals: A systematic review of gender findings. *Trauma, Violence, & Abuse*, 17(2), 221-235. <https://doi.org/10.1177/1524838015584357>
- Benuto, L. T., Casas, J. B., & Gonzalez, F. (2022). Humor as a mediator in the relationship between secondary traumatic stress and anxiety. *Journal of Clinical Psychology*, 78(4), 601-613. <https://doi.org/10.1002/jclp.23162>
- Bercier, M. L., & Maynard, B. R. (2015). Interventions for secondary traumatic stress with mental health workers: A systematic review. *Research on Social Work Practice*, 25(1), 81-89. <https://doi.org/10.1177/1049731513517142>
- Brewin, C. R., & Andrews, B. (2020). Psychological processes during recovery from PTSD. *Annual Review of Clinical Psychology*, 16, 159–180. <https://doi.org/10.1146/annurev-clinpsy-102813-093938>
- Branson, D. C., & Baer, S. L. (2022). Secondary traumatic stress in social work: A systematic review. *Social Work*, 67(1), 48-60. <https://doi.org/10.1093/sw/swab055>
- Bride, B. E., Robinson, M. M., & Yegidis, B. L. (2004). The impact of secondary traumatic stress on child welfare workers. *Child Welfare*, 83(3), 199-215.
- Bride, B. E., Robinson, M. M., Yegidis, B., & Figley, C. R. (2004). Development and validation of the secondary traumatic stress scale. *Research on Social Work Practice*, 14, 27-35. <https://doi.org/10.1177/1049731503254106>
- Cieslak, R., Shoji, K., Douglas, A., Melville, E., Luszczynska, A., & Benight, C. C. (2021). Secondary traumatic stress among health professionals: Prevalence and risk factors. *Journal of Occupational Health Psychology*, 26(5), 327-338. <https://doi.org/10.1037/ocp0000306>
- Collins, S., & Long, A. (2003). Working with the psychological effects of trauma: Consequences for mental health-care workers—A literature review. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 10(4), 417-424. <https://doi.org/10.1046/j.1365-2850.2003.00620.x>
- Farhood, L. F., Fares, S., Sabbagh, R., & Hamady, C. (2016). PTSD and depression construct: Prevalence and predictors of co-occurrence in a South Lebanese civilian sample. *European Journal of Psychotraumatology*, 7(1), 31509. <https://doi.org/10.3402/ejpt.v7.31509>
- Fergus, S., & Zimmerman, M. A. (2005). Adolescent resilience: A framework for understanding healthy development in the face of risk. *Annual Review of Public Health*, 26, 399–419. <https://doi.org/10.1146/annurev.publhealth.26.021304.144357>
- Figley, C. R. (1995). Compassion fatigue as secondary traumatic stress disorder: an overview. In C. R. Figley (Ed.), *Compassion fatigue coping with secondary traumatic stress disorder in those who treat traumatized* (pp. 1-20). Taylor and Francis Group.
- Ford, T. E., & McCreight, C. (2021). Humor as a coping strategy: A review and implications for mental health. *Current Opinion in Psychology*, 38, 33-38. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2020.07.003>
- Ford, T. W., McCreight, C., & Richardson, C. (2014). Affective style, humor styles, and happiness. *Europe's Journal of Psychology*, 10(3), 451-463. <https://doi.org/10.5964/ejop.v10i3.766>
- Freud, S. (1926). *Collected papers (Vol. 1)*. Hogarth Press.
- Gutiérrez, F., Peri, J. M., Torres, X., Caseras, X., & Valdés, M. (2007). Three dimensions of coping and a look at their evolutionary origin. *Journal of Research in Personality*, 41(5), 1032–1053. <https://doi.org/10.1016/j.jrp.2007.01.006>
- Gündüz, B. (2020). Secondary traumatic stress experienced by professionals. *Istanbul Kent University Journal of Humanity and Society Sciences*, 1(1), 1-14.
- Heir, T., Bonsaksen, T., Grimholt, T., Ekeberg, Ø., Skogstad, L., Lerdal, A., & Schou-Bredal, I. (2019). Serious life events and post-traumatic stress disorder in the Norwegian population. *BJPsych Open*, 5, Article e82. <https://doi.org/10.1192/bjo.2019.62>

- Herman, J. L. (1992). *Trauma and recovery: The aftermath of violence—from domestic abuse to political terror*. Basic Books.
- Herman, J. L. (1997). *Trauma and recovery: The aftermath of violence—from domestic abuse to political terror*. Basic Books.
- Kahil, A. (2016). *An assessment of secondary traumatic stress in those who engage in a helping behavior with people who have traumatic life events* [Unpublished master's thesis]. Ufuk University, İstanbul.
- Kuiper, N. A., & McHale, N. (2020). Humor and resilience in coping with traumatic stress: A protective factor. *Personality and Individual Differences, 154*, 109712. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.109712>
- Lee, S. A., Robbins, C., & Schumacher, J. (2023). Longitudinal assessment of secondary traumatic stress in emergency medical personnel. *Journal of Traumatic Stress, 36*(1), 42-50. <https://doi.org/10.1002/jts.22701>
- Lefcourt, H. M., Davidson, K., Shepherd R., Phillips, M., Prachin, K. M. & Mills, D. E. (1995). Perspective taking humor: accounting for stress moderation. *Journal of Social and Clinical Psychology, 14*, 523- 542. <https://doi.org/10.1521/jscp.1995.14.4.373>
- Litman, J. A. (2006). The COPE inventory: Dimensionality and relationships with approach- and avoidance-motives and positive and negative traits. *Personality and Individual Differences, 41*(2), 273–284. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.11.032>
- Martin, R. A. (2001). *The psychology of humor: An integrative approach*. Academic Press.
- Martin, R. A., & Lefcourt, H. M. (1983). Sense of humor as a moderator of the relation between stressors and moods. *Journal of Personality and Social Psychology, 45*(6), 1313–1324. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.45.6.1313>
- Martin, Rod A. (1986). Humor. In A. E. Kazdin (Ed.), *Encyclopedia of psychology* (pp. 202–204). American Psychological Association.
- McLean, C. P., Asnaani, A., Litz, B. T., & Hofmann, S. G. (2011). Gender differences in anxiety disorders: prevalence, course of illness, comorbidity and burden of illness. *Journal of psychiatric research, 45*(8), 1027–1035. <https://doi.org/10.1016/j.jpsychires.2011.03.006>
- Öner, N. ve Le Compte, A. (1983). *Süreksiz durumluk / süreklı kaygı envanteri el kitabı* [Handbook of the discontinuous state/trait anxiety inventory]. Boğaziçi Yayınları.
- Rutter, M. (1987). Psychosocial resilience and protective mechanisms. *American Journal of Orthopsychiatry, 57*(3), 316-331. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1987.tb03541.x>
- Schneider, M., Kuhlman, M., & Andersson, G. (2021). Humor-based interventions in trauma-exposed populations: A meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse, 22*(4), 812-825. <https://doi.org/10.1177/1524838019888887>
- Shoji, K., Fordiani, J. M., Bock, J. H., & Ford, J. D. (2021). Anxiety, secondary traumatic stress, and resilience: Effects on mental health professionals. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy, 13*(2), 163–172. <https://doi.org/10.1037/tra0000964>
- Shrout, P. E. & Bolger, N. (2002). Mediation in experimental and nonexperimental studies: new procedures and recommendations. *Psychological Methods, 7*(4), 422. <https://doi.org/10.1037/1082-989X.7.4.422>
- Silove, D., Baker, J. R., Mohsin, M., Teesson, M., Creamer, M., O'Donnell, M., Forbes, D., Carragher, N., Slade, T., Mills, K., Bryant, R., McFarlane, A., Steel, Z., Felminham, K., Rees, S. (2017). The contribution of gender-based violence and network trauma to gender differences in Post-Traumatic Stress Disorder. *PloS One, 12*(2), e0171879–e0171879. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0171879>
- Spielberger, C.D., Gorsuch, R.L., Lushene, R., Vagg, P.R. & Jacobs, G.A. (1970). *Manual for the state-trait anxiety inventory (Form Y self-evaluation questionnaire)*. Consulting Psychologist Press.
- Stanisławski, K. (2019).The coping circumplex model: An integrative model of the structure of coping with stress. *Frontiers in Psychology, 10*, 694. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.00694>
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Allyn and Bacon.
- Turk, D. C., & Rudy, T. E. (2001). Cognitive factors and persistent pain: A glimpse into Pandora's box. *Pain, 85*(1-2), 139-140. [https://doi.org/10.1016/S0304-3959\(00\)00283-4](https://doi.org/10.1016/S0304-3959(00)00283-4)
- Uzbay, İ. T. (2002). Anksiyetenin nörobiyolojisi [Neurobiology of anxiety]. *Turkish Journal of Clinical Psychiatry, 5*(1), 5-13.
- Wang, A.W.T., Cheng, C.P., Chang, C.S., Chen, D.R., Chen, S.T., Shieh, V., Lo, A., & Hsu, W.Y. (2018). Does the factor structure of the brief COPE fit different types of traumatic events?: A test of measurement invariance. *European Journal of Psychological Assessment, 34*, 162–173. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000321>
- Yehuda, R., Halligan, S. L., & Grossman, R. (2004). Childhood trauma and risk for PTSD: Relationship to intergenerational effects of trauma, parental PTSD, and cortisol excretion. *Development and Psychopathology, 16*(3), 465-479. <https://doi.org/10.1017/S0954579404004687>
- Yerlikaya, E. E. (2009). *The relationship between humor styles and perceived stress, anxiety and depression of college students* [Unpublished doctoral dissertation]. Çukurova University, Adana.
- Yılmaz, B. (2007). Traumatic stress in relief workers. *Turkish Journal of Clinical Psychiatry, 10*(3), 137- 14.

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

Workplace Cyber Bullying in Accommodation Businesses, Psychological Wellness and Emotional Intelligence

Konaklama İşletmelerinde İş Yeri Siber Zorbaliğı, Psikolojik İyi Oluş ve Duygusal Zekâ

Gökâl Nuri Selçuk¹, Yasemin Asiltürk Okutan²

Abstract:

With the developments in technology, the use of communication technologies is increasing day by day. As a result of these developments, people communicate with each other in online environments. Moving the communication between people to virtual environments has led them to spend more time on the internet. However, this situation also has some negative aspects. Many people are bullied in virtual environments and are negatively affected by this situation. Employees are among the people who are cyberbullied. For this reason, workplace cyberbullying takes its place as a great danger in working life. This situation has revealed that the issue of workplace cyberbullying should be investigated. In this research, a research was conducted on the employees of accommodation establishments by addressing the tourism sector, which is human-oriented. It is aimed to examine how workplace cyberbullying affects psychological well-being and emotional intelligence. In line with this purpose, the survey technique was used as a data collection method and the analyses obtained from the survey results were interpreted by structural equation modeling. The results of the research show that cyberbullying has a negative relationship with employees' psychological well-being levels and emotional intelligence levels. In other words, the increase in cyberbullying levels of employees causes a decrease in psychological well-being and emotional intelligence levels.

Keywords: Workplace cyberbullying, Psychological well-being, Emotional intelligence.

*This study includes a partial PhD dissertation of the second author supervised by the first author.

¹Prof. Dr., Ataturk Universty, Department of Tourism Management, Tourism Faculty, Erzurum, Türkiye, gokalpns@atauni.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5073-6046.

²Asst. Prof., Agri Ibrahim Cecen University, School of Tourism Management and Hotel Management, Gastronomy and Culinary Arts, Ağrı, Türkiye, yasilturkokutan@agri.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9134-6995.

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Gökâl Nuri Selçuk, Ataturk University, Department of Tourism Management, Tourism Faculty, Erzurum, Türkiye, gokalpns@atauni.edu.tr.

Date of Received/Geliş Tarihi: 31.07.2024, **Date of Revision/Düzelme Tarihi:** 24.12.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 17.01.2025, **Date of Online Publication/Çevirimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Selçuk, G. N. & Okutan, Y. A. (2025). Workplace Cyber Bullying in Accommodation Businesses, Psychological Wellness and Emotional Intelligence. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 7(1), 21-31

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Teknolojide yaşanan gelişmeler ile birlikte iletişim teknolojilerinin kullanımında her geçen güne artış yaşanmaktadır. Bu gelişmeler neticesinde insanlar ileişimlerini çevrimiçi ortamlarda kurmaktadır. İnsanlar arasındaki iletişimin sanal ortamlara taşınması onların internette daha fazla zaman geçirmelerine yol açmıştır. Ancak bu durumun bazı olumsuz yanları da bulunmaktadır. Birçok insan sanal ortamlarda zorbalığa uğramakta ve bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. Siber zorbalığa uğrayan insanlar arasında çalışanlarda bulunmaktadır. Bu sebeple iş yeri siber zorbalığı çalışma hayatında büyük bir tehlike olarak yerini almaktadır. Bu durum iş yeri siber zorbalığı konusunun araştırılması gerektiğini ortaya koymuştur. Bu araştırma da insan odaklı olan turizm sektöründe ele alınarak konaklama işletmeleri çalışanları üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Çalışanların uğradıkları iş yeri siber zorbalığının psikolojik iyi oluş ve duygusal zekâlarına nasıl etki ettiğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmış olup, anket sonuçlarından elde edilen analizler yapısal eşitlik modellemesi yapılarak yorumlanmıştır. Araştırma sonucu, siber zorbalığın çalışanların psikolojik iyi oluş düzeyleri ve duygusal zekâ seviyelerinde negatif yönde bir ilişki oluşturduğunu göstermektedir. Yani çalışanların siber zorbalık seviyelerinde oluşan yükselme psikolojik iyi oluş ve duygusal zekâ seviyelerinde düşüşe neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İş yeri siber zorbalığı, Psikolojik iyi oluş, Duygusal zeka.

Introduction

The rapid development of internet technology has significantly benefited human life in many ways. However, these developments bring along some negative effects as well. Unconscious and uncontrolled use of the Internet can lead to undesirable situations. This is because besides the benefits it offers, it also involves various risks.

Similar to the rest of the world, social media platforms have gained popularity and internet usage is rising in our country. With the current state of technology, communication and information access are possible from any location, regardless of time or space. Although this situation is perceived as positive, there are downsides as well. Changes and developments impact individuals' value judgments, communication styles and behaviors in their professional lives. Along with the digitalization of communication, work environments began to shift towards a digital environment and paved the way for cyberbullying in the workplace (Chu, 2020).

Emotional intelligence is defined as the individual's ability to perceive, understand, evaluate and manage emotions. Emotional intelligence involves controlling one's emotions rather than acting on them. Employees with higher emotional intelligence scores take a more active role in their relationships with colleagues and can control their relationships because they are skilled in managing emotions (Karabatak vd., 2018). This situation has a positive effect on organizations. Because organizations depend on employees who can establish effective communication skills, able to manage their emotions and possess technical skills (Dennehy vd., 2020)

The concept of psychological well-being is related to the positive progress of individuals in their daily lives. Good feeling and positive functionality are woven throughout the concept. In terms of psychological well-being, sustainability encompasses both the capacity to manage negative emotions as well as positive emotions (Ryff vd., 2004). Excessive and prolonged negative emotions can have a detrimental impact on an individual's daily life and psychological well-being (Pepler vd., 2021).

The concept of emotional intelligence emerged with the influence of Gardner's Theory of Multiple Intelligences. According to Gardner, emotional intelligence is based on

communication with oneself, adaptive intelligence, intrapersonal intelligence, character and personality intelligence (Tufan, 2011).

With the intensive use of technology, the change in the perception of time and space due to its sustainable innovation-oriented structure has started to reflect on the business world, and a completely new business world without time and space boundaries has emerged. As a result of this changing business world, more orientation towards the internet world is observed. As a result, bullying has spread online as well (Kowalski, Toth, & Morgan, 2017).

Cyberbullying is becoming a global concern and a multifaceted problem in today's world. Therefore, an interdisciplinary view should be adopted in solving this problem and the issue should be addressed from multiple perspectives. Cyberbullying at the workplace is becoming a significant risk in working life. For this reason, it has become a subject of investigation in businesses. The present study focuses on the sector of tourism, which is human-oriented, and investigates the exposure of employees in accommodation businesses to workplace cyberbullying. In this context, the issue of workplace cyberbullying was examined through psychological well-being and emotional intelligence variables, as well as the psychological well-being and emotional intelligence conditions of workplace cyberbullying observed in the employees of accommodation businesses were evaluated (Hsieh, 2020).

As another definition, emotional intelligence is the ability to use emotion and reason simultaneously (Kaur & Hirudayaraj, 2021). However, it is important to remember that emotions are not the result of a malfunctioning mind. Instead, it refers to employing the mind to comprehend the meaning and causes of emotions (Macaulay vd., 2022).

Method

Victims of cyberbullying, where traditional bullying is carried out in a technological environment, encounter negative psychological, physical, spiritual, and emotional

effects. As a result, the victim consequently feels defenseless, powerless, and alienated from society. In this particular context, the aim of this study is to look into the emotional intelligence and psychological well-being of people who have been exposed to cyberbullying. Based on the specific spatial context in question, the study focuses on whether cyberbullying tools have different effects on psychological well-being and emotional intelligence scores (Karasar, 2023).

Hypotheses 1

H₀: Psychological well-being factors have no effect on workplace cyberbullying.

H₁: Psychological well-being factors have an impact on workplace cyberbullying.

Hypotheses 2

H₀: Emotional intelligence factors have no effect on workplace cyberbullying.

H₁: Emotional intelligence factors have an impact on workplace cyberbullying.

Research Model

In the present study, a general survey model was adopted and comparative relational tests were applied between the dependent variables and the independent variable. The research model is schematized in the figure below.

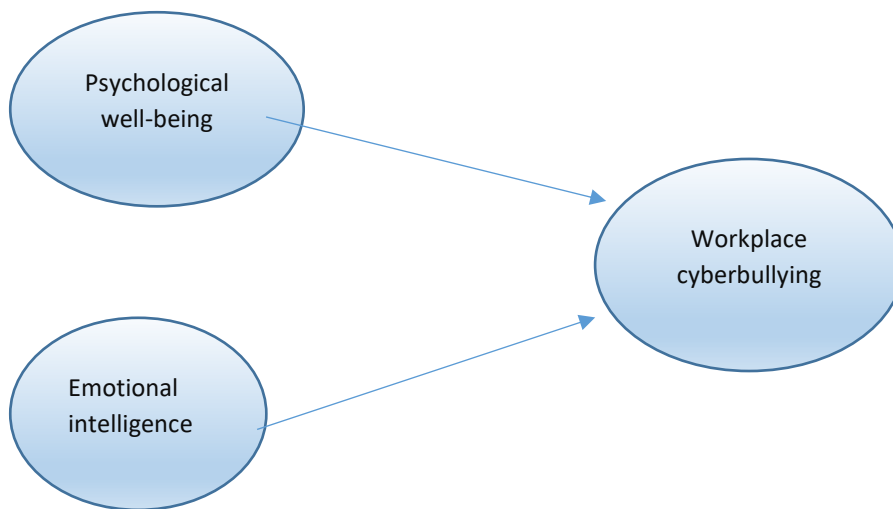

Figure 1. Research Model on the Difference of Cyberbullying on Psychological Well-Being and Emotional Intelligence

Population and Sample of the Study

The tourism sector is a dynamic service industry that is always evolving. Developments contribute to the national economy to a great extent. Hotels have one of the biggest shares in this contribution. Therefore, developments in hotels intensify the competitive environment.

There are two types of research population. First is the general population, which is easier to define and abstract, yet more challenging to access due to its larger research area. Second is the observational population, which is easier to access and has a narrower and more concrete research area. This is referred to as the study population.

Izmir and Erzurum were the primary study populations for our research because Izmir is a popular destination for summer travelers while Erzurum is the epicenter of winter travelers. Additionally, the fact that both provinces are chosen for conferences and congresses held outside of the summer and winter seasons, are highly capable of meeting the demands and have distinct socio-cultural structures are also significant considerations.

The population of the research consists of employees of 4-5 star hotels operating in Izmir and Erzurum provinces. The research sample was collected from concrete data using the complete census method.

Data Collection Tools

"Socio-Demographic Questionnaire" was employed to collect information on the socio-demographic characteristics of the participants, "Workplace Cyberbullying Scale" was employed to measure the cyberbullying experiences of the employees, "Emotional Intelligence Scale" was employed to determine their emotional intelligence levels, and "Psychological Well-Being Scale" was employed to reveal their psychological well-being levels.

A socio-demographic questionnaire comprising 10 questions was created to collect data regarding the respondents' accurate self-identification. This included their gender, age, education level, ownership of a computer or mobile phone, income level, working hours, and the amount of time they spent on the internet each day.

In order to investigate the experiences of hotel employees taking part in the study with regard to workplace cyberbullying, the Turkish adaptation of the "Workplace Cyberbullying Scale (WCBS)" developed by Farley et al. was applied. There are two factors in the scale:

Work-Oriented Cyberbullying and Individual-Oriented Cyberbullying. While Work-Oriented Cyberbullying is based on an individual's work experiences, Individual-Oriented Cyberbullying includes his/her personal construct (Kanbur & Kanbur, 2018).

The Psychological Well-being Scale is a one-dimensional, 7-point Likert-type scale (1=Strongly disagree, 2=Disagree, 3=Somewhat disagree, 4=Unsure, 5=Somewhat agree, 6=Agree, 7=Strongly agree) developed by Diener et al. to measure the psychological well-being levels of individuals.

The Emotional Intelligence Scale developed by Wong and Law (2002) and adapted into Turkish by Deniz (2012) was employed to measure the emotional intelligence levels of the participants in the present study. Based on the theories of emotional intelligence proposed by Mayer and Salovey, the scale has four dimensions and sixteen items. These dimensions are self-awareness, self-management, social awareness, and relational management.

Tests Used in Data Analysis

SPSS (Statistical Package For Social Science) 22.0, AMOS (Analysis of Moment Structures) 22.0 and Jamovi 2.3.13 statistical programs were employed to analyze the data obtained in the study. Frequency analysis was used to determine the participant profile, exploratory and confirmatory factor analysis was used to determine the main variables, and structural equation modeling was applied to determine the differences between the variables.

Cronbach's Alpha Values

	Erzurum	İzmir
Workplace cyberbullying scale	0.940	0.991
Psychological well-being scale	0.970	0.972
Emotional intelligence scale	0.982	0.960

The calculated alpha values are a coefficient which demonstrates how similar or similar the questions in the scales are. They are obtained by adding the unit's total score to the individual scale question scores (Karakaya, 2021).

Based on the Alpha Coefficients, the reliability of the scale is interpreted as follows.

- $\leq \alpha < 0.40$ the scale is not reliable.
- $0.40 \leq \alpha < 0.60$ the reliability of the scale is low.
- $0.60 \leq \alpha < 0.80$ the scale is quite reliable.

Validity and Reliability Analyses of the Scales Used in the Study

The term validity determines the degree to which a scale is accurate. Alternatively put, it serves as an indicator of the extent to which the scale can measure the concept it is supposed to measure. The validity of the scales is critical for the correct interpretation of the results obtained from the analyses.

The validity of the scales used in the social science fields is typically assessed through factor analysis. Factor analysis is a method that reveals new conceptually meaningful factors by addressing the relationships between variables.

Cronbach's alpha coefficient, which is a measure of the internal consistency of the items, is utilized to explain or question the homogeneous structure of the items in a scale. It is interpreted that the items in a scale with a high Cronbach's alpha coefficient are consistent with each other and consist of items measuring the same feature. Cronbach's alpha is frequently used in Likert-type scales.

The Cronbach alpha values calculated by analyzing the data obtained as a result of the study are as follows:

- $0.80 \leq \alpha < 1.00$ the scale is highly reliable.

According to the Cronbach's alpha values given in Table 4.3, the scales used in the questionnaires for Erzurum and Izmir provinces were found to be highly reliable.

Findings

Frequency analysis was performed to determine the distribution of demographic characteristics of the employees and Table 1. is shown.

Table 1. Frequency and Percentage Distributions of Demographic Characteristics of Employees

Variables	Erzurum		İzmir	
	n	f (%)	n	f (%)
Gender				
Female	174	46.6	296	50.2
Male	199	53.4	294	49.8
Age				
18-24	29	7.8	40	6.8
25-30	83	22.3	99	16.8
31-35	118	31.6	172	29.2
35+	143	38.3	279	47.3
Education status				
Primary school	-	-	-	-
High school	-	-	-	-
Associate degree	120	32.2	229	38.8
Bachelor's degree	121	32.4	205	34.7
Master's degree	132	35.4	156	26.4
Income level				
6000 TL and below	369	98.9	561	95.1
6001 TL and above	4	1.1	29	4.9
Years of employment				
1-5 years	92	24.7	153	25.9
6-10 years	126	33.8	171	29.0
10 years and above	155	41.6	266	45.1
Purpose of Internet Use				
For Social Media	143	38.3	118	31.6
For Education	136	36.3	172	29.2
For News Reading	94	25,4	83	39,2

Before proceeding with the parameter estimations, the goodness of fit tests of the confirmatory factor analysis (CFA) model were examined and the suitability of the model to the data was tested. In this respect, the goodness of fit tests of the CFA model were examined. Goodness-of-fit tests are statistical methods used to evaluate how well the model fits the data. These tests determine how well or poorly the model fits the data by evaluating its fit to the data. At this stage, CFA analyzes the results of the

goodness-of-fit tests of the model. If the test results show that the model is a good fit to the data, then parameter estimation is initiated. Parameter estimates are statistical parameters used to determine the relationships between the factors in the CFA model. Here, it is emphasized that the CFA model is tested for fit to the data and applied appropriately. This is important because fitting the model to the data increases its potential to yield valid and reliable results.

Table 2. Erzurum Province Model Goodness-of-Fit Values

Goodness-of-Fit Indices	Indicator	Model Value
χ^2/sd	$\chi^2/sd \leq 5$	4.71
RMSEA	$RMSEA \leq 0.08$	0.078
CFI	$0.95 \leq CFI$	0.951
TLI(NNFI)	$0.90 \leq TLI$	0.915

RMSEA	RMSEA \leq 0.08	0.061
-------	-------------------	-------

Izmir Province Model Goodness-of-Fit Values

Goodness-of-Fit Indices	Indicator	Model Value
χ^2/sd	$\chi^2/sd \leq 5$	3.95
RMSEA	RMSEA \leq 0.08	0.060
CFI	$0.95 \leq$ CFI	0.968
TLI(NNFI)	$0.90 \leq$ TLI	0.931
RMSEA	RMSEA \leq 0.08	0.058

In the field of social sciences, normality tests sometimes lead to misleading results. Therefore, examining the skewness and kurtosis coefficients of the variables can provide more reliable results. In this context, George and Mallery (2010) stated that the skewness and kurtosis

coefficients between -2.0 and +2.0 indicate that the data are normally distributed, and in a later study, Tabachnick and Fidell (2013) stated that the skewness and kurtosis coefficients between -1.5 and +1.5 indicate that the data are normally distributed.

Table 3. *Erzurum Province Psychological Well-Being Scale Measurement Model Parameter Estimation*

Sub-dimensions	Path coefficient	p
PM1	0.786	<.000
PM2	0.754	<.000
PM3	0.861	<.000
PM4	0.730	<.000
PM5	0.603	<.000
PM6	0.738	<.000

Erzurum Province Emotional Intelligence Scale Measurement Model Parameter Estimation

Sub-dimensions	Path coefficient	p
EI1	0.702	<.000
EI2	0.694	<.000
EI3	0.778	<.000
EI4	0.718	<.000
EI5	0.831	<.000
EI10	0.738	<.000
EI11	0.685	<.000
EI12	0.820	<.000
EI13	0.660	<.000
EI14	0.726	<.000
EI15	0.720	<.000
EI16	0.735	<.000

When Table 3 is examined, it can be concluded that the Psychological Well-Being scale's sub-dimension questions are significant since $p < 0.05$. In this case, since the p values of the questions in the sub-dimensions of the "Psychological Well-Being Scale" are less than 0.05

significance level, it is determined that these questions are statistically significant in the sub-dimensions of the measurement tool in general. Consequently, it is believed that certain elements of psychological well-being can be measured by the questions in these sub-dimensions.

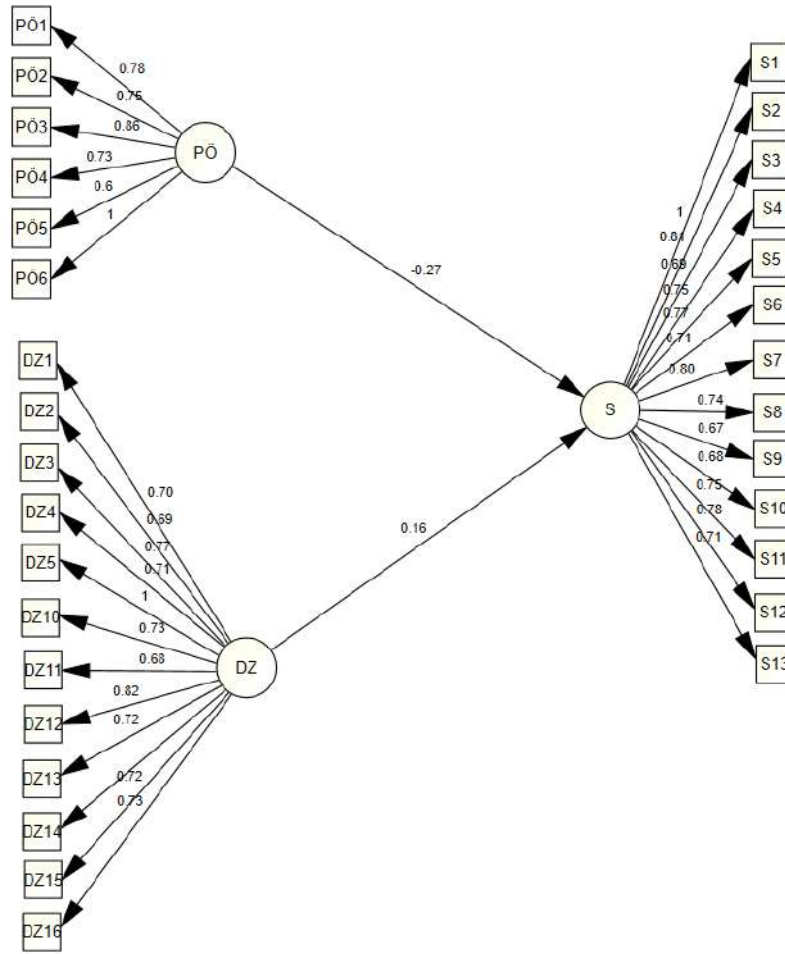

Figure 1. Erzurum Province Structural Equation Model

Table 4. Erzurum Province Structural Model Parameter Estimation

Relationship	β	R ²	p	Hyp.	Conc.
PM → WPCB	-0.274	0.231	<.001	H ₁	Accepted
EI → WPCB	0.168	0.120	<.001	H ₂	Accepted

There is a significant ($p < 0.05$) relationship between psychological well-being scale and emotional intelligence scale and workplace cyberbullying scale according to these results. These results indicate that there is a negative relationship between the psychological well-being scale and the workplace cyberbullying scale, and a positive relationship between the emotional intelligence scale and the workplace cyberbullying scale. Similar results are observed in some other studies in the literature (Durak et al., 2010; Schumaker et al. 1993). The following explains the negative relationship between the workplace

cyberbullying scale and the psychological well-being scale. Individuals who are subjected to cyberbullying at work could experience a decline in their psychological well-being. Stress, anxiety, anger and emotional damage caused by cyberbullying may affect the overall satisfaction level and negatively affect psychological well-being. In addition, individuals who are exposed to workplace cyberbullying may experience lower levels of emotional well-being. Cyberbullying can trigger negative emotions such as stress, anxiety, sadness, and anger. Consequently, this can affect overall psychological well-being.

Table 5. Izmir Province Psychological Well-Being Scale Measurement Model Parameter Estimation

Sub-dimensions	Path coefficient	p
PM1	1.131	<.000
PM2	1.140	<.000
PM4	1.024	<.000

Izmir Province Emotional Intelligence Scale Measurement Model Parameter Estimation

Sub-dimensions	Path coefficient	p
EI1	1.767	<.000
EI2	0.755	<.000
EI3	1.096	<.000
EI4	1.298	<.000
EI6	0.419	<.000
EI7	0.920	<.000
EI11	0.925	<.000

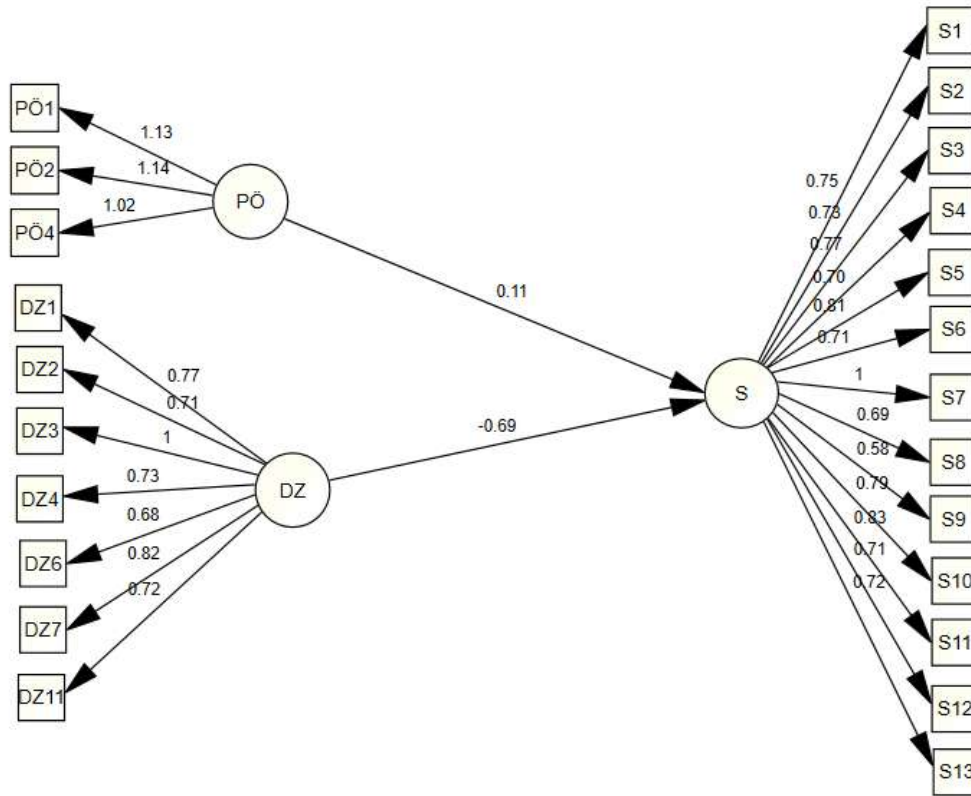

Figure 2. Izmir Province Structural Equation Modeling

Table 6. Izmir Province Structural Model Parameter Estimation

Relationship	β	R ²	p	Hyp.	Conc.
PM → WPCB	0.117	0.127	<.001	H ₁	Accepted
EI → WPCB	-0.695	0.561	<.001	H ₂	Accepted

The results showed that the Workplace cyberbullying scale was positively impacted by the psychological well-being scale, and that the Workplace cyberbullying scale and the Emotional intelligence scale had a significant negative relationship ($p < 0.05$). These results are similar to some studies in literature (Gönenç, 2018; Eliçora, 2020). Accordingly, individuals with low emotional intelligence tend to show more aggression, anger or emotional reactions. This indicates that these individuals may be more prone to damaging behaviors such as cyberbullying.

In addition, people with low emotional intelligence may find it difficult to express their emotional needs in a healthy way and may engage in harmful behaviors such as cyberbullying instead.

Discussion

When the relationship between cyberbullying and cyber victimization is examined, studies have found that the participants are in a statistically significant relationship (Peker vd., 2022). In the present study, a significant

relationship was found between cyberbullying and cyber victimization, and these findings are consistent with the data in the literature. This shows that individuals who are cyberbullied experience victimization.

When examining the cyberbullying levels of the participants according to their psychological well-being scores, it is observed that there is a significant negative difference between them in studies conducted on different populations in the literature. According to the results of the study conducted by Amalu (2018) on university students, the relationship between cyberbullying and psychological well-being is statistically significant. In the present study, it was also stated that there was a significant and negative correlation between cyberbullying and psychological well-being which was at a low level. In the literature review, only a single research examining cyberbullying and psychological well-being together was found. In this context, it can be said that the present study deals with and examines a topic that has been studied in a very limited number of studies. In addition, Padır, Eroğlu, and Çalışkan (2015) concluded that subjective happiness negatively predicts cyberbullying, and it was stated that the probability of cyberbullying decreases as subjective happiness increases. Similarly, Uz-Baş, Öz-Soysal, and Aysan (2016) reported a negative relationship between psychological well-being and excessive use of the internet and negative consequences of the internet, which are subscales of problematic internet use. In this study, findings consistent with the data in the literature were obtained and it was determined that the level of cyberbullying was low in participants with high levels of psychological well-being. In conclusion, the findings revealed that cyberbullying negatively affects psychological well-being.

When the difference between the cyberbullying levels of participants and their emotional intelligence scores was analyzed, it was determined that those with higher emotional intelligence scores had lower cyberbullying scores (Peker, 2024). According to this interpretation, people with high emotional intelligence scores are emotionally stable, highly empathetic, and have a deeper understanding of the emotions of others. The low level of emotional intelligence in individuals with high cyberbullying scores suggests that cyberbullying negatively affects emotional intelligence.

Individual differences determine how each person is affected by cyberbullying. Especially those who are frequent users of digital environments and try to express themselves through their identities in these environments have high levels of cyberbullying. It is also evident that employees who experience cyberbullying have lower psychological well-being than other employees and that these individuals still carry significant scars.

Taking into account the studies in the literature, as result of this research, it was determined that cyberbullying in the workplace negatively affects the psychological well-being of employees and their emotional intelligence levels regarding their own feelings. Cyberbullying, which negatively affects the psychological and physical well-being of employees, causes a loss of performance in employees and this leads to a decrease in productivity within the business. Furthermore, employees who are subjected to cyberbullying experience a decline in their emotional intelligence, which leads to a decline in their

thinking skills and difficulties in emotional regulation. This situation has a negative impact on the organization.

Overall, as a result of this study, it was found that there is a negative correlation between cyberbullying and psychological well-being as well as emotional intelligence, and that cyberbullying is a negative predictor of psychological well-being and emotional intelligence. Therefore, high levels of cyberbullying lead to low levels of psychological well-being and emotional intelligence.

Employees with emotional expression skills get along better and have more positive working relationships with colleagues. Employees with higher levels of emotional intelligence are conscious of their own feelings, grow empathetic toward fellow employees, and have a deeper understanding of those around them. Employees who can correctly understand the emotions of other individuals are more successful in their bilateral relationships. As a result, they identify the causes of the negative situations they face and are able to respond in an appropriate manner. Employees with high emotional intelligence are more effective in solving the problems they encounter at work because they are skilled in managing their emotions. This situation increases their work efficiency therefore employees with high emotional intelligence become more indispensable for businesses.

Cyberbullying in the workplace has negative effects on employees resulting in psychological effects such as stress, anxiety disorder, tension and depression. This situation brings along problems including losing emotional control, failing to recognize and understand the feelings of others, and experiencing emotional instability. All these negative situations lead to anxiety, failure, and decreased work efficiency. As a result, since employees demonstrate job dissatisfaction, this condition lowers the work efficiency of businesses.

Based on the findings of this study, some suggestions can be made. In order to increase social skills, businesses should organize social organizations and in-service training should be provided on related topics. When recruiting personnel, individuals with high performance in these matters should be preferred. Different analyses can be made by adding other variables in the relationship between cyberbullying and psychological well-being and emotional intelligence.

In addition to this, employees should be provided with psychological training on emotion control. Physical activity opportunities should be increased in the work environment to help employees manage their emotions (table tennis, etc.) Employees who are exposed to cyberbullying and have low levels of psychological well-being are provided with free psychological support and can be encouraged to seek psychological support on the issues they have problems with by having experts in the organization.

Also, the reasons that lead individuals to cyberbullying can be found and preventive studies can be carried out. Cyberbullying behaviors can be reduced by conducting informative studies and activities to increase the level of psychological well-being. Training on digital literacy and internet awareness are organized in enterprises. Evaluations can be made by conducting different research between departments in accommodation businesses.

As well as these, new studies can be identified by conducting research in other enterprises and revealing the differences between enterprises. Considering that cyberbullying is likely to become an increasingly common problem, preventive interventions and informative trainings can be arranged. Clear policies for workplaces on the use of digital media will help end cyberbullying before it starts.

The fact that the sample group of the study consisted of hotel employees is insufficient to determine the differences between the variables. In addition to this information, further studies can be conducted on the tourism sector and other tourism-related sectors through different sample groups. In addition to this study, in which the participants' own responses were used as instruments, qualitative studies can be conducted by utilizing expert interviewers. Variables such as organizational commitment, job satisfaction, belonging and social relations can be added to shed light on future studies.

All things considered, companies that value individuals, understand the emotions and thoughts of their employees, and can speak to their hearts and minds will be able to adapt to changes more swiftly and maintain their success as a company.

Declarations

Ethics Committee Approval

Ethical approval was obtained from the Scientific Research Ethics Committee of Ağrı İbrahim Çecen University, Ağrı, Türkiye (29.03.2024 with Protocol No. 127). Prior to their participation, all participants were provided with and approved informed consent forms.

Consent for Publication

Not applicable

Availability for Data and Materials

Not applicable

Competing Interests

The author declares that no competing interests in this manuscript.

Funding

Not applicable.

Authors' Contributions

GNS carried out the proposal of the main idea of the research, YAO contributed to the collection of data. YAO performed the analyses and made contributions to the interpretation of the findings. GNS made a great contribution to writing the introduction and discussion section of the article. All authors have read and approved the final version of the article.

References

- Akın, A. (2009). *Akılcı Duygusal Davranışçı Terapi Odaklı Grupla Psikolojik Danışmanın Psikolojik İyi Olma ve Öz-Duyarlık Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akman, N. (2019). *Ergenlerde Siber Zorbalık ile İlgili Demografik Değişkenlerin İncelenmesi: Bir Meta Analiz Çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mersin Çağ Üniversitesi Enstitüsü.
- Caruso, D. R. ve Salovey, P. (2007). *Duygusal Zekâ Yöneticisi*. (Çev. S. Kaymak). İstanbul: Crea. (Eserin orijinali 2004'te yayımlandı).
- Chu, X. (2020). The bystander effect in cyberbullying. A study based on network groups [Doctoral dissertation]. Central China Normal University.
- Çetinkaya, Ö. ve Alparlan, A. M. (2011). "Duygusal Zekânın İletişim Becerileri Üzerine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 16(1), 363-377.
- Dennehy, R., Meaney, S., Cronin, M., & Arensman, E. (2020). The psychosocial impacts of cybervictimisation and barriers to seeking social support: Young People's Perspectives. *Children And Youth Services Review*, 111, 104872.
- Farrington, D.P. (1993). *Understanding and Preventing Bullying*. The University of Chicago Press.
- Hsieh, Y.P. (2020). Parental psychological control and adolescent cyberbullying victimisation and perpetration: The mediating roles of avoidance motivation and revenge motivation. *Asia Pacific Journal of Social Work and Development*, 30(3), 212-226. <https://doi.org/10.1080/02185385.2020.1776153>.
- Karabatak, S., Namlı, A. ve Karabatak, M. (2018). "Lise Öğrencilerinin Siber Zorbalığa İlişkin Algıları ve Siber Zorbalığa Karşı Alınması Gereken Önlemler". *6th International Symposium on Digital Forensic and Security, IEEE Xplore*, 2018, 400, Category numberCFP18F05-ART, Code 136277.
- Karakaya Özzer, K. (2021). Ölçek geliştirme ve güvenilirlik analizleri: Jamovi uygulaması. *Türk Akademik Araştırmalar Dergisi*, 6(5), 1330-1384. <https://doi.org/10.30622/tarr.1004560>.
- Karasar, N. (2023). Bilimsel araştırma yöntemi. 38. Baskı, Nobel Yayınevi.
- Kaur, N. & Hirudayaraj, M. (2021). "The Role of Leader Emotional Intelligence in Organizational Learning: A literature Review Using 4I Framework". *New Horizons in Adult Education and Human Resource Development*, 33(1), 51-68.
- Keyes, C.L.M., Shmotkin, D. & Ryff, C.D. (2002). "Optimizing Well-being: The Empirical Encounter of two Traditions". *Journal of Personality and Social Psychology*, 82(6), 1007-1022.
- Kowalski, R.M. & Limber, S.P. (2007). "Electronic Bullying Among Middle School Students". *Journal of Adolescent Health*, 41(6), 2007, 22-30.
- Macaulay, P.J., Betts, L.R., Stiller, J., & Kellezi, B. (2022). Bystander responses to cyberbullying: The role of perceived severity, publicity, anonymity, type of cyberbullying, and victim response. *Computers in Human Behavior*, 131, 107238. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2022.107238>.
- Özdemir, E. N. (2017). The Association Between Employees' Perception of Three Socio-Cultural Dimensions, Quality of Work Life and Psychological Well-Being (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Yeditepe Üniversitesi.
- Peker, A., & Kasıkcı, F. (2022). Do positivity and sensitivity to cyberbullying decrease cyber-bullying? *Acta Educationis Generalis*, 12(2), 90-111. <https://doi.org/10.2478/atd-2022-0016>.
- Peker, A., Kars, M. ve Taşgın, A. (2024). Siber Zorbalığa Seyirci Müdahale Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışması. *Ağrı İbrahim Çecen Üniversitesi*, c.10, s.2, ss. 199-220.

- Pepler, D., Mishna, F., Doucet, J., & Lameiro, M. (2021). Witnesses in cyberbullying: Roles and dilemmas. *Children & Schools*, 43(1), 4553.
- Pişkin, M. (2002). "Okul Zorbalığı: Tanımı, Türleri, İlişkili Olduğu Faktörler ve Alınabilecek Önlemler". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(2), 531-562.
- Ryff, C. D., Singer, B. H., & Dienberg Love, G. (2004). "Positive Health: Connecting Well-being With Biology". *Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series B: Biological Sciences*, 359(1449), 1383-1394.
- Ryff, C.D. (1995). "Psychological Weil-being in Adult life". *Current Directions in Psychological Science*, 4(4), 99-104.
- Salovey, P., Mayer, J.D. & Caruso, D. (2002). "The Positive Psychology of Emotional Intelligence". In C. R. Snyder ve S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of Positive Psychology* (P. 159–171). Oxford University Press
- Smith, P.K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S. & Neil, T. (2008). "Cyberbullying: Its Nature and Impact in Secondary School Pupils", *The Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(4), 376-385.
- Somuncuoğlu, D. (2004). *Durumlu Öğrenmenin Duygusal Zekâ Yeterliliklerinin Geliştirilmesine Etkisi*. (Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Topçu, Ç., Erdur, B.Ö. ve Çapa A.Y. (2008). "Farklı Okul Türlerinden Türk Öğrenciler Arasında Sanal
- Tufan, Ş. (2011). *Geliştirilen Duygusal Zekâ Eğitimi Programının Ortaöğretim Dokuzuncu Sınıf Öğrencilerinin Duygusal Zekâ Düzeylerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- TÜİK (2021). Türkiye İstatistik Kurumu, 2021 yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması, [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-BilisimTeknolojileri-\(BT\)-KullanimArastirmasi2021-37437](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-BilisimTeknolojileri-(BT)-KullanimArastirmasi2021-37437).
- TÜİK (2022). Türkiye İstatistik Kurumu, 2022 yılı hane halkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması, [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-BilisimTeknolojileri-\(BT\)-KullanimArastirmasi2022](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-BilisimTeknolojileri-(BT)-KullanimArastirmasi2022).
- Ybarra, M.L., & Mitchell, K.J. (2004). "Online Aggressor/Targets, Aggressors, And Targets: A Comparison of Associated Youth Characteristics". *Journal Of Child Psychology and Psychiatry*, 45, 1308-1316.

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

Mothers' Self-Esteem and Maternal Attitudes

Annelerin Benlik Saygısı ve Ebeveynlik Tutumları

Ayhan Babaroğlu¹

Abstract:

Becoming a mother is one of the most important events in a woman's life. The dynamic transformation of a woman's personality is the key to the process of becoming a mother, and each woman's experience of transitioning to motherhood is unique. The transition to motherhood brings with it a restructuring of goals, behaviors, and responsibilities to achieve a new sense of self. The aim of this study was to examine the relationship between mothers' self-esteem and maternal attitudes. The study investigated the mothers' self-esteem levels, their attitudes towards parenting, the relationship between self-esteem and maternal attitudes, and the effects of some demographic variables on self-esteem and attitudes towards motherhood. The study, designed in the relational screening model, used a Demographic Information Form, Rosenberg Self-Esteem Scale, and Attitude Towards Parenting Scale-Mother Form to obtain data. The study was conducted with 490 mothers over the age of 18 who volunteered. In the study, a low-level positive relationship was found between self-esteem and the interest dimension of the attitude scale towards parenting, a moderate relationship with the satisfaction dimension, and a high-level positive relationship with the total attitude. The mean scores of the mothers showed that they had normal self-esteem and positive parenting attitudes. It was determined that the attitude scores decreased as the educational status increased in the interest dimension of the attitude scale towards parenting. No statistical difference was found between marital status, employment status, socioeconomic level, number of children, family type, and parenting attitudes and self-esteem.

Keywords: *Maternal health, Parenting, Self-esteem, Parenting attitudes*

¹Assoc. Prof. Dr., Hitit University Faculty of Health Sciences, Department of Child Development, Çorum, Türkiye, E-mail: babaroglua@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6528-6113

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Ayhan Babaroğlu, Hitit University Faculty of Health Sciences, Department of Child Development, Çorum, Türkiye, E-mail: babaroglua@gmail.com ORCID: 0000-0002-6528-6113

Date of Received/Geliş Tarihi: 09.10.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 13.11.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 28.11.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Babaroğlu, A. (2025). Mothers' Self-Esteem and Maternal Attitudes, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology* 7(1), 32-38

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpd.org.tr). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Anne olmak bir kadının hayatındaki en önemli yaşam olaylarında biridir. Kadının kişiliğindeki dinamik dönüşüm, anne olma sürecinin anahtarıdır ve her kadının anneliğe geçiş deneyimi eşsizdir. Anneliğe geçiş, yeni bir benlik anlayışı elde etmek için amaçların, davranışların ve sorumlulukların yeniden yapılandırılmasını da beraberinde getirir. Bu çalışmanın amacı annelerin benlik saygısı ile ebeveyn tutumlarını incelemektir. Çalışmada annelerin benlik saygı düzeyleri, ebeveynliğe yönelik tutumları, benlik saygısı ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişki ve bazı demografik değişkenlerin benlik saygısı ve ebeveyn tutumları üzerindeki etkileri araştırılmıştır. İlişkisel tarama modelinde tasarlanan araştırmada veriler, Demografik Bilgi Formu, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği- Anne Formu kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma orta Anadolu bölgesinde yer alan bir ilde, 18 yaş ve üzeri, okuma-yazma bilen ve gönüllü olarak çalışmaya katılan 490 anneyle birlikte yürütülmüştür. Araştırmada, annelerin benlik saygısı ile ebeveynliğe yönelik tutum ölçeğinin ilgi boyutu ile düşük, doyum boyutu ile orta ve toplam tutum ile yüksek düzeyde pozitif yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Annelerin aldığı puan ortalamaları, normal bir benlik saygısına ve olumlu ebeveynlik tutumuna sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca öğrenim düzeyinin, ebeveynliğe yönelik tutum ölçeğinin ilgi boyutunda fark yarattığı tespit edilmiştir. Bu boyutta öğrenim düzeyi yükseldiğinde, ebeveynlik tutum puanlarında düşüşün var olduğu görülmüştür. Bunların yanı sıra medeni durum, çalışma durumu, algılanan gelir düzeyi, çocuk sayısı ve aile tipi ile hem ebeveynlik tutumları hem de benlik saygısı arasında istatistiksel açıdan fark tespit edilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Anne sağlığı, Ebeveynlik, Benlik saygısı, Ebeveyn tutumu.

Giriş

Anne olmak, kadının hayatındaki en önemli olaylardır. Annelik bilinen bir gerçeklikten, bilinmeyen bir gerçekliğe geçişi ifade eder. Kadının kişiliğinde değişim yaratabilecek önemli olgulardan birini oluşturan annelik, her kadın için farklı bir deneyimi sunar. Anne olduktan sonra kadının, yeni bir benlik anlayışı geliştirebilmesi için yaşamına dair pek çok olguyu yeniden yapılandırması gerekir (Marshall, Parker, Ciarrochi ve Heaven, 2014; Orth ve Robins, 2014; Sowislo ve Orth, 2013; Trzesniewski, Donnellan ve Robins, 2013).

Benlik saygısının gelişimi, erken çocukluk dönemlerinden başlayarak çocukluk ve ergenlik dönemlerine kadar uzanır. Çocuk, erken çocukluk döneminde ben ile ben olmayı birbirinden ayırt edemez. Zamanla benlik algısı da dahil olmak üzere kişilik özelliklerinde farklılaşmalar başlar ve istikrarlı hale gelir (Rosenberg, 1965; Tuzgöl Dost, Aytaç ve Kıbrıslıoğlu Uysal, 2019; Zakeri ve Karimpour, 2011). Birey yetişkin olduğunda ise neredeyse değiştirilemez hale gelir. Benlik saygısını geliştirmeye yönelik müdahalelerin özellikle çocukluk ve ergenlik dönemlerine odaklanması bu açıdan doğru bir yaklaşım olmaktadır. Orth (2018), çalışmasında çocukların yaşadığı aile yapısının benlik saygısı üzerinde yetişkinlikte de gözlemlenen kalıcı etkiye sahip olabileceğini iddia etmiştir. Annenin benlik saygısının, doğrudan ebeveynlik davranışlarına yansımaları ve ev ortamının kalitesindeki belirleyiciliği annenin benlik saygısını özellikle ön plana çıkarmaktadır.

Annelik, kadın için mutluluk verici bir olay olmasının yanı sıra yeni rol ve sorumlulukları gerektiren bir değişim olması nedeniyle stresli bir durumdur (Currie, 2009; Seçer, Çeliköz ve Yaşa, 2008). Benlik saygısı, stresörlere karşı anneleri koruyarak anne-çocuk etkileşiminin sağlıklı bir zemine ilerlemesine yardım eder (Surkan ve ark., 2008). Kadının ebeveynliğe yönelik ilgi, yeterlilik algısı ve ebeveyn olma durumundan sağlanan doyum gibi durumlar ebeveynlik tutumları üzerinde etkili olmaktadır. Bu sadece annelerin benlik saygısının öyküsünü sunmaz, ayrıca bir sonraki kuşağın nasıl bir benlik saygısına sahip

olabileceğinin öngörüsünü de gösterebilir (Bowlby, 2014; Furnham ve Cheng, 2000; Seçer ve ark., 2008).

Benlik saygısı, kadının birey olabilmesinde belirleyici bir etkiye sahiptir ve yaşamı boyunca yapacağı seçimler ve alacağı kararlar üzerinde fark yaratan bir etki oluşturabilir (Çiftçi, 2023; Seçer ve ark., 2008; Zakeri ve Karimpour, 2011). Kadının olumlu benlik saygısına sahip olması, toplumun yarısını oluşturan ancak tamamı üzerinde kümülatif bir etkiye sahip kadın kimliğinin güçlendirilmesi açısından çok önemlidir. Literatür incelendiğinde benlik saygısı ve ebeveyn tutum çalışmalarının daha çok çocuklar ve gençler üzerinden araştırıldığı ve annelerin benlik saygısı ve ebeveynlik davranışlarına yansımalarına yönelik araştırmaların bu bağlamda yer aldığı görülmektedir (Baybek ve Yavuz, 2005; Çiftçi, 2023; Saygılı, Kesecioğlu ve Kırıktaş, 2015; Seçer ve ark., 2008; Tunç ve Sezer, 2006; Tuzgöl Dost ve ark., 2019). Araştırmadaki bu yaklaşım literatüre farklı bir bakış açısı sunmaktadır. Tüm bu önemli etkileri ve olası sonuçları nedeniyle, bu çalışma annelerin benlik saygısı ile ebeveynlik tutumlarını incelemeyi amaçlamıştır. Bunun için; annelerin benlik saygısı ve ebeveynlik tutum düzeyleri, benlik saygısı ile ebeveynlik tutum düzeyleri arasındaki ilişkinin varlığı, demografik değişkenlerin (Tablo 1) annelerin benlik saygısı ve ebeveynliğe yönelik tutumlarında fark oluşturup oluşturmadığı sorularının cevapları aranmıştır.

Yöntem**Araştırma Modeli**

Annelerin benlik saygısı ile ebeveynlik tutumlarını incelemeyi amaçlayan araştırma, deneysel olmayan nicel araştırma modellerinden karşılaştırmalı, tanımlayıcı tasarım ve ilişki arama modelinde planlanmıştır (Karasar, 2009).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Orta Anadolu bölgesinde yer alan bir ilde, 18 yaş ve üzeri, okuma-yazma bilen ve gönüllü olarak çalışmaya katılan 490 anne oluşturmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Anneler Ait Demografik Özellikler (n=490)

Değişkenler	Grup	n	%
Yaş	20-29 yaş	65	13,26
	30-39 yaş	254	51,84
	40-49 yaş	137	27,96
	50 yaş ve üzeri	34	6,94
Medeni durum	Evli	448	91,43
	Boşanmış	21	4,28
	Dul	16	3,27
	Ayrı yaşıyor	5	1,02
Öğrenim düzeyi	Okur-yazar	13	2,65
	İlköğretim	128	26,13
	Ortaöğretim	172	35,10
	Üniversite	177	36,12
Çalışma durumu	Çalışıyorum	245	50,0
	Çalışmıyorum	171	34,90
	Eskiden çalışıyordum(emekli vd.)	74	15,10
Algılanan gelir düzeyi	Düşük	67	13,67
	Orta	397	81,02
	Yüksek	26	5,30
Çocuk sayısı	1 çocuk	10	2,4
	2 çocuk	313	63,88
	3 çocuk	164	33,47
	4 çocuk ve üzeri	3	0,61
Aile tipi	Çekirdek aile	405	82,65
	Geniş aile	59	12,04
	Tek ebeveynli aile	26	5,31

Veri Toplama Süreci ve Etik

Araştırmanın uygulanması için Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (Karar No: 2022/04, Tarih: 28.02.2022). Kriterlere uyan annelerle yüz-yüze görüşme yöntemi kullanılarak veriler toplanmıştır. Öncesinde "Bilgilendirilmiş Onam Formları" sunulmuş, süre ve bilgilerin gizliliği hakkında açıklama yapılmıştır. Bir müdahale ya da yönlendirme yapılmaksızın formların doldurulması sağlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada Demografik Bilgi Formu, Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği- Anne Formu ile Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan form, annelerin sosyo-demografik özellikleri hakkında (yaş, medeni durum, çalışma durumu, gelir düzeyi, çocuk sayısı ve aile tipi) bilgileri içermektedir.

Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği- Anne Formu

Gibaud-Wallston ve Wandersman (1978) tarafından geliştirilen ölçeğin, ülkemizdeki geçerlik güvenilirlik çalışmalarını Seçer ve ark. (2008) yapmıştır. Toplam 16 maddeden oluşan, üç boyutlu, beşli Likert tipi bir ölçektir. Ölçekte annelerin kendilerini çocuklarıyla ilgili tecrübelerine ve ebeveynliğe yönelik tutumlarına göre değerlendirmeleri istenmektedir. Yüksek puanlar ebeveynliğe yönelik tutumun olumlu olduğunu, düşük puanlar ise olumsuz olduğunu göstermektedir. Ölçek, ebeveynlik görevine yönelik yeterlik algısı, ebeveynlik görevine yönelik ilgi duyma ve ebeveynlik görevinden

sağlanan doyum olmak üzere 3 boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 3 faktörü ölçmeye yönelik toplam varyansı açıklama oranı %50,93, Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise 0,84'tür (Seçer ve ark., 2008). Bu çalışmada boyutlara ait Cronbach Alfa güvenilirlik katsayıları ebeveynlik görevine yönelik yeterlik algısı için 66,6, ebeveynlik görevine yönelik ilgi duyma için 44,3 ve ebeveynlik görevinden sağlanan doyum boyutunda ise 54,4'dür. Ölçeğin toplam Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise 0,80 olarak hesaplanmıştır.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği, 1965 yılında Rosenberg tarafından geliştirilmiştir. Toplam 63 maddeden oluşan ölçekte 12 alt test vardır. Bu çalışmada ise 10 sorudan oluşan benlik saygısı alt ölçeği kullanılmıştır. Ölçekten alınan puanlar 0-30 arasında değişmektedir. Puanların yorumlanması, sayısal ölçümlerle yapılan karşılaştırmalarda benlik saygısı yüksek, orta ve düşük olarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Çuhadaroğlu (1986) tarafından yapılmış ve genel geçerliliği 0,71 ve güvenilirlik çalışmalarında ise benlik saygısı 0,75 olarak bulunmuştur (Satılmış, 1988; Öner, 1997). Bu araştırmada ise ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,70 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilere uygulanan normallik testleri (Kolmogorov Smirnov ve Shapiro Wilk) sonucunda, verilerin normal dağılım göstermedikleri belirlenmiştir. Grupların karşılaştırılmasında Kruskal

Wallis testi kullanılmıştır. Fark belirlenen değişkenlerde, farkı oluşturan grupları saptamak için çoklu karşılaştırma analiz tekniklerinden Bonferroni testinden yararlanılmıştır. Ölçekler arasındaki ilişkiyi belirlemek için Spearman Korelasyon analizi yapılmıştır. Ayrıca tanımlayıcı istatistikler de yer verilmiştir. Verilerin analizi SPSS 22,0 programı ile gerçekleştirilmiştir.

Bulgular

Araştırmaya katılan annelerin benlik saygısı ve ebeveynlik tutum düzeylerine ilişkin analiz sonuçları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Annelerin Benlik Saygısı ve Ebeveynliğe Yönelik Tutum Düzeyleri

Ölçekler	n	Mean ±Sd.	Min-Max
Benlik Saygısı	490	21,75 ± 3,94	9,00 - 30,00
Ebeveynliğe Yönelik Tutum		36,86 ± 7,80	16,00 - 74,00

Tablo 2'de annelerin benlik saygısı toplam puan ortalamasının 21,75 olduğu görülmektedir. Rosenberg Benlik Saygısı ölçeğinden 0 ile 30 arasında puan alınmaktadır. Ölçekten 25-30 arasında alınan puan yüksek benlik saygısını, 15-25 arasında alınan puan normal ve 15 ve altında alınan puan ise düşük benlik saygısını göstermektedir (Rosenberg, 1965). Annelerin benlik saygısı puan ortalaması 21,75'tir. Bu değerlendirme doğrultusunda, araştırmaya katılan annelerin normal bir benlik saygısına sahip oldukları söylenebilir.

Annelerin ebeveynliğe yönelik tutum ölçeği toplam tutum puan ortalaması 36,86 olarak saptanmıştır. Annelerin %36,12'i (n=177) 40 ve üzeri, %63,88'i (n=313) ise 39 ve altı puanlar almıştır. Yığılmanın olduğu alanda anneler %78,36'nın (n=384) 27-44 arasında puan almıştır. Ebeveynliğe yönelik tutum ölçeği- anne formundan, en düşük 16 ve en yüksek 80 puan alınabilmektedir (Seçer ve ark., 2008). Bu değerlendirmeye göre araştırmada yer alan annelerin orta düzeyde olumlu ebeveynlik tutumuna sahip oldukları ifade edilebilir.

Tablo 3. Ebeveynliğe Yönelik Tutum ve Benlik Saygısı Arasındaki Korelasyon Analizi

	1	2	3	4	5
Ebeveynliğe yönelik tutum					
1 Yeterlilik	1				
2 İlgi	,144**	1			
3 Doyum	,326**	,349**	1		
4 Toplam	,781**	,506**	,806**	1	
5 Benlik Saygısı	0,069	,152**	,186**	,175**	1

**p<0.01

Ebeveynliğe yönelik tutum ve benlik saygısı arasındaki korelasyon analiz sonuçlarına göre; ebeveynliğe yönelik tutum ölçeği yeterlik boyutu ile ilgi (r=,144; p<0,01), doyum (r=,326; p<0,01) ve toplam tutum (r=,781; p<0,01) arasında; ilgi boyutu ile doyum (r=,349; p<0,01), toplam tutum (r=,506; p<0,01) ve benlik saygısı (r=,152; p<0,01) arasında; doyum boyutu ile toplam tutum (r=,806; p<0,01) ve benlik saygısı (r=,186; p<0,01) arasında ve benlik saygısı ile toplam tutum (r=,175; p<0,01) arasında pozitif bir ilişki saptanmıştır. Ebeveynliğe yönelik tutum ölçeğinin alt boyutlarının (yeterlilik- ilgi- doyum) birbirleri ile ve toplam tutum arasında pozitif yönde korelasyonların var olduğu görülmektedir. Ayrıca benlik saygısı ile ölçeğin ilgi, doyum ve toplam tutum arasında da pozitif yönde bir korelasyon saptanmıştır (Tablo 3).

Annelerin benlik saygısı ve ebeveynliğe yönelik tutum düzeyleri üzerinde öğrenim düzeyinin sadece ilgi boyutunda ebeveynliğe yönelik tutumda fark oluşturduğu, yapılan Kruskal Wallis analizi sonucunda saptanmıştır ($\chi^2=12,817$, p<0,01). Çoklu karşılaştırma analiz (Bonferroni testi) sonuçları ise üniversite mezunlarının farkı oluşturduğunu göstermektedir. İlgi boyutunda öğrenim düzeyi yükseldiğinde, tutum puanları düşmektedir (Tablo 4).

Araştırmada yaş, medeni durum, çalışma durumu, algılanan gelir düzeyi, sahip olunan çocuk sayısı ve aile tipi değişkenlerinin, ebeveynlik tutumları ve benlik saygısı üzerinde fark oluşturmadığı saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Demografik Değişkenler ile Ebeveynliğe Yönelik Tutum ve Benlik Saygısı Analiz Sonuçları (Kruskall Wallis)

Değişkenler	Grup	Ebeveynliğe Yönelik Tutum Ölçeği															Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği							
		Yeterlik				İlgi				Doymum				Toplam			Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği							
		n	%	Sıra Ort.	Sd.	x ²	p	Sıra Ort.	Sd.	x ²	p	Sıra Ort.	Sd.	x ²	p	Sıra Ort.	Sd.	x ²	p	Sıra Ort.	Sd.	x ²	p	
Yaş	20-29 yaş	65	13,26	235,82			242,43			232,22			229,79			257,26								
	30-39 yaş	254	51,84	243,63	3	2,729	0,435	245,50	3	1,472	0,689	242,85	3	3,192	0,629	242,90	3	1,736	0,629	251,64	3	2,446	0,485	
	40-49 yaş	137	27,96	259,94			239,71			245,93			253,09			234,07								
	50-59 yaş	34	6,94	224,32			269,12			280,15			260,26			228,64								
Medeni durum	Evli	448	91,43	244,40			244,58			242,51			243,05			244,26								
	Boşanmış	21	4,28	275,95	3	2,334	0,506	281,62	3	2,191	0,534	259,43	3	3,646	0,302	278,62	3	1,672	0,643	210,12	3	5,617	0,132	
	Dul	16	3,27	219,00			240,66			308,94			264,03			300,13								
	Ayrı yaşıyor	5	1,02	300,70			191,70			252,20			266,70			330,00								
Öğrenim düzeyi	Okur-yazar	13	2,65	258,73			269,23 ^a			172,85			226,00			266,58								
	İlköğretim	128	26,13	252,42	3	2,350	0,503	265,55 ^a	3	12,817	0,005	254,67	3	4,785	0,188	257,72	3	5,413	0,144	226,95	3	7,177	0,066	
	Ortaöğretim	172	35,10	252,66			256,18 ^a			256,62			257,04			266,74								
	Üniversite	177	36,12	232,57			216,90 ^b			239,91			226,88			236,72								
Çalışma durumu	Çalışıyor	245	50,0	241,66			255,56			236,75			239,65			250,67								
	Çalışmıyor	171	34,90	254,84	2	1,221	0,543	241,86	2	3,747	0,154	254,33	2	1,881	0,390	255,51	2	1,327	0,515	226,81	2	5,931	0,052	
	Eskiiden çalışıyordum	74	15,10	236,64			220,61			254,06			241,75			271,57								
Algılanan gelir düzeyi	Düşük	67	13,67	263,20			257,80			280,12			285,95			262,37								
	Orta	397	81,02	242,26	2	1,281	0,527	242,88	2	0,735	0,686	240,30	2	4,690	0,096	238,65	2	5,708	0,058	244,82	2	2,427	0,297	
	Yüksek	26	5,30	249,29			253,79			235,75			253,52			212,42								
Çocuk sayısı	1 çocuk	10	2,4	244,10			275,80			354,30			321,30			327,65								
	2 çocuk	313	63,88	247,85	3	0,261	0,967	241,30	3	3,494	0,322	240,07	3	7,182	0,066	240,13	3	3,586	0,310	239,29	3	5,571	0,134	
	3 çocuk	164	33,47	241,36			253,83			247,95			251,16			250,66								
	4 çocuk ve +	3	0,61	230,83			127,33			315,33			243,83			337,83								
Aile tipi	Çekirdek aile	405	82,65	241,96			242,31			239,97			239,39			240,16								
	Geniş aile	59	12,04	277,42	2	3,661	0,160	272,82	2	2,677	0,262	260,50	2	4,828	0,089	281,03	2	4,751	0,093	260,49	2	4,460	0,108	
	Tek ebeveynli aile	26	5,31	228,25			233,23			297,62			260,00			294,67								

Tartışma

Araştırmada elde edilen ilk bulgu, annelerin normal bir benlik saygısına ve olumlu ebeveyn tutuma sahip olduğunun saptanmış olmasıdır. Ayrıca benlik saygısı ile ebeveynliğe yönelik tutum ölçeğinin ilgi, doymum ve toplam tutum boyutları arasında pozitif yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Annenin benlik saygısı düzeyi arttığında ebeveynliğe yönelik ilgisi, ebeveynlikten aldığı doymum artmakta ve benlik saygısı, ebeveynlik tutumunu olumlu yönde etkilemektedir.

Birçok araştırma bulgusu annenin benlik saygısının, ebeveyn-çocuk etkileşimi aracılığıyla ebeveynlik tutumlarına aktarıldığını iddia eder (DeHart, Pelham ve Tannen, 2006; Hendrickson, 2000; Zakeri ve Karimpour, 2011). Ayrıca benlik saygısı yüksek annelerin, ebeveyn olmaya daha istekli ve ilgili olduğu, ebeveynliğe yönelik tutumlarında kendilerini yeterli buldukları ve anne olmanın hazzını yaşadıkları belirlenmiştir (Chedraui ve ark., 2010; Desjardin, 2006; Grining ve Coley, 2006).

Araştırma sonuçları annelerin ebeveynliğe yönelik olumlu tutum içinde olduklarını göstermektedir. Kadın için anne olmak, dünyanın en paha biçilmez deneyimidir ve olumlu bir süreç olarak değerlendirilebilir. Annelerin özelliklerinin ve içinde yaşadıkları kültürün anneliği olumlayan bakış açısının sonuç üzerinde etkili olması muhtemeldir. Çünkü kadın için anne olmak, toplumsal normlar açısından önemli bir başarıdır ve zaten kadının yaşam sürecinin nihai noktalarından biri olarak değerlendirilir (Aktas, 2019; Welldon, 2003). Yapılan araştırmalar, kadının aile yapısı içinde öz benliğini

koruyarak anne rolünü gerçekleştirmesinin hem evliliğin güçlendirilmesi hem de ebeveyn olarak kendini yeterli hissetmesini desteklediğini göstermektedir (Margolin, Gordis ve John, 2001; Merrifield ve Gamble, 2013).

Araştırmada elde edilen diğer bulgu, anne öğrenim düzeyinin ebeveynliğe yönelik tutum ölçeğinin ilgi boyutunda fark oluşturmasıdır. En yüksek ilgi düzeyi okur-yazar anne grubuna ait iken en düşük ilgi düzeyi üniversite mezunu annelerindir. Ebeveynliğe yönelik ilgi tutumu, annenin ebeveynliğe olan istekliliğini içermektedir (Seçer ve ark., 2008). Bu bulguya dair birkaç olası açıklama yapılabilir. Eğitim düzeyi yüksek olan kadın, eşini kendi seçen, ilişkilerinde nispeten geleneksellikten uzak, iş hayatında daha fazla yer alan ve belli kariyer hedefleri olan kadınlardır ve ebeveynliğe dair geleneksel anlayıştan farklı bir yaklaşıma sahip olabilirler (Korukcu, 2020; O'Brien ve ark., 2020). Anneliğe geçiş eğitilmiş kadınlar için daha zorlayıcı olabilmektedir. Kadınlar anne olduklarında sadece çocuğun bakımı ve eğitimi değil, ailenin sorumluluğuyla birlikte çalışma hayatındaki sorumluluklarını da üstlenirler. Özellikle anneliklerinin ilk dönemlerinde kadınların var olan yaşam stillerinde ve rutinlerinde büyük değişimler gerçekleşir ve bu değişimler oldukça kısıtlayıcı olabilir (Horne, Corr ve Earle., 2005; Işık, 2015). Annelik sürecindeki bu değişimlerin, katılımcı kadınların anneliğe dair deneyimlerine yansıdığı ve anneliğe yönelik ilgi anlayışını farklılaştırdığını düşündürmektedir. Araştırmada bazı değişkenlerin ebeveynlik tutumları ve benlik saygısı üzerinde fark oluşturmadığı saptanmıştır.

Yaş, annelerin benlik saygısı ve ebeveynlik tutumlarında fark oluşturmamıştır fakat yaş arttığında benlik saygısının azaldığı, ebeveynliğe yönelik tutumun arttığı görülmektedir. Bulgu genç bir kadının annelik deneyiminin benlik saygısını olumlu etkilemiş olabileceğini (Karaman ve Doğan, 2018) ve anne yaşının büyüklüğünün olumlu ebeveyn tutumuna katkı sağladığını düşündürmektedir (Saygılı ve ark., 2015). Medeni durumda eşinden ayrı annelerin benlik saygısının yüksek, boşanmış annelerin ise düşük olduğu saptanmıştır. Geleneksel kültür içinde eşinden ayrılmış, çocuklu bir kadının bu zor görevi başarmış olması elde edilen sonuç için açıklayıcı olabilir.

Çalışmayan annelerin benlik sayısının düşük ancak ebeveynliğe yönelik tutumunun yüksek olduğu saptanmıştır. Bazı araştırma bulguları annenin çalışmamasının, benlik saygısını pozitif etkilediği ve ebeveynlik davranışlarına olumlu yansıdığı yönündedir (Koç, Özkan ve Bekmezci, 2016). Ancak annenin çalışması, ebeveynliğin ihtiyaç duyduğu zaman talepleriyle çatışabilmektedir (Bianchi, 2000). Bazı çalışmalar beklenenin aksine annenin çalışmamasının, ebeveyn-çocuk ilişki kalitesinde belirleyici bir faktör olmadığını iddia etmiştir (Diener ve Fujita, 1995).

İlk çocuktan sonra diğer çocukların gelmesi kadının, anneliğe dair bir ustalık kazandığı ve bu anlamda çocuk sayısı fazla olan kadının kendini yeterli hissettiği düşünülebilir. Ayrıca çok çocuklu bir anneyle bir çocuğu olan annenin ebeveynlik pratikleri, çalışma yaşantısıyla anneliğin getirdiği sorumlulukları dengeleyebilmesi karşılaştırıldığında, farkın olması şaşırtıcı değildir. Araştırmada tek ebeveynli aile yapılarında kadınların, annelik faaliyetleri konusunda bireysel karar vermeleri ve uyguluyor olmaları benlik saygılarını ve ebeveynliğe yönelik tutumlarını olumlu etkilemiş olabilir.

Elde edilen sonuçlar bağlamında öncelikle geleceğin anneleri olacak kız çocuklarının yetiştirilmesinde eğitimin önemine vurgu yapan ve eğitime erişebilirliklerini

sağlayan destekleyici, kapsayıcı ve gerçekçi eğitim politikalarının oluşturulması önerilebilir. Kadınların anne olduktan sonra çalışma hayatlarına kaldıkları yerden devam edebilmeleri için en üst düzeyde desteklenmeleri gerekir. Kadınlar, annelik ve kariyerleri arasında bir tercihe zorlanmamalı, her ikisini de yapabilecek fırsatlara sahip olmaları sağlanmalıdır. Ayrıca resmî kurumların ve politika yapıcılarının tutumlarıyla da görünür şekilde desteklenmesinin amaçlanan sonuca erişilmesi açısından daha güçlü bir etki yaratabileceği düşünülmektedir.

Beyannameler

Etik Onay ve Katılma İzni

Araştırmanın uygulanması için Hitit Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu'ndan onay alınmıştır (Karar No: 2022/04, Tarih: 28.02.2022).

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması

Yazar/lar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Araştırma herhangi bir kişi, kurum ya da kuruluş tarafından finansal açıdan desteklenmemiştir.

Yazar Katkıları

AB makalenin tümünü hazırlamıştır.

Teşekkür

Araştırmaya katılan ve zamanlarını ayırarak samimiyetle formları dolduran tüm annelere gönülden teşekkür ediyorum.

Kaynaklar

Aktaş, G. (2019). Günümüz toplumlarında anneliğin değişen biçimlerini sosyal medya kullanıcıları üzerinden değerlendirmek. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 36 (2), 253-271. Doi:10.32600/huefd.441402

Baybek, H., & Yavuz, S. (2005). Muğla üniversitesi öğrencilerinin benlik saygılarının incelenmesi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14: 73-95.

Bianchi, S. M. (2000). Maternal employment and time with children: Dramatic change or surprising continuity? *Demography*, 37(4), 401-414. <https://doi.org/10.1353/dem.2000.0001>

Bowlby, J. (2014). *Güvenli Bir Dayanak: Ebeveyn-Çocuk Bağlanması ve Sağlıklı İnsan Gelişimi*. Kocaeli: Psikoterapi Enstitüsü Yayınları.

Chedraui, P., Pérez-López, F.R., Mendoza, M., Leimberg, M.L., Martinez, M.A., Vallarino, V., ... Hidalgo, L. (2010). Assessment of self-esteem in mid-aged women. *Maturitas*, 66 (1), 77-82. Doi: 10.1016/j.maturitas.2010.01.008

Currie J. (2009). Managing motherhood: strategies used by new mothers to maintain perceptions of wellness. *Health Care for Women International*, 30(7), 655-70. Doi: 10.1080/07399330902928873.

Çiftçi, A. (2023). Ergenlik dönemi ve aile ilişkilerinin benlik algısı ve sosyal anksiyete üzerindeki etkileri: Türkiye'deki araştırmaların incelenmesi. *Kapadokya Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 219-225. <https://doi.org/10.58241/ksbd.19>

DeHart, T., Pelham, B. W., & Tennen, H. (2006). What lies beneath: Parenting style and implicit self-esteem. *Journal of Experimental Social Psychology*, 42 (1), 1-17. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2004.12.005>

Desjardin, J.L. (2006). Family empowerment: Supporting language development in young children who are deaf or hard of hearing. *The Volta Review*, 106 (3), 275-298. Doi:10.17955/tvr.106.3.m.577

Diener, E., & Fujita, F. (1995). Resources, personal strivings, and subjective well-being: A nomothetic and idiographic approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(5), 926-935. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.68.5.926>

- Furnham, A., & Cheng, H. (2000). Perceived parental behavior, self-esteem and happiness. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 35 (10), 463-470. Doi: 10.1007/s001270050265.
- Gibaud-Wallston, J., & Wandersman, L. P. (1978). *Development and utility of the Parenting Sense of Competence Scale*. Paper presented at the meeting of the American Psychological Association. Toronto: Canada.
- Grining, C.P., & Coley, R. (2006). Child care experiences in low-income communities: Developmental quality and maternal views. *Early Childhood Research Quarterly*, 21 (2), 125-141. Doi: 10.1016/j.ecresq.2006.04.001
- Hendrickson, S.L. (2000). *Effects of a nursing intervention on home safety in a low-income community*. The University of Texas at Austin.
- Horne, J., Corr, S., & Earle, S. (2005). Becoming a mother: Occupational change in first time motherhood. *Journal of Occupational Science*, 12 (3), 176-183. <https://doi.org/10.1080/14427591.2005.9686561>
- Işık, Y. S. (2015). Küresel kültürel değişim ve yeni annelik: Ankara Kâmil Ocak mahallesi örneği. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 13 (50), 48-75.
- Karaman, D.E., & Doğan, N. (2018). Annelik rolü üzerine: kadının "annelik" kimliği üzerinden tahakküm altına alınması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(2), 1475-1496. <https://doi.org/10.19145/e-gifder.443214>
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara, Nobel Yayınevi.
- Koç, Ö., Özkan, H., ve Bekmezci, H. (2016). Annelik rolü ve ebeveynlik davranışı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 6(2), 143-150. Doi:10.5222/buchd.2016.143
- Korukcu, O. (2020). Psycho-adaptive changes and psychological growth after childbirth in primiparous women. *Perspectives in Psychiatric Care*, 56 (1), 213-221. Doi: 10.1111/ppc.12413.
- Margolin, G., Gordis, E. B., & John, R. S. (2001). Coparenting: a link between marital conflict and parenting in two-parent families. *Journal of Family Psychology*, 15 (1), 3-21. Doi:10.1037//0893-3200.15.1.3
- Marshall, S.L., Parker, P.D., Ciarrochi, J., & Heaven, P.C.L. (2014). Is self-esteem a cause or consequence of social support? A 4-year longitudinal study. *Child Development*, 85, 1275-1291.
- Merrifield, K. A., & Gamble, W. C. (2013). Associations among marital qualities, supportive and undermining coparenting, and parenting self-efficacy: Testing spillover and stress-buffering processes. *Journal of Family Issues*, 34 (4), 510-533. <https://doi.org/10.1177/0192513X12445561>
- O'Brien, K. M., Yoo, S. K., Kim, Y. H., Cho, Y., & Salahuddin, N. M. (2020). The good mothering expectations scale: An international instrument development study. *The Counseling Psychologist*, 48 (2), 162-190. <https://doi.org/10.1177%2F0011000019889895>
- Orth, U. (2018). The family environment in early childhood has a long-term effect on self-esteem: A longitudinal study from birth to age 27 years. *Journal of Personality and Social Psychology*, 114, 637-655.
- Orth, U., & Robins, R. W. (2014). The development of self-esteem. *Current Directions in Psychological Science*, 23(5), 381-387. <https://doi.org/10.1177/0963721414547414>
- Öner, N. (1997). *Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testler* (3. Basım - 458). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Satılmış, G. (1988). Yetiştirme yurdunda yaşayan ergenlerde benlik saygısı (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Psikiyatri Ana Bilim Dalı, Eskişehir.
- Saygılı, G., Kesecioğlu, İ., & Kırıktaş, H. (2015). Eğitim düzeyinin benlik saygısı üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4 (2), 210-217.
- Seçer, Z., Çeliköz, N., & Yaşa, S. (2008). Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların annelerinin ebeveynliğe yönelik tutumları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (19), 413-428.
- Sowislo, J.F., & Orth, U. (2013). Does low self-esteem predict depression and anxiety? A meta-analysis of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, (139), 213-240
- Surkan, P. J., Schnaas, L., Wright, R. J., Téllez-Rojo, M. M., Lamadrid-Figueroa, H., Hu, H., & Wright, R. O. (2008). Maternal self-esteem, exposure to lead, and child neurodevelopment. *Neurotoxicology*, 29 (2), 278-285.
- Tunç, A., & Tezer, E. (2006). The relationship between parenting style and self-esteem. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 3 (25), 37-44. <https://doi.org/10.17066/pdrd.11972>
- Tuzgöl Dost, M., Aytaç, M., & Kıbrıslıoğlu Uysal, N. (2019). Ebeveynlik biçiminin kişilik özellikleri, benlik saygısı ve yaşam doyumunu yordama gücü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (71), 1146-1165. <https://doi.org/10.17755/esosder.472964>
- Trzesniewski K.H., Donnellan M.B., & Robins R.W. (2013). Development of self-esteem. In Zeigler-Hill, V. (Ed.). *Self-esteem* (pp. 60-79). London, UK: Psychology Press.
- Welldon, E. (2003). *Anne: Melek mi, yosma mı? Anneliğin idealleştirilmesi ve alçaltılması* (S. Kunt Akbaş & C. Kurultay, Çev.) (2. Baskı.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları. ISBN:978-9755393452
- Zakeri, H. & Karimpour, M. (2011). Parenting styles and self-esteem. *Social and Behavioral Sciences*, 29, 758-761. Doi:10.1016/j.sbspro.2011.11.302

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

Exploring the Needs and Profiles of Gifted Children: An Analysis of WISC-R Results and Test Administrators' Recommendations

Üstün Yetenekli Çocukların İhtiyaçlarının ve Profillerinin Araştırılması: WISC-R Sonuçlarının Analizi ve Test Yöneticilerinin Önerileri

Ayşin Kaplan Sayı¹, Savaş Akgül², Nüket Afat³

Abstract:

Gifted individuals play a significant and indispensable role in the development of any society. It is vital that gifted individuals are identified and provided with appropriate educational opportunities so that their capabilities can be channeled into productivity and their well-being is supported accordingly. Their education, however, bears certain challenges, including accurately determining and exploring their needs. In that sense, the current study was conducted to contribute to the literature and diagnosis process by analyzing Wechsler Intelligence Scale for Children-Revised (Wisc-R) profiles, commonly used in diagnosing gifted children, and recommendations by test administrators. The current study employed a concurrent parallel research design, one of the mixed methods approaches. Within the scope of the study, 99 gifted children's WISC-R intelligence test results were analyzed. Descriptive statistics and dependent and independent t-tests were used in the quantitative part, while content analysis was used in the qualitative part. The quantitative findings indicate that gifted children's intelligence scores show a heterogeneous distribution; their performance scores are relatively higher than their verbal scores, and there is a significant difference between their verbal scores and performance scores. The qualitative findings regarding test administrators' reports are also documented under three main themes: children's characteristics, information and recommendations for the family, and information and recommendations for the school. The test administrators focused more on cognitive, emotional, personal, and social characteristics, while their reflections were quite limited about the children's physical properties and the twice-exceptionality condition.

Keywords: *Wisc-r, Gifted, Test administrator.*

¹Assoc. Prof. Dr. Bahcesehir University, Department of Gifted Education, Istanbul, Türkiye. E-mail: aysinkaplansayi@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8186-4593>

²Assoc. Prof. Dr. Istanbul University-Cerrahpasa, Special Education Department, Istanbul, Türkiye, E-mail: savas.akgul@iuc.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0436-2765>

³Assoc. Prof. Dr. Istanbul Sabahattin Zaim University, Special Education Department, Istanbul, Türkiye, E-mail: nuketafat@izu.edu.tr, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4247-025X>

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Nüket Afat, İstanbul Sabahattin Zaim University Faculty of Education, Special Education Department, Halkalı Street, No:2 Küçükçekmece/İSTANBUL, Türkiye, nuketafat@izu.edu.tr

Date of Received/Geliş Tarihi: 13.07.2024, **Date of Revision/Düzelme Tarihi:** 11.11.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 04.12.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Sayı, A.K., Akgül, S., & Afat, N. (2025). Exploring the Needs and Profiles of Gifted Children: An Analysis of WISC-R Results and Test Administrators' Recommendations, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology* 7(1), 39-47

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpptdergisi.com). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Üstün yetenekli bireyler herhangi bir toplumun gelişmesinde önemli ve vazgeçilmez bir rol oynamaktadır. Çünkü üstün yetenekli bireylerin tespit edilerek, onların yeteneklerinin verimliliğe yönlendirilmesi ve refahlarının desteklenmesi için uygun eğitim fırsatlarının sağlanması hayati önem taşımaktadır. Ancak eğitimleri bazı zorlukları da beraberinde getiriyor; bu zorluklardan biri de ihtiyaçlarının doğru belirlenmesi ve araştırılmasıdır. Bu çalışma, bu anlamda, üstün yetenekli çocukların teşhisinde yaygın olarak kullanılan Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği-Revize (Wisc-R) profilleri ve test yöneticilerinin önerileri incelenerek literatüre ve tanı sürecine katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada karma yöntem yaklaşımlarından biri olan yakınsak paralel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 99 üstün yetenekli öğrencinin WISC-R zeka testi sonuçları analiz edildi. Nicel kısımda tanımlayıcı istatistikler, bağımlı ve bağımsız t testleri, nitel kısımda ise içerik analizi kullanılmıştır. Nicel bulgular üstün yetenekli çocukların zeka puanlarının heterojen bir dağılım gösterdiğini; performans puanlarının sözel puanlarına göre nispeten daha yüksek olduğu; sözel puanları ile performans puanları arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Sınav yöneticilerinin raporlarına ilişkin niteliksel bulgular da çocukların özellikleri, aileye yönelik bilgi ve öneriler ile okula yönelik bilgi ve öneriler olmak üzere üç ana tema altında belgeleniyor. Test uygulayıcıları bilişsel, duygusal, kişisel ve sosyal özelliklere daha fazla odaklanırken, çocukların fiziksel özellikleri ve iki kez istisnai olma durumu hakkında yansıtımları oldukça sınırlı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Wisc-r, Yetenekli, Test yöneticisi.

Introduction

Every individual has the right to education and learning without any discrimination. Although educational programs are designed by considering the average characteristics of society, it should be ensured that individuals who differ can also benefit from education fully and completely. To achieve inclusivity, all individuals must be recognized, and their needs, interests, and competencies must be discovered. One group that differs from the average of society is gifted children. Although various theoretical approaches try to explain and find giftedness (Sternberg, 2000) most common way is intelligence tests.

Intelligence tests used to assess intelligence are important tools, especially in clinical and educational settings, to determine individual strengths and weaknesses for diagnosing, predicting, providing appropriate treatment, and designing proper educational environments (De Lemos, 1994). Such widely accepted intelligence tests, such as the Revized-Wechsler Intelligence Scale for Children (WISC-R), are still used today (Uluç, Öktem, Erden, Gençöz, & Sezgin, 2011).

In the literature, previous studies have examined WISC-R profiles of children with learning disabilities/dyslexia (Poletti, 2016), the Flynn effect (Kanaya & Ceci, 2018), children with attention deficit disorder/hyperactivity (Taddei, Contena, Caria, Venturini, & Venditti, 2011), children with mental disabilities (Ayraller, Çetin, Işık, & İşeri, 2015) and children with autism spectrum disorder (Nader, Jelenic, & Soulières, 2015). However, research is limited to investigating WISC-R profiles of gifted children (Buzinkai, 2013; Taşdemir & Ergül, 2015; Wilkinson, 1993). In these studies, only WISC-R profiles were focused on; the test administrators' comments and recommendations which are supplementary to the test results and are essential in terms of education, are not included. The current study aims to examine WISC-R profiles of gifted children and analyze test administrators' recommendations. In line with the purpose, the study addresses these research questions:

Is there a significant difference between the verbal and performance sub-scores of the gifted children on the WISC-R?

What is the difference distribution between the gifted children's verbal and performance intelligence coefficients?

Which specific subtests of the WISC-R highlight the strengths and weaknesses of gifted children?

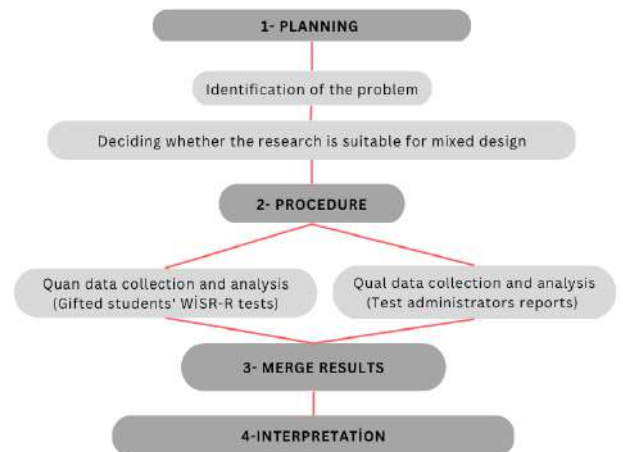
Are there any significant differences in the WISC-R intelligence and subtest scores of gifted children based on gender?

What issues do test administrators focus on in the test reports of the children diagnosed with giftedness?

Method**Research Design**

Convergent parallel research design was employed as one of the mixed methods approaches. Qualitative and quantitative data were collected simultaneously in the study. In the quantitative research, the researchers outlined WISC-R profiles of gifted children and examined whether the profiles differed regarding certain variables. In the qualitative part of the study, the test administrators' recommendations regarding children's WISC-R results were examined.

Figure 1. Mixed Method

Participants

Within the scope of the quantitative dimension of the study, the WISC-R intelligence test results of 71 males and 28 females aged 6–11.3 years (Mean = 7.42, Standard Deviation = 1.29) gifted children having applied to the weekend enrichment courses were examined. The voluntary consent form was obtained from the parents of the children participating in the study. These intelligence tests were examined in that they were carried out not to evaluate children with different characteristics (learning problems, behavioral problems) but to directly identify gifted children. While reviewing the relevant documents, test results meeting the following criteria were included in the research.

- (1) Intelligence tests of children with an IQ (general intelligence) score of 120 and above,
- (2) Tests with all subtest and sub-field standard scores,
- (3) Tests of the children between the ages of 6-10 are included.

While examining the relevant documents, test results without comments from the test administrator were not included in the research.

Data Collection and Analysis

The ethical approval of the research was obtained with the decision of the Ethics Committee of İstanbul Sabahattin

Zaim University with application number ET-FR-674, date: 27.11.2023. In quantitative data analysis, children with a WISC-R score of 120 or above were accepted as "gifted." kurtosis and skewness values showed normal distribution and parametric tests were selected accordingly for the data analysis. No outlier values were found. Independent and dependent group t-test analysis was conducted to determine whether the WISC-R subtest standard scores differ significantly according to the gender variable.

In the qualitative part of the study, the content analysis method was used in the analysis of the recommendations by the test administrators. The study's qualitative data were obtained from 25 intelligence tests selected randomly from the 99 intelligence tests. 25 (15 males and 10 females, aged 6-11.2 years, mean = 7.5 and Standard Deviation = 1.31) test administrators' recommendations in these tests were examined. Written recommendations were transferred to the computer, and codes, categories, and themes were created. Analyses were repeated until a consensus was reached on the emerging themes.

Results

The first question addressed in the research is, 'Is there a significant difference between the verbal and performance sub-scores of the gifted children on the WISC-R?' The results obtained are presented in Table 1.

Table 1 The results of the dependent group's t-test

	Mean	sd	n	t	df	p
Verbal	128.10	12.72	99	-3.58*	98	.001
Performance	133.74	11.46	99			

When the results of the intelligence tests are examined in Table 1, the average verbal intelligence score is 128.10, and the performance intelligence average score is 133.74. It is also seen in Table 1 that the variance in terms of verbal and performance intelligence coefficients of children whose giftedness was determined by the WISC-R test was in favor of their performance scores. (t (98) = -3.58, p <.05).

The second question addressed in the research is 'What is the distribution of the difference between the gifted children's verbal and performance intelligence coefficients?' Considering the direction of the variance values, the frequency and cumulative percentage values were calculated and presented in Table 2.

Table 2 Frequencies and Cumulative Percentage Values of the Differences between Verbal and Performance Intelligence Test Scores

Performance Score > Verbal Score			Verbal Score > Performance Score		
Variance	Frequency	Cumulative Percentage	Variance	Frequency	Cumulative Percentage
52	1	1,0	38	1	1,0
38	1	2,0	31	1	2,0
32	1	3,0	24	1	3,0

31	2	5,1	22	1	4,0
30	1	6,1	16	1	5,1
29	2	8,1	15	2	7,1
28	1	9,1	14	2	9,1
26	2	11,1	12	1	10,1
25	5	16,2	11	1	11,1
24	2	18,2	10	3	14,1
23	2	20,2	9	1	15,2
22	1	21,2	8	3	18,2
21	1	22,2	7	2	20,2
20	2	24,2	6	3	23,2
18	1	25,3	5	2	25,3
16	2	27,3	4	4	29,3
15	2	29,3	3	3	32,3
13	1	30,3	2	2	34,3
11	2	32,3	1	5	39,4
10	3	35,4			
9	1	36,4			
8	1	37,4			
7	4	41,4			
6	3	44,4			
5	3	47,5			
4	3	50,5			
3	4	54,5			
2	3	57,6			
1	2	59,6			
0	1	60,6			

According to Table 2, when the verbal IQ is higher than the performance IQ, 7.1% of the tests (7 individuals) show a variance of 15 points or more, and 3% (3 individuals) have a 30 points or more variance. Conversely, when the performance IQ is higher than the verbal IQ, 29.3% of the tests (29 individuals) show a variance of 15 points or

more, and 6.1% (6 individuals) have a variance of 30 points or more.

The third question addressed in the research is ‘Which specific subtests of the WISC-R highlight the strengths and weaknesses of gifted children?’ The results obtained are presented in Table 3.

Table 3. *Subtests in Which Children Performed Strengths and Weaknesses*

	Subtests	High		Very High		Poor		Very Poor	
		n	%	n	%	n	%	n	%
Verbal	General Knowledge	3	3	0	0	20	20.2	3	3
	Similarity	26	26.3	1	1	3	3	2	2
	Arithmetic	7	7.1	0	0	11	11.1	0	0
	Vocabulary	9	9.1	0	0	3	3	0	0
	Comprehension	10	10.1	0	0	11	11.1	1	1
Performance	Picture Completion	2	2	0	0	10	10.1	1	1
	Picture Arrangement	11	11.1	0	0	3	3	1	1
	Block Design	24	24.2	1	1	5	5.1	1	1
	Object Assembly	5	5.1	0	0	10	10.1	0	0
	Coding	9	9.1	1	1.1	17	17.2	5	5.1

Table 3 shows that 41% of children excelled in the Block Design subtest (performance domain) and 10.9% in the Similarities subtest (verbal domain). The poorest performances were in the Coding subtest (18.7%) and Picture Arrangement (10.9%) in the performance domain, and the Comprehension subtest (9.3%) in the verbal domain.

In both the verbal and performance domains, around 44% of the children scored above the average in at least one

subtest, while 41-45% scored below average in at least one subtest. 80.8% of children showed strengths and weaknesses across subtests, with scores differing from their subfield averages.

The fourth question addressed in the current study is ‘Do gifted children’s WISC-R intelligence scores and subtest scores differ by gender?’ Independent groups t-test was conducted to compare the WISC-R profiles of female and male children. The results are presented in Table 4.

Table 4. Intelligence Coefficients and Subtests Independent Groups t-Test Results by Gender

Group	Male			Female			t	df	p
	Mean	sd	n	Mean	sd	n			
General Knowledge	13.08	2.96	71	12.21	2.78	28	1.377	52.494	.174
Similarity	15.61	3.34	71	16.18	2.53	28	-0.923	65.246	.359
Arithmetic	14.27	2.36	71	13.36	2.91	28	1.476	41.755	.148
Vocabulary	13.97	2.64	71	14.57	3.21	28	-0.956	97	.342
Comprehension	14.01	3.20	71	14.11	2.79	28	-0.143	56.364	.887
Picture Completion	14.08	2.32	71	14.00	3.10	28	0.130	39.432	.897
Picture Arrangement	15.37	2.87	71	15.00	2.78	28	0.586	50.981	.561
Block Design	16.35	2.63	71	15.04	3.75	28	1.980	97	.051
Object Assembly	14.52	2.69	71	14.14	3.50	28	0.515	40.154	.610
Coding	13.42	3.15	71	14.86	2.07	28	-2.224	97	.028*
Verbal	128.25	12.11	71	127.71	14.38	28	0.175	42.90	.862
Performance	133.65	10.10	71	133.96	14.57	28	-0.123	97	.902
General	133.93	9.35	71	133.57	12.48	28	0.156	97	.877

When Table 4 is examined, the general intelligence and verbal and performance subfield coefficients differ according to the gender variable. When the subtests are examined, there is a significant difference in favor of female children only in the coding subtest of the performance subfield ($t(97) = -2.224, p < .05$). No other significant difference is observed based on gender in the other subtests.

The current study's qual part sought answers to the following question: 'What issues do test administrators focus on in the reports of children diagnosed with giftedness? Accordingly, the recommendations offered by the test administrators according to the WISC-R test results are summarized in Table 5 under three main themes.

Table 5. Themes, Categories, Sample Codes

Themes	Categories	Sample Codes
Child triads	Cognitive	<ul style="list-style-type: none"> Is ahead of other children and, when diagnosed, outperforms them
	Emotional	<ul style="list-style-type: none"> Shows different emotional development
	Physical	<ul style="list-style-type: none"> Asynchronous development
	Social	<ul style="list-style-type: none"> Underestimating and looking down on peers
	Personal	<ul style="list-style-type: none"> Hasty
	Twice Exceptional	<ul style="list-style-type: none"> Difference between verbal and mathematical success
	Perception of superiority	<ul style="list-style-type: none"> Research on the superiority of family and teacher
	Behaviors in the testing process	<ul style="list-style-type: none"> Timid and babyish features during the test
Information and Recommendations For Families	Expectation	<ul style="list-style-type: none"> Family and environment's expectation of excellence
	Positive Discipline	<ul style="list-style-type: none"> Consistency between parents
	Academic Support	<ul style="list-style-type: none"> Family activities
	Communication	<ul style="list-style-type: none"> Creating an environment to get along with peers
	Psychological Assistance	<ul style="list-style-type: none"> Counseling on emotional expression
	Cooperation	<ul style="list-style-type: none"> Family-teacher-school cooperation
	Private School Guidance	<ul style="list-style-type: none"> Must take the SAC exam
Information and Recommendations for School	Enrichment	<ul style="list-style-type: none"> Analysis, synthesis, and development of creativity, high-level thinking activities
	Differentiation	<ul style="list-style-type: none"> Identifying and encouraging interests
	Acceleration	<ul style="list-style-type: none"> Presenting high-level information in academic courses
	Individualization	<ul style="list-style-type: none"> Individualized Education Program
	Vocational Orientation	<ul style="list-style-type: none"> Become a successful engineer or architect
	Teacher Support	<ul style="list-style-type: none"> Teachers' self-improvement

When Table 5 is examined, it is seen that the explanations and recommendations by the experts (test administrators) regarding the children's WISC-R test results are primarily focused on the characteristics of the gifted children, and recommendations are directed at their families and schools.

Considering the literature (Clark, 2007), the traits of gifted children, such as stronger memories (U17) and asynchronous development (U16), are discussed in the reports.

Another theme in the data analysis is information and recommendations for families, which consists of the categories of positive discipline, expectation, academic support of the family, communication, psychological support, cooperation, and private school guidance. Concerning the expectations, the experts underlined such issues as the expectation of excellence, anxiety, and compliance with rules are highlighted because of the expectation of excellence.

Under the theme of information and recommendations for schools, the instructional interventions emphasized by the experts for gifted children are enrichment, differentiation, acceleration, individualization, vocational orientation, and teacher support. Enrichment, which means broadening or deepening the content of the subject studied, is the most emphasized instructional intervention by the experts. The experts on this intervention strategy stress developing higher-order thinking skills, process skills such as reading books, mentoring, observation and research, development of mental skills, field trips, courses in different disciplines, hobby studies and activities, and time management skills.

Discussion

The children's intelligence scores varied across general and sub-domains, aligning with previous studies on children with special abilities (Wilkinson, 1993). In this study, children performed better in the performance domain compared to the verbal domain, although some research indicates no significant differences between the two (LaFrance, 1997). Factors such as ethnicity or risk

group status (Saccuzzo, Johnson & Russell, 1992) might explain these differences, especially given that the children were previously undiagnosed and lacked access to appropriate educational enrichment.

The study found that 59.6% of the children had higher performance than verbal scores, with differences ranging between 1-52 points. In contrast, 36.8% had higher verbal scores than performance, with a difference range of 1-38 points. A small percentage (1.0%) showed equal scores in both domains. These findings are consistent with research showing that the difference between performance and verbal scores can vary widely (Kaufman, 1976; Silver & Clampit, 1990; Taşdemir & Ergül, 2015). Children with special abilities, including those with learning difficulties, exist across all demographic groups and need to be identified and educated to support their development. Families, teachers, and peers play critical roles in the diagnosis process, emphasizing the importance of raising awareness about giftedness. Özkardeş (2013) highlights that learning disabilities are often studied too late despite the need for early diagnosis. Gifted children's identification is delayed because of misconceptions, such as the assumption that all gifted children achieve easily. Toffalini, Pezzuti, and Cornoldi (2017) found that children with learning difficulties may also be intellectually gifted, possibly more so than typically developing children.

Three themes emerged from test administrators' reports, with the first being characteristics of gifted children. Administrators highlighted cognitive, emotional, personal, and social traits while largely overlooking physical characteristics, intuitive traits, and twice-exceptionality (gifted children with disabilities). This neglect may reflect administrators' limited knowledge of gifted development. Asynchronous development in gifted children can impact motor skills and physical activity, making attention to physical traits important (Clark, 2007; Yılmaz, 2015). Intuitive abilities, vital for creativity, and the twice-exceptionality condition common in gifted children (Kaplan Sayı, 2018) also deserve more focus.

When analyzing the second theme, family information and recommendations, test administrators primarily focused on positive discipline, academic support, and communication while focusing less on psychological support, school-family cooperation, and private school guidance. Various recommendations may indicate a belief that giftedness should mainly be addressed within the family rather than through external support. Few experts suggested the SAC exam or specialized schools for gifted children, possibly due to limited awareness or negative views on such options. Sibling relationships, a common family challenge, were also neglected. However, other areas like motivation, stress management, emotional regulation, peer relations, and family dynamics were well-covered, indicating that test administrators have considerable knowledge of gifted children's social-emotional development (Kokot, 2011).

Under the third theme, test administrators focused on enrichment, differentiation, and teacher support as instructional strategies, likely because enrichment is widely used in Turkey (Kaplan Sayı, 2018). Acceleration and individualization were rarely mentioned, possibly due to negative attitudes toward acceleration or its limited use in Turkey (Rogers, 2002; Sak, 2010). Grouping, another underused strategy, can be highly effective when students are grouped by ability, improving their educational

outcomes. Other neglected areas in school recommendations include promoting social-emotional development, leadership skills, and maximizing students' potential, all key concerns in the literature (Kaplan Sayı, 2018).

Conclusion

The study's quantitative findings showed that gifted children displayed a wide range of scores in general IQ and subtests, with higher scores in the visual-motor domain than in the linguistic-verbal domain. There was a positive correlation between general IQ and subtest scores, and a difference was noted between verbal and performance IQ, with many children having higher performance IQs.

The qualitative part identified three main themes: characteristics of gifted children, family recommendations, and school recommendations. Cognitive, emotional, social, and personal traits were emphasized, but physical characteristics and twice-exceptionality were mostly overlooked. Intuitive traits were also missing from reports. For families, the focus was on positive discipline, academic support, and communication, while psychological support, school-family cooperation, and private school guidance received less attention.

Recommendations

Our findings suggest that similar studies could be conducted with various age groups and sample types. Future research might compare intelligence profiles of children diagnosed in state vs. private institutions. Comprehensive training on gifted children's characteristics and education is recommended for practitioners. Finally, a holistic methodology and standardized tests after nomination can improve diagnostic accuracy. Thus, WISC-R results and test experts' recommendations should be followed closely.

Limitations

The research was conducted on 99 test reports from Turkey, which is a limitation regarding the generalizability of the findings.

Declarations

Ethics Approval and Consent to Participate

The study obtained permission from the Ethics Committee of İstanbul Sabahattin Zaim University with application number ET-FR-674, date: 27.11.2023. Ethical rules were followed during the study, and consent forms were obtained from the participants. Approval was also obtained from the İstanbul Sabahattin Zaim University of Directors for school data collection.

Consent for Publication

Not applicable.

Availability of Data and Materials

Not applicable

Conflict of Interest

The authors declare that they have no conflict of interest.

Financing

Not applicable

Authors' Contributions

The first Author contributed to the conceptualization. The first, second and third authors writing of the method, data collection, analysis, and interpreted data contributed to the

conceptualization of the research, analysis of data, translations, editing, and proofreading of the article. All authors have read and approved the final version of the article.

References

- Ayraller Taner, H., Çetin, F. H., Işık, Y., & İşeri, E. (2015). Psychopathology in abused children and adolescents and related risk factors. *Anatolian Journal of Psychiatr* 16(4).
- Buzinkai, D. (2013). Cognitive and Academic Profiles of Gifted and Talented Children. (Unpublished Doctoral Dissertation). Philadelphia College of Osteopathic Medicine Department of School Psychology, Philadelphia.
- Clark, B. (2007). *Growing up gifted*. (7th ed.). New Jersey: Pearson Education, Inc
- De Lemos, M. M. (1994). Not so straightforward: Interpreting the scores. *Evaluation & Research in Education*, 8(1-2), 69-83. <https://doi.org/10.1080/09500799409533355>
- Kanaya, T. & Ceci SJ. (2018). Longitudinal IQ trends in children diagnosed with emotional disturbance: an analysis of historical data. *Journal of Intelligence*; 6(4):45. <https://doi.org/10.3390/jintelligence6040045>
- Kaplan Sayı, A. (2018). Examining participants' views about an enrichment program for disadvantaged gifted and talented. *Turkish Studies*, 13(4), 749-770. DOI: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1310>
- Kaufman, A. S. (1976). Verbal performance IQ discrepancies on the WISC-R. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 44(5), 739-744.
- LaFrance, E. D. (1997). The gifted/dyslexic child: Characterizing and addressing strengths and weaknesses. *Annals of Dyslexia*, 47, 163-182.
- Nader, A. M., Jelenic, P., & Soulières, I., (2015). The discrepancy between WISC-III and WISC-IV cognitive profile in the autism spectrum: What does it reveal about autistic cognition? *PloS one*, 10 (12), e0144645. DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0144645>
- Özkardeş, O. G. (2013). Descriptive analysis of studies conducted on specific learning disabilities in Turkey. *Boğaziçi University Journal of Education*, 30(2), 123-153. <https://dergipark.org.tr/en/pub/buje/issue/14782/327987>
- Poletti, M. (2016). WISC-IV intellectual profiles in Italian children with specific learning disorders and related reading, written expression, and mathematics impairments. *Journal of Learning Disabilities*, 49(3), 320-335. DOI: <https://doi.org/10.1177/0022219414555416>
- Rogers, K. B. (2002). Grouping the gifted and talented: Questions and answers. *Roeper Review*, 24(3), 103-107. DOI: <https://doi.org/10.1080/02783190209554140>
- Saccuzzo, D. P., Johnson, N. E., & Russell, G. (1992). Verbal versus performance IQs for gifted African-American, Caucasian, Filipino, and Hispanic children. *Psychological Assessment*, 4(2), 239-244. <https://doi.org/10.1037/1040-3590.4.2.239>
- Sak, U. (2010). *Gifted characteristics, diagnosis, education*. Ankara: Maya Academy Publishing.
- Silver, S. J., & Clampit, M. K. (1990). WISC-R profiles of high ability children: interpretation of verbal-performance discrepancies. *Gifted Child Quarterly*, 34(2), 76-79. DOI: <https://doi.org/10.1177/001698629003400205>
- Taddei, S., Contena, B., Caria, M., Venturini, E., & Venditti, F. (2011). Evaluation of children with attention deficit hyperactivity disorder and specific learning disability on the WISC and Cognitive Assessment System (CAS). *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 29, 574-582. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.11.278>
- Taşdemir, Ö. M., & Ergül, C. (2015). The giftedness profile analysis based on WISC-R in Ankara city sample. *Journal of Special Education*, 16(3), 271.
- Toffalini, E., Pezzuti, L., & Cornoldi, C. (2017). Einstein and dyslexia: Is giftedness more frequent in children with a specific learning disorder than in typically developing children?. *Intelligence*, 62, 175-179.
- Uluç, S., Öktem, F., Erden, G., Gençöz, T., & Sezgin, N. (2011). Wechsler intelligence scale for children-IV: in a clinical context a new era for the evaluation of Turkey intelligence. *Turkish Psychology Writings*, 14(28), 49.

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

Comparison of Aging Anxiety and Ageism Attitudes Among Young and Middle Adults

Genç ve Orta Yetişkinler Arasında Yaşlanma Kaygısı ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutumlarının Karşılaştırılması

Zeynep Gümüş Demir¹, Mahmut Yılmaz²

Abstract:

Considering the increasing rate of elderly population around the world, it becomes important to better understand the concepts related to aging. The aim of this research is to compare aging anxiety and ageism attitudes among young and middle adults. The sample of the study consists of a total of 526 participants aged 20-39 (n = 263) and 40-60 (n = 263). In the study, the Sociodemographic Information Form, Ageism Attitude Scale (YATÖ) and Aging Anxiety Scale were applied to the participants. The level and direction of the relationship between the scales were examined with the Pearson Correlation method. In addition, independent samples t-Test and ANOVA test were used to compare the scale scores according to demographic variables. According to the findings of the research, statistically significant differences were detected between aging anxiety and ageism attitudes of young and middle adults due to their age differences. Aging anxiety and fear of aging-related loss have been found to be higher in middle adults. It has been observed that ageist attitudes are higher in young adults. It was found that there are significant differences in the aging anxiety and ageism attitudes of young and middle adults according to sociodemographic characteristics. It was determined that male participants had higher anxiety about aging than female participants, married participants had higher positive discrimination attitudes towards the elderly, and single participants had a higher fear of aging. It is thought that the current study will contribute to the literature by presenting data from different age groups, which are seen to be relatively less researched on the subject.

Keywords: Old age, Aging anxiety, Ageism.

¹Asst. Prof., University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Psychology, Istanbul, Türkiye, E-mail: zeynep.gumus@uskudar.edu.tr, ORCID: 0000-0003-4474-4813

²MSc. Clinical Psychologist, Istanbul, Turkey, E-mail: mahmuty52@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9699-3785.

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Zeynep Gümüş Demir, University, Faculty of Humanities and Social Sciences, Department of Psychology, Istanbul, Türkiye, E-mail: zeynep.gumus@uskudar.edu.tr

Date of Received/Geliş Tarihi: 29.05.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 05.02.2025, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 07.02.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Demir, Z. G. & Yılmaz, M. (2025). Comparison of Aging Anxiety and Ageism Attitudes Among Young and Middle Adults. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 7(1), 48-58

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Dünya genelinde giderek artan yaşlı nüfus oranı düşünüldüğünde yaşlanmayla ilgili kavramların daha iyi anlaşılması önem kazanmaktadır. Bu araştırmanın amacı genç ve orta yetişkinler arasında yaşlanma kaygısı ve yaşlı ayrımcılığı tutumlarının karşılaştırılmasını yapmaktır. Çalışmanın örneklemini 20-39 yaş (n=263) ve 40-60 yaş (n=263) oluşan toplam 526 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmada katılımcılara Sosyodemografik Bilgi Formu, Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) ve Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği uygulanmıştır. Pearson Korelasyon yöntemi ile ölçekler arasındaki ilişki düzeyi ve yönü incelenip, demografik değişkenlere göre ölçek puanlarını karşılaştırmak amacıyla Bağımsız Örneklem t-Testi ve ANOVA testi uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, genç ve orta yetişkinlerin yaş farklılıkları nedeniyle yaşlanma kaygısı ve yaşlı ayrımcılığı tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Yaşlanma kaygısı ve yaşlanma ile ilişkili kayıp korkusunun orta yetişkinlerde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yaşlı ayrımcılığı tutumunun genç yetişkinlerde daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Genç ve orta yetişkinlerin yaşlanma kaygısı ve yaşlı ayrımcılığı tutumlarında sosyodemografik özelliklere göre anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Erkek katılımcılarda yaşlanma kaygısının kadın katılımcılardan daha yüksek olduğu, evli katılımcıların yaşlılara yönelik olumlu ayrımcılık tutumlarının daha yüksek olduğu, bekâr olan katılımcıların yaşlanma korkusunun daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Mevcut çalışmanın konuyla ilgili nispeten daha az araştırıldığı görülen farklı yaş gruplarına ait veriler sunuyor olmasının alanyazına katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşlılık, Yaşlanma kaygısı, Yaşlı ayrımcılığı

Giriş

Yaşlanma, organizmada meydana gelen ilerleyici fizyolojik değişiklikler ve fonksiyon kayıpları olarak tanımlanmaktadır. Aynı zamanda organizmanın metabolik strese uyum sağlama yeteneğinde ve biyolojik işlevlerinde azalmaların meydana geldiği yetişkin yaşamı boyunca devam eden bir süreçtir (Guarente ve ark., 2024). Yaşlanma kaygısı, yaşlanmayla ilişkili fiziksel, psikolojik ve sosyal olumsuz duygu ve korkular olarak ifade edilir (Lasher ve Faulkender, 1993). Yaşlanmayla birlikte ortaya çıkan fiziksel değişimler, diğer yaş gruplarına göre daha fazla görülen kronik hastalıklar ve işlevsel yeteneklerde meydana gelen kayıplar, yaşlı bireylerin günlük yaşam aktivitelerini gerçekleştirmelerini zorlaştırabilmektedir (Soysal, 2023). Yaşlanma sürecinde; kırışıklıkların artması, kasların zayıflaması, azalan akciğer kapasitesi, görme ve işitme kayıpları gibi birçok sistemsel değişim görülür. Bütün bunlar fiziksel kayıplarla ve sağlıkla ilgili korkulara neden olabilmektedir. Ayrıca yaşanan bilişsel gerilemeler yaşam kalitesi ve yaşam doyumunu da olumsuz etkileyebilmektedir (Babaoğlu, 2024; Bergman ve Segel-Karpas, 2021). Yaşlı bireyler varoluşsal sorgulamalar, ölüm kaygısı, yakınlarının kaybı, diğerlerine bağımlı olma, sosyal ilişkilerde değişim, yalnızlaşma, bakım ihtiyacı ve yaşanan ekonomik zorluklar nedeniyle yaşlanma süreciyle ilgili endişe ve kaygı yaşayabilmektedir (Bergman, Bodner ve Shrira 2018; Spitzer, Segel-Karpas ve Palgi 2019; Malinauskaite, Slapikas ve Courvoisier 2017). Yaşlanma kaygısını etkileyen faktörler arasında ırk, cinsiyet, sosyoekonomik durum, mevcut sağlık durumu, gelir düzeyi, eğitim, yaşlanmaya ilişkin bilgiler ve sosyal kayıp korkusu yer almaktadır (Lynch, 2000). Birçok kişi yaşlanma sürecinin beraberinde getirdiği değişimlere iyi uyum sağlarken bazıları yaşlanma sürecini zor bulabilmektedir (Harris ve Dollinger, 2003). Sosyal ve evrimsel bir psikoloji teorisi olan Terör Yönetimi Teorisi yaşlanma kaygısına bir bakış açısı sunmaktadır. İnsanlarda kaçınılmaz ve öngörülemeyen ölüm gerçeğinin yarattığı psikolojik çatışmadan ve ölümün temsil ettiği kişisel önemsizliğinden kendini koruma içgüdüğü bulunur. Terör

Yönetimi Teorisi, ölüm düşüncelerine ilişkin bilinç ve erişilebilirlik ile ilgilidir. İnsanların kendi ölümlerinin tehdidi altında olduklarını hissettiklerini ve bu nedenle hayatlarında anlam ve değer bulmalarına olanak tanıyan dünya görüşlerini benimsediklerini belirtmektedir (Solomon, Greenberg ve Pyszczynski 1991).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) yaşlı ayrımcılığını, “yaşa dayalı olarak başkalarına veya kendine yönelik stereotipler, önyargılar ve ayrımcılık” olarak tanımlamaktadır (WHO, 2021). Daha gelişmiş ülkelere göre az gelişmiş ülkelerde yaş ayrımcılığının ve bunun neden olduğu olumsuz sağlık sorunlarının daha yaygın olduğu bulunmuştur (Chang ve ark., 2020). Yaygın bir olgu olan yaşlı ayrımcılığı, yaşlı bireylerin refahına yönelik önemli bir tehdit oluşturmaktadır (Officer ve de la Fuente-Núñez, 2018). Yaş ayrımcılığı, politikalar, eylemler ve uygulamalar da dâhil olmak üzere insanlara yaşlarına yönelik davranışlarda (WHO, 2021). Yaşlı ayrımcılığın maruz kalmak yaşlı bireylerde yaşam kalitesi, bilişsel performans ve duygusal anlamda olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir (Marques ve ark., 2020). Yaşlı ayrımcılığının bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutları bulunmaktadır. Ayrıca açık/bilinçli şekilde yapılabildiği gibi örtük/bilinçsiz olarak da uygulanabilmektedir. Yaşlanan toplum, kültürel özellikler, sosyal ağlar ve bireysel birçok faktör yaşlı ayrımcılığında belirleyici olabilmektedir (Bodner, 2009; Chang ve ark., 2020). Yaşlı ayrımcılığı, diğerleri tarafından yapılabildiği gibi kişinin kendine yönelik tutumları olarak da gözlemlenebilir. Bu bağlamda ampirik kanıtlar kültürel ve toplumsal normlar, bilgi eksikliği, ekonomik faktörler ve eğitimin yaşlı ayrımcılığını etkileyen faktörler arasında olduğunu göstermektedir (Marques ve ark., 2020; Kang ve Kim, 2022). Yaşlı ayrımcılığı, yaşlı bireylere yönelik olumlu ve olumsuz görüşleri ve etkileşimleri ifade etmektedir (Levy ve Macdonald, 2016).

Genç yetişkinlik ve orta yetişkinlik dönemleri için araştırmada kullanılan yaş aralıkları çeşitli akademik ve

psikolojik kaynaklara göre belirlenmiştir. Genç yetişkinlik döneminin 20'li yaşların başından 40 yaşına kadar olan dönemi kapsayabileceğini (Zelazo ve Carlson, 2015; APA, 2012; WHO, 2014) ve orta yetişkinlik döneminin psikolojik ve sosyal gelişim açısından 40-60 yaş aralığında tanımlandığını gösteren (APA, 2012; WHO, 2014; Jones ve Peters, 2005; Binstock, George ve Johnson 2011) kaynaklar bulunmaktadır. Alanyazında yaşlı yetişkinlerin yaşlanma sürecini nasıl algıladıklarıyla, yaşlanma kaygılarıyla ve yaşlı ayrımcılığı ilgili yayınlar bulunmaktadır (Bergman ve Segel-Karpas, 2021; Ayalon, 2018; Marques ve ark., 2020). Ancak farklı yaş grupları arasında yaşlı ayrımcılığı ve yaşlanma kaygısının karşılaştırıldığı çalışmalar çok daha azdır. Çalışmanın bu ayırt edici özelliğinin ilgili alanda çalışan araştırmacılara kaynak teşkil edeceği düşünülmektedir. Ayrıca yaşlı ayrımcılığının ve yaşlanma kaygısının toplumsal etkisini en aza indirecek yeni politikaların geliştirilmesine ek bilgiler sunacaktır. Bu makale, genç ve orta yetişkinler arasında yaşlanma kaygısı ve yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumların nasıl farklılaştığını araştırmayı amaçlar. Özellikle, bireylerin yaşlanma sürecine dair korku, endişe ve algılarının, yaşlılara yönelik tutumlarına nasıl yansıdığı ve bu tutumların yaş gruplarına göre nasıl değişiklik gösterdiği incelenmektedir. Makale, genç ve orta yetişkinler olmak üzere iki farklı yaş grubunu ele alır. Bu grupların yaşlanma kaygısı ve yaşlı ayrımcılığına yönelik tutumlarını karşılaştırarak, aralarındaki benzerlikleri ve farklılıkları analiz eder. Bu veriler, yaşlanma kaygısı ve yaşlı ayrımcılığı arasındaki olası ilişkileri ortaya koymayı hedefler. Bu makalenin, toplumda yaygın olan yaşlanma ve yaşlılıkla ilgili olumsuz stereotiplerin, farklı yaş gruplarında nasıl şekillendiğini ve bu stereotiplerin yaşlılara yönelik ayrımcılığı nasıl beslediğini anlamamıza yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, yaşlanma kaygısının genç ve orta yaşlı yetişkinlerde nasıl farklılaştığını ortaya koyarak, bu kaygının azaltılmasına yönelik stratejiler geliştirilmesine katkıda bulunabilir. Makalenin bulguları, yaşlanma karşıtı tutumların önlenmesi ve yaşlılara yönelik ayrımcılığın azaltılması için farkındalık artırıcı programların geliştirilmesine de ışık tutabilir.

Yöntem

Araştırma Modeli ve Hipotezler

İlişkisel tarama modeline uygun olarak gerçekleştirilen araştırmanın amacı kapsamında sıranan temel hipotezler; (H1) genç ve orta yetişkinlerin yaş farklılıkları nedeniyle yaşlanma kaygısı ve yaşlı ayrımcılığı tutumları arasında farklılık vardır. (H2) Genç ve orta yetişkinlerin yaşlanma kaygısı ve yaşlı ayrımcılığı tutumlarında sosyodemografik özelliklere göre anlamlı bir farklılık vardır. Yaşlanma kaygısı ile yaşlı ayrımcılığı arasındaki potansiyel ilişkileri inceleyerek, bu iki değişkenin birbirine nasıl bağlı olduğunu ve yaş gruplarına göre bu ilişkinin nasıl farklılaşabileceğini ortaya koymayı amaçlayan araştırma soruları; (1) Yaşlanma kaygısı ve yaşlı ayrımcılığı arasındaki ilişki genç ve orta yetişkinler arasında nasıl farklılık göstermektedir? (2) Genç ve orta yetişkinler arasında yaşlanma kaygısının yaşlı ayrımcılığı üzerindeki etkisi yaş gruplarına göre nasıl değişmektedir? şeklinde oluşturulmuştur. Araştırma gerçekleştirilmeden önce araştırmanın etik ilkelere uygun olduğuna dair Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığının 29.12.2023 tarih ve 61351342/ARALIK 2023-46 nolu kararı ile onay alınmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın örneklemini 20-39 yaş (genç yetişkinler) (n=263), 40-60 yaş (orta yetişkinler) (n=263) toplam 526 katılımcı oluşturmaktadır. Örnekleme seçkisiz olarak ulaşılmış olup katılımcılar gönüllülük esasına uygun olarak araştırmaya dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcılara Aydınlatılmış Onam Formu, Sosyodemografik Bilgi Formu, Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ) ve Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği çevrimiçi olarak uygulanmıştır.

Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan formda katılımcıların sosyodemografik bilgileri yer almaktadır.

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği (YATÖ)

Vefikuluçay ve arkadaşları tarafından 2011 yılında geliştirilen ölçek, yaşlı bireylere yönelik ayrımcılık tutumunu değerlendirmektedir. Ölçek 23 maddeden ve 3 alt boyuttan (yaşlı bireylere yönelik olumsuz tutum, yaşlı bireyin yaşamını sınırlama ve yaşlı bireye yönelik olumlu tutum) oluşmaktadır. 5'li likert tipi derecelendirme kullanılan ölçeğin, Cronbach Alpha katsayısı 0,80 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınan yüksek puan (en yüksek: 115) yaşlı ayrımcılığına karşı olumlu tutumu gösterirken, düşük puan (en düşük: 23) yaşlı ayrımcılığına karşı olumsuz tutumu ifade etmektedir.

Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği

Kalaycı tarafından 2021 yılında geliştirilen ölçek, yaşlanmaya yönelik anksiyeteyi değerlendirmektedir. Ölçek 16 maddeden ve 4 alt boyuttan (yaşlı korkusu, fiziksel görünümle ilgili kaygı, yaşlanma ile ilişkili kayıp korkusu, yaşlanma ile ilgili psikolojik endişeler) oluşmaktadır. Ölçekte 5'li likert tipi (katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, kesinlikle katılmıyorum) derecelendirme kullanılmıştır. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0,82 olarak belirtilmiştir.

İşlem

Araştırma gerçekleştirilmeden önce araştırmanın etik ilkelere uygun olduğuna dair onay alınmıştır. Ocak 2024 ve Mayıs 2024 tarihleri arasında verilerin toplanması gerçekleştirilmiştir. Aydınlatılmış Onam Formu kapsamında araştırma öncesinde katılımcılara; araştırmanın amacı, kullanılan veri toplama araçları, uygulamanın ne kadar süreceği, bilgilerinin gizliliği/korunması ve onam verme sürecinin tamamen gönüllülük esasına dayandığı konusunda bilgi verilmiştir. Çalışmaya katılanlara Sosyo-demografik Bilgi Formu, Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği ve Yaşlı Ayrımcılığı Ölçeği çevrim içi olarak çeşitli platformlar aracılığıyla uygulanmıştır. Çalışmanın amacına uygun ve güvenilir veriler toplanmasını sağlamak amacıyla belirlenen dâhil etme kriterlerini Belirtilen yaş aralığına uygun olmaları, katılımcıların çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etmeleri, araştırmada kullanılan ölçekleri anlayabilecek seviyede dil yetkinliğine sahip olmaları oluşturmaktadır.

Bulgular

Veri Analizi

Bu araştırma kapsamında, SPSS 27 yazılımı kullanılarak istatistiksel analizler gerçekleştirildi. İlk olarak, ölçeklerin güvenilirlik düzeyi Cronbach Alfa katsayılarıyla değerlendirildi ve bu katsayıların 0.60'ın üzerinde olduğu belirlendi (Kılıç, 2016). Daha sonra, ölçeklerin normal

dağılım özelliklerini detaylı bir şekilde incelemek amacıyla basıklık ve çarpıklık katsayıları değerlendirildi. Bu değerlendirme sürecinde, ölçeklerin basıklık ve çarpıklık katsayılarının HahsVaughn ve Lomax (2020) tarafından önerilen -2 ile +2 aralığındaki referans değerlerini karşıladığı tespit edildi. Ölçekler arasındaki ilişki düzeyi ve yönü, Pearson Korelasyon yöntemi

kullanılarak incelendi. Ayrıca, demografik değişkenlere göre ölçek puanlarını karşılaştırmak amacıyla Bağımsız Örneklem t-Testi ve ANOVA testi uygulandı. Tüm bu istatistiksel analizler, %95 güven aralığında gerçekleştirildi ve p değeri 0.05 anlam düzeyi esas alındı. Tablo 1'de katılımcılara ilişkin demografik özellikler yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcılara İlişkin Demografik Özellikler

		20-39 yaş (Genç Yetişkinler)		40-60 yaş (Orta Yetişkinler)	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	217	82.5	109	41.4
	Erkek	46	17.5	154	58.6
Medeni durum	Bekâr	216	82.1	22	8.4
	Evli	47	17.9	177	67.3
	Eşi vefat etmiş/Boşanmış	0	0.0	64	24.3
Eğitim durumu	Okuryazar	0	0.0	20	7.6
	İlkokul	0	0.0	52	19.8
	Ortaokul	0	0.0	35	13.3
	Lise	17	6.5	44	16.7
	Üniversite	216	82.1	71	27.0
	Lisansüstü	30	11.4	41	15.6
Çalışma durumu	Çalışıyor	82	31.2	179	68.1
	Çalışmıyor	181	68.8	84	31.9
İlaç kullanımı gerektiren fiziksel hastalık durumu	Evet	35	13.3	80	30.4
	Hayır	228	86.7	183	69.6
Toplam		263	100.0	263	100.0

Tablo 2. Yaşa Göre Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	20-39 yaş (Genç Yetişkinler) (n=263)		40-60 yaş (Orta Yetişkinler) (n=263)		t	Sd.	p
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS			
Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği	39.10	7.13	40.58	7.89	-2.26	518.724	0.024*
Yaşlı Korkusu	11.51	4.02	11.54	3.60	-0.09	524	0.927
Yaşlanma ile İlişkili Kayıp Korkusu	10.41	3.20	11.50	3.56	-3.67	517.975	<.001***
Fiziksel Görünümle İlgili Kaygı	9.00	3.03	9.08	3.06	-0.30	524	0.764

Yaşlanma ile İlgili Psikolojik Endişeler	8.18	2.37	8.46	2.55	-1.33	524	0.185
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	59.95	7.28	55.64	9.20	5.96	497.734	<.001***
Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama	15.44	3.94	14.59	4.69	2.25	508.823	0.025**
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	27.74	5.21	27.47	4.90	0.60	524	0.546
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	16.77	3.41	13.57	4.03	9.82	509.689	<.001***

*** $p<.001$, ** $p<.01$, * $p<.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Tablo 2’de verilen bulgulara ait sonuçlar incelendiğinde, Yaşlı Korkusu, Yaşlanma ile İlgili Psikolojik Endişeler, Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık, Fiziksel Görünümle İlgili Kaygı alt boyutu yaşa göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmemiştir ($p>.05$).

Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeğinden ($t(524)=-2.26$, $p<.05$), Yaşlanma ile İlişkili Kayıp Korkusu alt ölçeğinden ($t(524)=-3.67$, $p<.05$) aldıkları puanlar yaşa göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Değerlendirilen ortalama ölçek puanlarına göre 40-60 (Orta Yetişkinler) yaş aralığında olanların puanları 20-39

(Genç Yetişkinler) yaş aralığında olanlara göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeğinden ($t(524)=5.96$, $p<.05$), Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama alt ölçeğinden ($t(524)=2.25$, $p<.05$) Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık alt ölçeğinden ($t(524)=9.82$, $p<.05$) aldıkları puanlar yaşa göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Değerlendirilen ortalama ölçek puanlarına göre 20-39 (genç yetişkinler) yaş aralığında olanların puanları 40-60 (orta yetişkinler) yaş aralığında olanlara göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	Kadın(n=217)		Erkek(n=46)		t	Sd.	p
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS			
Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği	38.53	7.09	41.83	6.71	-2.89	261	0.004**
Yaşlı Korkusu	11.31	3.89	12.41	4.51	-1.69	261	0.092
Yaşlanma ile İlişkili Kayıp Korkusu	10.18	3.22	11.52	2.89	-2.61	261	0.009**
Fiziksel Görünümle İlgili Kaygı	8.93	3.10	9.35	2.65	-0.85	261	0.397
Yaşlanma ile İlgili Psikolojik Endişeler	8.10	2.24	8.54	2.90	-1.15	261	0.252
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	59.64	7.08	61.46	8.09	-1.54	261	0.124
Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama	15.17	3.86	16.76	4.09	-2.52	261	0.012*
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	27.81	5.16	27.41	5.46	0.46	261	0.642
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	16.66	3.35	17.28	3.64	-1.12	261	0.264

*** $p<.001$, ** $p<.01$, * $p<.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Tablo 3’de yer alan bulguların sonuçları incelendiğinde, Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeğinden ($t(261)=-2.89$, $p<.05$), Yaşlanma ile İlişkili Kayıp Korkusu alt ölçeğinden ($t(261)=-2.61$, $p<.05$), Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama alt ölçeğinden ($t(261)=-2.52$, $p<.05$) aldıkları

puanlar cinsiyete göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Değerlendirilen ortalama ölçek puanlarına göre erkek katılımcıların puanlarının kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. Medeni Duruma Göre Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	Bekâr (n=216)		Evli (n=47)		t	Sd.	p
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS			
Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği	39.07	7.23	39.23	6.70	-0.14	261	0.889
Yaşlı Korkusu	11.64	3.96	10.89	4.27	1.15	261	0.250
Yaşlanma ile İlişkili Kayıp Korkusu	10.31	3.21	10.91	3.12	-1.18	261	0.237
Fiziksel Görünümle İlgili Kaygı	8.95	2.98	9.26	3.23	-0.63	261	0.531
Yaşlanma ile İlgili Psikolojik Endişeler	8.18	2.36	8.17	2.44	0.03	261	0.978
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	59.84	7.68	60.49	5.11	-0.55	261	0.579
Yaşının Yaşamını Sınırlama	15.66	3.95	14.45	3.79	1.92	261	0.055
Yaşhya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	27.25	5.19	29.96	4.72	-3.29	261	0.001*
Yaşhya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	16.92	3.44	16.09	3.20	1.53	261	0.127

*** $p<.001$, ** $p<.01$, * $p<.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Tablo 4’de yer alan bulguların sonuçları incelendiğinde, Yaşlılara Yönelik Olumlu Ayrımcılık alt ölçeğinden ($t(261)=-3.29$, $p<.05$) aldıkları puanlar medeni duruma göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında

istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Değerlendirilen ortalama ölçek puanlarına göre bekâr katılımcıların puanlarının evlilerden daha düşük olduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Cinsiyete Göre Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	Kadın(n=109)		Erkek(n=154)		t	Sd.	p
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS			
Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği	39.18	8.33	41.57	7.42	-2.44	261	0.015*
Yaşlı Korkusu	10.99	3.85	11.92	3.37	-2.08	261	0.038*
Yaşlanma ile İlişkili Kayıp Korkusu	11.13	3.76	11.76	3.41	-1.42	261	0.157
Fiziksel Görünümle İlgili Kaygı	8.79	3.22	9.29	2.93	-1.32	261	0.189
Yaşlanma ile İlgili Psikolojik Endişeler	8.28	2.52	8.60	2.57	-1.01	261	0.314
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	55.57	9.69	55.69	8.87	-0.10	261	0.918
Yaşının Yaşamını Sınırlama	14.25	4.13	14.84	5.06	-1.00	261	0.316
Yaşhya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	27.79	5.19	27.25	4.68	0.88	261	0.377
Yaşhya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	13.53	3.95	13.60	4.10	-0.14	261	0.887

*** $p<.001$, ** $p<.01$, * $p<.05$ Kullanılan Test: Bağımsız Örneklem T-Testi

Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeğinden ($t(261)=-2.44$, $p<.05$), Yaşlı Korkusu alt ölçeğinden ($t(261)=-2.08$, $p<.05$) aldıkları puanlar cinsiyete göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak

anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Değerlendirilen ortalama ölçek puanlarına göre erkek katılımcıların puanlarının kadın katılımcılara göre daha fazla olduğu saptanmıştır.

Tablo 6. Medeni Duruma Göre Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Bağımlı Değişkenler	Medeni Durum						F(2,260)	p	Post-Hoc
	Bekar ¹ (n=22)	Evli ² (n=177)	Eşi vefat etmiş/Boşanmış ³ (n=64)						
	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS	\bar{X}	SS			
Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeği	37.91	8.45	40.15	7.41	42.70	8.59	3.93	0.021*	3>1
Yaşlı Korkusu	12.14	4.22	11.15	3.45	12.39	3.65	3.17	0.044*	3>2
Yaşlanma ile İlişkili Kayıp Korkusu	9.77	3.74	11.56	3.40	11.91	3.82	3.08	0.048*	3>1
Fiziksel Görünümle İlgili Kaygı	8.09	3.13	8.92	3.00	9.89	3.07	3.73	0.025*	3>1
Yaşlanma ile İlgili Psikolojik Endişeler	7.91	2.31	8.51	2.62	8.52	2.46	0.57	0.569	-
Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği	55.59	9.56	56.53	8.96	53.19	9.44	3.15	0.044*	2>3
Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama	15.64	5.90	14.68	4.78	13.98	3.92	1.12	0.329	-
Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık	25.55	4.84	28.18	4.90	26.17	4.51	6.03	0.003**	2>1,3
Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık	14.41	4.64	13.67	4.06	13.03	3.73	1.10	0.335	-

*** $p<.001$, ** $p<.01$, * $p<.05$ Kullanılan Test: Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)

Tablo 6'da yer alan bulguların sonuçları incelendiğinde, Yaşlanma ile İlgili Psikolojik Endişeler, Yaşlılığın Yaşamını Sınırlama, Yaşlıya Yönelik Olumsuz Ayrımcılık alt boyutundan aldıkları puanlar medeni duruma göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. ($p>.05$).

Yaşlanmaya Yönelik Anksiyete Ölçeğinden ($F(2,260)=3.93$, $p<.05$) aldıkları puanlar medeni duruma göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Tukey bulgularına sonuçları ele alındığında, eşi vefat etmiş/boşanmış katılımcılar bekâr olanlara kıyaslandığında anlamlı seviyede daha yüksek puan aldığı saptanmıştır.

Yaşlı Korkusu alt ölçeğinden ($F(2,260)=3.17$, $p<.05$) aldıkları puanlar medeni duruma göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Tukey bulgularına sonuçları ele alındığında, eşi vefat etmiş/boşanmış olanların aldığı puanları evli olanlara kıyasladığımızda anlamlı seviyede yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir.

Yaşlanma ile İlişkili Kayıp Korkusu alt ölçeğinden ($F(2,260)=3.08$, $p<.05$) aldıkları puanlar medeni duruma göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Tukey bulgularına sonuçları ele alındığında, eşi vefat

etmiş/boşanmış olanları bekâr olanlara kıyasladığımızda anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldığı saptanmıştır.

Fiziksel Görünümle İlgili Kaygı alt ölçeğinden ($F(2,260)=3.73$, $p<.05$) aldıkları puanlar medeni duruma göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Tukey bulgularına sonuçları ele alındığında, eşi vefat etmiş/boşanmış olanların aldığı puanları bekâr olanlara kıyasladığımızda anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldığı saptanmıştır.

Yaşlı Ayrımcılığı Tutum Ölçeği alt ölçeğinden ($F(2,260)=3.15$, $p<.05$) aldıkları puanlar medeni duruma göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Tukey bulgularına sonuçları ele alındığında, evli olanların aldığı puanları eşi vefat etmiş/boşanmış olanlara kıyasladığımızda anlamlı düzeyde daha yüksek puan aldığı saptanmıştır.

Yaşlıya Yönelik Olumlu Ayrımcılık alt ölçeğinden ($F(2,260)=6.03$, $p<.05$) aldıkları puanlar medeni duruma göre incelendiğinde, karşılaştırma yapılan gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde fark tespit edilmiştir. Tukey bulgularına sonuçları ele alındığında, evli olanların aldığı puanları eşi vefat etmiş/boşanmış ve bekâr olanlara kıyaslandığında istatistiksel olarak anlamlı seviyede daha yüksek puan aldığı gözlemlenmiştir.

Tartışma

Ortalama yaşam süresindeki küresel artış eğilimi insanlığın geçen yüzyıldaki başarılarından birisi olmakla birlikte, yaşlanma genellikle kasvetli ve olumsuz bir süreç olarak kodlanmakta ve yaşlı bireylere yönelik görece olumsuz tutum ve algılar yeniden üretilmektedir (Bratt, Abrams ve Swift 2018; Gümüş Demir ve Yılmaz, 2023). Butler (1969) yaş ayrımcılığını diğer yaş gruplarına karşı önyargılar olarak tanımlamıştır. O zamandan bu yana geçen on yıllarda, yaşlı insanlara karşı yaş önyargısının yaygın olduğunu gösteren zengin bir araştırma külliyatı oluşmuştur (Ayalon ve Tesch-Römer, 2018; Chasteen, Horhota ve Crumley-Branyon 2021). Yaşlılara yönelik hatta yaşlılar tarafından dahi üretilen kronolojik yaşa dayalı stereotipleştirme, klişeler, önyargı ve ayrımcı eylem ve tutumlar yaşlı ayrımcılığı olarak adlandırılmaktadır (Kang ve Kim, 2022). Yaş ayrımcılığının, inanç ve tutumların, insanların yaşlı bireylere yönelik duygu, algı ve davranışlarını asimile eden ve şekillendiren yaşlı yetişkinler hakkındaki çoğunlukla olumsuz toplumsal görüş ve stereotiplere yaşam boyu maruz kalmaktan kaynaklandığı düşünülmektedir (Lev, Wurm ve Ayalon 2018).

Araştırma bulgularına göre orta yetişkinlerin, yaşlanmaya yönelik anksiyete ve yaşlanma ile ilişkili kayıp korkusunun genç yetişkinlere göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Genç yetişkinler ve orta yetişkinler arasındaki yaşlanmaya yönelik anksiyete ve kayıp korkusu arasındaki farklılıkların, tipik olarak biyolojik, psikolojik ve sosyal değişimlerle uyumlu olduğu söylenebilir. Bu yaş grupları açısından yaşlanmaya yönelik anksiyete ve kayıp korkusunun hissedilen ve durumsal bir sorun olup olmamasıyla ilişkili olduğu, yaşlanmaya bağlı hastalık korkusu, yaşlılıkta kayıp korkusu gibi gelecekteki ya da yakın gelecekteki yaşlanma süreciyle ilişkili olabileceği düşünülebilir. Bu bağlamda, yaş grupları arasındaki farklılıklar olası bir geleceğe ilişkin açıkça olumsuz beklentilere atıfta bulunmaktadır (Bowen ve Skirbekk, 2017; Awang, Nik ve Mansor 2020; Rupperecht, Martin ve Lang 2022). Genç yetişkin bireyler bilinmeyen ve büyük ölçüde öngörülemeyen bir gelecek için ideal yaşam beklentileri oluştururken, orta yaş ya da yaşlılıktaki bireyler kişisel hayata ilişkin beklentiler ve ideal bir yaşam beklentisi konusunda olumsuz bir algıya sahip olabilirler.

Araştırma bulgularına göre genç yetişkinlerin, yaşlıya yönelik olumsuz ayrımcılık ve yaşlının yaşamını sınırlama düzeyinin orta yetişkinlerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Her iki kişiden en az biri orta veya yüksek derecede yaş ayrımcılığı tutumlarına sahip olduğu ileri sürülmektedir (Officer, Thiyagarajan ve Schneiders 2020). Mevcut araştırmalar yaşlı ayrımcılığının yaygınlığını tespit etmiş olsa da yaşlı ayrımcılığı deneyimlerinin genç, orta yaşlı ve yaşlı yetişkinler için nasıl farklılık gösterebileceği hakkında daha az şey bilinmektedir (Bowen ve Skirbekk, 2017; Chasteen, Horhota ve Crumley-Branyon 2021; Rupperecht, Martin ve Lang 2022). Yaş ayrımcılığı ile ilgili olarak orta yaşlı ve yaşlı yetişkinler sosyal/fiziksel varsayımlarla karşılaştıklarını bildirmişlerdir. Ayrıca yaşlı yetişkinlerin beceriksiz olarak kalıplaştırıldığı belirtilmektedir (Cadieux, Chasteen ve Packer 2019).

Araştırma bulgularına göre erkek katılımcıların, yaşlanmaya yönelik anksiyete, yaşlanma ile ilişkili kayıp korkusu ve yaşlının yaşamını sınırlama tutumlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ancak

literatürde kadınların yaşlanmaya dair anksiyete düzeylerinin erkeklere göre daha fazla olduğunu gösteren araştırma bulguları daha fazladır. Yaşın kültürel olarak değersizleştirilmesi kadınların öz algılarını etkilediği görülmektedir (Saxena ve Shukla, 2016). Kadınların kaygılarının; sağlık sorunları, fiziksel görünümdeki değişiklikler ve doğurganlık kaybı gibi gelecekteki birçok olasılıkla ilişkili olduğu söylenebilir. Ayrıca kadınların eşitsizliğe dayalı toplumsal yaşam ve sistemlerdeki yerlerinin, sosyal kurumlarla bağlantıları, sosyal bağlarının doğası ve sağlık durumlarının da anksiyete kaynağı olarak görülebileceği düşünülebilir. Yanı sıra erkekler açısından yaşlanmaya eşlik eden statü ve güç kaybının kültürel olarak erkekler için daha şiddetli olduğu şeklinde değerlendirilebilir. Erkekler için fiziksel çekicilik ve cinsel uygunluk yaşla birlikte azalmaktadır. Kadınlar aynı kronolojik yaşta erkeklere göre daha genç kimliklerini sürdürme eğilimindedirler (Pinquart ve Sorensen, 2001).

Araştırma bulgularına göre evli genç yetişkinlerin, yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık tutumlarının bekârlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Evli olmak sosyal, ekonomik ve kültürel bağlam açısından istikrarlı konumlar ile bağımlı düşünülebilir. Bekâr genç yetişkinlerin istihdam durumu, iş yerinde genç yaşta olmanın kaynaklı yaradıkları sorunların bir ayrımcılık tetikleyeni olarak iş görüyor olabileceği söylenebilir. DeJong ve Love (2015) yetişkinliği bir sosyal adalet sorunu olarak ele almaktadır ve gençleri, yetişkinlerin güç ve ayrımcılık sistemlerine tabi olan bir sosyal kimlik grubu olarak kavramsallaştırmaktadır. Ayrıca DeJong ve Love (2015), yetişkinlerin baskın grup olduğu ve gençlerin güce erişmesinin tek yolu olduğu hiyerarşik bir sistem içinde gençlerin ikincilleştirilmesini bu şekilde tanımlamaktadırlar. Evli olmak genç yetişkinler için bu açıdan koruyucu bir faktör olarak görülebilir. Örneğin işe alım ve işten çıkarılma süreçlerinde medeni durum bekârların aleyhine işleyebilmektedir. Genç yetişkin bekârlar açısından ikincilleştirilmenin yaşlılara yönelik ayrımcı reaktif tutumlara yol açtığı düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre orta yetişkin kadın katılımcıların yaşlılık korkuları erkeklere göre daha düşük bulunmuştur. Artan sayıda araştırma, yaş ayrımcılığını içselleştirilmiş bir olgu olarak incelemektedir. Özellikle “başarılı bir şekilde yaşlanmak için bireylerin, bu hedefin nihai imkânsızlığına rağmen sürekli olarak yaşlılıktan uzaklaşmaya çalışması gereken” (Hurd Clarke ve Korotchenko, 2016) neoliberal kültürlerde, gündelik yaşam koşullarında yaşlılığın kanıksanmış doğasını ana hatlarıyla ortaya konulması önemlidir. Pietilä ve arkadaşları (2013), genç erkeklerin yaşlı insanlarla aralarına mesafe koyma eğilimlerini göstermiştir. Bu bulguda kültür ve çalışma/gelecek algısının da etkili olduğu düşünülebilir.

Araştırma bulgularına göre orta yetişkin eşi vefat etmiş/boşanmış katılımcıların, yaşlanmaya kaygıları, yaşlanmayla ilişkili kayıp korkuları ve fiziksel görünümle ilgili kaygıları bekâr olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Araştırma bulgusunun yaşlanma kaygısı, fiziksel, psikolojik, ailesel, sosyal ve kişilerarası kayıplar da dâhil olmak üzere yaşlanmayla ilişkili olumsuz duygu ve korkuları işaret ettiği söylenebilir. Fiziksel kayıplarla ilgili korkular arasında sağlıkta ve işlevsel yeteneklerdeki değişiklikler (örneğin, bir hastalık teşhisi konması ya da

sağlıkla ilişkili risklerin belirginleşmesi); ancak fiziksel değişikliklerle ilgili kaygı, saç dökülmesi veya kırışıklıklar gibi cinsellik ve dış görünümdeki değişiklikleri de içermektedir. Öte yandan sosyal kayıplarla ilgili endişeler de ortaya çıkabilir; başkalarıyla olan etkileşimlerin sayısı ve kalitesi de dâhil olmak üzere ilişkilere odaklanır ve kaybetme korkusu aynı zamanda ekonomik sorunları veya istihdam eksikliğini de içermektedir (Allan, Johnson ve Emerson 2014). Bu bağlamda eşi vefat etmiş/boşanmış bireylerin yaşadıkları kayıpların, yaşlılığın hastalıklara, kötüleşen bedensel işlevlere ve ölüme karşı daha fazla duyarlılıkla ilişkilendirilme eğilimi artırdığı söylenebilir. Bodner ve Cohen-Fridel (2014) yaptıkları çalışmada ölüm korkusunun yaş ayrımcılığı tutumu ile pozitif ilişkili olduğunu göstermiştir, ancak bu çalışmalar sadece ölüm kaygısının değil, aynı zamanda yaşlanma kaygısının da daha yüksek yaş ayrımcılığı ile ilişkili olabileceği olasılığını dikkate almamışlardır. Bu bağlamda yaşlanmayla ilişkili anksiyetenin ve kayıp korkusunun, yaşlanma süreci boyunca olumsuz fiziksel, zihinsel ve kişisel kayıplarla ilgili endişe ve beklenti olarak açığa çıktığı söylenebilir.

Araştırma bulgularına göre eşi vefat etmiş/boşanmış olan orta yetişkin katılımcıların yaşlı korkusu ve yaşlı ayrımcılığı tutumlarının evli olanlarla kıyaslandığında daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yaşlanma kaygısının ve yaşlı ayrımcılığı tutumlarının orta yetişkinliğin son periyodunda oldukça yüksek olduğunu gösteren araştırmalar (Yan vd., 2012; Bodner, Shrira ve Bergman 2015) mevcuttur. Yaşlı korkusunun medeni durumla ilişkisi düşünüldüğünde eşi vefat etmiş/boşanmış olanların yaşadıkları kayıpların ölüm ve yaşlanma kaygısı arasındaki etkileşimi tetiklediği, yaşlı ayrımcılığının önemli bir yordayıcısı olduğu söylenebilir. Aynı zamanda kayıp ve yalnızlık bağlamında süreklilikte (sosyal roller, rutinler, kişisel değerler, anlamlar vb.) kopuşların deneyimlenmesi (Greenblatt-Kimron, Kestler-Peleg ve Even-Zohar –Kimron 2021) ve sonucunda yalnızlığın bireyin mahrem, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmadığına dair algısını gösteren kişisel bir duygu olarak biçimlenmesi muhtemeldir.

Araştırma bulgularına göre evli orta yetişkin katılımcıların yaşlıya yönelik olumlu ayrımcılık tutumlarının eşi vefat etmiş/boşanmış ve bekâr olanlara göre daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Evlilik insanların sahip olduğu en önemli ve samimi ilişkilerden birisidir. Medeni durum ile öznel iyi oluş arasındaki ilişkiyi araştıran birçok çalışma, evli olmanın birçok avantajla ilişkili olduğunu göstermektedir.

Evli olmayan bireyler, evli bireylere göre daha yalnız hissettiklerini belirtmişlerdir (Hawkey ve Capitano, 2015). Eşini kaybetmiş/dul, boşanmış veya bekâr kişilerle karşılaştırıldığında evli kişiler daha yüksek düzeyde öznel refah ve psikolojik sağlık bildirmektedirler (Cavazzotto, de Lima Stavinski ve Queiroga 2022). Evlilik, bireylerin yaşadığı sosyal, psikolojik ve fiziksel çevreyi etkileyerek koruyucu bir fayda sağlayabileceği ve yaşlılara karşı pozitif ayrımcı tutumları destekleyebilir.

Araştırmanın daha büyük örneklemelerde, ilişkili olabilecek diğer değişkenlerle ve farklı kültürlerde yapılması önerilmektedir. Yaşlı ayrımcılığının çok boyutlu yapısı nedeniyle toplumsal farkındalığın artırılması ve politika değişikliklerinin planlanması gerekmektedir. Yaşlı bireylere yönelik kalıp yargılar, önyargılar ve ayrımcılığın artan yaşlı nüfusa paralel olarak artmaya devam edeceği öngörülebilmektedir. Bu nedenle yaşlı ayrımcılığın azaltmak için toplumun yaşlılığa dair daha olumlu ve bilinçli bir bakış açısı geliştirmesi ve yaşlı dostu toplumlar geliştirmek önem arz etmektedir.

Beyannameler

Etik Onay ve Katılma İzni

Araştırma gerçekleştirilmeden önce araştırmanın etik ilkelere uygun olduğuna dair Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığının 29.12.2023 tarih ve 61351342/ARALIK 2023-46 nolu kararı ile onay alınmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları

ZGD araştırmanın tasarımını oluşturmuş, verilerin toplanmasını, verilerin analiz ve makalenin yazım aşamasını yürütmüştür. MY verilerin toplanması ve yazım aşamasında yer almıştır. her iki yazarda makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Kaynaklar

- Allan, L. J., Johnson, J. A., & Emerson, S. D. (2014). The role of individual difference variables in ageism. *Personality and Individual Differences*, 59, 32–37. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2013.10.027>
- American Psychological Association. (2012). *Publication manual of the American Psychological Association* (6th ed.). American Psychological Association.
- Awang, H., Nik Osman, N. A., Mansor, N., Ab Rashid, N. F., & Lih Yoong, T. (2020). Factors associated with how long people would like to live. *International Quarterly of Community Health Education*, 40(4), 345–352. <https://doi.org/10.1177/0272684X19896733>

- Ayalon, L. (2018). Loneliness and anxiety about aging in adult day care centers and continuing care retirement communities. *Innovation in Aging*, 2(2), igy021. <https://doi.org/10.1093/geroni/igy021>

- Ayalon, L., & Tesch-Römer, C. (Eds.). (2018). *Contemporary perspectives on ageism*. Springer International Publishing. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-73820-8>

- Babaoğlu, E. (2024). Klinik ve evde bakımda uygulanabilecek yaşlı bakım modelleri. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 6(1), 76–83. <https://doi.org/10.35365/ctjpp.24.3.09>

- Baser, G., & Cingil, D. (2018). Attitudes toward the older persons and ageism attitudes of healthcare assistants working in nursing homes. *Turkish Journal of Geriatrics*, 21(3), 446–455. <https://doi.org/10.31086/tjgeri.2018344060>
- Berger, E. D. (2009). Managing age discrimination: An examination of the techniques used when seeking employment. *The Gerontologist*, 49(3), 317–332. <https://doi.org/10.1093/geront/gnp031>
- Bergman, Y. S., & Segel-Karpas, D. (2021). Aging anxiety, loneliness, and depressive symptoms among middle-aged adults: The moderating role of ageism. *Journal of Affective Disorders*, 290, 89–92. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2021.04.077>
- Bergman, Y. S., Bodner, E., & Shrira, A. (2018). Subjective nearness to death and end-of-life anxieties: The moderating role of ageism. *Aging & Mental Health*, 22(5), 678–685. <https://doi.org/10.1080/13607863.2017.1286459>
- Bodner, E. (2009). On the origins of ageism among older and younger adults. *International Psychogeriatrics*, 21(6), 1003–1014. <https://doi.org/10.1017/S104161020999055X>
- Bodner, E., & Cohen-Fridel, S. (2014). The paths leading from attachment to ageism: A structural equation model approach. *Death Studies*, 38(7), 423–429. <https://doi.org/10.1080/07481187.2013.766654>
- Bodner, E., Shrira, A., Bergman, Y. S., Cohen-Fridel, S., & Grossman, E. S. (2015). The interaction between aging and death anxieties predicts ageism. *Personality and Individual Differences*, 86, 15–19. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.05.022>
- Bowen, C. E., & Skirbekk, V. (2017). Old age expectations are related to how long people want to live. *Ageing & Society*, 37, 1898–1923. <https://doi.org/10.1017/S0144686X16000726>
- Bratt, C., Abrams, D., Swift, H. J., Vaclair, C. M., & Marques, S. (2018). Perceived age discrimination across age in Europe: From an ageing society to a society for all ages. *Developmental Psychology*, 54(1), 167–180. <https://doi.org/10.1037/dev0000398>
- Butler, R. N. (1969). Directions in psychiatric treatment of the elderly: Role of perspective of the life cycle. *The Gerontologist*, 9(2), 134–138.
- Cadieux, J., Chasteen, A. L., & Packer, D. J. (2019). Intergenerational contact predicts attitudes toward older adults through inclusion of the outgroup in the self. *The Journals of Gerontology: Series B: Psychological Sciences and Social Sciences*, 74(4), 575–584. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbx176>
- Cavazzotto, T. G., de Lima Stavinski, N. G., Queiroga, M. R., da Silva, M. P., Cyrino, E. S., Serassuelo Junior, H., & Vieira, E. R. (2022). Age- and sex-related associations between marital status, physical activity, and TV time. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(1), 502. <https://doi.org/10.3390/ijerph19010502>
- Chang, E. S., Kanno, S., Levy, S., Wang, S. Y., Lee, J. E., & Levy, B. R. (2020). Global reach of ageism on older persons' health: A systematic review. *PLOS ONE*, 15(1), e0220857. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0220857>
- Chasteen, A. L., Horhota, M., & Crumley-Branyon, J. (2021). Overlooked and underestimated: Experiences of ageism in young, middle-aged, and older adults. *The Journals of Gerontology: Series B*, 76(7), 1323–1328. <https://doi.org/10.1093/geronb/gbaa043>
- DeJong, K., & Love, B. J. (2015). Youth oppression as a technology of colonialism: Conceptual frameworks and possibilities for social justice education praxis. *Equity & Excellence in Education*, 48(3), 489–508. <https://doi.org/10.1080/10665684.2015.1057086>
- Greenblatt-Kimron, L., Kestler-Peleg, M., Even-Zohar, A., & Lavenda, O. (2021). Death anxiety and loneliness among older adults: Role of parental self-efficacy. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(18), 9857. <https://doi.org/10.3390/ijerph18189857>
- Guarente, L. P., Simic, P., & Rogers, K. (2024). Aging. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/science/aging-life-process>
- Gümüş Demir, Z., & Yılmaz, M. (2023). *Yaşlılarla psikoterapi*. Eğiten Kitap.
- Hahs-Vaughn, D. L., & Lomax, R. G. (2020). *An introduction to statistical concepts*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315624358>
- Harris, L. A., & Dollinger, S. M. C. (2003). Individual differences in personality traits and anxiety about aging. *Personality and Individual Differences*, 34(2), 187–194. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(02\)00019-3](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(02)00019-3)
- Hawkey, L. C., & Capitanio, J. P. (2015). Perceived social isolation, evolutionary fitness, and health outcomes: A lifespan approach. *Philosophical Transactions of the Royal Society of London. Series B, Biological Sciences*, 370(1669), 20140114. <https://doi.org/10.1098/rstb.2014.0114>
- Hurd Clarke, L., & Korotchenko, A. (2016). 'I know it exists ... but I haven't experienced it personally': Older Canadian men's perceptions of ageism as a distant social problem. *Ageing & Society*, 36(8), 1757–1773. <https://doi.org/10.1017/S0144686X15000689>
- Jones, R. S., & Peters, C. M. (Eds.). (2005). *The Cambridge handbook of age and ageing*. Cambridge University Press.
- Kalaycı, I. (2021). The Anxiety About Aging Scale: A validity and reliability study with Turkish menopausal women. *Turkish Studies-Social*, 16(5), 1785–1798. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.52527>
- Kang, H., & Kim, H. (2022). Ageism and psychological well-being among older adults: A systematic review. *Gerontology & Geriatric Medicine*, 8, 23337214221087023. <https://doi.org/10.1177/23337214221087023>
- Kiliç, S. (2016). Cronbach's alpha reliability coefficient. *Psychiatry and Behavioral Sciences*, 6(1), 47. <https://doi.org/10.5455/jmood.20160307122823>
- Lasher, K. P., & Faulkender, P. J. (1993). Measurement of aging anxiety: Development of the anxiety about aging scale. *The International Journal of Aging and Human Development*, 37(4), 247–259. <https://doi.org/10.2190/1U69-9AU2-V6LH-9Y1L>
- Lev, S., Wurm, S., & Ayalon, L. (2018). Origins of ageism at the individual level. In *International perspectives on aging* (Vol. 19, pp. 51–72). Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-73820-8>
- Levy, B. (1996). Improving memory in old age through implicit self-stereotyping. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71(6), 1092. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.71.6.1092>
- Levy, S. R., & Macdonald, J. L. (2016). Progress on understanding ageism. *Journal of Social Issues*, 72(1), 5–25. <https://doi.org/10.1111/josi.12153>
- Lynch, S. M. (2000). Measurement and prediction of aging anxiety. *Research on Aging*, 22(5), 533–558. <https://doi.org/10.1177/016402750022500>
- Malinauskaitė, I., Slapikas, R., Courvoisier, D., Mach, F., & Gencer, B. (2017). The fear of dying and occurrence of posttraumatic stress symptoms after an acute coronary syndrome: A prospective observational study. *Journal of Health Psychology*, 22(2), 208–217. <https://doi.org/10.1177/1359105315600233>

- Marques, S., Mariano, J., Mendonça, J., De Tavernier, W., Hess, M., Naegele, L., & Martins, D. (2020). Determinants of ageism against older adults: A systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(7), 2560. <https://doi.org/10.3390/ijerph17072560>
- Nosek, B. A., Banaji, M. R., & Greenwald, A. G. (2002). Harvesting implicit group attitudes and beliefs from a demonstration web site. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, 6(1), 101–115. <https://doi.org/10.1037/1089-2699.6.1.101>
- Officer, A., & de la Fuente-Núñez, V. (2018). A global campaign to combat ageism. *Bulletin of the World Health Organization*, 96(4), 295. <https://doi.org/10.2471/BLT.17.202424>
- Officer, A., Thiyagarajan, J. A., Schneiders, M. L., Nash, P., & de la Fuente-Núñez, V. (2020). Ageism, healthy life expectancy, and population ageing: How are they related? *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(9), 3159. <https://doi.org/10.3390/ijerph17093159>
- Pietilä, I., Ojala, H., King, N., & Calasanti, T. (2013). Aging male bodies, health, and the reproduction of age relations. *Journal of Aging Studies*, 27(3), 243–251. <https://doi.org/10.1016/j.jaging.2013.04.001>
- Pinquart, M., & Sorensen, S. (2001). Gender differences in self-concept and psychological well-being in old age: A meta-analysis. *Journal of Gerontology*, 56B(4), P123–P195. <https://doi.org/10.1093/geronb/56.4.P195>
- Binstock, R. H., George, L. K., & Johnson, J. E. (Eds.). (2011). *Handbook of aging and the social sciences*. Academic Press.
- Rupprecht, F. S., Martin, K., & Lang, F. R. (2022). Aging-related fears and their associations with ideal life expectancy. *European Journal of Ageing*, 19, 587–597. <https://doi.org/10.1007/s10433-021-00661-3>
- Saxena, R., & Shukla, A. (2016). Gender and age-related differences in anxiety about aging. *International Journal of Indian Psychology*, 3(4). <https://doi.org/10.25215/0304.097>
- Solomon, S., Greenberg, J., & Pyszczynski, T. (1991). A terror management theory of social behavior: The psychological functions of self-esteem and cultural worldviews. In *Advances in experimental social psychology* (Vol. 24, pp. 93–159). Academic Press. [https://doi.org/10.1016/S0065-2601\(08\)60328-7](https://doi.org/10.1016/S0065-2601(08)60328-7)
- Soysal, G. (2023). Türkiye’de toplumsal yaşlanma ve çalışma hayatı: Özellikler, sorunlar ve bir uygulama (Doctoral dissertation, Bursa Uludağ University, Turkey).
- Spitzer, N., Segel-Karpas, D., & Palgi, Y. (2022). Close social relationships and loneliness: The role of subjective age. *International Psychogeriatrics*, 34(7), 651–655. <https://doi.org/10.1017/S1041610219001790>
- Vefikuluçay Yılmaz, D., & Terzioğlu, F. (2011). Development and psychometric evaluation of Ageism Attitude Scale among university students. *Turkish Journal of Geriatrics*, 4(3), 259–268.
- World Health Organization. (2021). *Global report on ageism*. Retrieved from <https://www.who.int/publications/i/item/9789240016866>
- World Health Organization. (2014). *Global status report on noncommunicable diseases 2014*. World Health Organization.
- Zelazo, P. D., & Carlson, S. M. (Eds.). (2015). *The Oxford handbook of developmental psychology, Vol. 1: Body and mind*. Oxford University Press.

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

The Effect of Maternal and Paternal Depressive Symptom Levels in the Postpartum Period on Marital Adjustment and Quality of Sexual Life

Doğum Sonu Dönemde Görülen Anne ve Baba Depresif Belirti Düzeyinin Evlilik Uyumunu ve Cinsel Yaşam Kalitesine Etkisi

Dilek Ayakdaş Dağlı¹ Ekin Dila Topaloğlu Ören²

Abstract:

The aim of this study was to investigate the effect of maternal and paternal depressive symptoms on marital adjustment and quality of sexual life in the postnatal period. The study was a cross-sectional and correlational study. The research data were collected from 60 couples who came to a state hospital obstetrics and gynaecology outpatient clinic for a follow-up visit by using an Individual Identification Form, Edinburgh Postnatal Depression Scale, Sexual Quality of Life Scale, and Marital Adjustment Scale. Percentage, mean, standard deviation, correlation analysis and regression analysis were used to analyse the relationship between variables. While there was a statistically significant and positive relationship between the mean total score of the Edinburgh Postnatal Depression Scale and the mean total score of the Marital Adjustment Scale ($r=0.704$, $p<0.05$), there was a statistically significant and negative relationship with the mean total score of the Sexual Quality of Life Scale ($r=-0.358$, $p<0.05$). While there was a statistically moderately significant and negative relationship between the mean total score of the Edinburgh Postnatal Depression Scale and the mean total score of the Marital Adjustment Scale of the fathers ($r=-0.562$, $p<0.05$), a statistically significant and negative relationship was found with the mean total score of the Sexual Quality of Life Scale ($r=-0.811$, $p<0.05$). In the regression analysis, maternal and observed depressive symptom levels predicted marital adjustment and sexual quality of life by 49.6% and 70%, respectively. In conclusion, depressive symptom levels of mothers and fathers affect both marital adjustment and quality of sexual life.

Keywords: Depressive Symptoms, Marital Adjustment, Mother and Father, Sexuality.

¹PhD, Izmir Katip Celebi University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Division of Psychiatric and Mental Health Nursing, Izmir, Türkiye, E-mail: ayd_dilek@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0001-7531-3552

²PhD, Izmir Katip Celebi University, Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Division of Women's Health and Diseases Nursing, Izmir, Turkey, E-mail: ekindila.top@ikc.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-7665-4524.

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Dilek Ayakdaş Dağlı, Izmir Kâtip Celebi University, Balatçık Neighborhood, Airport Road No:33/2, Balatçık, 35620 Izmir, Turkey, E-mail: ayd_dilek@hotmail.com

Date of Received/Geliş Tarihi: 10.09.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 05.12.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 17.12.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Ayakdaş Dağlı, D. & Topaloğlu Ören, E.D (2025). The Effect of Maternal and Paternal Depressive Symptom Levels in the Postpartum Period on Marital Adjustment and Quality of Sexual Life, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology* 7(1), 59-65

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Çalışma doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyinin evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma kesitsel ve ilişkisel türde bir araştırmadır. Araştırma verileri bir devlet hastanesi kadın doğum polikliniğine kontrole gelen 60 çiftten Birey Tanıtım Formu, Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği (EDSDÖ), Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği (CYKÖ), Evlilik Uyumu Ölçeği (EUÖ) ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, yüzdelik, ortalama, standart sapma ve değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon analizi ve regresyon analizi kullanılmıştır. Annelerin Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği toplam puan ortalaması ile Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak güçlü düzeyde anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunurken ($r=0,704$, $p<0,05$), Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği toplam puan ortalaması ile istatistiksel olarak orta düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,358$, $p<0,05$). Babaların Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği toplam puan ortalaması ile Evlilik Uyumu Ölçeği toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak orta düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki bulunurken ($r=-0,562$, $p<0,05$), Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği toplam puan ortalamaları ile istatistiksel olarak güçlü düzeyde anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,811$, $p<0,05$). Yapılan regresyon analizinde ise anne ve babalarda görülen depresif belirti düzeyleri evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesini sırasıyla %49,6 ve %70 oranında yordamaktadır. Sonuç olarak anne ve babaların depresif belirti düzeyleri hem evlilik uyumlarını hem de cinsel yaşam kalitelerini etkilemektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne, Baba, Depresif Belirti, Evlilik Uyumu, Cinsellik.

Giriş

Yaşam süresi içerisinde aileye yeni bir bebeğin katılımı, aileyi önemli derecede etkileyen durumlardan biridir (Ahlborg, Misvaer ve Möller, 2009). Doğum sonu dönemde stresli yaşam olayları, evlilik sorunları, çocuğun bakımı ve fiziksel, ruhsal ve ekonomik sorunlar gibi nedenler depresif belirtilerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Doğum sonrası dönem hem anne hem de baba için zorlu bir süreçtir. Doğum sonu dönemde annelerde görülen depresyon görülme oranı Türkiye’de yapılan çalışmalarda %4.8-28.6 oranları arasında değişim gösterirken (Karaçam, Çoban, Akbaş ve Karabulut, 2018), Dünya’da %17.9-%30 oranları arasında değişmektedir (Gelaye, Rondon, Araya ve Williams, 2016). Bu süreçte, sadece annelerin değil, aynı zamanda babalarda da depresif belirtilerin olduğunu bildiren çalışmalar mevcuttur (Serhan, Ege, Ayrancı ve Kosgeroğlu, 2013; Top, Cetisli, Guclu ve Zengin, 2016). Babalarda postpartum depresyon insidansını inceleyen araştırma sonuçlarına bakıldığında % 1,2 ile %26 arasında değişen sonuçların olduğu görülmektedir (Biebel ve Alikhan, 2018; Goodman, 2004; Kim ve Swain, 2007; Paulson ve Bazemore, 2010; Ramchandani ve diğerleri, 2008; Top ve diğerleri, 2016). Ayrıca, babalarda görülen depresif belirtilerin annelere göre daha yavaş etkisini gösterdiği ve bir yıllık zaman diliminde oluşabileceği ve anne depresyonu ile ilişkili olarak arttığı bildirilmektedir (Matthey, Barnett, Ungerer ve Waters, 2000). Çalışmalarda doğum sonu depresyon ile ilişkili olarak partnerlerin birinde depresif belirtilerin olması ve aralarında olumsuz evlilik ilişkilerinin varlığı bildirilmektedir (Giallo ve diğerleri, 2013; Wee, Skouteris, Pier, Richardson ve Milgrom, 2011). Evlilik uyumu, partnerlerin uyum içerisinde yaşadığı, herhangi bir çatışma varlığında bu çatışma ile etkili baş ettiği ve çözüme ulaştığı, karşılıklı olarak gerçekleştirilen aktivitelerden doyum aldığı ve beklentilerinin karşılıklı karşılanması olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca, partnerler arası etkili iletişimin sürdürülmesi, duygu ve düşüncelerini ifade edebilmeleri, evdeki sorumluluklarının paylaşılması ve anlaşmazlıkta ortak bir fikir benimsenmesi de evlilikte

uyumun unsurlarıdır (Erbek, Beştepe, Akar, Eradamlar ve Alpkın, 2005). Evlilik uyumunu etkileyen önemli unsurlardan biri de cinsel yaşamdır ve ilk çocuğun doğumu, aile yaşamında bazı değişiklikleri beraberinde getirmektedir (de Pierrepont, Polomeno, Bouchard ve Reissing, 2016; Schlagintweit, Bailey ve Rosen, 2016). Doğum sonrası annelik rolüne uygunluk ve hormonal düzensizlikler sebebiyle cinsel yaşam kalitesi etkilenmektedir (Banaei ve Dashti, 2018; Saotome, Yonezawa ve Suganuma, 2018). Cinsel yaşam kalitesi, partnerlerin sağlıklı ve güvenli bir cinsel hayatının olması, cinsel davranışlara olumsuz etki eden faktörlerin olmaması, cinsel işlevin tam olması ve kişinin cinsel yaşamından memnun olmasıdır (Kütmeç, 2009). Doğum sonrası dönemde cinsel yaşam kalitesini, eşle sağlıklı iletişim kurabilme ve sosyal destek mekanizmalarının varlığı etkilemektedir. Yapılan bir araştırmada ailenin çocuk sahibi olduktan sonra cinsel yaşam kalitesi olumsuz yönde etkilendiği bildirilmiştir (Saotome ve diğerleri, 2018). Yapılan diğer bir çalışmada doğum sonu dönemde cinsel yaşamda sorun yaşayan (disparoni gibi.) kadınların cinsel yaşam kalitesinin olumsuz etkilendiği belirlenmiştir (Topaloğlu Ören ve Yaşar, 2023) Çalışmalarda da görüldüğü üzere doğum sonrası dönemde depresyon düzeylerinin yüksek olduğu ve cinsel yaşam kalitesinin olumsuz etkilendiği, aynı zamanda evlilik uyumunun azaldığı yönündedir. Litaratürde bu konu hakkında ayrı ayrı çalışmalar yapılmış ancak değişkenler arasındaki ilişkiyi saptamaya yönelik herhangi bir bulguya rastlanılmamıştır. Bu özden hareketle bu çalışma doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyinin evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesine etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Soruları

1. Anne ve baba depresif belirti düzeyinin evlilik uyumuna etkisi var mıdır?
2. Anne ve baba depresif belirti düzeyinin cinsel yaşam kalitesi üzerine etkisi var mıdır?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Deseni

Çalışma, kesitsel ve ilişkisel türdedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 01.04.2023-01.12.2023 tarihleri arasında bir devlet hastanesi kadın doğum polikliniğine rutin kontrole gelen çiftler oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmemiş olup araştırmayı katılmaya gönüllü olan, doğum sonrası altıncı haftadan sonra rutin kontrole gelen, psikiyatrik hastalık tanısı almayan, miadında doğum yapan ve cinsel yönden aktif olan 60 çift dahil edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği, Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği, Evlilik Doyumu Ölçeği ile toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Çalışmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, ilgili literatür taraması yapılarak hazırlanmıştır (Biebel ve Alikhan, 2018; Saotome ve diğerleri, 2018; Top ve diğerleri, 2016). Kişisel Bilgi Formu doğum sonu dönemindeki kadınların sosyo-demografik özelliklerini içeren 8 sorudan oluşmaktadır.

Edinburg Doğum Sonu Depresyon Ölçeği (EDDÖ):

Ölçek Cox ve ark (1987) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 10 maddeden oluşmakta olup, 4'lü likert tiptedir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Engindeniz (1996) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin orijinalinin iç tutarlılık kat sayısı 0.79 olup kesme noktası 12' dir. Elde edilen skor 12 puan ve altı ise hasta doğum sonu depresyon açısından riskli değil olarak, 12 puan ve üzerinde ise doğum sonu depresyon açısından riskli olarak değerlendirilmektedir. Ölçekten 0-30 arasında puan alınmaktadır. Türkiye'de yürütülen daha önceki çalışmalarda EDDÖ kesim noktası 12 puan ve üzerinde olan kadınlar doğum sonu depresyon açısından riskli kabul edilmiştir (Top ve Karaçam, 2016) (Top ve Karaçam, 2016; Top ve diğerleri, 2016). Bununla birlikte T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan Doğum Sonrası Bakım Kılavuzunda, doğum sonu depresyon riski taşıyan kadınların belirlenmesinde EDDÖ'nin rutin olarak kullanılması önerilmektedir (Turkish Health Ministers, 2009). Bu örnekte güvenilirlik kat sayısı 0.73'dür.

Evlilik Uyumu Ölçeği: Ölçek Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilmiş olup (Locke ve Wallace, 1959), Türkçeye uyarlaması Tutarel-Kışlak tarafından yapılmıştır (Kışlak, 1999). Çiftlerin genel evlilik uyumunu ve niteliğini ölçen ölçek toplamda 15 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten minimum bir puan, maksimum ise 58 puan alabilmektedir. Puan yükseldikçe evlilik uyumu artmaktadır. EUÖ'nün iç tutarlık katsayısı 0,84 olarak bulunmuş olup, bu örnekte güvenilirlik kat sayısı 0.75'dir.

Cinsel Yaşam Kalitesi Davranışları Ölçeği: Ölçek Symonds ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olup, Türkçeye uyarlaması 2005 yılında, Tuğut ve Gölbaşı tarafından gerçekleştirilmiştir (Symonds, Boolell ve Quirk, 2005; Tuğut ve Gölbaşı, 2018). Ölçek 6'lı likert tipli, 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin herhangi bir kesme noktası yoktur. Ölçekten alınan yüksek puan cinsel yaşam kalitesinin iyi olduğunu göstermektedir. Ölçeğin orijinalinde güvenilirlik katsayısı 0.83 olup, bu örnekte güvenilirlik kat sayısı 0.75'dir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri SPSS 25 paket programı ile çözümlendi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmış olup, ölçekler arası ilişkiyi incelemek için Pearson korelasyon analizi ve basit lineer regresyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 24.03.2022 tarih, 0148 sayı numarası ile etik onay ve araştırmanın yürütüleceği kurumdan uygulama izni (Tarih: 29.03.2023, Sayı: 212431200) alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan çiftlerden araştırmaya katılacağına dair sözlü ve yazılı onam alınmıştır.

Bulgular

Araştırmaya katılan annelerin ve babaların yaş ortalamaları sırasıyla 34.98±2.61, 37.61±3.71' dir. Eğitim durumu incelendiğinde annelerin çoğu (%50) üniversite mezunu, babaların çoğu ise (%48,3) ilköğretim mezunudur. Annelerin %83,3'ü babaların ise tamamı çalışmakta olup, gelir düzeyini annelerin %66,7'si, babaların %83,3'ü orta düzey olduğunu belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Anne ve Babaların Tanıtıcı Özellikleri

	Anne (n= 60)	Baba (n= 60)
Yaş (Ort. ± SS)	34,98 ± 2,61 (25-39)	37,61 ± 3,71 (26-43)
	n	%
Eğitim Düzeyi		
İlköğretim	19	31,7
Lise	11	18,3
Üniversite ve üstü	30	50,0
Çalışma Durumu		
Çalışıyor	50	83,3
Çalışmıyor	10	16,7
Gelir Düzeyi		
Yüksek	0	0
Orta	40	66,7
Düşük	20	33,3
Planlı Çocuk Sahibi Olma Durumu		
Planlı	50	83,3
Plansız	10	16,7
EPDS (Edinburgh Doğum Sonrası Depresyon Ölçeği)		
12 puan üstü	20	33,3
12 puan altı	40	66,7
Toplam	60	100

Not. SS = Standart sapma. Katılımcıların tamamı kentsel bölgede yaşadığı ifade edilmiştir.

Araştırmaya katılan annelerin EDSDÖ toplam puan ortalaması 7.83±4.05, babalarının ise 7.33±3.97'dir. EUÖ toplam puan ortalamaları ise annelerin 43.83±8.48,

babalarının ise 40.16±16.63' dür. CYKÖ toplam puan ortalaması annelerde 82.96±8.74 iken babalarda 84.62±11.63 şekilde saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Edinburg Doğum Sonu Depresyon Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği Puan Ortalamaları

Ölçekler	Anne (Ort. ± SS)	Baba (Ort. ± SS)
EDSDÖ	7,83 ± 4,05	7,33 ± 3,97
EUÖ	43,83 ± 8,48	40,16 ± 16,63
CYKÖ	82,96 ± 8,74	84,62 ± 11,63

Not. EDSDÖ = Edinburg Doğum Sonu Depresyon Ölçeği, EUÖ = Evlilik Uyumu Ölçeği, CYKÖ = Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği. SS = Standart sapma.

Doğum sonu dönemde olan anneler ve babaların depresif belirti düzeyinin evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesi davranışlarına olan ilişki incelendiğinde annelerin EDSDÖ toplam puan ile EUÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif ve güçlü düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=0.704^{**}$, $p<0.05$). Babaların EDSDÖ ile EUÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif ve orta

düzye bir ilişki bulunmuştur ($r=-0.562^{**}$, $p<0.05$). Annelerin EDSDÖ ile CYKÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif ve orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=-0.358^{**}$, $p<0.05$). Babaların EDSDÖ ile CYKÖ toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif ve güçlü düzeyde bir ilişki bulunmuştur ($r=-0.811^{**}$, $p<0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Edinburg Doğum Sonu Depresyon Ölçeği, Evlilik Uyumu Ölçeği ve Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği Arasındaki İlişki

	EDSDÖ	EUÖ	CYKÖ
Anne			
1. EDSDÖ	1.00		
2. EUÖ	0.704**	1.00	
3. CYKÖ	-0.358**	-0.496**	1.00
Baba			
1. EDSDÖ	1.00		
2. EUÖ	-0.562**	1.00	
3. CYKÖ	-0.811**	0.453**	1.00

Not. EDSDÖ = Edinburg Doğum Sonu Depresyon Ölçeği, EUÖ = Evlilik Uyumu Ölçeği, CYKÖ = Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği. r = Pearson korelasyon katsayısı. $p < 0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

Doğum sonu dönemde olan anne ve babaların depresif belirti düzeyinin evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesi davranışlarına olan etkisi incelendiğinde ise, annelerde olan doğum sonu depresif belirtiler anlamlı ve negatif yönde evlilik uyumunu etkilemekteyken, cinsel yaşam

kalitesini etkilemediği görülmüştür. Ayrıca babaların doğum sonu depresif belirti düzeyi, evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesini anlamlı negatif yönde etkilemektedir (Tablo 4).

Tablo 4. Depresif Belirti Düzeyinin Evlilik Uyumu ve Cinsel Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisini İnceleyen Regresyon Analizi

Bağımsız Değişken	B	Standart Hata	β	t	CI 95%	R	R ²	Adjusted R ²	p
Anne									
Sabit	-6.333	5.653	-	-1.120	-17.652, 4.987	0.704	0.496	0.478	0.267
Evlilik Uyumu	0.333	0.052	0.698	6.540	0.230, 0.437				0.000
Cinsel Yaşam Kalitesi	-0.005	0.050	-0.012	-0.108	-0.106, 0.095				0.914
Baba									
Sabit	29.948	2.118	-	14.142	25.707, 34.188	0.840	0.706	0.695	0.000
Evlilik Uyumu	-0.058	0.019	-0.244	-3.030	-0.097, -0.020				0.004
Cinsel Yaşam Kalitesi	-0.239	0.028	-0.701	-8.688	-0.295, -0.184				0.000

Not. β = Standart beta katsayısı. CI = Güven Aralığı. R² = Belirleme katsayısı. $p < 0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tartışma

Doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyinin evlilik doyumu ve cinsel yaşam kalitesine etkisini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmada kadınların yaş ortalaması 34.98±2.61, erkeklerin yaş ortalaması 37.61±3.71 olup, kadınların çoğu üniversite mezunu ve erkeklerin çoğu ilkökul mezunudur. Çalışmada doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyi puan ortalamaları ortalama düzeyin altındadır. Puan ortalamaları ortalama düzeyin altında olsa da annelerin %33,3'ü depresyon düzeyini 12 puan üstü olarak belirtmiştir. Buda her üç anneden birinin depresyon açısından riskli olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışmalarda planlanmamış-istenmeyen gebelik öyküsü, düşük gelir düzeyi, mutsuz evlilik ilişkisi, eşle ilgili sorunlar, evlilik hayatından memnuniyetsizlik ve herhangi bir işte çalışmamanın depresyon açısından riskli olduğu görülmüştür (Alvarez-Segura ve diğerleri, 2014; Falah-Hassani, Shiri, Vigod ve Dennis, 2015; Karaçam ve diğerleri, 2018). Nitekim bu çalışmada da çiftler gelir düzeyini orta düzeyde belirtmiş olup kadınların %16,7'si, erkeklerin %33,3 'ü plansız ya da istenmeyen gebelik olduğunu bildirmişlerdir. Aynı zamanda yeni role adaptasyon güçlüğü, bebek bakımının getirdiği fiziksel ve duygusal enerji kaybı, yorgunluk, uyku düzensizlikleri ve kendini çekici görememe gibi nedenler depresyon riskini arttırabilir. Çalışmada babaların %16,7'sinin depresyon açısından riskli olduğu bulunmuştur. Hunt, Caldwell ve Assari (2015) düşük eğitim düzeyi ve gelirin baba depresyonunu etkilediğini belirtmiştir (Hunt, Caldwell ve Assari, 2015). Nitekim bu çalışmada da %48,3'ünün eğitim düzeyi ilkökuldür.

Çalışmada annelerin EUÖ toplam puan ortalamaları babalarinkinden daha yüksektir. Bazı çalışmalarda erkeklerin evlilik uyum puanları kadınlara göre daha yüksek bulunurken (Ng, Loy, Gudmunson ve Cheong, 2009; Yılmaz, İlketenci, Yılmaz ve Mamirova, 2018), başka bir çalışmada çalışmamıza benzer şekilde kadınların erkeklere göre evlilik uyumu puanları daha yüksek çıkmıştır (Kaura ve Lohman, 2007). Evlilik uyumu eşlerin birbirleri hakkında olumlu duygulara ve düşüncelere sahip olması, iyi iletişim kurabilme, oluşan çatışmayı çözebilme becerisi ve eşlerin zevk alarak birlikte etkinlikler yapabilmesi iyi bir cinsel uyum olarak tanımlanmaktadır (Akpinar ve Kırlioğlu, 2020; Kublay ve Oktan, 2015). Bazı çalışmalarda eş desteği ve cinsel yaşam memnuniyetinin evlilik uyumunu en çok yordayan değişken olduğu görülmüştür (Bodenmann, Ledermann ve Bradbury, 2007; Kutlubay ve Aröz, 2021). Nitekim yapılan bu çalışmada kadınların algıladığı evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesi arasında negatif ve orta düzeyde bir ilişki çıkmıştır. Bir başka deyişle evlilik uyumu artarken cinsel yaşam kalitesi azalmaktadır. Bu sonuç şaşırtıcı olmakla birlikte, kültürel bir özellik olduğu düşünülmektedir. Ataterkil toplumlarda kadın hem iyi bir eş hem de çocuğuna iyi bir anne olmak zorundadır (Tekin ve Demirel Degirmenci, 2022). Aslında buna neden olan en önemli yapı ise geçmişten günümüze kadına yüklenen anlamdır. Kadına yüklenen bu önemli rol nedeniyle kadında işlevsel olmayan düşünceler ve inançlar oluşmaktadır. Bu düşünce ve inançlara '*eşimin istekleri benim için uygun olmasa bile yapmalıyım, 'Eşime karşı hissetmiş olduğum olumsuz duygularımı eşime belli etmemeliyim'*, gibi düşünceler örnek olabilir (Kızıl ve Nazlı, 2018). Bu bilişsel çarpıtmalar bu sonucun oluşmasına neden olabilir. Bir başka deyişle kadın evlilik

uyumu arttığında eşine iyi bir eş olduğunu düşünür, onu terk etmeyeceği algısı oluşur ve sonuçta cinsel olarak bir yakınlık kurmak istemeyebilir. Ancak evlilik uyumu azaldığında iyi bir eş olamadığı düşüncesi ile cinsellik davranışı arttırır ve bununla birlikte cinsel yaşam kalitesinin de artacağı düşünülmektedir.

Cinsel yaşam kalitesi puanları incelediğinde ise babaların annelerden daha iyi bir cinsel yaşam kalitesine sahip olduğu görülmüştür. Yeni role uyum sağlama çabası, yorgunluk, enerji kaybı, bebek bakımı nedeniyle uyku düzensizlikleri, beden imajında bozulma gibi nedenler annelerin babalardan daha düşük puan almasına sebep olabilir (Ahlborg ve diğerleri, 2009; Leeman ve Rogers, 2012). Doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyinin evlilik doyumu ve cinsel yaşam kalitesi arasındaki ilişki incelendiğinde annelerin depresif belirti düzeyi arttıkça evlilik uyumu da artmaktadır. Bu sonuç şaşırtıcı olmakla birlikte babaların bu süreçte anneler ile daha fazla ilgilendikleri için olabilir. Nitekim babanın anneye olan ilgisinin ve desteğinin evlilik uyumunu en fazla etkileyen değişken olduğu çalışmalarda bildirilmiştir (Kutlubay ve Aröz, 2021). Annelerin yeni doğum yaptığı bu dönemde; desteğe ihtiyaç duyduğu ve bu desteği eşinden beklediği bilinmektedir (Aydm, Palancı Ay, Yazıcı Topçu ve Aktaş, 2022; Gülşen ve Doğan Merih, 2018). Doğum sonu dönemdeki eş desteği; anneye duygusal destek sağlayarak annenin stresle etkili baş etmesini, yeni döneme uyum sağlamasını, psikolojik olarak kendini iyi hissetmesini sağlayan en önemli desteklerden biridir (Eslahi, Bahrami, Allen ve Alimoradi, 2021; Kızılırmak, Calpbincici, Tabakan ve Kartal, 2021). Doğumdan sonra annenin depresyon riski ve evlilik uyumu değerlendirilerek, baba desteğinin artırılmasına yönelik eğitim planlamaları yapılabilir. Çalışmada babaların depresif belirtiler düzeyi arttıkça evlilik uyumu algısı da azalmaktadır. Bunun sebebinin ise babaların yaşadıkları stresin, annenin etkilememesi için yoğun bir çaba içine girerek kendi ruh sağlığını olumsuz etkilediği düşünülmektedir. Depresyon öyküsü, planlanmamış gebelikler ve aile iletişim sorunlarının varlığı babalarda depresif belirtilerin artmasına sebep olduğu çalışmalarda belirtilmiştir (Gümüş, Keskin, Alp, Özyar ve Karsak, 2012; Serhan ve diğerleri, 2013). Nitekim bu çalışmada da babaların %33,3'ü plansız gebelik olduğunu bildirmişlerdir.

Anne ve baba depresif düzeyi ile cinsel yaşam kalitesi arasındaki ilişki incelendiğinde ise annelerin depresif düzeyi arttıkça cinsel yaşam kalitesi azalmaktadır. Depresif belirtilerin cinsel yaşamı olumsuz etkilediğini bildiren çalışmalar mevcuttur. Doğum sonu dönemde annelerin hormonal düzeyi, yeni bir bebeğin bakımı, yorgunluk, gerginlik, olumsuz duygular hissetme, beden imajı gibi nedenlerden dolayı doğum sonu cinsel yaşam kalitesi etkilenmektedir (Millheiser, 2012; Paladine, Blenning ve Strangas, 2019; Rezaei, Azadi, Sayehmiri ve Valizadeh, 2017). Doğum sonu dönem annelerin depresif belirtileri yoğun yaşadığı dönemdir. Eşyle yaşamış olduğu çatışmalar, önceden var olan depresyon öyküsü, stres durumları doğum sonu depresyon riskini arttırır (Bilgi ve Bilge, 2021). Yine aynı şekilde babalarında depresif belirti düzeyi arttıkça cinsel yaşam kalitesi azalmaktadır. Cinselliğin karşılıklı bir etkileşim olduğu düşünüldüğünde anne ve babanın depresif belirti düzeylerinin cinsel yaşam kalitesini etkilemesi sonucu kaçınılmazdır.

Araştırma bulguları bütüncül değerlendirildiğinde anne ve babaların depresif belirti düzeyleri hem evlilik uyumlarını hem de cinsel yaşam kalitesini etkilemektedir. Yapılan regresyon analizinde annede görülen depresif belirti düzeyleri evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesini % 49.6 oranında açıklarken, babalarda görülen depresif belirtiler düzeyi evlilik uyumu ve cinsel yaşam kalitesini %70 oranında açıklamaktadır.

Sonuç

Sonuç olarak, doğum sonu dönemde görülen anne ve baba depresif belirti düzeyi evlilik uyumunu ve cinsel yaşam kalitesini etkilemektedir. Anne ve baba arasındaki evlilik uyumu çocukların sağlıklı fiziksel ve psikososyal gelişim gösterebilmesi için önemlidir. Bu bağlamda kadın hastalıkları ve doğum kliniklerinde çalışan uzman hemşirelerin, psikiyatri hemşiresi ile işbirliği içerisinde doğum öncesi dönemden başlayarak hem annelerin hem de babaların depresif belirti düzeylerini değerlendirmeli ve buna yönelik baş etme becerilerini içeren, girişimlerde bulunulması önemlidir.

Öneriler

Anne ve babalara prekonsepsiyonel dönemde depresif belirtilerinin erken dönemde tanımlanabilmesi ve bu belirtiler ile etkili baş edebilmesi için alanında uzman psikiyatri ve kadın sağlığı ve hastalıkları hemşirelerinin ve sağlık bakım sağlayıcılarının eğitim ve danışmanlık verilmesi hatta psikoeğitim programlarına dahil edilmesi önerilir.

Sınırlılıklar

Araştırmadan elde edilen bulgular sadece veri toplama araçlarının uygulandığı tarihlerde, bir eğitim araştırma

hastanesinin kadın doğum polikliniğine gelen ve araştırmaya katılmayı kabul eden bireyler ile sınırlıdır.

Beyannameler

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın uygulanabilmesi için bir üniversitenin Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 24.03.2022 tarih, 0148 sayı numarası ile etik onay ve araştırmanın yürütüleceği kurum yönetiminden uygulama izni (Tarih: 29.03.2023, Sayı: 212431200) alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan çiftlerden araştırmaya katılacağına dair sözlü ve yazılı onam alınmıştır.

Yayın İzni

Uyulanamaz

Veri ve materyallerin mevcudiyeti

Uyulanamaz

Çıkar Çatışması Beyanı

Araştırmamızda herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Finansman

Uyulanamaz

Yazar Katkıları

DAD ve EDTÖ araştırmayı tasarlamıştır, veri toplamayı iki yazarda gerçekleştirmiştir. İki yazarda verilerin analizini yapmış ve yorumlamış olup, makale yazımını gerçekleştirmiştir. DAD eleştirel incelemede bulunup her iki yazarda son halini okumuş ve onaylamıştır.

Teşekkür

Değerli vakitlerini ayıran anne ve babalara teşekkür ederiz.

Kaynaklar

Ahlborg, T., Misvaer, N. ve Möller, A. (2009). Perception of Marital Quality by Parents with Small Children. *Journal of Family Nursing*, 15(2), 237–263. doi:10.1177/1074840709334925

Akpınar, B. ve Kıriloğlu, M. (2020). Bazı değişkenler açısından evlilik uyumunun incelenmesi ve toplumsal cinsiyet rolleri tutumunun evlilik uyumuna etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(2), 736–746.

Alvarez-Segura, M., Garcia-Esteve, L., Torres, A., Plaza, A., Imaz, M. L., Hermida-Barros, L., Burtchen, N. (2014). Are women with a history of abuse more vulnerable to perinatal depressive symptoms? A systematic review. *Archives of Women's Mental Health*, 17(5), 343–357. doi:10.1007/s00737-014-0440-9

Aydın, R., Palancı Ay, Ö., Yazıcı Topçu, T. ve Aktaş, S. (2022). Annelerin Erken Postpartum Dönemdeki Eş Desteği Algısının Postpartum Stres Üzerine Etkisi. *STED / Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 31(2), 126–133. doi:10.17942/sted.1027517

Banaei, M. ve Dashti, A. (2018). Sexual Dysfunction and its Associated Factors After Delivery: Longitudinal Study in Iranian Women. *Materia Socio Medica*, 30(2), 198. doi:10.5455/msm.2018.30.198-203

Biebel, K. ve Alikhan, S. (2018). Paternal Postpartum Depression. *Journal of Parent and Family Mental Health*, 1(1). doi:10.7191/parentandfamily.1000

Bilgi, K. ve Bilge, Ç. (2021). Postpartum Dönemin Görünmeyen Yüzü: Cinsel İşlev Bozukluğu. *Karya Journal of Health Science*, 2(3), 88–92. doi:10.52831/kjhs.845668

Bodenmann, G., Ledermann, T. ve Bradburry, T. N. (2007). Stress, sex, and satisfaction in marriage. *Personal Relationships*, 14(4), 551–569. doi:10.1111/j.1475-6811.2007.00171.x

de Pierrepont, C., Polomeno, V., Bouchard, L. ve Reissing, E. (2016). Que savons-nous sur la sexualité périnatale ? Un examen de la portée sur la sexopérinatalité – Partie 2. *Journal de Gynécologie Obstétrique et Biologie de la Reproduction*, 45(8), 809–820. doi:10.1016/j.jgyn.2015.11.001

Erbek, E., Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpkan, L. (2005). Evlilik Uyumu. *Düşünen Adam*, 18(1), 39–47.

Eslahi, Z., Bahrami, N., Allen, K. ve Alimoradi, Z. (2021). Spouse's social support in the postpartum period, predictors and its relationship with postpartum depression in a sample of Iranian primiparous women. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 154(1), 24–30. doi:10.1002/ijgo.13488

Falah-Hassani, K., Shiri, R., Vigod, S. ve Dennis, C.-L. (2015). Prevalence of postpartum depression among immigrant women: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Psychiatric Research*, 70, 67–82. doi:10.1016/j.jpsychires.2015.08.010

Gelaye, B., Rondon, M. B., Araya, R. ve Williams, M. A. (2016). Epidemiology of maternal depression, risk factors, and child outcomes in low-income and middle-income countries. *The Lancet Psychiatry*, 3(10), 973–982. doi:10.1016/S2215-0366(16)30284-X

Giallo, R., D'Esposito, F., Cooklin, A., Mensah, F., Lucas, N., Wade, C. ve Nicholson, J. M. (2013). Psychosocial risk factors associated with fathers' mental health in the postnatal period: results from a population-based study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 48(4), 563–573. doi:10.1007/s00127-012-0568-8

- Goodman, J. H. (2004). Paternal postpartum depression, its relationship to maternal postpartum depression, and implications for family health. *Journal of Advanced Nursing*, 45(1), 26–35. doi:10.1046/j.1365-2648.2003.02857.x
- Gülşen, Ç. ve Doğan Merih, Y. (2018). Doğum Sonu Dönemde Anneler Kimden Hangi Desteği Bekliyor? *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 4(1), 20–34.
- Gümüş, B., Keskin, G., Alp, N., Özyar, S. ve Karsak, A. (2012). Prevalence of postpartum depression and related variables. *New Symposium Journal*, 50(3), 145–154.
- Hunt, T. K. A., Caldwell, C. H. ve Assari, S. (2015). Family Economic Stress, Quality of Paternal Relationship, and Depressive Symptoms Among African American Adolescent Fathers. *Journal of Child and Family Studies*, 24(10), 3067–3078. doi:10.1007/s10826-015-0112-z
- Karaçam, Z., Çoban, A., Akbaş, B. ve Karabulut, E. (2018). Status of postpartum depression in Turkey: A meta-analysis. *Health Care for Women International*, 39(7), 821–841. doi:10.1080/07399332.2018.1466144
- Kaura, S. A. ve Lohman, B. J. (2007). Dating Violence Victimization, Relationship Satisfaction, Mental Health Problems, and Acceptability of Violence: A Comparison of Men and Women. *Journal of Family Violence*, 22(6), 367–381. doi:10.1007/s10896-007-9092-0
- Kim, P. ve Swain, J. (2007). Paternal Postpartum Depression. *Psychiatry (Edgmont)*, 4(2), 35–47. doi:10.1542/9781610021982-maternal_postpartum
- Kışlak, Ş. (1999). Evlilikte Uyum Ölçeğinin (EUÖ) güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 7(1), 50–57.
- Kızıl, Z. ve Nazlı, S. (2018). Evlilik İlişkisi İnançları Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Başkent University Journal of Education*, 5(2), 198–211.
- Kızılırmak, A., Calpbini, P., Tabakan, G. ve Kartal, B. (2021). Correlation between postpartum depression and spousal support and factors affecting postpartum depression. *Health Care for Women International*, 42(12), 1325–1339. doi:10.1080/07399332.2020.1764562
- Kublay, D. ve Oktan, V. (2015). Marital adjustment: The examination in terms of value preferences and subjective happiness. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 25–35.
- Kutlubay, R. ve Arıöz, A. (2021). Postpartum Depresyonda Evlilik Uyumu ve Eş Desteğinin Önemi. *Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 1–10. doi:10.51536/tusbada.952511
- Kütmeç, C. (2009). Kadınlarda cinsel fonksiyon bozukluğu ve hemşirelik bakımı. *Fırat sağlık hizmetleri dergisi*, 4(12), 11–136.
- Leeman, L. M. ve Rogers, R. G. (2012). Sex After Childbirth. *Obstetrics & Gynecology*, 119(3), 647–655. doi:10.1097/AOG.0b013e3182479611
- Locke, H. J. ve Wallace, K. M. (1959). Short Marital-Adjustment and Prediction Tests: Their Reliability and Validity. *Marriage and Family Living*, 21(3), 251. doi:10.2307/348022
- Matthey, S., Barnett, B., Ungerer, J. ve Waters, B. (2000). Paternal and maternal depressed mood during the transition to parenthood. *Journal of Affective Disorders*, 60(2), 75–85. doi:10.1016/S0165-0327(99)00159-7
- Millheiser, L. E. A. H. (2012). Female Sexual Function During Pregnancy and Postpartum. *The Journal of Sexual Medicine*, 9(2), 635–636. doi:10.1111/j.1743-6109.2011.02637.x
- Ng, K.-M., Loy, J. T.-C., Gudmunson, C. G. ve Cheong, W. (2009). Gender Differences in Marital and Life Satisfaction among Chinese Malaysians. *Sex Roles*, 60(1–2), 33–43. doi:10.1007/s11199-008-9503-6
- Paladine, H. L., Blenning, C. E. ve Strangas, Y. (2019). Postpartum Care: An Approach to the Fourth Trimester. *American Family Physician*, 100(8), 487–491.
- Paulson, J. F. ve Bazemore, S. D. (2010). Prenatal and Postpartum Depression in Fathers and Its Association With Maternal Depression. *JAMA*, 303(19), 1961. doi:10.1001/jama.2010.605
- Ramchandani, P. G., O'Connor, T. G., Evans, J., Heron, J., Murray, L. ve Stein, A. (2008). The effects of pre- and postnatal depression in fathers: a natural experiment comparing the effects of exposure to depression on offspring. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(10), 1069–1078. doi:10.1111/j.1469-7610.2008.02000.x
- Rezaei, N., Azadi, A., Sayehmiri, K. ve Valizadeh, R. (2017). Postpartum Sexual Functioning and Its Predicting Factors among Iranian Women. *Malaysian Journal of Medical Sciences*, 24(1), 94–103. doi:10.21315/mjms2017.24.1.10
- Saotome, T. T., Yonezawa, K. ve Suganuma, N. (2018). Sexual Dysfunction and Satisfaction in Japanese Couples During Pregnancy and Postpartum. *Sexual Medicine*, 6(4), 348–355. doi:10.1016/j.esxm.2018.08.003
- Schlagintweit, H. E., Bailey, K. ve Rosen, N. O. (2016). A New Baby in the Bedroom: Frequency and Severity of Postpartum Sexual Concerns and Their Associations with Relationship Satisfaction in New Parent Couples. *The Journal of Sexual Medicine*, 13(10), 1455–1465. doi:10.1016/j.jsxm.2016.08.006
- Serhan, N., Ege, E., Ayrancı, U. ve Kosgeroğlu, N. (2013). Prevalence of postpartum depression in mothers and fathers and its correlates. *Journal of Clinical Nursing*, 22(1–2), 279–284. doi:10.1111/j.1365-2702.2012.04281.x
- Symonds, T., Boolell, M. ve Quirk, F. (2005). Development of a Questionnaire on Sexual Quality of Life in Women. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 31(5), 385–397. doi:10.1080/00926230591006502
- Tekin, N. ve Demirel Değirmenci, S. (2022). Ataerkil Kültürde Kadın, Erkek ve Toplum İlişkisi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 7, 187–198. doi:10.13114/MJH.2022.581
- Top, E. D., Cetisli, N. E., Guclu, S. ve Zengin, E. B. (2016). Paternal Depression Rates in Prenatal and Postpartum Periods and Affecting Factors. *Archives of Psychiatric Nursing*, 30(6), 747–752. doi:10.1016/j.apnu.2016.07.005
- Top, E. D. ve Karaçam, Z. (2016). Effectiveness of Structured Education in Reduction of Postpartum Depression Scores: A Quasi-Experimental Study. *Archives of Psychiatric Nursing*, 30(3), 356–362. doi:10.1016/j.apnu.2015.12.009
- Topaloğlu Ören, E. D. ve Yaşar, Ö. (2023). Doğum sonu dönemdeki kadınlarda benlik saygısı ve cinsel yaşam kalitesi: kesitsel bir çalışma. *Androloji Bülteni*, 246–254. doi:10.24898/tandro.2023.26023
- Tugut, N. ve Golbasi, Z. (2018). Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği - K adını Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması, (January 2010), 172–180.
- Turkish Health Ministers. (2009). *Postpartum care management guideline. Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü*. Ankara.
- Wee, K. Y., Skouteris, H., Pier, C., Richardson, B. ve Milgrom, J. (2011). Correlates of ante- and postnatal depression in fathers: A systematic review. *Journal of Affective Disorders*, 130(3), 358–377. doi:10.1016/j.jad.2010.06.019
- Yılmaz, H., İketenci, R., Yılmaz, A. S. ve Mamirova, C. (2018). Evli Bireylerin Problem Çözmede Kullandıkları Yaklaşımlar. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(2), 447–46

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

The Effect of Seasonal Agricultural Worker Mothers' Maternal Gatekeeping Status on Their Emotional Abuse Potential Toward Their 3-6 Years Old Children

Mevsimlik Tarım İşçisi Olan Annelerin Anne Bekçiliği Durumlarının 3-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Duygusal İstismar Potansiyellerine Etkisi

Özlem Yılmaz Demirel¹, Mahmut Yılmaz²

Abstract:

Development is a lifelong process. The roots of this process are formed from early childhood development. The biggest responsibility at this point also lies with the parents. The attitudes adopted in child raising have a direct effect on the personality development of children. From birth, the mother is responsible for caring for the child, creating a special bond between mother and child. The bond established with the father also supports the development of children. However, the mother may sometimes be an obstacle, consciously or unconsciously, in the child's bonding with the father. This obstacle is reflected in the concept of "maternal gatekeeping." "Maternal gatekeeping" not only affects the bonding process but can also lead to the emotional neglect of children. There may be various variables in the formation of maternal gatekeeping. Within the scope of this study, the emotional abuse potential of seasonal agricultural worker mothers, who are among the disadvantaged groups, towards their children aged 3-6 years in the context of maternal gatekeeping was examined in terms of various variables. Participants were administered the Socio-demographic Information Form, Preschool Period (3-6 Years) Maternal Gatekeeping Scale (MLSS): Mother Form, Emotional Abuse Potential Scale for Parents with Children of Age. The statistical analyses of the study were conducted using SPSS 25.00 and the Independent Samples t-test, a one-way analysis variance test when comparing according to demographic variables, and a Scheffe test after the variance analysis. According to the findings of the study, significant differences were found when age, years of marriage, educational status, family type, number of children, emotional abuse, and maternal gatekeeping scores were compared.

Keywords: *Adult Bullying, Bully, Bullying, Reliability, Validity.*

¹Asst. Prof., Karamanoğlu Mehmetbey University, Faculty of Health Science, Department of Child Development, Karaman, Türkiye, E-mail: ozlemymzdemirel@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-9999-1120

²Specialised Clinical Psychologist, Mahmut Yılmaz, E-mail: mahmuty52@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-9699-3785

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Özlem Yılmaz Demirel, Karamanoğlu Mehmetbey University, Faculty of Health Sciences, Department of Child Development, Central Campus, Karaman, Turkey, E-mail: ozlemymzdemirel@gmail.com

Date of Received/Geliş Tarihi: 13.12.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 03.03.2025, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 04.03.2025, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Yılmaz-Demirel, Ö. & Yılmaz, M. (2025). The Effect of Seasonal Agricultural Worker Mothers' Maternal Gatekeeping Status on Their Emotional Abuse Potential Toward Their 3-6 Years Old Children, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology* 7(1), 66-73

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpdergisi.com). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Gelişim yaşam boyu devamlılık arz eden bir süreçtir. Bu sürecin kökleri erken çocukluk dönemindeki gelişimden oluşmaktadır. Bu noktada en büyük sorumluluk da ebeveynlere düşmektedir. Çocuk yetiştirmede benimsenen tutumlar çocukların kişilik gelişimlerini doğrudan etkilemektedir. Çocuğun doğumundan itibaren; annenin çocuğun bakımından sorumlu olması anne ile çocuk arasında özel bir bağ oluşturur. Babayla kurulan bağ aynı zamanda çocukların gelişimini de destekler. Ancak bazen anne bilinçli ya da bilinçsiz olarak çocuğun babayla bağ kurmasına engel olabilmektedir. Bu engel "anne bekçiliği" kavramını ortaya çıkarmaktadır. Annen bekçiliği sadece bağlanma sürecini etkilemekle kalmaz; aynı zamanda çocukların duygusal ihmeline de yol açabilir. Anne bekçiliğinin oluşumunda çeşitli değişkenler olabilir. Bu çalışma kapsamında dezavantajlı gruplar arasında yer alan mevsimlik tarım işçisi annelerin, anne bekçiliği kapsamında 3-6 yaş arası çocuklarına yönelik duygusal istismar potansiyeli çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Katılımcılara Sosyodemografik Bilgi Formu, Okul Öncesi Dönem (3-6 Yaş) Anne Bekçiliği Ölçeği (MLSS): Anne Formu, Çocuğu Olan Ebeveynler İçin Duygusal İstismar Potansiyeli Ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın istatistiksel analizleri SPSS 25.00 ve Independent Samples t-testi, demografik değişkenlere göre karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi testi, varyans analizi sonrasında Scheffe testi ile yapılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre yaş, evlilik yılı, eğitim durumu, aile tipi, çocuk sayısı ile duygusal istismar ve anne bekçiliği puanları karşılaştırıldığında anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anne Bekçiliği, Mevsimlik Tarım İşçisi Anneler, Duygusal İstismar.

Introduction

The first years of life are critical in the process that affects the whole life. To raise a healthy individual; it's of great importance that a positive early childhood period is spent by meeting the social, emotional, and cognitive needs of the child in the relationship established between parent and child (Bowlby, 1988; Yılmaz Demirel, 2023).

Mothers can exhibit controlling, facilitating, and restrictive behaviors toward child-rearing. This situation can sometimes be women's greatest satisfaction source (Ömeroğlu ve Ulutaş, 2004). Although studies show that fathers are also effective in children's development, the activities of mothers on their children continue to exist intensely. This state of competence in mothers has led to the concept of "maternal gatekeeping."

The concept of maternal gatekeeping was first used by Allen and Hawkins (1999). Maternal gatekeeping refers to some behaviors of mothers that distract fathers from their responsibilities in housework and childcare (Fagan and Barnett, 2003).

While defining the concept of maternal gatekeeping, the "garden" metaphor was used. With this metaphor, home and family are the mother's garden surrounded by locked doors and walls; the mother assumes the role of a caring parent in this garden in accordance with the rules determined by the mother (Aydın ve Akgöz Aktaş, 2017). Although it may seem advantageous for both the mother and the child to concentrate the childcare and nurturing relationship on the mother, it also brings some problems. Primarily, this situation hinders the interruption of the child-father relationship and the dynamics within the family to settle on solid ground.

Neglect and abuse can be realized in "physical, emotional, sexual, economic" types (Akyüz, 2010). Among these, emotional abuse is the most common. Emotional abuse is any action or inaction by adults around the child that prevents the child's emotional development, especially the child's personality (Aktay, 2020). Emotional abuse is considered a type of abuse that is difficult to detect.

Cases of neglect and abuse are more frequently encountered in children from families in socio-cultural and socioeconomically disadvantaged groups. The high

number of children in the family, the young age of the parents, the lack of maturity in taking responsibility, and the weak social support increase the predisposition (Arabacı, 2020). Seasonal agricultural workers are also included in this group.

Seasonal agricultural workers are mostly without taking occupational health and safety measures, without social security, and safe transport facilities (Görücü and Akbıyık, 2010). This situation brings many problems them. According to the findings of the research, children of seasonal agricultural workers are six times more likely to be neglected and abused (Kontaş Azaklı, 2021). Being employed in jobs that are not suitable for their age and developmental characteristics, not having enough time for their needs such as sleep, games, and friendship, and not receiving the attention and communication they need from their parents can cause children to become physically, emotionally and sexually vulnerable to abuse (Ağyar and Atış, 2022; Erim, 2023).

In light of the above, how effective mothers are in developing children can be seen. Within the scope of this study, it has been analyzed how mothers' "maternal gatekeeping" status affects their potential to emotionally abuse their children in terms of different variables.

Method

The study permit was received from Karamanoğlu Mehmetbey University Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Committee with decision number 259, dated 12.10.2023. The research was designed in a general survey model from quantitative survey methods. The study group of the research consists of 202 mothers working as seasonal agricultural workers in Ordu province and Gököy, Gürgentepe, Aybastı, Ulubey, Çamaş, Fatsa, Perşembe districts due to the abundance of seasonal agricultural workers. These mothers came from Diyarbakır, Şanlıurfa, Batman, and Şırnak provinces as seasonal workers. In this context, the purposive sampling method, one of the non-probability-based sampling methods, was used. The characteristics of

the relevant population are determined, and the individuals with these characteristics are included in the scope of the study. After the group characteristics are determined, those who want to participate in the study are determined among those who meet the criteria for participation in the study (Budak ve Budak, 2014). The data were collected face-to-face. Those who could be reached and those who agreed to participate in the research were included in the sample for the data collection process.

The participating mothers are over the age of 30, with 50.5%, and 55.9% of them have been married for 11 years or more. The number of 4 or more children is 55.4%. The birth order of children aged 3-6 years is 4 and above, with 52.0%. It is observed that 52.0% of the participants have a nuclear family structure. The rate of education is a in a primary school, at 69.8%.

Preschool Period (3-6 years) Maternal Gatekeeping Scale (PAPSS)-Mother Form:

It consists of 6 items in total. In PAPSS, the items are in the form of behavioral patterns, and they are answered on a five-point Likert-type scale. The "I completely agree" option is 5 points, the "I agree" option is 4 points, the "Partly agree" option is 3 points, the "I disagree" option is 3 points, the option receives 2 points, and the option "I strongly disagree" receives 1 point of the scale. The total score is used in the evaluation. Mothers get high scores on the scale. This indicates that they exhibit more maternal watchdog behavior. Cronbach Alpha reliability of this scale is .88.

Emotional Abuse Potential Scale for Parents of 3-6-Year-Old Children

The scale, developed in a 5-point Likert model, consists of 2 sub-dimensions, causal and preventive, and 50 items.

For the Causal and Preventive subdimension, the Cronbach Alpha coefficient is .96 and .97 for the entire scale.

Data Analysis

Descriptive statistics of the variables were examined. The mean values of variables are between 2.13 and 3.59, skewness values are between -0.47 and 0.51, and kurtosis values are between -0.71 and -0.66. Since the kurtosis and skewness coefficients are between -1 and +1, it's seen that the data set is normally distributed (Tabachnick and Fidell, 2015). Parametric statistics were used to analyze data. Independent samples t-test was used to compare causality, preventive and maternal gatekeeping scores according to age groups, years of marriage, and family type, and one-way analysis of variance was used to compare them according to number of children, birth order, and educational status. The Scheffe test, one of the post-hoc tests, was performed to determine which groups the difference originated in the groups that showed a significant difference after the analysis of variance. The analyses were performed in SPSS 25 package program, and the significance level was set as $\alpha=0.05$.

Results

Table 1 shows the results of the independent samples t-test conducted to compare the emotional abuse - maternal gatekeeping scores of the participants according to their ages. A significant difference was observed in causality ($t=-12,456, p<0,001$), preventive ($t=12,031, p<0,001$), and maternal gatekeeping ($t=-9,302, p<0,001$) scores according to age groups. While the average of the participants over the age of 30 is higher in the causality and maternal gatekeeping scores, the average of the participants aged 19-30 is higher in the preventive score.

Table 1. Comparison of Emotional Abuse and Maternal Gatekeeping By Age

		n	Mean	SS	t	p
Causality	19-30 years old	100	1,82	0,42	-12,456	0,000
	Over 30 years old	102	2,42	0,24		
Preventive	19-30 years old	100	3,91	0,46	12,031	0,000
	Over 30 years old	102	3,27	0,28		
Maternal Gatekeeping	19-30 years old	100	3,09	0,32	-9,302	0,000
	Over 30 years old	102	3,53	0,36		

Table 2 shows the results of the independent samples t-test for the comparison of emotional abuse and maternal gatekeeping scores of the participants according to their years of marriage. A significant difference was observed in causality ($t=-14,902, p<0,001$), preventive ($t=13,582, p<0,001$), and maternal gatekeeping ($t=-9,124, p<0,001$)

scores according to years of marriage. While the average of the participants who have been married for 11 years or more is higher in causality and maternal gatekeeping scores, the average of the participants who have been married for 3-10 years is higher in preventive scores.

Table 2. Comparison of Emotional Abuse and Maternal Gatekeeping According To Years of Marriage

		n	Mean	SS	t	p
Causality	3-10 years	89	1,76	0,39	-14,902	0,000
	11 years and more	113	2,42	0,24		
Preventive	3-10 years	89	3,97	0,44	13,582	0,000
	11 years and more	113	3,28	0,28		
Maternal Gatekeeping	3-10 years	89	3,07	0,32	-9,124	0,000
	11 years and more	113	3,51	0,36		

Table 3 shows the results of a one-way analysis of variance conducted to compare the emotional abuse and maternal gatekeeping scores of the participants according to the number of children. A significant difference was observed in causality ($F=213,293, p<0,001$), preventive ($F=178,771, p<0,001$), and maternal gatekeeping ($F=54,648, p<0,001$) scores according to the number of children. The scheffe test, one of the post-hoc tests, was performed to determine which groups the difference was between. The highest mean in causality scores was found

in those with 4 or more children, then in those with 3 children, and the lowest mean was found in those with 1-2 children, and the difference between all groups was statistically significant. In the preventive scores, the highest mean was in those with 1-2 children, then in those with 3 children, and the lowest mean was in those with 4 or more children, and the difference between all groups was statistically significant. In the maternal gatekeeping scores, the mean of those with 4 or more children was significantly higher than those with 1-2 and 3 children.

Table 3. Comparison of Emotional Abuse and Maternal Gatekeeping By Number of Children

		n	Mean	SS	F	p	post-hoc
Causality	1-2 children (a)	44	1,53	0,30	213,293	0,000	a<b<c
	3 children (b)	46	1,93	0,33			
	4 and more (c)	112	2,44	0,20			
Preventive	1-2 children (a)	44	4,18	0,39	178,771	0,000	a>b>c
	3 children (b)	46	3,86	0,34			
	4 and more (c)	112	3,24	0,23			
Maternal Gatekeeping	1-2 children (a)	44	3,00	0,30	54,648	0,000	a,b<c
	3 children (b)	46	3,09	0,33			
	4 and more (c)	112	3,53	0,34			

Table 4 shows the results of a one-way analysis of variance for the comparison of emotional abuse and maternal gatekeeping scores according to the birth order of the children of participants. Significant difference was observed in causality ($F=90,839, p<0,001$), preventive ($F=79,506, p<0,001$), and maternal gatekeeping ($F=33,042, p<0,001$) scores according to birth order of the children. The scheffe test, one of the post-hoc tests, was performed to determine which groups the difference was between. The highest mean causality score was found in those with birth order of 4th and later, then third child, then

second child, and the lowest mean causality score was found in those with first child, and the difference between all groups was statistically significant. In preventive scores, those with first and second child order had the highest mean, followed by those with third child order, and the lowest mean was observed in those with 4th or more children. In the maternal gatekeeping scores, those with first and second child orders, had the lowest mean, followed by those with third child orders, and the highest mean was observed in those with 4th or more child orders.

Table 4. Comparison of Emotional Abuse and Maternal Gatekeeping By Birth Order

		n	Mean	SS	F	p	post-hoc
Causality	First child (a)	34	1,57	0,35	90,839	0,000	a<b<c<d
	Second child (b)	34	1,81	0,40			
	Third child (c)	29	2,04	0,38			
	4 th and later (d)	105	2,43	0,20			
Preventive	First child (a)	34	4,15	0,43	79,506	0,000	a,b>c>d
	Second child (b)	34	3,92	0,42			
	Third child (c)	29	3,75	0,44			
	4 th and later (d)	105	3,25	0,22			
Maternal Gatekeeping	First child (a)	34	2,99	0,28	33,042	0,000	a,b<c<d
	Second child (b)	34	3,05	0,28			
	Third child (c)	29	3,23	0,42			
	4 th and later (d)	105	3,53	0,34			

Table 5 shows the results of the independent samples t-test for the comparison of emotional abuse - maternal gatekeeping scores of the participants according to their family type. A significant difference was observed in causality ($t=9,045$, $p<0,001$), preventive ($t=-9,143$, $p<0,001$), and maternal gatekeeping ($t=6,719$, $p<0,001$)

scores according to family type. While the average of the participants living in extended families was higher in Causality and Maternal Gatekeeping scores, the average of the participants living in nuclear families was higher in Preventive scores.

Table 5. Comparison of Emotional Abuse and Maternal Gatekeeping By Family Type

		n	Mean	SS	t	p
Causality	Extended family	97	2,38	0,31	9,045	0,000
	Nuclear family	105	1,89	0,44		
Preventive	Extended family	97	3,31	0,34	-9,143	0,000
	Nuclear family	105	3,85	0,48		
Maternal Gatekeeping	Extended family	97	3,49	0,34	6,719	0,000
	Nuclear family	105	3,15	0,39		

Table 6 shows the results of a one-way analysis of variance for the comparison of emotional abuse and maternal gatekeeping scores according to the participants' educational status. A significant difference was observed in causality ($F=57,834$, $p<0,001$), preventive ($F=77,945$, $p<0,001$), and maternal gatekeeping ($F=35,651$, $p<0,001$) scores according to educational status. The scheffe test, one of the post-hoc tests, was performed to determine which groups the difference was

between. It was observed that the highest mean in Causality and Maternal Gatekeeping scores was in primary school, then in secondary school, and the lowest mean was in high school, and there was a significant difference between all groups. In the preventive scores, it was observed that the highest mean was high school, then secondary school, and the lowest mean was primary school, and there was a significant difference between all groups.

Table 6. Comparison of Emotional abuse and maternal gatekeeping according to educational status

		n	Mean	SS	F	p	post-hoc
Causality	Primary School (a)	141	2,29	0,36			
	Secondary School (b)	40	1,75	0,39	57,834	0,000	a>b>c
	High School (c)	15	1,51	0,23			
Preventive	Primary School (a)	141	3,39	0,38			
	Secondary School (b)	40	4,06	0,35	77,945	0,000	a<b<c
	High School (c)	15	4,27	0,31			
Maternal Gatekeeping	Primary School (a)	141	3,44	0,37			
	Secondary School (b)	40	3,03	0,32	35,651	0,000	a>b>c
	High School (c)	15	2,84	0,15			

Discussion

There was a significant difference between the causality and preventive sub-dimensions of emotional abuse potentials of seasonal agricultural worker mothers with children aged 3-6 years and maternal gatekeeping scores according to age groups. The average of participants over 30 is higher in the causality and maternal care scores, and the average of the participants between the ages of 19-30 is higher in the prevention score. Studies have found that as the age of mothers increases, their attitudes toward preventing emotional abuse also increase, and as their age decreases, their potential to prevent emotional abuse decreases (Nguyen et al., 2010; Dittrich et al., 2018).

It's not possible to speak of a "home" for seasonal agricultural workers as it is commonly understood. We don't know how the meaning of home is constructed for seasonal agricultural workers who spend an average of 7-8 months of the year away from home. It was observed that the participants lived either in tents or in unused old houses provided by the employers and arranged for workers. Easthope (2014) pointed out that in addition to its socio-psychospatial dimensions, it is also an "emotional repository". The home embodies and makes sense of one's emotions and perceptions and is the emotional and relational bond one establishes with it.

While gender perception may be an important factor in the fulfillment of the roles of seasonal agricultural worker women participating in the study as mothers, it was observed that mothers share the responsibility of caring for their daughters or young children with women identified as cooks by the labor group. Seasonal worker women are responsible for caring for children with girls and other women. The main factor behind the parenting standards decided by both fathers and mothers can be considered gender roles (Ebeoğlu et al., 2021) and the expectations arising from these standards. It can be stated that young seasonal agricultural worker mothers are more conscious about mother-child relationships and development and can carry the responsibility and burden of caring for their children more quickly due to the small number of children.

There was a significant difference in causality preventive and maternal gatekeeping scores according to years of marriage. In causality and maternal gatekeeping scores, the average of the participants who were married for 11 years or more was higher, while the average of those who were married for 3-10 years was higher in the preventive score. Akgöz and Aydın (2020) reported that maternal gatekeeping was not related to parents' age and duration of marriage, and Karabulut (2021) reported that maternal gatekeeping differed according to age and education levels. According to the study conducted by Pekdoğan and Gözün Kahraman (2021), as the protectiveness of mothers increases, their scores on preventing emotional abuse decrease. The causality of emotional abuse increases as the duration of marriage increases, and the preventive effect increases as the duration of marriage decreases. This means that young mothers are more likely to make their child happy, respect the child, hug the child, and have an open communication pattern that allows the child to express their feelings freely. Şahingöz and Bütün Ayhan (2020) found that mothers with high levels of knowledge about child development also had low levels of anxiety. According to the study conducted by Çoşkun and Aktaş (2009), it was determined that mothers at the primary education level were more anxious than mothers in the secondary and higher education groups, and mothers in the secondary education group were more anxious than mothers in the higher education group.

There were significant differences between the number of children and emotional abuse and maternal gatekeeping scores. Causality scores increase as the number of children increases, whereas preventive scores decrease as the number of children increases. In the maternal gatekeeping scores, the mean of those with 4 or more children was significantly higher than those with 1-2 and 3 children. According to the study conducted by Kocabay Yıldız and Sezgin (2022), there is a significant difference between the number of children variable and the scores of maternal gatekeeping and modern motherhood. In their study, Arabacı and Ömeroğlu (2013) found that the communication of parents with many children in their families was weaker than that of parents with fewer

children. Alabay (2017) found that parents with two children exhibited less permissive attitudes than parents with three or more children. Studies show that abuse is more common in families with many children (Almuneef et al., 2016; Lang et al., 2022; Karlsson, 2023).

There was a significant difference in birth order, causality, and maternal gatekeeping scores. In causality scores, the highest mean was found in those with a birth order of fourth and later, and the lowest mean was found in those with the first child. The preventive scores found that those in the first and second child order had the highest mean significantly, while those with fourth or more children had the lowest mean. According to the study conducted by Varol (2022), it was found that while mothers' obstructive gatekeeping behaviors differed according to the mother's education level and the father's perceived parenting style, they did not differ significantly according to the child's gender, number of siblings, birth order, parents' age, employment and income status, and duration of marriage.

There was a significant difference in the causality and preventive sub-dimensions of emotional abuse and maternal gatekeeping scores according to family type. While the average of the participants living in extended families was higher in causality and maternal gatekeeping scores, the average of the participants living in nuclear families was higher in preventive scores. Grandmothers, granddaughters, and daughters, often seen as experienced in child rearing, provide support and are involved in childcare when mothers become parents in the extended family and work as seasonal workers. Studies show that relationships between mothers and grandmothers (support or conflict) can influence mothers' parenting and co-parenting behaviors. Support for childcare from grandmothers in early childhood predicts adolescent mothers' parenting self-efficacy (Zeiders et al., 2015).

A significant difference was observed in the causal and preventive sub-dimensions of emotional abuse and maternal gatekeeping scores according to educational status. As the level of education increases, causality and maternal gatekeeping scores decrease. Preventiveness

scores increase as the level of education increases. These results are consistent with the literature (Şenol, 2021; Demir, 2022). According to the study conducted by Nguyen et al. (2010) in the USA, it was found that as the education level of mothers and fathers decreased, the risk of child neglect and abuse increased.

Although it's thought that some limitations of the study's results will contribute to the related field of study, some limitations should be considered. Comparison of the sample group with different groups with different socioeconomic characteristics seems to be important in terms of generalisability and development of preventive intervention programs. It will make important contributions to future research to consist of groups with different characteristics that can enable cultural comparisons.

Declarations

Ethical Approval and Consent to Participate

Ethical approval has been granted to this study by Karamanoğlu Mehmetbey University Social and Human Sciences Scientific Research and Publication Ethics Committee (Decision no: 15-2023/259; Date: 12.10.2023).

Consent for Publication

Not applicable.

Availability of Data and Materials

Not applicable.

Competing Interests

The authors declare no potential conflicts of interest for the research, authorship, and/or publication of this article.

Funding

The study did not receive funding.

Author Contributions

All authors contributed equally to the planning of the research, obtaining permissions, data collection, analysis, and writing stages. Both authors have read and approved the final version of the article.

References

- Ağyar, E. ve Atış, M. (2022). Mevsimlik Tarım İşçiliğinde Çocukların Maruz Kaldığı Riskler ve Hak İhlalleri. *Türk Kamu Yönetimi Dergisi*, 3(2), 187-193.
- Akgöz Aktaş, G. ve Aydın A. (2020). Anne Bekçiliği Ölçeği Anne Formunun Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 23(45). DOI:10.31828/tpy1301996120200131m000018.
- Aktay, M. (2020). İstismar ve İhmalin Çocuk Üzerindeki Etkileri ve Tedavisi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 1(2), 169-184.
- Akyüz, E. (2010). Çocuk Hukuku Çocukların Hakları ve Korunması. Pegem Akademi. Ankara.
- Alabay, E. (2017). Okul öncesi dönem çocuğu olan ebeveynlerin ebeveynlik tutumlarının incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 156-174. <http://dx.doi.org/10.24130/ecced-jecs.196720171234>
- Allen, S.M., Hawkins, A.J. (1999). Maternal gatekeeping: Mothers' beliefs and behaviors that inhibit greater father involvement in family work. *Journal of Marriage and the Family*, 61:199-212. <http://www.jstor.org/stable/353894>
- Almuneef, M. A., Alghamdi, L. A., ve Saleheen, H. N. (2016). Family profile of victims of child abuse and neglect in the Kingdom of Saudi Arabia. *Saudi medical journal*, 37(8), 882-888. <https://doi.org/10.15537/smj.2016.8.14654>
- Arabacı, N., ve Ömeroğlu, E. (2013). 48-72 Aylık çocuğa sahip anne-babaların çocukları ile iletişimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (30), 41-53.
- Arabacı, N. (2020). Dezavantajlı Ailelerin Yaşadığı Sorunlar ve Dezavantajlı Ailelerle Çalışmalar. *Dezavantajlı Çocuklar İçinde* (Ed. H. Gülay Ogelman). Eğitim Kitap. Ankara.
- Aydın, A. ve Akgöz Aktaş, G. (2017). Anne Bekçiliği Üzerine Bir Derleme. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 24(3).
- Bowlby, J. (1988). Developmental psychiatry comes of age. *The American journal of psychiatry*, 145(1), 1.
- Budak, İ. ve Budak, A. (2014). Nicel, Nitel ve Karma Araştırmalarda Örneklem. Eğitim Araştırmaları (Nicel, Nitel ve Karma Yaklaşımlar) içinde (Ed. S.B. Demir). Eğitim Kitap. Ankara. 215-242.

- Conrad-Hiebner, A., ve Byram, E. (2020). The Temporal Impact of Economic Insecurity on Child Maltreatment: A Systematic Review. *Trauma, violence and abuse*, 21(1), 157–178. <https://doi.org/10.1177/1524838018756122>
- Coşkun, Y., ve Akkaş, G. (2009). Engelli çocuğu olan annelerin sürekli kaygı düzeyleri ile sosyal destek algıları arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KAFAD)*,10:213-27.
- Demir, H. (2022). 3-6 Yaş Çocuğa Sahip Annelerin Duygusal İstismar Potansiyelleri ve Çocuklarının Ayrılık Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa.
- Dittrich, K., Boedeker, K., Klucznik, D., Jaite, C., Hindi Attar, C., Fuehrer, D., Herpertz, S. C., Brunner, R., Winter, S. M., Heinz, A., Roepke, S., Heim, C., ve Bempohl, F. (2018). Child abuse potential in mothers with early life maltreatment, borderline personality disorder and depression. *The British journal of psychiatry: the journal of mental science*, 213(1), 412–418. <https://doi.org/10.1192/bjp.2018.74>
- Easthope, H. (2014). Making a Rental Property Home. *Housing Studies*, 29:5, 579-596.
- Ebeoğlu Duman, M. ve Akgöz Aktas, G. (2021). Anne bekcılığıni etkileyen anne özelliklerinin incelenmesi. *Nesne*, 9(22), 801-817. DOI: 10.7816/nesne-09-22-04
- Erim, F. (2023). Mevsimlik Tarımda Çalışan Çocuklara Yönelik Afetlerde Sosyal Hizmet Müdahalesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(2). 729-734.
- Fagan, J., Barnett, M. (2003). The relationship between maternal gatekeeping, paternal competence, mothers' attitudes about the father role, and father involvement. *Journal of Family Issues*, 24:1020-1043.
- Görücü, İ. ve Akbıyık, N. (2010). Türkiye'de Mevsimlik Tam İşçiliği: Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Hikmet Yurdu Düşünce-Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 3.
- Kanak, M. ve Pekdoğan, S. (2020). 3-6 Yaş çocuğa sahip ebeveynlerin duygusal istismar potansiyellerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(4), 1029-1046.
- Karabulut, H. (2021). Okul Öncesi Dönem (3-6 Yaş) ve İlkokul Dönemi (7-11 Yaş) İçin Anne Bekçılığı Ölçeği'nin (ABÖ) Uyarlanması: Anne ve Baba Formu. *Journal of Human Studies*.
- Karlsson, J. (2023). Identification of Child Maltreatment A Systematic Literature Review on Professionals' Identification of Child Maltreatment and the Influencing Factors that Affect their Ability to Act. Jönköping University.
- Kocabay Yıldız, B., ve Sezgin, E. (2022). Examining the effect of parents' interaction behaviors on the father-child relationship. *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(49), 29-55.
- Kontaş Azaklı, T. (2021). *Gezici Mevsimlik Tarım İşçilerinin 36-72 Aylık Çocuklarına Yönelik Geliştirilen Aile Eğitim Programının ve Okul Öncesi Eğitim Etkinliklerinin Etkilerinin İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Kulik, L., Tsoref, H. (2010). The entrance to the maternal garden: Environmental and personal variables that explain maternal gatekeeping. *Journal of Gender Studies*, 19:263-277.
- Lang, K., Liel, C., Lux, U., Kindler, H., Vierhaus, M., ve Eickhorst, A. (2022). Child Abuse Potential in Young German Parents: Predictors, Associations with Self-reported Maltreatment and Intervention Use. *Child psychiatry and human development*, 53(3), 569–581. <https://doi.org/10.1007/s10578-021-01157-y>
- Maguire-Jack, K. (2014). Multilevel investigation into the community context of child maltreatment. *Journal of Aggression, Maltreatment ve Trauma*, 23(3), 229-248. 10.1080/10926771.2014.881950
- Nguyen, H. T., Dunne, M. P. ve Le, A. V. (2010). Multiple types of child maltreatment and adolescent mental health in Viet Nam. *Bulletin of the World Health Organization*, 88(1), 22-30. <https://doi.org/10.2471/BLT.08.060061>
- Pekdoğan, S., ve Gözün Kahraman, Ö. (2021). 4-6 yaş çocuğa sahip annelerin duygusal istismar potansiyellerinin yordayıcısı olarak ebeveyn tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(3), 610-621. DOI: 10.16986/HUJE.2020059524
- Şahingöz, A., ve Bütün Ayhan, A. (2020). Annelerin Bebeklik Döneminde Gelişime İlişkin Bilgi ve Kaygı Düzeylerinin Değerlendirilmesi. *Türkiye Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 14: 249-57.
- Şenol, H. S. (2021). Okul öncesi çocukların sosyal yetkinlik düzeyleri ile annelerinin duygusal istismar potansiyelleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2015). Çok Değişkenli İstatistiklerin Kullanımı (Çeviri Editörü M. Baloğlu). Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara.
- Varol, Ş. N. (2022). *60-72 aylık çocukların prososyal davranışları ile babalarının anne bekcılığı algılarının baba katılımı açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü: Ankara.
- Yılmaz Demirel, Ö. (2023). Bağlanma Kuramı ve Ebeveynlik. Ebeveynliğin Modern Çağda Dönüşümü ve Ebeveynlik Yaklaşımlarına Kuramsal Bir Bakış içinde (Ed. Ö. Yılmaz Demirel ve M. Yılmaz). 229-260. Eğiten Kitap. Ankara.
- Zeiders, K. H., Umaña-Taylor, A. J., Jahromi, L. B., ve Updegraff, K. A. (2015). Grandmothers' familism values, adolescent mothers' parenting efficacy, and children's well-being. *Journal of family psychology: JFP: journal of the Division of Family Psychology of the American Psychological Association (Division 43)*, 29(4), 624-634. <https://doi.org/10.1037/fam000103>.

RESEARCH ARTICLE / ARAŞTIRMA YAZISI

The Effect of Table Tennis Exercises on Mindfulness and Psychological Resilience of Children and Adolescents

Masa Tenisi Egzersizlerinin Çocuk ve Ergenlerin Bilinçli Farkındalık ve Psikolojik Sağlımlıkları Üzerindeki Etkisi

Gökhan Çakır¹, Taner Erol², Dursun Kırcı³

Abstract:

Aim of this study is to examine the effects of table tennis exercises on mindfulness and psychological resilience in children and adolescents. The sample of this study consists of a total of 30 participants, including 15 athletes aged 10-17 who regularly participate in table tennis training in Sakarya province, and 15 students who do not participate in any table tennis training. The participants were administered the Mindfulness Scale for Children and Adolescents and the Child and Adolescent Resilience Scale Short Form. A quasi-experimental research design with a control group was employed in this study. At the end of the 8th week, the same scales were re-administered. This design allowed for the observation of differences and changes in the levels of psychological resilience and mindfulness between the two groups, who either participated in or did not participate in table tennis exercises, over the course of 8 weeks. Data were analyzed using SPSS 27 software. For hypothesis testing, the Paired-T Test was applied for dependent groups, and the Independent T-Test was used for independent groups. According to the findings, individuals who participated in table tennis exercises had significantly higher levels of mindfulness and psychological resilience compared to those who did not participate. After 8 weeks of training, the experimental group's mindfulness significantly increased, while the control group's mindfulness decreased. The results suggest that table tennis exercises have a positive effect on the mental and emotional development of children and adolescents, demonstrating potential as a complementary tool for enhancing psychological resilience and mindfulness.

Keywords: *Mindfulness, Table tennis, Psychological resilience.*

¹Assoc. Prof., Recep Tayyip Erdogan University, Faculty of Sport Science, Physical Education and Sports Department, Rize, Türkiye, E-mail: gokhan.cakir@erdogan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-6800-9818

²Lecturer Dr., Recep Tayyip Erdogan University, Vocational School of Social Sciences, Public Relations and Publicity Program, Rize, Türkiye, E-mail: taner.erol@erdogan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-2432-6481

³Undergraduate Student, Recep Tayyip Erdogan University, Faculty of Sport Science, Sports Management of Department, Rize, Türkiye, E-mail: dursun_kirci24@erdogan.edu.tr, ORCID ID: 0009-0006-3832-183X

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Taner Erol, Recep Tayyip Erdoğan University, Social Sciences Vocational School, Public Relations and Publicity Program, At Meydanı Neighborhood, Center/ Rize, E-mail: taner.erol@erdogan.edu.tr

Date of Received/Geliş Tarihi: 03.12.2024, **Date of Revision/Düzelme Tarihi:** 24.02.2025, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 28.02.2025, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Çakır, G., Erol, T., & Kırcı, D. (2025). The Effect of Table Tennis Exercises on Mindfulness and Psychological Resilience of Children and Adolescents, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology* 7(1), 74-81

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktpppergisi.com). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Bu araştırmanın amacı, çocuk ve ergenlerde masa tenisi egzersizlerinin bilinçli farkındalık ve psikolojik sağlık üzerindeki etkisini incelemektir. Bu araştırmanın örneklemini, Sakarya ilinde düzenli olarak masa tenisi çalışmalarını sürdüren 10-17 yaş arası 15 sporcu ve masa tenisi çalışmalarına katılmayan 15 öğrenci olmak üzere toplam 30 sporcu-öğrenci oluşturulmuştur. Katılımcılara çocuk ve ergenler için bilinçlilik ölçeği ile çocuk ve genç sağlamlık ölçeği kısa form uygulanmıştır. Çalışmada kontrol gruplu yarı deneysel araştırma deseni kullanılmıştır. Bu sayede 8 hafta süresince masa tenisi egzersizleri yapan ve yapmayan her iki grubun psikolojik sağlık ve bilinçli farkındalık düzeyleri arasındaki farklılık ve değişim gözlemlenmiştir. Veriler SPSS 27 programı ile analiz edilmiştir. Hipotez testleri için ise bağımlı gruplar için Paired-T Testi, bağımsız gruplar için ise yine bağımsız gruplar için T-Testi uygulanmıştır. Bulgulara göre, masa tenisi çalışmalarına katılan bireylerin, katılmayanlara göre bilinçli farkındalık düzeyleri ve psikolojik sağlık düzeyleri anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. 8 haftalık eğitim sonunda deney grubunun farkındalığı anlamlı şekilde artarken, kontrol grubunun farkındalığı azalmıştır. Sonuçlar, masa tenisi egzersizlerinin çocuk ve ergenlerin zihinsel ve duygusal gelişimi üzerinde olumlu etkisi olduğunu, psikolojik sağlamlığı ve bilinçliliği artırmada tamamlayıcı bir araç olarak potansiyeli olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bilinçli Farkındalık, Masa Tenisi, Psikolojik Sağlık.

Giriş

Çocukluk ve ergenlikte yaşanan stres faktörleri, içselleştirme sorunları, dışsallaştırma davranışları, akademik zorluklar ve sağlık riski davranışları gibi bir dizi olumsuz ruh sağlığı sonucuyla ilişkilendirilmiştir (Lambert ve ark., 2008). Çeşitli psikososyal stres faktörleriyle karşı karşıya kalan gençler, zorlukları azaltmak ve dayanıklılık geliştirmek için farkındalığı faydalı bir strateji olarak görebilirler (Coholic ve ark., 2020). Bilinçli farkındalık, şu anda gerçekleşenlere dikkat etmek, bu dikkatin niteliğini fark etmek ve tüm bu fark edilenleri yargılamaksızın kabul etmeyi içerir. Yaşadığımız deneyimlerin farkında olma, iyilik haline ve mutlu olmaya aracısız olarak katkı sağlar (Brown ve Ryan, 2003).

Psikolojik sağlık, zihinsel sağlığın en önemli göstergelerinden biri olarak görülebilir. Psikolojik sağlık kavramı, yaşamdaki zorluklara veya olumsuzluklara uyum sağlama yeteneği olarak tanımlanan genel bir kavramdır (Las Hayas ve ark., 2019). Sağlıkta sayesinde bireyler karmaşık olaylara olumlu anlamlar yükleyebilir, olumsuz duygularla baş edebilir ve yaşam boyunca değişen dış stres etkenlerine uyum sağlayabilir (Xu ve ark., 2021). Psikolojik sağlamlığın, çocuk refahı ve gençler için beklenenden daha iyi işleyiş ve ruh sağlığı ile ilişkilendirildiği mekanizmaları keşfetmek için bu araştırma bilinçlilik ve sağlık arasındaki ilişkilere de odaklanmaktadır.

Bilinçli farkındalık seviyesinin yüksek olması; psikolojik sağlığın üst seviyelerde olmasını, ilişki doyumunun yüksek olmasını ve kötü tecrübelerle etkili başa çıkabilmeyi sağlar (Brown ve ark., 2007). Bilinçli farkındalığa sahip olmak pozitif ruh halinin sağlanması ve artırılmasında etkilidir. Bilinçli farkındalık ile zihinsel süreçlerin ilişkili olabileceğini iddia etmek mümkündür. Çakır (2024) üniversite öğrencileri örneğinde gerçekleştirdiği çalışmada, mental iyi oluş ile bilinçli farkındalık arasında ilişki olduğunu ortaya koymuş; ayrıca öğrencilerin odaklanma ve dikkat becerilerindeki olumlu gelişmelerin, onların daha neşeli hissetmelerine ve yeni deneyimlere karşı daha fazla ilgi duymalarına katkı sağladığını belirtmiştir.

Sağlamlık ve bilinçlilik kavramları üzerinde etkili olması beklenen ve olimpik bir spor dalı olan masa tenisi ülkemizde gerek okullarda gerekse de kulüplerde yaygın

bir şekilde oynanmaktadır. Masa tenisi, fiziksel güç, yaş ve beceri seviyesine göre uyarlanabilen; düşük yaralanma riski taşıyan bir spordur. Bu nedenle masa tenisi hem oldukça rekabetçi hem de eğlencelidir ve neredeyse herkes tarafından keyifle oynanabilir (Yamasaki, 2022). Masa tenisi egzersizleri ile bireyler; reaksiyonlarını geliştirebilir, çabuk ve en iyi şekilde karar verebilmeyi sağlayabilir, dikkat yetisini uzun süreli geliştirebilir ve disiplin kazanabilir. Bununla birlikte egzersizler, bireylerin öz güven duygusunun artmasını sağlar (Biernat ve ark, 2018; Picabea ve ark 2021). Diğer bir ifade ile masa tenisi, hızlı refleksler, konsantrasyon, yüksek motivasyon ve zihinsel odaklanma gerektiren bir spordur.

Literatürde incelendiğinde fiziksel aktivite ve egzersizin bilinçli farkındalığı etkilediğine dair çalışmalar olmakla birlikte bilinçli farkındalığın da fiziksel aktivite ve egzersizi olumlu yönde etkilediğini gösteren çalışmalar mevcuttur (Murphy ve ark., 2012; Roberts ve Danoff-Burg, 2010). Benzer bakış açısı sporda da görülebilmektedir. Spor yapmanın bilinçli farkındalık (Vural ve Okan, 2021; Tingaz, 2020) ve mental iyi oluş üzerindeki etkilerini inceleyen (Yavuz ve İlhan, 2023) çalışmaların da literatürde yer aldığı söylemek mümkündür. Yine literatürde bireylerin psikolojik sağlıkları üzerinde düzenli olarak egzersiz yapmanın olumlu etkilerine dair kanıtlar bulunmaktadır (Başar, 2018; Öner, 2019). Benzer şekilde spora aktif katılım sağlayan ergenler (Bakir, 2017; Kroger, 2007; Vatansever, 2017) örneklemindeki çalışmalarda da sporun mental iyi oluş üzerindeki olumlu etkilerine dair bulgular yer almaktadır. Literatürdeki bu kanıtlar masa tenisi egzersizlerinin de sağlık ve bilinçlilik üzerinde etkili olabileceği iddiasının test edilebileceğine işaret etmektedir.

Bu duruma dayalı olarak aşağıdaki hipotezler geliştirilmiştir:

H1: Masa tenisi çalışmalarına katılan bireylerin bilinçlilik düzeyleri katılmayan bireylere göre daha yüksektir.

H2: Masa tenisi çalışmalarına katılan bireylerin sağlık düzeyleri katılmayan bireylere göre daha yüksektir.

H3: 8 haftalık düzenli masa tenisi antrenmanları deney grubunun bilinçlilik düzeylerini anlamlı bir şekilde artırır.

H4: 8 haftalık düzenli masa tenisi antrenmanları deney grubunun sağlamlık düzeylerini anlamlı bir şekilde artırır.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Son yıllarda spor ve psikoloji alanında sporcuların bilinçli farkındalık düzeyleri ve psikolojik sağlamlıklarını araştıran çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bilinçlilik ve sağlamlık çocuk ve ergenlerin yaşam kalitesini etkileyebilecek kavramlar olarak düşünülmektedir. Egzersiz ve spor, depresyon ve kaygı problemlerinin oluşma riskini azaltabildiği gibi, günlük stresörlerle baş etmemizi de kolaylaştırabilmektedir (Selçuk, 2023). Çeşitli stresörlerle baş etmemizi kolaylaştıran faktörlerden olan bilinçlilik ve sağlamlığın bir süreç olduğu düşünüldüğünde egzersiz ve spor yolu ile bu faktörlerin gelişebileceğini ortaya koymak önem arz etmektedir.

Literatürde spora katılımın bilinçli farkındalık ve sağlamlık ile ilişkilerinin genellikle kesitsel yapıda ve dolaylı ölçümler ile ele alındığı görülmektedir. Bu duruma rağmen özellikle deneysel bir tasarımla masa tenisi gibi spesifik bir spor dalının bilinçli farkındalık ve psikolojik sağlamlık üzerindeki etkisini ele alan çalışmaya rastlanılmaması bu çalışmanın literatüre katkı sağlayabileceğine işaret etmektedir.

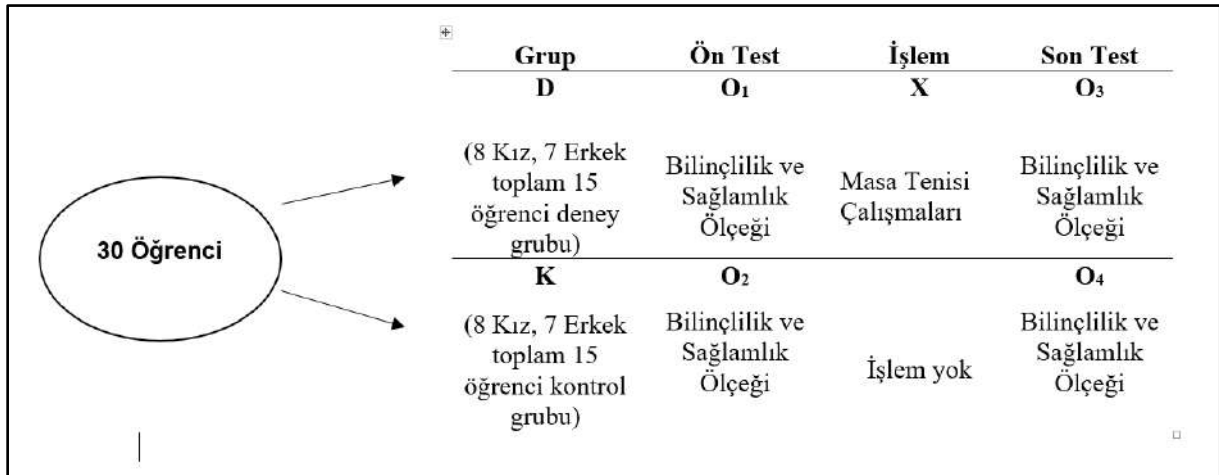
Bu araştırmanın temel sorunsalı, çocuk ve ergenler üzerinde düzenli masa tenisi antrenmanlarının psikolojik sağlamlık ve bilinçli farkındalık gelişimini teşvik edip etmediği üzerine odaklanmaktadır. Bu bağlamda, araştırmanın amacı, temel masa tenisi egzersizlerinin çocuk ve ergenlerin bilinçli farkındalık ve psikolojik sağlamlık üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırma, çocuk ve ergenlerin psikolojik sağlamlıklarını ve bilinçli farkındalıklarını artırmaya yönelik masa tenisi egzersizlerinin etkisini değerlendirmeyi amaçlamakta olup, bu alandaki literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada model olarak ön test-son test eşleştirilmiş kontrol gruplu yarı deneysel desen tercih edilmiştir. Bu model, ön test ve son test şeklinde tekrarlı ölçümleri, deney ve kontrol şeklinde iki farklı kategoride bulunan denekleri göstermektedir (Büyüköztürk, 2011).

Çalışmada masa tenisi egzersizlerinin katılımcıların bilinçli farkındalık ve psikolojik sağlamlık düzeyleri üzerindeki rolünü test etmek üzere Şekil 1'deki araştırma modeli geliştirilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli

İşlem

Araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlamayı kabul eden katılımcılara çalışmanın amacı ve önemi hakkında bilgi verilmiştir. Bu kapsamda öğrencilere gönüllü onam formu, "Kişisel Bilgi Formu", "Çocuk ve Ergenler İçin Bilinçlilik Ölçeği" ve "Çocuk ve Genç Sağlamlık Ölçeği" uygulanmıştır. Çalışmada, haftada 3 gün (günde 2 saat) antrenman yapan katılımcılar ile herhangi bir çalışmaya dâhil olmayan katılımcılardan oluşmak üzere 2 farklı grup oluşturulmuştur. Antrenmanlar başlamadan önce her iki grupta farkındalık ve sağlamlık ölçeği uygulanmıştır. Sonrasında masa tenisi antrenmanları uygulanmış ve 8.hafta sonunda da aynı ölçekler tekrar uygulanmıştır. Bu sayede 8 hafta süresince masa tenisi egzersizleri yapan ve yapmayan her iki grubun psikolojik sağlamlık ve bilinçli farkındalık düzeyleri arasındaki farklılık ve değişim incelenmiştir. Son olarak çalışma için gerekli etik kurul

onayı Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve İnsani Etik Kurulu'ndan alınmıştır (08.05.2024 tarih ve 2024/195 yazı).

Çalışmaya katılan öğrencilere 8 hafta sürecince forehand drive, backhand drive, ayak çalışmaları, şut çalışmaları, reaksiyon geliştirici egzersizler, spin çalışmaları, çok top egzersizleri ile çabukluk, çeviklik, sürat ve dikkat geliştirici egzersizler uygulanmıştır (Ağgön ve Ağırbaş, 2015; Zaferanieh ve ark., 2021).

Masa tenisi antrenmanları, alanında uzman ve en az 5 yıllık deneyime sahip masa tenisi antrenörleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Tüm antrenmanlar, aynı antrenör tarafından yürütülerek olası antrenör farklarının etkisi minimize edilmiştir.

Tablo 1. Antrenmanların kapsamı ve içeriği

Hafta	Gün	Süre (dk.)	Alıştırmalar
1.	1-2-3	30	Forehand drive, backhand drive, ayak çalışmaları
2.	4-5-6	30	Forehand drive, backhand drive, ayak çalışmaları
3.	7-8-9	30	Forehand drive, backhand drive, ayak çalışmaları
4.	10-11-12	35	Şut çalışmaları, reaksiyon geliştirici çalışmalar, çabukluk ve çeviklik geliştirici egzersizler
5.	12-13-14	35	Şut çalışmaları, reaksiyon geliştirici çalışmalar, çabukluk ve çeviklik geliştirici egzersizler
6.	15-16-17	35	Şut çalışmaları, reaksiyon geliştirici çalışmalar, çabukluk ve çeviklik geliştirici egzersizler
7.	18-19-20	40	Spin çalışmaları, çok top egzersizleri ile çabukluk, çeviklik, sürat ve dikkat geliştirici egzersizler
8.	21-22-23	40	Spin çalışmaları, çok top egzersizleri ile çabukluk, çeviklik, sürat ve dikkat geliştirici egzersizler

Dk.: Dakika

Çalışmalar genel ve özel ısınma ile başlamış olup, birim antrenman süresi 120 dakikadır. 8 haftalık uygulanacak ek antrenmanların birim antrenmanda toplam süresi 30-40 dk arasındadır. Antrenmanlar, genel çalışmaların ana bölümünün başında Tablo 1’de belirtilen kapsama göre yürütülmüştür. Tüm çalışmalar alanında uzman ve deneyimli masa tenisi antrenörü tarafından uygulanmış ve takip edilmiştir.

Çalışma Grubu

Sakarya ilinde yürütülen araştırma n=30 ($X_{yaş}=14.31\pm 1.67$; $X_{range}=12-17$) katılımcıdan oluşmaktadır. Deney ve kontrol grupları şeklinde yürütülen çalışmada seçkisiz bir şekilde oluşturulan grupların homojen dağılımları sağlanmıştır (Şekil 1). Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunun temsil gücünü tespit edebilmek için G*Power programı ile analiz yapılmıştır. Programda ilişkisel analiz için Correlation: Bivariate normal model test seçilmiştir. Programın önerdiği orta düzey etki boyutunda %95 test gücüyle yapılan hesaplamada 28 kişinin araştırma için gerekli olduğu bulunmuştur (Ajilchi, ve ark., 2022). Bu kapsamda araştırmada yer alan 30 katılımcının temsil gücünün yeterli olduğu düşünülmektedir.

Çalışmaya dâhil edilme kriterleri;

Herhangi bir sağlık problemi olmaması, 10-17 yaş aralığında olmak ve çalışmaya gönüllü katılım sağlamak, Çalışma boyunca (8hafta) masa tenisi çalışmalarına aralıksız katılacağını beyan etmek.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu; yaş cinsiyet ve sınıf düzeyi sorularından oluşmaktadır.

Çocuk ve Ergenler İçin Bilinçlilik Ölçeği

Ölçek, Çıkrıkçı (2016) tarafından uyarlanmıştır. Ölçek tek boyut ve 8 maddeden oluşmaktadır. 5’li likert yapıda düzenlenen ölçekten alınabilecek en düşük puan 0 en yüksek puan 32’dir. Ölçekte ters puanlanan madde yoktur. Ölçekten alınan yüksek puan öğrencilerin yüksek bir bilinçlilik düzeyine sahip olduğunu gösterir. Analizlerde ölçeğin Cronbach alpha değeri .73 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise Cronbach alpha değeri .76 olarak tespit edilmiştir.

Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği

Ölçek, Arslan (2015) tarafından uyarlanmıştır. Ölçek tek boyut ve 12 maddeden oluşmaktadır. 5’li likert yapıda düzenlenen ölçekten alınabilecek en düşük puan 12, en yüksek puan 60’tır. Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçları, ölçeğin toplam varyansın %51,28’ini açıklayan tek faktörden meydana geldiği göstermiştir. Analizlerde ölçeğin Cronbach alpha değeri .91 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise Cronbach alpha değeri .82 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin Analizi

İstatistik analizler SPSS 27 programı kullanılarak yapılmıştır. Ölçümlerden elde edilen verilerde her bir değişkenin ölçüm sonuçlarına ilişkin aritmetik ortalamaları, standart sapmaları, maksimal ve minimal değerleri hesaplanarak tablo oluşturulmuştur. Hipotezlerin sınanmasında önce verilerin normallik dağılımları incelenmiştir. Verilerin normallik durumlarına göre bağımsız gruplar için T-Testi, bağımlı gruplar için ise Paired Samples T-Testi uygulanmıştır. P=0.05 esas alınmıştır.

Bulgular

Hipotez testlerine geçmeden önce katılımcıların tanımlayıcı istatistikleri Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Tanımlayıcı İstatistikler

Grup	Bağımlı Değişkenler	Ölçümler	n	\bar{x}	SS
Deney	ÇEİBÖ	Ön Test	15	19.46	6.15
		Son Test	15	22.53	5.16
	ÇGPSÖ	Ön Test	15	49.73	8.04
		Son Test	15	53.06	4.60
Kontrol	ÇEİBÖ	Ön Test	15	21.53	4.35
		Son Test	15	18.20	5.77
	ÇGPSÖ	Ön Test	15	48.60	6.75
		Son Test	15	46.73	7.72

$p < 0.05$, ÇEİBÖ=Çocuk ve Ergenler İçin Bilinçlilik Ölçeği, ÇGPSÖ= Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği

Tanımlayıcı bulgular, deney grubunda 8 haftalık masa tenisi çalışmaları sonrasında hem bilinçli farkındalık hem de psikolojik sağlamlık düzeylerinde artışların yaşandığını; kontrol grubunda ise her iki değişkende de puan düzeylerinin azaldığını göstermektedir.

Oluşan farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığının tespiti bağımsız gruplar için T-Testi ile incelenmiştir.

Hipotez 1'e İlişkin Bulgular

Çocuk ve gençlerin masa tenisi antrenmanlarına katılımlarına bağlı olarak bilinçli farkındalık ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında farklılık oluşup oluşmadığını belirleyebilmek için bağımsız gruplar için T-Testi uygulanmış ve sonuçlar Tablo 3'de gösterilmiştir

Tablo 3. Bağımsız Gruplar İçin T-Testi Sonuçları

Bağımlı Değişkenler	Masa Çalışmalarına Katılma	Tenisi n	\bar{x}	SS	t	p	Cohen's d
ÇEİBÖ	Evet	15	22.53	5.16	2.728	0.011	0.99
	Hayır	15	18.20	5.77			
ÇGPSÖ	Evet	15	53.06	4.60	2.166	0.039	0.79
	Hayır	15	46.73	7.72			

$p < 0.05$, ÇEİBÖ=Çocuk ve Ergenler İçin Bilinçlilik Ölçeği, ÇGPSÖ= Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği

Test sonuçları, masa tenisi çalışmalarına katılan bireylerin bilinçli farkındalık düzeylerinin ($\bar{x}=22.53 \pm 5.16$), katılmayan bireylerden ($\bar{x}=18.20 \pm 5.77$) anlamlı bir şekilde daha yüksek olduğu göstermektedir ($t_{(14)} = 2.728$; $p < .05$; $d=0.99$). Benzer şekilde çocuk ve gençlerin psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında da masa tenisi çalışmalarına

katılanlar ($\bar{x}=53.06 \pm 4.60$) lehine olmak üzere anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($t = 2.166$; $p < .05$; $d=0.79$).

Hipotez 2'ye İlişkin Bulgular

Katılımcıların ön test ve son test puan farkları arasında istatistiki olarak manidar bir farklılık olup olmadığı bağımsız gruplar için T-Testi ile incelenmiştir.

Tablo 4. Bağımsız Gruplar İçin T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Masa Çalışmalarına Katılma	Tenisi n	Fark (\bar{x})	SS	t	p	Cohen's d
ÇEİBÖ	Evet	15	3.06	6.46	-2.814	0.009	1.02
	Hayır	15	-3.26	5.84			
ÇGPSÖ	Evet	15	3.33	8.70	-1.727	0.095	0.63
	Hayır	15	-1.86	7.75			

$p < 0.05$, ÇEİBÖ=Çocuk ve Ergenler İçin Bilinçlilik Ölçeği, ÇGPSÖ= Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlamlık Ölçeği

Test sonuçları, masa tenisi çalışmalarına katılan bireylerin ön test ve son test puan farklarının anlamlı bir şekilde farklılık gösterdiğini; 8 haftalık eğitim sonunda deney grubunun farkındalığının anlamlı bir şekilde arttığı

($\bar{x}=3.06 \pm 6.46$) kontrol grubunun ise azaldığı ($\bar{x}=-3.26 \pm 5.84$) tespit edilmiştir.

Benzer şekilde 8 haftalık eğitim sonunda deney grubunun psikolojik sağlamlık düzeyinin artış ($\bar{x}=3.33 \pm 8.70$), kontrol

grubunun azalış ($\bar{x}=-1.86\pm 7.75$) gösterdiği görülse de bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Tartışma

Masa tenisi, çocuklar ve ergenler için yalnızca fiziksel değil, psikolojik gelişim açısından da önemli faydalar sağlayabilecek bir spor dalıdır. Bilinçli farkındalık ve psikolojik sağlamlık gibi becerilerin gelişmesine katkıda bulunarak, çocukların stresle başa çıkma becerilerini artırabilir, duygusal düzenlemeyi kolaylaştırabilir ve genel ruhsal sağlıklarını iyileştirebilir. Masa tenisi çalışmalarının çocuk ve gençlerin bilinçlilik ve sağlamlıkları üzerindeki olası etkilerini incelediğimiz çalışmamızda öne sürülen temel hipotezler literatür eşliğinde tartışılmıştır.

Araştırma bulgularına göre masa tenisi çalışmalarına katılan bireylerin, katılmayanlara kıyasla bilinçli farkındalık ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin anlamlı şekilde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Sekiz haftalık eğitim sürecinin sonunda, deney grubunun bilinçli farkındalık düzeyinde anlamlı bir artış gözlemlenirken, kontrol grubunun farkındalık düzeyinde anlamlı bir azalma tespit edilmiştir. Buna ek olarak, deney grubunun psikolojik sağlamlık düzeyinde artış görülmüş, ancak kontrol grubunda bir azalma yaşanmıştır. Ancak, psikolojik sağlamlık düzeyindeki değişim arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır.

Bulgular, masa tenisi çalışmalarına katılan çocuk ve gençlerin bilinçli farkındalık düzeylerinin katılım sağlamayanlara göre daha yüksek düzeylerde olduğunu göstermiştir. Bir başka ifade ile masa tenisi çalışmalarına katılan bireylerin duygu ve düşüncelerinin farkına varabilme, dikkatini tek bir noktada toplayabilme gibi bilinçlilik düzeyleri daha yüksektir. Elde edilen bu bulgular ile H₁ hipotezinin desteklendiği görülmektedir. Martell ve Mosso (2016) göre masa tenisi gibi sporlarda bilinçli farkındalık önemlidir çünkü anın içinde kalmak, stres yönetimi ve performans üzerinde olumlu etkiler yaratmaktadır. Bu düşünce araştırmada elde edilen bulgu ile örtüşmektedir.

Bulgular, masa tenisi çalışmalarına katılan çocuk ve gençlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin katılım sağlamayanlara göre daha yüksek düzeylerde olduğunu göstermiştir. Bir başka ifade ile masa tenisi çalışmalarına katılan bireylerin başladığı işleri bitirebilme becerileri, yardıma ihtiyaç duyduğunda nereden yardım bulabileceği gibi psikolojik sağlamlığın göstergeleri daha yüksek düzeydedir. Ayrıca masa tenisi çalışmalarına katılan bireylerin okula aidiyet düzeyleri, eğitim almanın önemi gibi düşünceleri daha olumlu düzeylerde yaşadıkları görülmüştür. Elde edilen bu bulgular ile H₂ hipotezinin desteklendiği görülmektedir. Masa tenisi gibi bireysel sporlar, oyunculara hem başarı hem de başarısızlıkla başa çıkma becerisi kazandırdığı için psikolojik sağlamlık üzerinde olumlu bir etki yaratabilir (Larkins ve O'Neill, 2015). Bu görüş araştırmamız bulguları ile desteklenmiştir.

Bulgular, 8 haftalık masa tenisi çalışmalarının bireylerin bilinçli farkındalık düzeylerini anlamlı bir şekilde artırdığını göstermiştir. Tanımlayıcı bulgular bu artışın masa tenisi çalışmalarına katılan grupta olduğuna işaret etmektedir. Yani dikkat, reaksiyon, çabukluk ve çeviklik gibi motorik becerilerin gelişimi sayesinde bireylerin sosyal yaşamlarındaki an'a odaklanabilme ve dikkatini toparlayabilme beceri gelişiminin olumlu düzeylerde artmış olduğu söylenebilir. Diğer bir ifade ile oyun

sırasında farkındalık, anlık düşünceler, duygu ve reaksiyonları gözleme becerilerinin düzenli olarak geliştirilmesi, kişilerin bilinçli farkındalık düzeylerini artırabilir. Elde edilen bu bulgular ile H₃ hipotezinin desteklendiği görülmektedir. Literatürde daha çok bilinçli farkındalık programlarının spor performansını (futbol ve voleybol) olumlu yönde etkilediğine yönelik çalışmaların bulunması (Worthen, D., ve Luiselli, 2016; Zeidan ve ark., 2010) bulgularımızı tartışmanın bir sınırlılığı olarak düşünülebilir.

Bulgular, 8 haftalık masa tenisi çalışmalarının bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini anlamlı bir şekilde artırdığını göstermiş olmasına rağmen fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Tanımlayıcı bulgular bu artışın masa tenisi çalışmalarına katılan grupta olduğuna işaret etmektedir. Elde edilen bu bulgular ile H₄ hipotezinin desteklenmediği görülmektedir. Fletcher ve Sarkar (2016), psikolojik sağlamlık üzerine yapılan bir incelemede, sporcuların zorluklarla başa çıkma, stresle mücadele etme ve başarıyı sürdürme gibi becerilerinin gelişmesinin, sporcuların psikolojik sağlamlıklarını artırdığını belirtmişlerdir. Bu noktada çalışmamızdan elde ettiğimiz bulgular masa tenisi çalışmaları ile bu becerilerin gelişiminin sağlanabileceğine işaret etmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, masa tenisi çalışmalarına katılan bireylerin, katılmayanlara göre bilinçli farkındalık düzeyleri ve psikolojik sağlamlık düzeyleri anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. 8 haftalık eğitim sonunda deney grubunun farkındalığı anlamlı şekilde artarken, kontrol grubunun farkındalığı azalmıştır. Ayrıca, eğitim süreci sonunda deney grubunun psikolojik sağlamlık düzeyi artmış kontrol grubunun ise azalmıştır ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Sonuçlara göre masa tenisinin, çocuklar ve gençler için hem fiziksel hem de zihinsel gelişim açısından son derece faydalı bir spor dalı olduğu; koordinasyon, stratejik düşünme, zihinsel odaklanma, sosyal beceriler ve duygusal dayanıklılık gibi birçok beceri kazanmak için önemli bir araç olduğu söylenebilir. Düzenli masa tenisi çalışmaları gençlerin hem sportif becerilerini hem de kişisel gelişimlerini olumlu şekilde etkiler.

Çalışmanın sonuçlarının, psikolojik sağlamlık ve farkındalık gibi kavramlara katkı sağladığı ve bu bağlamda literatüre önemli bir katkı sunduğu söylenebilir. Bu bulguların, özellikle çocukların ve gençlerin gelişimsel süreçlerine olumlu etkiler sağlayacak potansiyeli ortaya koyabileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda çalışma sonuçlarının eğitim bilimleri, psikoloji, spor bilimi ve çocuk gelişimi gibi farklı disiplinlerdeki akademisyenler için de önem arz ettiği düşünülmektedir.

Elde edilen sonuçlar özelinde ebeveynlere çocuklarını masa tenisi sporuna yönlendirmeleri önerilmektedir. Çocuk ve gençlerin sadece kulüplerde masa tenisi yarışmalarına katılmaları yeterli değildir aynı zamanda okul sporları kapsamında da masa tenisi çalışmalarına katılabilirler. Yine çocuk ve gençlerin Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerinde yaz spor okulları kapsamında düzenli masa tenisi çalışmalarına rekreatif amaçlı katılım sağlamaları çok yönlü gelişimlerine katkı sağlayacaktır.

Çalışmanın bulguları, psikolojik sağlamlık ve farkındalık düzeylerini artıran aktivitelerin, stresle başa çıkma, zorluklar karşısında dirençli olma ve duygusal dengeyi sağlama konusunda faydalı olabileceğini göstermektedir.

Bu nedenle, masa tenisinin bir terapi aracı olarak kullanılabilmesi, özellikle psikolojik destek arayan gençler için yararlı bir yöntem olabileceği düşünülmektedir.

İleriki araştırmalarda araştırmacılar duygusal zekâ ve karar verme gibi masa tenisi egzersizlerinin diğer zihinsel ve mental fonksiyonlar üzerindeki etkisine dair çalışmalar yürütebilirler.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle uygulanan araştırma modelinde katılımcıların deney süresince müdahale dışı değişkenlerden etkilenmesi (örneğin, çevresel faktörler, sosyal etkileşimler) söz konusu olabilir. Yarı deneysel tasarımlar, bu tür dışsal faktörlerin etkisini yeterince kontrol edemeyebilir. Bir diğer sınırlılık olarak uygulanan masa tenisi çalışmalarının dikkat, reaksiyon, çabukluk ve çeviklik gibi bazı zihinsel ve motor becerileri geliştirdiği varsayılması gösterilebilir.

Uygulanan masa tenisi çalışmalarının yalnızca belirli zihinsel ve motor becerileri geliştirdiği varsayılmıştır. Ancak, masa tenisinin bu beceriler dışında başka bilişsel ya da duygusal gelişim alanlarında etkili olup olmadığı konusunda daha fazla bilgi sağlanması gerekmektedir. Bu kısıtlama, elde edilen bulguların yalnızca belirli becerilerle sınırlı kalabileceği anlamına gelir.

Beyannameler

Etik Onay ve Katılma İzni

Araştırmanın uygulanması için Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal ve İnsani Etik Kurulu'ndan alınmıştır (08.05.2024 tarih ve 2024/195 yazı). Araştırma gönüllük esasına göre düzenlenmiş olup katılımcılardan bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri Materyallerin Mevcudiyeti

Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları

GÇ, giriş kısmını yazmış, verileri toplamış, makalenin ana gövde, giriş yöntemi ve tartışma bölümlerini yazmıştır. DK, veri girişi yapmış ve kaynakça hazırlamıştır. TE, özet bölümünde, makalenin analizlerinin doğruluğunun kontrolünde ve APA düzeninde görev almıştır. Yazarlar makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Kaynaklar

Ağgön, E., ve Ağırbaş, Ö. (2015). 12 haftalık masa tenisi antrenmanlarının vücut kompozisyonu, anaerobik performans ve kas kuvveti üzerine etkisi. İnönü üniversitesi beden eğitimi ve spor bilimleri dergisi, 2(2), 12-20.

Ajilchi, B., Mohebi, M., Zarei, S., ve Kisely, S. (2022). Effect of a mindfulness programme training on mental toughness and psychological well-being of female athletes. Australasian Psychiatry, 30(3), 352-356.

Arslan, G. (2015). Çocuk ve Genç Psikolojik Sağlık Ölçeği'nin (ÇGPSÖ) psikometrik özellikleri: Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. Ege Eğitim Dergisi, 16(1), 1-12.

Bakır, Y. (2017). Düzenli olarak spor yapan ortaöğretim düzeyindeki ergenlerde, sporun mental iyi oluş ve pozitiflik düzeyine etkisi (Master's thesis, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Başar, S. (2018). Düzenli egzersizin depresyon, mutluluk ve psikolojik iyi oluş üzerine etkisi. İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 5(3), 25-34.

Biernat, E.; Buchholtz, S.; Krzepota, J. (2018). Eye on the ball: Table tennis as a pro-health form of leisure-time physical activity. Int. J. Environ. Res. Public Health, 15, 738. [CrossRef]

Brown, K. W. ve Ryan, R. M. (2003). The benefits of being present: Mindfulness and its role in psychological well-being. Journal of Personality and Social Psychology, 84, 822-848.

Brown, K. W., Ryan, R. M. ve Creswell, J. D. (2007). Mindfulness: Theoretical foundations and evidence for its salutary effects. Psychological Inquiry, 18(4), 211-237.

Büyüköztürk, Ş. (2011). "Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı". Ankara: Pegem Akademi

Coholic, D., Schwabe, N., & Lander, K. (2020). A scoping review of arts-based mindfulness interventions for children and youth. Child and Adolescent Social Work Journal, 37, 511-526.

Çakır, G. (2024). Bilinçli Farkındalık ve Mental İyi Oluş İlişkisi: Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencileri Üzerine Kesitsel Bir Analiz. Milli Eğitim Dergisi, 53(244), 1755-1772.

Çıkrıkçı, Ö. (2016). Çocuk Ve Ergenler İçin Bilinçlilik Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. Kastamonu Eğitim Dergisi, 24(2), 905-916.

Fletcher, D., & Sarkar, M. (2016). Mental fortitude training: An evidence-based approach to developing psychological resilience for sustained success. Journal of Sport Psychology in Action, 7(3), 135-157.

Kroger, J. (2007). Identity development: Adolescence through adulthood. Sage.

Lambert, S, Copeland-Linder N, Ialongo N. (2008). Longitudinal associations between community violence exposure and suicidality. J Adolesc Health;43(4):380-6.

Larkins, C., & O'Neill, S. (2015). "The Role of Sport in Developing Psychological Resilience in Youth". *International Journal of Sport Psychology*, 46(2), 135-149.

Las Hayas C, Izco-Basurko I, Fullaondo A, Gabrielli S, Zwiefka A, Hjemdal O, ve ark. (2019). UPRIGHT, a resilience-based intervention to promote mental well-being in schools: study rationale and methodology for a European randomized controlled trial. BMC Public Health.;19:1413.

Martell, S. G., & Basso, J. C. (2016). "Mindfulness in Sport: The Impact of Mindfulness on Performance and Well-Being". *Journal of Sport Psychology*.

Murphy, M. J., Mermelstein, L. C., Edwards, K. M., ve Gidycz, C. A. (2012). The benefits of dispositional mindfulness in physical health: A longitudinal study of female college students. *Journal of American College Health*, 60(5), 341-348.

Öner, Ç. (2019). Egzersiz Katılımcılarının Temel Psikolojik İhtiyaçları ve Mental İyi Oluşlarının İncelenmesi. Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi, 2(2), 159-174.

- Picabea, J.M.; Cámara, J.; Yanci, J. (2021). Physical fitness profiling of national category table tennis players: Implication for health and performance. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 18, 9362. [CrossRef] [PubMed]
- Roberts, K.C, and Danoff-Burg, S. (2010). Mindfulness and health behaviors: is paying attention good for you?. *J Am Coll Health*; 59(3): 165-73. <https://doi.org/10.1080/07448481.2010.484452>.
- Selçuk, A.B. (2023). Çocuktan Yetişkin Her Yaşta Psikolojik Sağlık. *Kronik Yayıncılık: İstanbul*.
- Tingaz, E. O. (2020). Spor bilimleri fakültesindeki sporcu öğrencilerde bilinçli farkındalığın (mindfulness) bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 21-28.
- Vatansever, S. (2017). Lisanslı spor yapan ve yapmayan ergenlerin mental iyi oluş, benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve algılanan sosyal destek açısından karşılaştırılması (Master's thesis, İstanbul Arel Üniversitesi).
- Vural, C., ve Okan, İ. (2021). Sporda bilinçli farkındalık: atıcılık spor branşları üzerine bir araştırma. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 265-273.
- Worthen, D., & Luiselli, J. K. (2016). Attitudes and opinions of female high school athletes about sports-focused mindfulness training and practices. *Journal of Clinical Sport Psychology*, 10(3), 177-191.
- Xu Y, Shao J, Zeng W, Wu X, Huang D, Zeng Y, ve ark. (2021). Depression and creativity during COVID-19: psychological resilience as a mediator and deliberate rumination as a moderator. *Front Psychol*. 12:665961. doi: 10.3389/fpsyg.2021.665961.
- Yamasaki, T. (2022). Benefits of table tennis for brain health maintenance and prevention of dementia. *Encyclopedia*, 2(3), 1577-1589.
- Yavuz, Ü., & İlhan, E. L. (2023). Spor Yapmak ve Psikolojik İyi Oluş: Üniversite Öğrencileri Profili. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 28(1), 1-7.
- Zaferanieh, A., Haghghi, A. H., Kakhak, S. A. H., Maleki, A., Cè, E., & Esposito, F. (2021). Effect of ballistic and power training on performance adaptations of elite table tennis players. *Sport Sciences for Health*, 17, 181-190.
- Zeidan, F., Johnson, S. K., Diamond, B. J., & David, Z. (2010). "Mindfulness Meditation Improves Cognition: Evidence of Brief Mental Training". *Consciousness and Cognition*, 19(2), 597-605. DOI: 10.1016/j.concog.2010.03.014

REVIEW ARTICLE / DERLEME YAZISI

Overview of Research on Social Media Addiction in Students

Öğrencilerde Sosyal Medya Bağımlılığı Araştırmalarına Genel Bakış

Hüsnü Ergün¹

Abstract:

The aim of this study is to examine social media addiction research in students published in international journals by bibliometric analysis method. The current study aims to reveal the general status of social media addiction research in students published in journals indexed in Scopus. In the selection of the studies, attention was paid to the fact that they were related to social media addiction in students, that they were in the article category, that they were in English and Turkish languages, and that they were open access. Publications in open-access journals written in Turkish and English languages were analyzed from 1032 documents obtained from the identification made using the Scopus database. In this way, 849 articles were included in the analysis. Publications are concentrated in the “International Journal of Environmental Research and Public Health”, with “Institute of Psychology, Elte” playing a central role in the analysis of co-authors for inter-institutional collaboration. While “Demetrovics, Zsolt” stands out in co-authorship, the most cited institution is “Institute of Psychology, Elte Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary” and the most cited author is Griffiths M. D.. Demetrovics, Zsolt are at the center of the cluster formed as a result of the bibliometric link analysis between the authors. The most frequently used keywords are social media addiction, adolescents, problematic social media use, social media and academic performance. It can be said that although the number of publications made in Türkiye is at the forefront, the number of citations is low, which requires an increase in institutional support for research.

Keywords: Social Media, Addiction, Student, Bibliometric Analysis.

¹Asst. Prof. Pamukkale University, Acıpayam Vocational School, Department of Office Services and Secretariat, Denizli, Türkiye, E-mail: husnue@pau.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-5501-8019

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Pamukkale University, Acıpayam Vocational School, Yeni Mahalle, İnönü Bulvarı No:24, 20830, Acıpayam, Denizli, Türkiye, E-mail: husnue@pau.edu.tr

Date of Received/Geliş Tarihi: 16.12.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 31.01.2025, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 07.02.2025, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Ergün, H. (2025). Overview of Research on Social Media Addiction in Students, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology* 7(1), 82-92

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Bu araştırmanın amacı uluslararası dergilerde yayınlanan öğrencilerde sosyal medya bağımlılığı araştırmalarının bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmesidir. Mevcut çalışma ile Scopus'ta indekslenen dergilerde yayınlanan öğrencilerde sosyal medya bağımlılığı araştırmalarının genel durumunun ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmaların seçiminde öğrencilerde sosyal medya bağımlılığı ile ilgili olmasına, makale kategorisinde bulunmasına, İngilizce ve Türkçe dillerinde olmasına, açık erişimli olmasına dikkat edilmiştir. Scopus veri tabanı kullanılarak yapılan tanımlamada ulaşılan 1032 dokümandan açık erişimli, Türkçe ve İngilizce dillerinde yazılmış olan dergilerdeki yayınlar incelenmiştir. Bu şekilde analize dâhil edilen 849 makaleye ulaşılmıştır. Yayınlar, "International Journal of Environmental Research and Public Health" dergisinde yoğunlaşmakta, kurumlar arası iş birliğine yönelik ortak yazar analizinde "Institute of Psychology, Elte" merkezi rol oynamaktadır. Ortak yazarlıkta "Demetrovics, Zsolt" ön plana çıkarken, en fazla atıf alan kurum "Institute of Psychology, Elte Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary", en fazla atıf yapılan yazar ise Griffiths M. D. olarak karşımıza çıkmaktadır. Yazarlar arasındaki bibliyometrik bağlantı analizi sonucu oluşan kümenin merkezinde Demetrovics, Zsolt yer almaktadır. En fazla kullanılan anahtar kelimeler, sosyal medya bağımlılığı, ergen, problemlili sosyal medya kullanımı, sosyal medya ve akademik performans olarak görülmektedir. Türkiye'de yapılan yayın sayısının ön sıralarda olmasına rağmen atıf sayısının düşük olmasına yönelik araştırmalara verilen kurumsal desteklerin artmasını gerektirdiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Bağımlılık, Öğrenci, Bibliyometrik Analiz.

Giriş

İnternet, hayatımızda çok fazla yer kaplayabilmekte ve bizi kendisine bağımlı hale getirebilmektedir. TÜİK (2023) araştırmalarına göre bireylerin %84,9'unun WhatsApp, %69'unun YouTube ve %61,4'ünün Instagram gibi mesajlaşma ve sosyal medya araçlarını kullanmaktadır. Bununla beraber, üniversite gençlerinin günlük yaklaşık dört saatlerini sosyal medyada geçirdikleri tespit edilmiştir (Çömlekçi ve Başol, 2019). Sosyal medya bağımlılıkları da internet bağımlılıklarına neden olmaktadır (Ergen ve Akacan, 2021). Young (1998)'e göre kişileri internet bağımlısı olarak nitelendirilmek için bireylerin internetle aşırı meşgul olması, interneti kullanarak doyuma ulaşması, internet kullanımını kontrol edememesi, internet kullanımını kontrol etmeye çalışırken huzursuz olması, çevrimiçi kalma süresinde artış olması, internette kalma pahasına iş, eğitim ya da kariyeri tehlikeye atması, internette daha fazla kalmak için yalan söylemesi, interneti sorunlardan kaçmak veya çaresizlik, suçluluk, kaygı, depresyon duygularından kurtulmak için kullanması gerekmektedir.

Bugün bankacılıktan, ders çalışmaya, sosyal medyadan dizi ya da film izlemeye kadar birçok alanda internet kullanılmaktadır. TÜİK (2023) araştırmalarına göre Türkiye'de hanelerin %95,5'inde internet olduğu, bireylerin %87,1'inin internet kullandığı, %73,9'unun e-devlet, %49,5'inin internet alışverişi, %18,7'sinin öğrenme faaliyeti gerçekleştirdiği görülmektedir. Ancak, internetin aşırı ve kontrolsüz kullanımı, bağımlılığa yol açabilir (Eroğlu vd. 2023). Bağımlılığı olan kişilerin davranışları, eylemleri veya kullanımları üzerinde kontrolleri yoktur ve bağımlılıkları zararlı boyutlara ulaşabilir. Bağımlılık yalnızca uyuşturucu veya alkol gibi fiziksel şeyleri içermez; kumar gibi soyut şeylerden çikolata gibi görünüşte zararsız ürünlere kadar hemen hemen her şeyi kapsayabilir. Başka bir deyişle, bağımlılık, bir maddenin aşırı dozda alınması veya davranışsal bağımlılık gibi tekrarlanan bir davranış anlamına gelebilir (Veronica ve Samuel, 2023).

Sosyal medya sitelerinin kullanım sıklığının artması, insanları bağımlı hale getirmektedir (Bhuvaneshwari,

2019). Sosyal medya bağımlılığı da bireyleri bilişsel, duygusal ve ruhsal alanlarda etkilemektedir (Özdemir, 2019). İnternet bağımlılığı ile sosyal medya bağımlılığı arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (Öner ve Çakır, 2019; Özgür Güler, Veysikarani ve Keskin, 2019). Sosyal medya, kullanıcıların arkadaşlarıyla, aileleriyle, meslektaşlarıyla bağlantıda kalabilecekleri ve hayatlarını çevrimiçi olarak paylaşabilecekleri bir platformdur. Sosyal medya bağımlısı biri okulu ya da işi kaçırmak pahasına yoğun çevrimiçi kullanımda bulunabilir, kendi kendini tanımlama sorunu yaşayabilir, sanal zorbalığa uğrayabilir, sürekli başkalarıyla rekabet etme eğiliminde olabilir (Bhajak ve Bapu, 2021). Ayrıca, sosyal medyanın, özellikle akıllı telefon kullanımı ile birlikte artması, ruhsal sorunlara neden olabilirken, ruhsal sorunlar da daha fazla akıllı telefon bağımlılığına yol açabilir ve bu durum çıkmaz bir döngüye dönüşebilmektedir (Sağlar vd., 2024).

Alanyazında, sosyal medya bağımlılığı ile sosyal kaygı düzeyleri (Duman ve Baştemur, 2023) ve yaşam memnuniyeti arasında negatif (Şahin, 2017), siber zorbalık ile pozitif yönlü ilişkinin bulunduğu (Demircan vd., 2022), sosyal medya bağımlılığının yaşa ve cinsiyete göre değişmediği (Bhajak ve Bapu, 2021), öğrencilerin sosyal medyayı ders çalışmak yerine arkadaşlarıyla iletişim kurmak için kullanabildikleri, sosyal medya kullanımının 3. ve 4. Sınıfta başladığı, sınıf düzeyi arttıkça sosyal medya bağımlılığı ve internet kullanımının arttığı (Altayef ve Karacı, 2019), reddedilme duyarlılığı arttıkça sosyal medya bağımlılığının arttığı (Kaşdarma, 2023), sosyal medyayı en fazla kullananların arasında öğrencilerin ilk sıralarda yer aldığı (Uslu, 2021) gibi araştırma sonuçlarına rastlanabilmektedir. Daha önce yapılan sosyal medya bağımlılığı araştırmalarında sosyal kaygı düzeyleri, yaşam memnuniyeti, siber zorbalık, yaş ve cinsiyet, reddedilme duyarlılığı değişkenlerinin kullanıldığı görülmektedir.

Sosyal medyanın birçok yararı bulunsu da zararları da bulunmaktadır. Bu zararların en önemli sonuçlarından biri sosyal medya bağımlılığıdır. Bir önceki paragrafta

belirtildiği gibi sosyal medya bağımlılığı ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır (Altayef ve Karacı, 2019; Bhojak ve Bapu, 2021; Demircan vd., 2022; Duman ve Baştemur, 2023; Kaşdarma, 2023; Şahin, 2017). Ancak bu araştırmaların yazarları, anahtar kelimeleri, öne çıkan yazarlar ve yazarlar arası ilişkilerin belirtilmemesi bibliyometrik analiz yöntemi ile çalışılmasını gerekli kılmıştır. Böylece gelecek araştırmacılara yol gösterilmiş olacak ve sosyal medya bağımlılığı kavramı ile çalışılmayan kavramlara yer verilmesi sağlanacaktır. Bu araştırmanın amacı uluslararası dergilerde yayınlanan sosyal medya bağımlılığı araştırmalarının incelenmesidir. Bu kapsamda mevcut çalışmada, Scopus veri tabanında taranan dergilerde yayınlanan öğrencilerde sosyal medya bağımlılığı araştırmalarının genel durumunu ortaya koyması amaçlanmaktadır. Çalışmada taranan yayınların yıllara göre gösterdikleri dağılım ve öne çıkan dergiler ortaya konulduktan sonra, atıf sıralamasında öne çıkan yazar ve kurumlar, hangi kurumların birbirleriyle iş birliği yaptığı, ortak atıf ağının nasıl bir yapı oluşturduğu, hangi anahtar kelimelerin öne çıktığı, yazarlar arası bibliyometrik bağlantının durumu ortaya konulacaktır.

Yöntem

Bu bölümde araştırma deseni, bibliyometrik göstergeler, analize dâhil edilecek çalışmaların hangi ölçütlere göre seçildiği, bibliyometrik analiz hakkında bilgiler ile verilerin analizi hakkında bilgiler verilmiştir.

Araştırma Deseni

Bu çalışmada, Scopus indeksinde taranan uluslararası dergilerde yayımlanan sosyal medya bağımlılığı konusundaki çalışmalar, bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Daha önce, Karakuş, Balcı ve Tiryaki (2023) tarafından Web of Science (WOS) veri tabanında yapılan bir çalışma bulunmaktadır. Bu nedenle, bu çalışmada Scopus indeksine odaklanılmak istenmiştir. Her ne kadar bu çalışma öğrenci Bibliyometrik göstergeler bilimsel çıktılarının etkisini değerlendirmeye çalışmak için kurgulanmıştır (García-Villar ve García-Santos, 2021). Bibliyometrik tekniklerle, bir konudaki en önemli çalışmaların su yüzüne çıkartılması, bu araştırmaların yazarları arasındaki ilişkilerin ortaya konulması gibi amaçların gerçekleştirilmesi için kullanılabilir (Al vd.,2012).

Bibliyometrik göstergeler; bir araştırmacının verimliliğini ölçmek için kullanılan nicel göstergeler, derginin veya araştırmacının kalitesini ölçen performans göstergeleri ve yayın, yazarlar ve araştırma alanları arasında bağlantı kurulmasına yardımcı olan yapısal göstergeler olmak üzere üç türe ayrılabilir (Joshi, 2014). Bibliyometrik analiz için bibliyometrik çalışmanın amaç ve kapsamı açıklandıktan sonra analiz teknikleri seçilir. Daha sonra veriler toplanır, analizler yapılarak yorumlanır. En son aşamada raporlaştırma yapılır (Donthu vd., 2021).

Çalışmada kullanılan veriler erişime açık bir veri tabanı olan Scopus üzerinden elde edilmiştir. Çalışmada kullanılan yayınların dâhil etme ve hariç bırakma ölçütleri

açık biçimde yazılmıştır. Bu şekilde istenildiğinde erişilecek açık ve objektif bir veri grubu elde edilmiştir. Bununla beraber, bulgular şekil, çizelge ve grafiklerle sunularak kanıtlanabilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Analizlere dâhil edilecek çalışmalar, öğrencilerde sosyal medya bağımlılığı kelimeleri ile aranmıştır. Bunun yanında çalışmaların, makale kategorisinde bulunmasına, İngilizce ve Türkçe dillerinde olmasına, açık erişimli olmasına dikkat edilmiştir. Scopus veri tabanı kullanılarak yapılan tanımlamada ulaşılan 1032 dokümandan açık erişimli, Türkçe ve İngilizce dillerinde yazılmış olan dergilerdeki yayınlar incelenmiştir. Bu şekilde analize dâhil edilen 849 makaleye ulaşılmıştır. Atıf sayısının fazla ve hızlı olması nedeni ile öncelik açık erişimli yayınlara verilmiştir (Zawacki-Richter vd., 2010).

Yapılan bu çalışmada elde edilen veriler herkese açık olduğu, kişisel veri toplama veya insanlar üzerinde deney yapma gibi etik hususları içermediği için, için etik izine ihtiyaç duyulmamıştır.

Verilerin Analizi

Scopus veri tabanından öğrencilerde sosyal medya bağımlılığı kelimeleri kullanılarak arama yapılmış, yalnızca makaleler analize dâhil edilmiştir. Bu makaleler, açık erişimli olup, İngilizce ve Türkçe dillerindedir. Bu ölçütlere göre oluşturulan dosya üzerinden elde edilen verilerle betimsel ve bibliyometrik analizler yapılmıştır. Betimsel ve bibliyometrik analizler Scopus'tan elde edilen veriler ile gerçekleştirilmiştir. Bibliyometrik analizler için VOSviewer programı kullanılmıştır. VOSviewer programı kullanılarak atıf, ortak yazar, yazarlar arası bibliyometrik bağlantı ve ortak kelime analizleri yapılmış, analizler görselleştirilerek rapor edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde betimsel ve bibliyometrik bulgular sunulmaktadır. Betimsel bulgularda yayınların yıllara göre dağılımı ile en popüler dergiler değerlendirilirken, bibliyometrik bulgular ortak yazar, ortak atıf, anahtar kelimeler ve bibliyometrik bağlantılar değerlendirilmiştir.

Betimsel Bulgular

Betimsel bulgular başlığı altında “Yıllara Göre Yayınların Dağılımı” ve “En Popüler Dergiler” incelenmiştir. Yıllara göre yayınların dağılımı grafik üzerinde ifade edilirken, en popüler dergiler tablo üzerinde gösterilmiştir.

Yıllara Göre Yayınların Dağılımı

İlgili yayınların, 1986'den 2005 yılına kadar yılda en fazla 2 yayın ile devam ederken, 2013 yılına kadar hafif bir yükseliş seyri izlediği, 2014 yılından itibaren hızlı bir yükseliş sürecine girdiği ve 2023 yılında 156 sayısına ulaştığı Şekil 1'de görülmektedir. Son yıllarda araştırmacılar arasında sosyal medya bağımlılığına olan ilginin arttığı söylenebilir.

Şekil 1. İlgili Yayınların Yıllara Yöre Dağılımı

En Popüler Dergiler

İlgili yayınların "International Journal of Environmental Research and Public Health" dergisinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu dergiyi International Frontiers in Psychiatry, Journal of Behavioral Addictions, Addictive

Behaviors, Plos One, International Journal of Mental Health and Addiction ve Addicta The Turkish Journal on Addictions dergileri takip etmektedir. Bu dergilerden sadece Addicta The Turkish Journal on Addictions dergisinin Türkiye kaynaklı olduğu anlaşılmaktadır.

Çizelge 1. En Popüler Dergiler

Dergi adı	Makale sayısı
International Journal of Environmental Research and Public Health	52
Frontiers in Psychiatry	23
Journal of Behavioral Addictions	22
Addictive Behaviors	18
Plos One	18
International Journal of Mental Health and Addiction	14
Addicta The Turkish Journal on Addictions	13
Current Psychology	13
Journal of Gambling Studies	10

Bibliyometrik Bulgular

Ortak yazar analizi (kurum), ortak yazar analizi, atıf analizi (kurum), ortak atıf analizi (yazar), ortak kelime analizi, yazarlar arası bibliyometrik bağlantı analizleri bibliyometrik olarak analiz edilmiştir.

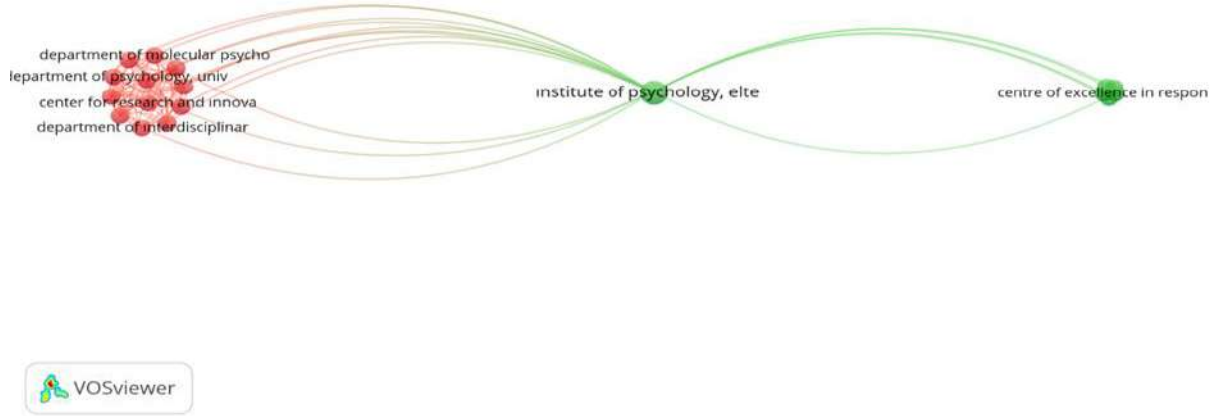
Ortak Yazar Analizi (Kurum)

Kurumlar arası iş birliğine yönelik ortak yazar analizi Şekil 2'de sunulmuştur. Başta "Institute of Psychology, Elte", "Center For Research And Innovation, Newport Healthcare, United States", "Centre of Excellence in Responsible Gaming, University of Gibraltar", "Department of Molecular Psychology, Institute of Psychology and education, ulm university, ulm,

germany", "department of Psychiatry and Psychotherapy, University of Lübeck, Lübeck, Germany", "Department of Psychiatry, University of Toledo, Toledo, OH, United States", "Department of Psychology, University of Toledo, Toledo, United States", "Department of Interdisciplinary Social Science, Utrecht University, Utrecht, Netherlands", "Faculty of Behavioural and Movement Sciences, Clinical Child and Family Studies, Vrije Universiteit Amsterdam", "Leicestershire Partnership NHS Trust, Paediatric Psychology, Child and Adolescent Mental Health Services, Leicester, United Kingdom", "School of Applied Sciences, London South Bank University, London, United Kingdom", "Inclusion West Midlands Gambling Harms Clinic, Stafford, United

Kingdom", "International Gaming Research Unit, Department of Psychology, Nottingham Trent University, Nottingham, United Kingdom" iş birliği ağında yer almıştır. Ayrıca, kurumlar arası iş birliği haritasında

"Institute of Psychology, Elte'nin" merkezi rol oynadığı, yüksek yayın ve atıf sayısı istatistiklerine sahip olduğu da görülmektedir.

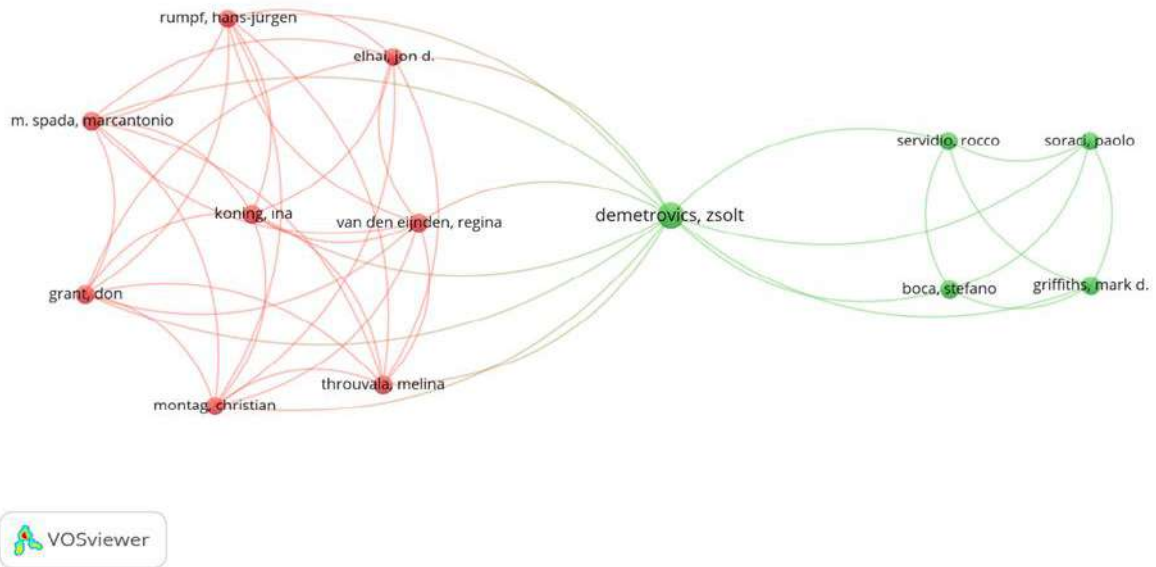

Şekil 2. Ortak Yazar Analizi (Kurum)

Ortak Yazar Analizi

Ortak yazar analizi Şekil 3'te sunulmuştur. Haritada ortak yazarlıkta ön plana çıkan araştırmacının "Demetrovics, Zsolt" olduğu görülmektedir. "Elhai, Jon D.", "Grant, Don", "Griffiths, Mark D.", "Koning, Ina", "M. Spada,

Marcantonio", "Montag, Christian", "Rumpf, Hans-Jürgen", "Servidio, Rocco", "Soraci, Paolo", "Throuvala, Melina", "Van Den Eijnden, Regina", "Zhao, Miaomiao" ve "Boca, Stefano" ise öne çıkan diğer yazarlardır.

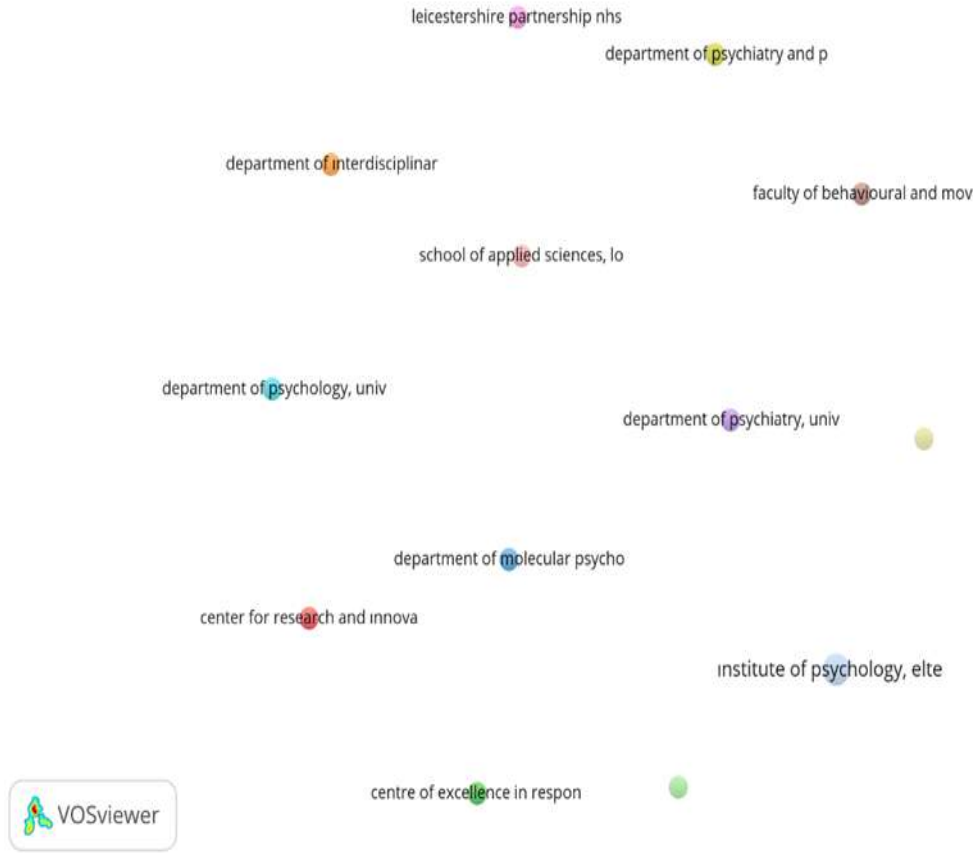

Şekil 3. Ortak Yazar Analizi

Atıf Analizi (Kurum)

Şekil 4'de en fazla atıf alan kurumun "Institute of Psychology, Elte Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary" olduğu görülmektedir. Atıf analizinde yer alan kurumların "Center For Research and Innovation, Newport Healthcare, United States", "Centre Of Excellence In Responsible Gaming, University Of Gibraltar, Gibraltar", "Department of Molecular Psychology, Institute of Psychology and Education, Ulm University, Ulm, Germany", "Department of Psychiatry and Psychotherapy, University of Lübeck, Lübeck, Germany", "Department of Psychiatry, University of Toledo, Toledo, Oh, United States", "Department of Psychology, University of Toledo, Toledo, Oh, United

States", "Department of Interdisciplinary Social Science, Utrecht University, Utrecht, Netherlands", "Faculty of Behavioural and Movement Sciences, Clinical Child and Family Studies, Vrije Universiteit Amsterdam, Netherlands", "Leicestershire Partnership Nhs Trust, Paediatric Psychology, Child and Adolescent Mental Health Services, Leicester, United Kingdom", "School of Applied Sciences, London South Bank University, London, United Kingdom", "Inclusion West Midlands Gambling Harms Clinic, Stafford, United Kingdom", "Institute of Psychology, Elte Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary", "international gaming research unit, department of psychology, nottingham trent university, nottingham, united kingdom" olarak görülmektedir.

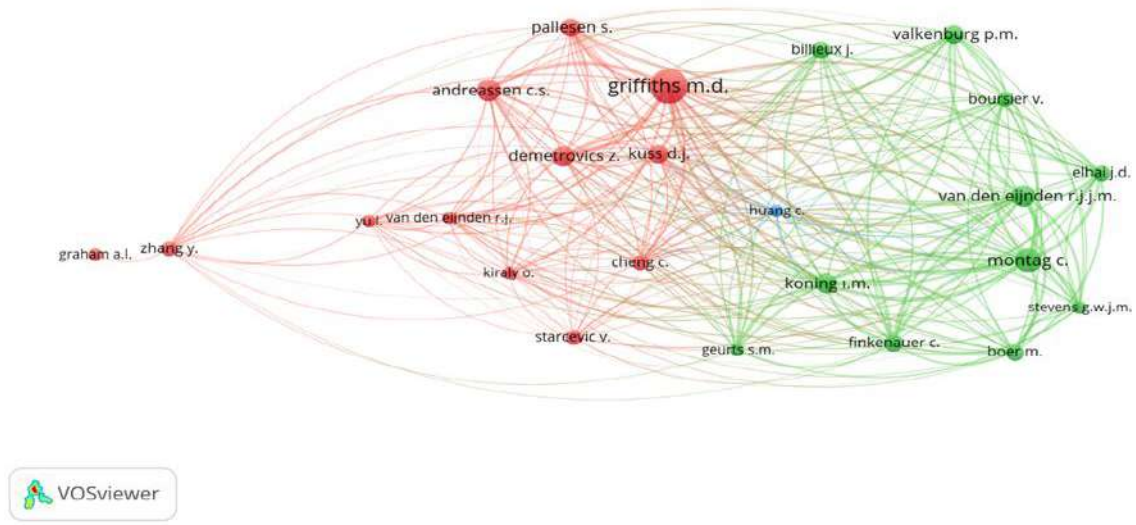

Şekil 4. Atıf Analizi (Kurum)

Ortak Atıf Analizi (Yazar)

Bu analizlerde atıf alan 1959 yazar bulunmuştur. Ortak atıf analizleri 3 grupta toplanmış, en fazla atıf alan yazarın Griffiths M. D. olduğu anlaşılmaktadır. Sosyal Medya Bağımlılığı ile ilgili ortak atıflarda öne çıkan diğer yazarların Andreassen C.S., Billieux J., Boer M., Boursier

V., Cheng C., Demetrovics Z., Elhai J.D., Finkenauer C., Geurts S.M., Graham A.L., Griffiths M.D., Huang C., Kiraly O., Koning M Ina, Kuss D.J., Montag C., Pallesen S., Starcevic V., Stevens g.w.j.m., Valkenburg P.M., Van Den Eijnden Regina, Yu L., Zhang Y. olduğu Resim 5'te görülmektedir.

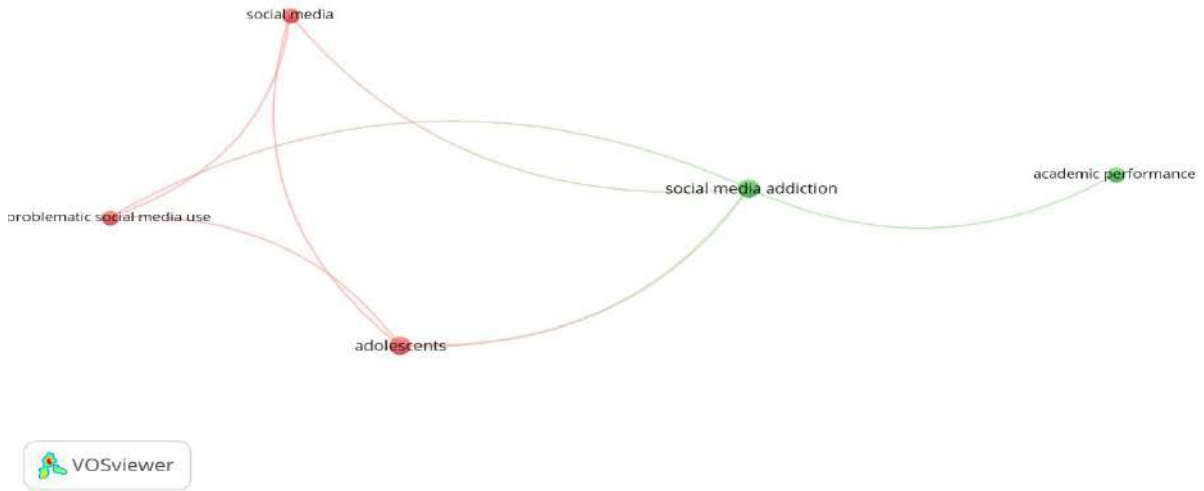

Şekil 5. Ortak Yazar Atf Ağı

Ortak Kelime Analizi

Analizlerde 46 anahtar kelime ortaya çıkmıştır. Anahtar kelimelerin en az 2 defa kullanılması şartıyla 2 küme oluşmuştur. Bu analizde ortaya çıkan anahtar kelimeler

sosyal medya bağımlılığı, ergen, problemlı sosyal medya kullanımı, sosyal medya ve akademik performans şeklinde sıralanmaktadır.

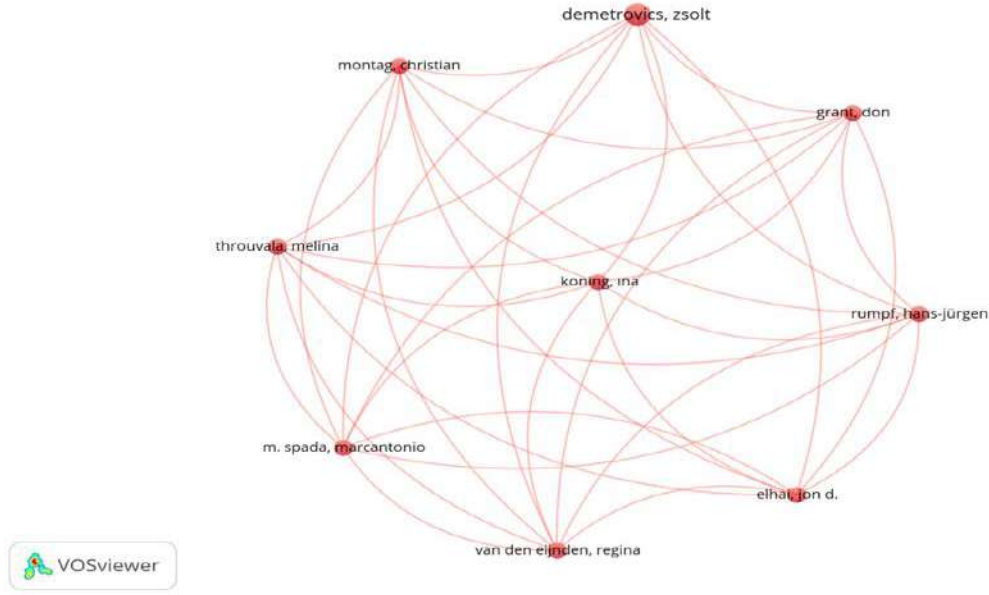

Şekil 6. Ortak Kelime Analizi

Yazarlar Arası Bibliyometrik Bağlantı Analizi

Şekil 7'de öğrencilerde sosyal medya bağımlılığı ile ilgili analize dahil edilen çalışmaların yazarları arasındaki bibliyometrik bağlantı gösterilmiştir. Analize dahil edilen çalışmalardan en az bir eseri olan ve en az bir atıf alan dokümanlar analize dâhil edilmiştir. Analiz sonucu oluşan

kümenin merkezinde Demetrovics, Zsolt'un yer aldığı görülmektedir. Yazarlar arası bibliyometrik bağlantıda öne çıkan yazarların "Elhai, Jon D.", "Grant, Don", "Koning, Ina", "M. Spada, Marcantonio", "Montag, Christian", "Rumpf, Hans-Jürgen", "Throuvala, Melina", "Van Den Eijnden, Regina" olduğu görülmektedir.

Şekil 7. Yazarlar Arası Bibliyometrik Bağlantı Analizi

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada “Sosyal Medya Bağımlılığı” ile ilgili uluslararası dergilerde yayınlanmış araştırmaların bibliyometrik analizleri yapılmıştır. İlgili yayınlar 1986’den 2005 yılına kadar yılda en fazla 2 yayın ile devam ederken, 2013 yılına kadar hafif bir yükseliş seyri izlediği, 2014 yılından itibaren hızlı bir yükseliş sürecine girdiği ve 2023 yılında 156 sayısına ulaştığı görülmektedir. Son yıllarda araştırmacılar arasında sosyal medya bağımlılığı konusuna olan ilginin arttığı söylenebilir. Konuya olan akademik ilginin tutarlı bir şekilde arttığı diğer araştırmalarla da desteklenmektedir (Pellegriano vd., 2022; Abdullah vd., 2024).

İlgili yayınların “International Journal of Environmental Research and Public Health” dergisinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu dergiyi International Frontiers in Psychiatry, Journal of Behavioral Addictions, Addictive Behaviors, Plos One, International Journal of Mental Health and Addiction ve Addicta the Turkish Journal on Addictions dergileri takip etmektedir. Wu ve Chou, (2023)’e göre; Computers in Human Behavior, Arora ve Mehta’ya (2023) göre International Journal of Environment Research and Public Health, Journal of Behavioural Addiction ve Computers and Human behavior en fazla atıf alan dergilerdir. Bu çalışmalarda öne çıkan dergilerin farklı olması araştırmaların öğrencilerle sınırlandırılmış olmasıdır. Araştırma bulgumuzda ortaya çıkan dergilerden sadece Addicta The Turkish Journal on Addictions dergisi Türkiye kaynaklı olduğu anlaşılmaktadır. Bununla beraber; Karakuş, Balcı ve Tiryaki’ye (2023) göre Türkiye araştırma makalesinde en fazla yayın yapan ülke iken atıf sayısı 588’dir. İngiltere de ikinci sırada yer almasına rağmen aldığı atıf sayısı 2357’dir. Türkiye yayın sayısını arttırmasına rağmen atıf sayısını arttıramamaktadır. Scopus veri tabanında taranan Türkiye kaynaklı dergilerin sayısının artması ve Türkiye kaynaklı makalelerin niteliğinin daha fazla yükseltilerek atıf sayısı arttırılabilir.

Kurumlar arası iş birliğine yönelik ortak yazar analizinde “Institute of Psychology, Elte’nin” merkezi rol oynadığı,

bu analizde öne çıkan diğer kurumların "Center For Research And Innovation, Newport Healthcare, United States", "Centre of Excellence in Responsible Gaming, University of Gibraltar", "Department of Molecular Psychology, Institute of Psychology and education, ulm university, ulm, germany", "department of Psychiatry and Psychotherapy, University of Lübeck, Lübeck, germany", "Department of Psychiatry, University of Toledo, Toledo, oh, United States", "Department of Psychology, University of Toledo, Toledo, United States", "Department of Interdisciplinary Social Science, Utrecht University, Utrecht, Netherlands", "Faculty of Behavioural and Movement Sciences, Clinical Child and Family Studies, Vrije Universiteit Amsterdam", "Leicestershire Partnership Nhs Trust, Paediatric Psychology, Child and Adolescent Mental Health Services, Leicester, United Kingdom", "School of Applied Sciences, London South Bank University, London, United Kingdom", "Inclusion West Midlands Gambling Harms Clinic, Stafford, United Kingdom", "International Gaming Research Unit, Department of Psychology, Nottingham Trent University, Nottingham, United Kingdom" olduğu görülmektedir. Başka bir araştırmada, Nottingham Trent Üniversitesi önde gelen kurumsal bağlantı olarak ortaya konmaktadır. Karakuş vd. (2023) tarafından yapılan çalışma, Web of Science veri tabanından alınan verilerle gerçekleştirilmiştir. Mark D. Griffiths’in en fazla çalışmayı yaptığı, en fazla yayının da Griffiths’in çalıştığı kurum olan Nottingham Trent Üniversitesi’nde gerçekleştirildiği bulgularına ulaşılmıştır (Karakuş vd., 2023). Griffiths bu çalışmada da öne çıkan yazarlar arasındadır. Bu araştırma Scopus veri tabanında gerçekleştirilirken Karakuş vd., (2023) tarafından yapılan çalışma Web of Science veri tabanından alınan verilerle gerçekleştirilmiştir. Veri tabanı değişince öne çıkan yazar ve kurumda değişebilmektedir.

Ortak yazarlıkta ön plana çıkan araştırmacının "Demetrovics, Zsolt" olduğu görülmektedir. "Elhai, Jon D.", "Grant, Don", "Griffiths, Mark D.", "Koning, Ina",

"M. Spada, Marcantonio", "Montag, Christian", "Rumpf, Hans-Jürgen", "Servidio, Rocco", "Soraci, Paolo", "Throuvala, Melina", "Van Den Eijnden, Regina", "Zhao, Miaomiao" ve "Boca, Stefano" öne çıkan diğer yazarlardır. Öne çıkan araştırmacılar ABD'li klinik psikolog Jon D. Elhai, İsviçreli deneysel psikopatolog J. Billieux ve Bostao'da yaşayan kuantum optik uzmanı M. Kwon olarak görülmektedir (Wu ve Chou, 2023).

En fazla atf alan kurumun "Institute of Psychology, Elte Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary" olduğu görülmektedir. Atf analizinde yer alan kurumların "Center For Research and Innovation, Newport Healthcare, United States", "Centre Of Excellence In Responsible Gaming, University Of Gibraltar, Gibraltar", "Department of Molecular Psychology, Institute of Psychology and Education, Ulm University, Ulm, Germany", "Department of Psychiatry and Psychotherapy, University of Lübeck, Lübeck, Germany", "Department of Psychiatry, University of Toledo, Toledo, Oh, United States", "Department of Psychology, University of Toledo, Toledo, Oh, United States", "Department of Interdisciplinary Social Science, Utrecht University, Utrecht, Netherlands", "Faculty of Behavioural and Movement Sciences, Clinical Child and Family Studies, Vrije Universiteit Amsterdam, Netherlands", "Leicestershire Partnership Nhs Trust, Paediatric Psychology, Child and Adolescent Mental Health Services, Leicester, United Kingdom", "School of Applied Sciences, London South Bank University, London, United Kingdom", "Inclusion West Midlands Gambling Harms Clinic, Stafford, United Kingdom", "Institute of Psychology, Elte Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary", "international gaming research unit, department of psychology, nottingham trent university, nottingham, united kingdom" olarak görülmektedir. Bu konuda makale yayınlayan ülkeler arasında Türkiye, İngiltere, Çin Halk Cumhuriyeti, Amerika Birleşik Devletleri, İtalya, Hindistan, Malezya, ABD, Çin, Pakistan, İran ve Suudi Arabistan öne çıktığı görülmektedir (Abdullahi vd., 2024; Karakuş, Balcı ve Tiryaki, 2023; Pellegrino, Stasi ve Bhatiaevi, 2022 ; Wu ve Chou, 2023).

En fazla atf yapılan yazarın Griffiths M. D. olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, Arora ve Mehta, (2023) çalışması ile desteklenmektedir. Sosyal medya bağımlılığı ile ilgili ortak atflarda öne çıkan diğer yazarların Andreassen C.S., Billieux J., Boer M., Boursier V., Cheng C., Demetrovics Z., Elhai J.D., Finkenauer C., Geurts S.M., Graham A.L., Griffiths M.D., Huang C., Kiraly O., Koning M. Ina, Kuss D.J., Montag Christian, Pallesen S., Starcevic V., Stevens g.w.j.m., Valkenburg P.M., Van Den Eijnden Regina, Yu L., Zhang Y. olduğu görülmektedir. Başka araştırmalarda Griffiths M. D.'nin sosyal medya bağımlılığı alanında en fazla sayıda yayınlanmış çalışma ve alıntıyla en üretken araştırmacı olarak ortaya çıktığını ortaya koymaktadır (Karakuş vd., 2023; Pellegrino vd., 2022).

En fazla kullanılan anahtar kelimeler sosyal medya bağımlılığı, ergen, problemli sosyal medya kullanımı, sosyal medya ve akademik performans şeklinde sıralanmaktadır. Sosyal medya bağımlılığı ile ilgili yapılan diğer çalışmalarda en fazla kullanılan anahtar kelimeler; sosyal medya bağımlılığı, internet bağımlılığı, sosyal medya kullanımı, problemli sosyal medya kullanımı, akıllı telefon bağımlılığı, ergenlik, öğrenciler,

sosyal medya, internet, ağ, sosyal medya ağı, davranışsal bağımlılık, facebook, yaşam doyumu, yalnızlık, ilişki, benlik saygısı, kaygı, ruh sağlığı ve depresyon olarak ortaya konmuştur (Matang, vd. 2022; Karakuş, Balcı ve Tiryaki, 2023; Wu ve Chou, 2023; Abdullahi vd., 2024). Bu araştırmada ortaya konulan anahtar kelimeler geçmiş araştırmalarla benzerlik göstermektedir. Liao vd. (2023) tarafından yapılan araştırmada ise olumsuz ve karanlık kişilik özelliklerinin etkileri; ergenlerin bir şeyi kaçırma korkusundan kaynaklanan zihinsel ve fiziksel sağlık sorunları; alışkanlık kaynaklı bağımlılık altında öz kontrol, sosyal kaygının neden olduğu aşırı sosyal medya kullanımı; çapraz bağımlılıklardaki sağlık ve davranışlar ön plana çıkmıştır.

Sosyal medya bağımlılığı bibliyometrik ilişki ağında merkezde Demetrovics, Zsolt'un yer aldığı görülmektedir. Yazarlar arası bibliyometrik bağlantıda öne çıkan yazarların "Elhai, Jon D.", "Grant, Don", "Koning, Ina", "M. Spada, Marcantonio", "Montag, Christian", "Rumpf, Hans-Jürgen", "Throuvala, Melina", "Van Den Eijnden, Regina" olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak sosyal medya bağımlılığı ile ilgili yayınlar incelendiğinde; son yıllarda yayın sayısında artış olduğu konunun genellikle sosyal medya bağımlılığı, ergen, problemli sosyal medya kullanımı, sosyal medya ve akademik performans anahtar kelimeler etrafında şekillendiği anlaşılmaktadır. Çalışma ile sosyal medya bağımlılığı konusunda kimlerle ya da hangi kurumlarla iş birliği yapılabileceği, hangi anahtar kelimelerin kullanılabileceğini belirterek sonraki çalışmalara kaynak teşkil etmektedir.

Bu araştırma Scopus'da yer alan İngilizce ve Türkçe makaleleri kapsamaktadır. Bu kapsamda diğer veri tabanlarında yer alan yayınlar analizlere dâhil edilememiştir. Sosyal bilimlerde çalışmaların WOS yerine Scopus'ta toplanması bu kararın alınmasına sebep olmuştur. İleride farklı veri tabanları özellikle Ulakbim veri tabanının analiz imkânı vermesi ile ulusal ve uluslararası düzeyde bu çalışmalar gerçekleştirilebilir.

Analize dâhil edilen çalışmalardan 639'u hiçbir destek almazken 210 çalışma desteklenmiştir. Ayrıca Amerika Birleşik Devletleri'nde 140 çalışma yapılırken Türkiye'de 128 yayın yapılmıştır. Türkiye'de sosyal medya bağımlılığı konusunda çalışmalarda nitelikli yayınların artması için destekler artırılabilir. Sosyal medya bağımlılığı diğer bağımlılıklar gibi mücadele edilmesi gereken konulardandır. Çalışmanın ilgili kurumlara yol göstermesi beklenmektedir.

Beyannameler

Yapılan bu çalışmada elde edilen veriler herkese açık olduğu, kişisel veri toplama veya insanlar üzerinde deney yapma gibi etik hususları içermediği için, için etik izine ihtiyaç duyulmamıştır.

Yayın İzni

Uygulanamaz.

Veri ve Materyallerin Mevcudiyeti

Uygulanamaz.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Finansman

Uygulanamaz.

Yazar Katkıları

Çalışma tek yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Kaynaklar

- Abdullahi, O. A., Bahari, M., Miskon, S., & Yazid, M. H. A. (2024). Social media addiction and academic performance: A bibliometric analysis approach. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 14(1), 1217–1228. <https://doi.org/10.6007/IJARBSS/v14-i1/20536>
- Al, U., Sezen, U., & Soydal, İ. (2012). Hacettepe Üniversitesi bilimsel yayınlarının sosyal ağ analizi yöntemiyle değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 29(1), 53-71.
- Altayef, H. A. A., & Karacı, A. (2019). Analysis of social media addiction and usage purposes among secondary-school students in Turkey. *AJIT-E: Academic Journal of Information Technology*, 10(38), 7-34. <https://doi.org/10.5824/1309-1581.2019.3.001.x>
- Arora, S., & Mehta, M. (2023). Love it or hate it, but can you ignore social media?—A bibliometric analysis of social media addiction. *Computers in Human Behavior*, 147, 107831.
- Bhojak, A.K., & Bapu, V. (2021). Social media addiction and empathy among emerging adults. *Indian Journal of Mental Health*, 8 (3), 247-253.
- Bhuvaneshwari U L (2019). Social media addiction among high school students. *International Journal of Indian Psychology*, 7(4), 937-942. <https://doi.org/10.25215/0704.107>
- Çömlekçi, M. F., & Başol, O. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(4), 173-188. <https://doi.org/10.18026/cbayarsos.525652>
- Demircan, Ü., Işık, M., & Gürhan, N. (2022). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı ve siber zorbalık. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(2), 596-609. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.889889>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D. & Pandey, N. ve Lim, W. M., (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research, Elsevier*, 133(C), 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Duman, B. & Baştemur, Ş. (2023). Ergenlerde sosyal medya kullanımı, sosyal kaygı ve riskli davranışlar arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 24(3), 1698-1714. DOI: 10.17679/inuefd.1312693
- Ergen, R. M., & Akacan, B. (2021). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ile duygusal zeka düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 582-599. <https://doi.org/10.53444/deubefd.956418>
- Eroğlu, Y., Sağar, M. E., & Kaya, F. (2023). Üniversite öğrencilerinde öz-kontrolün problemleri internet kullanımını yordaması. *EKEV Akademi Dergisi*, (94), 345-359. <https://doi.org/10.17753/sosekev.1246985>
- García-Villar, C. & García-Santos, J.M. (2021). Bibliometric indicators to evaluate scientific activity Indicadores bibliométricos para evaluar la actividad científica. *Radiología*, 63 (3), 228-235. <https://doi.org/10.1016/j.rxeng.2021.01.002>
- Joshi, M. A. (2014). Bibliometric indicators for evaluating the quality of scientific publications. *The Journal of Contemporary Dental Practice*, 15 (2). 258-262. <https://doi.org/10.5005/jp-journals-10024-1525>
- Karakuş, M., Balcı, E. & Tiryaki, S. (2023). Examining the Studies on “Social Media Addiction”: A Bibliometric Analysis. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 5(4): 1-9, <https://doi.org/10.35365/ctjpp.24.1.91>
- Kaşdarma, E. (2023). Reddedilme duyarlılığı ile sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkide aracı ve düzenleyici etkiler. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 11 (37), 108-122. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.1401991>
- Kaya, F. (2021). Democracy scale for teacher candidates: a validity and reliability study. *Education Quarterly Reviews*, 4 (2), <https://ssrn.com/abstract=3864049>
- Liao, C. P., Sher, C. Y., & Liu, Y. H. (2023). Progress and future directions for research on social media addiction: Visualization-based bibliometric analysis. *Telematics and informatics*, 80, 101968.
- Matang, M., Maftuh, B., Malihah, E., & Hudi, I. (2022). Student indicator of social media addiction that lead to conflict. advances in social science, *Education and Humanities Research*, 636, 230-236. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.220108.042>
- Öner, İ. E., & Çakır, R. (2019). Ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılığı ve sosyal medya kullanma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 26-43.
- Özdemir, Z. (2019). Üniversite öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı. *Beykoz Akademi Dergisi*, 7(2), 91-105. <https://doi.org/10.14514/byk.m.26515393.2019.7/2.91-105>
- Özgür Güler, E., Veysikarani, D., & Keskin, D. (2019). Üniversite öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı üzerine bir araştırma. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(1), 1-13.
- Pellegrino, A, Stasi, A., & Bhatiasevi, V., (2022). Research trends in social media addiction and problematic social media use: A bibliometric analysis. *Frontiers in Psychiatry*, 13, 1017506. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.1017506>
- Sağar, M.E., Kaya, F., Eroğlu, Y., Sinan, D., Çelik, Y., Tosun, C. (2024). Examining the predictive role of depression on smartphone addiction. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 6(2): 156-165
- Şahin, C., (2017). The predictive level of social media addiction for life satisfaction: A study on university students. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 16 (4), 120-125.
- TUİK (2023). Hanehalkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması, 2023. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2023-49407)
- Uslu, M. (2021). Türkiye’de sosyal medya bağımlılığı ve kullanımı araştırması/the analysis of social media addiction and usage in Turkey. *Turkish Academic Research Review*, 6 (2), 370-396. <https://doi.org/10.30622/tarr.933479>
- Veronica, S. A. & Samuel, A. U. (2023). “Social Media Addiction among Adolescents with Special Reference to Facebook Addiction”, International Conference on Well Being Of Children, Youth And Adults: A Global Social Work Perspective, (2023.05.29), IOSR journal of humanities and social science, India, 2023, 72-76.

Wu, Y. Y., & Chou, W. H. (2023). A Bibliometric analysis to identify research trends in intervention programs for smartphone addiction. *International journal of environmental research and public health*, 20(5), 3840.
<https://doi.org/10.3390/ijerph20053840>

Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychology & Behavior*, 1(3), 237–244.
<https://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.237>

Zawacki-Richter, O., Anderson, T., & Tuncay, N. (2010). The growing impact of open access distance education journals: A bibliometric analysis. *International Journal of E-Learning & Distance Education*, 24(3), 1-24.

Altunışık, S. ve İnel Ekici, D. (2022). Probleme dayalı STEM etkinliklerinin öğretmen adaylarının STEM kavramlarına yönelik bilişsel yapılarının gelişimine etkisinin incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 1-15.
<https://doi.org/10.29065/usakead.1116360>

REVIEW ARTICLE / DERLEME YAZISI

Female Criminality, Incarceration and Mental Health: A Comparative Study

Kadın Suçluluğu, Mahkûmluk ve Ruh Sağlığı: Karşılaştırmalı Bir Çalışma

Zübeyit Gün¹

Abstract:

The multidimensional relationship among women, crime, and mental health has picked up scientific interest only after the 1970s and in response to the pressure of the globally rising rates of crimes committed by women since then. In hopes of expanding this scientific interest, this paper gathers national and international research that adopted a gender-based approach to the mental health of incarcerated women. In this vein, databases such as Science Direct, Research Gate, Mendeley, Wiley Online Library, Google Scholar, TRDizin, ULAKBİM, DergiPark and TURKSTAT were screened for English and Turkish publications using keywords that are related to female and male inmates' mental health. For a comprehensive portrayal of the current situation, the evolution of the approaches to the criminality of women and national and international statistics about incarcerated women and their crimes were discussed in addition to offering an extensive compilation of the studies that compare the mental health of female offenders to that of the general population and male offenders. Thus, this review aims to contribute to the studies, programs, and interventions that both consider gender-based differences and focus on the female offenders' mental health both before and during incarceration. The findings of the review indicated that gender-sensitive biopsychosocial interventions should be developed for the mental health of female inmates, and that legal and healthcare curricula should be updated accordingly.

Keywords: Female Criminality, Incarceration, and Mental Health.

¹PhD, Clinical Psychologist, Genesis Psychological Counseling Center, İzmir, Türkiye, E-mail: gunzubeyit@yahoo.com, ORCID: 0000-0003-2106-1796

Address of Correspondence/Yazışma Adresi: Zübeyit Gün, Mansuroğlu Neighborhood, 1593/1 Street, 286th Street No:32 Ince Memed Plaza, Floor 4, Apartment 22, 35280/Bayraklı/İzmir, Türkiye, E-mail: gunzubeyit@yahoo.com

Date of Received/Geliş Tarihi: 24.06.2024, **Date of Revision/Düzeltilme Tarihi:** 19.11.2024, **Date of Acceptance/Kabul Tarihi:** 17.12.2024, **Date of Online Publication/Çevrimiçi Yayın Tarihi:** 20.03.2025

Citing/Referans Gösterimi: Gün, Z. (2025). Female Criminality, Incarceration and Mental Health: A Comparative Study, *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology* 7(1), 93-101

© 2025 The Author(s). Published by Cyprus Mental Health Institute / Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology (www.ktppdergisi.com). This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 license which permits use, sharing, adaptation, distribution and reproduction in any medium or format, provided the original work is properly cited and is not used for commercial purposes. <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Öz:

Kadın, suç ve ruh sağlığı ilişkisi yakın zamana kadar bilim dünyasının gündemine gelmemişken, gerek kadınlarda artan suç oranlarının etkisiyle gerekse de kadın haklarını önceleyen düşünce akımlarının alan kazanmasıyla 1970'li yıllarla beraber konuyla ilgili hem dünyada hem de ülkemiz özelinde hareketlenmeler başlamıştır. Günümüzde daha da hızlanan hareketlenmeye katkı amacı ile bu makalede, hükümlü ruh sağlığına cinsiyet temelli yaklaşan ve ulusal ve uluslararası alanyazında yer almış çalışmalar derlenmiştir. Bu amaçla, Science Direct, Research Gate, Mendeley, Wiley Online Library, Google Scholar, TRDizin, ULAKBİM, DergiPark ve TURKSTAT veri tabanlarında, kadın ve erkek mahkûm ruh sağlığı ile ilişkili anahtar kelimelerle İngilizce ve Türkçe yayınlar taranmıştır. Derlemede günümüzdeki tablonun daha iyi resmedilebilmesi için, kadın mahkûmlara yönelik, yapılmış araştırmalardaki yaklaşımların evriminin yanı sıra dünyanın farklı bölgelerinden suç işlemiş kadınlara ve işledikleri suçlara dair istatistikler ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Kadın mahkûmların klinik tablolarını konu alan araştırmalar derlendiği gibi kadın mahkûmların ruh sağlığını hem genel kadın popülasyonu ile hem de erkek mahkûm popülasyonları ile karşılaştıran çalışmalar da bir araya getirilmiştir. Böylece, kadın mahkûmların cezaevi öncesi ve sürecinde yaşadıkları ruh sağlığı problemlerine yönelik olan ve cinsiyetler arası farkları gözetilen araştırma, program ve müdahalelere katkıda bulunulması amaçlanmıştır. Derlemenin bulguları, kadın mahkûmların ruh sağlığı için cinsiyet farklılıklarını gözetilen biyopsikososyal müdahaleler geliştirilmesi ve hukuk ve sağlık müfredatlarının bu hassasiyetle güncellenmesi gerektiğine işaret etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Suçluluğu, Cezaevi, Ruh Sağlığı.

Giriş

Kadın ve suç ilişkisi, 1970'lere kadar erkek merkezli suç araştırmaları içinde ele alınmıştır. Ancak, suçun psikolojik ve toplumsal özellikleri ve etkileri gözetildiğinde, cinsiyeti merkeze alan yaklaşımlara ihtiyaç duyulmaktadır; bu da cinsiyetin biyolojik ve toplumsal boyutlarıyla incelenmesini gerektirir. Nitekim kadın ve suç ilişkisine dair görüşler biyolojik bakıştan toplumsal olana evrilmiştir (Koçak, 2021). Kadın suçluluğunu inceleyen ilk teorisyenlerden Lombroso, suçlu kadınların doğuştan suçlu olduklarını ve annelik gibi rollerle ıslah edilebileceklerini savunmuştur (Lombroso ve Ferrero, 1895). Freud ise suçlu kadınları, erkeğe benzemek isteyen kişiler olarak tanımlamış ve onları ahlaksız, eksik ve annelik duygusundan yoksun görmüştür (İlbar, 2007). Bu ilk yaklaşımlar, biyolojik determinizm ile erkekler için geliştirilmiş teorilerin kadınlar uyarlandığına işaret etmektedir.

Biyolojik yaklaşımlara sosyolojik bir boyut katan Thomas (1967), kadınların geleneksel kadın rollerine tepki olarak suç işlediklerini savunur. Benzer şekilde, Pollak (1961) kadınların cinsellikten kaynaklanan suçlarını gizleyerek, erkeklerden daha kötü ve intikamcı olduklarını öne sürer. Glueck (1965) ise suçlu kadınların çoğunun düşük gelirli, kalabalık ailelerden geldiğini ve biyolojik özelliklerinden dolayı suç işleme eğiliminde olduklarını belirtir. Öyleyse bu görüşlerin, kadın suçluluğunu ataerkil normlardan sapma olarak ele aldığı söylenebilir.

Kadın suçluluğunun erkek suçluluğundan ayrı değerlendirilmesi, Feminist Hareketi ve 1970'lerde artan kadın suçlu oranlarını takiben Feminist Kriminoloji ile mümkün olmuştur. Feminist Kriminoloji, kadının suçla ilişkisinde ataerkil değerlerin belirleyici olduğunu ve bu nedenle metodolojik hatalar yapıldığını savunur. Bu duruma yanıt olarak ise, sırasıyla kadınların neden suç işlediklerini, kadınların neden erkeklere nazaran daha az suç işlediklerini, cinayet suçu işlemiş kadınların özelliklerini, suç işlemiş kadınların hayatlarındaki kritik olayları ve kadınları suç işlemeye iten nedenleri incelemişlerdir (Akgün, 2017).

Günümüzde birçok araştırmacı, kadın suçluluğunun ataerkil yapıdan bağımsız ele alınması gerektiği konusunda hemfikirdir (Orhan, 2023). Böylesi bir kabul ve çabayla hazırlanan bu makalede, Türkiye ve dünya genelindeki kadın mahkûmlara ilişkin güncel istatistikler sunulmuş ve kadın mahkûmların ruh sağlığını ve psikolojik özelliklerini inceleyen çalışmalar detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Ayrıca, genel kadın popülasyonu ve erkek mahkûm popülasyonu ile karşılaştırmalar yapılarak, kadın mahkûmların karşılaştığı özgün zorluklar ve ihtiyaçlar vurgulanmıştır. Böylece kadın mahkûmların ruh sağlığını anlamak ve iyileştirmek için kapsamlı ve karşılaştırmalı bir bakış açısı sunmak amaçlanmıştır. Çalışmanın, kadın mahkûmların ruh sağlığını iyileştirmeye yönelik politikaların ve uygulamaların geliştirilmesine katkı sağlaması ve ceza adalet sisteminde daha adil ve kapsayıcı bir yaklaşımın benimsenmesini teşvik etmesi umulmaktadır.

Yöntem

Bu derleme, Türkiye'deki kadın mahkûmların ruh sağlığını ele almış ve bunu genel nüfus ve erkek mahkûm nüfusuyla karşılaştırmıştır. İlgili literatürü toplamak için kapsamlı bir arama stratejisi uygulanmış ve Science Direct, Research Gate, Mendeley, Wiley Online Library, Google Scholar, TRDizin, ULAKBİM ve DergiPark gibi birçok veri tabanında araştırma yapılmıştır. Ayrıca, daha geniş bir bağlam sunmak için TÜİK verileri de incelemeye dahil edilmiştir.

İlgili taramalar yapılırken "kadın mahkûmlar", "ruh sağlığı", "psikopatoloji", "feminist kriminoloji", "psikolojik iyi oluş" ve "cinsiyet farkları" gibi terimler kullanılmıştır. Derleme, İngilizce ve Türkçe yayımlanan araştırmalarını, derleme makalelerini ve tezleri kapsamaktadır.

Yayımlanma tarihleri ve çalışma türlerine ilişkin bir dahil etme/dışlama kriteri kullanılmamıştır ancak derleme ağırlıklı olarak kadın mahkûmlar arasında ruh sağlığı durumlarının yaygınlığını inceleyen, bu verileri genel

nüfus ve erkek mahkûmlarla karşılaştıran ve potansiyel katkı sağlayan faktörleri araştıran çalışmalara odaklanmıştır.

Veri toplama sürecinde, duyu durum bozuklukları, anksiyete bozuklukları, kişilik bozuklukları ve madde kullanım bozuklukları gibi çeşitli ruh sağlığı durumlarının yaygınlığına ilişkin bilgiler toplanmıştır. Bu veriler, kadın mahkûmlar, genel nüfus ve erkek mahkûmlar gibi farklı gruplar arasındaki yaygınlık oranlarını karşılaştırarak eğilim ve kalıpları belirlemek için birleştirilmiştir.

Bulgular

Kadın Suçlu İstatistikleri

Türkiye'deki cezaevi popülasyonunun %4'ünü kadınlar oluştururken, dünyadaki cezaevi popülasyonunun %6,9'unu kadınlar oluşturmaktadır (Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2024; Institute for Crime and Justice Policy Research, 2022). Kadınların, cezaevi popülasyonundaki düşük oranına rağmen hem Türkiye'de hem dünyada kadın mahkûm sayısı erkeklere kıyasla çok daha yüksek bir hızda artmaktadır. Öyle ki The Sentencing Project'in (2023) raporuna göre, 1980 ile 2021 arasında ABD'deki kadın mahkûm sayısındaki artış oranı %525 olmuştur. Institute for Crime and Justice Policy Research'e (2022) göre ise, dünya genelinde kadın mahkûm sayısı

2000'lerden bu yana yaklaşık %60 oranında artmıştır. Türkiye'de bu oran, dünya genelinin 10 katından fazla olacak şekilde %650 olmuştur (Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü, 2024; Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, 2022).

Suç Türlerinin Cinsiyete Göre Oranları

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğüne göre, suç türlerinin cinsiyete göre ayrılmış mahkûm popülasyonlarındaki oranları Tablo 1'de gösterilmektedir. Tabloda, suç türlerinin işlenen suçlar arasındaki oranlarının ve bu oranların seyrinin cinsiyetler arası farklılık gösterdiği dikkat çekmektedir. Örneğin, iki cinsiyet için de birinci sırada hırsızlık suçu yer almaktadır. Ancak, hırsızlık suçunun kadın mahkûmlar arası yaygınlığı erkek mahkûmlar arasındaki yaygınlığından oldukça yüksektir ve bu oran yıllar içinde artış göstermiştir. Kadın mahkûmlar arası mala zarar verme, kasten öldürme ve uyuşturucu madde kullanımı oranları ciddi bir artış göstermişken, kasten yaralama ve tehdit suçlarının oranı düşmüştür. Benzer bir durum, Tablo 2'de görüldüğü üzere, ABD'de de gözlemlenmiştir ve kadın mahkûmlar arası 1986'da %12 olan uyuşturucu suçunun günümüzde %25'e yükseldiği rapor edilmiştir (The Sentencing Project, 2023).

Tablo 1. Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü (2022) ve TÜİK (2021) verilerine göre suç türlerinin kadın ve erkek mahkûm popülasyonlarında son 5 yıldaki oranları

	2022		2020		2019		2018		2017	
	Kadın (%)	Erkek (%)	Kadın (%)	Erkek (%)	Kadın (%)	Erkek (%)	Kadın (%)	Erkek (%)	Kadın (%)	Erkek (%)
Hırsızlık	36	24	25	15	24	15	27	17	27	17
Uyuşturucu imalatı ve ticareti	9	7	7	5	9	7	7	7	8	7
Dolandırıcılık	5	5	5	3	4	3	4	3	3	3
Mala zarar verme	4	6	1	1	1	1	1	1	1	1
Uyuşturucu madde kullanımı	4	5	2	5	2	4	2	4	2	3
Kasten öldürme	4	4	2	2	2	4	2	4	2	4
Kasten yaralama	3	7	10	17	8	13	7	13	8	13
Tehdit	1	3	3	4	4	5	3	4	2	4
Resmî belgede sahtecilik	1	2	3	3	3	3	3	3	4	4

2021 yılı için cinsiyetlere göre suç oranlarına dair verilere ulaşılamamıştır.

Tablo 2. The Sentencing Project (2023) verilerine göre ABD'de suç türü oranlarının cinsiyetlere göre dağılımı

	Kadın	Erkek
Uyuşturucu ilişkili suçlar	%25	%12
Şiddet içerikli suçlar	%45	%64
Mala zarar verme ilişkili suçlar	%19	%13

Paylaşılan istatistiklerin ortaya çıkardığı tablo, Adler'in (1975) öne sürdüğü görüşleri akla getirmektedir. Adler'e

göre, kadınlar, erkeklerle daha eşit hissettikçe, risk alma, rekabetçilik ve saldırganlık gibi maskülen olduğu ileri

sürülen özelliklere uyum göstermektedir. Bu gelişmeye bağlı olarak da geçmişte tipik kadın suçları olan çocuk düşürme, fuhuş ve hırsızlık gibi suçlar yerine, kadınlar, dolandırıcılık, çocuğa kötü muamele, uyuşturucu madde ticareti ve kasten öldürme gibi erkeklerin yaygın olarak işlediği suçları daha yüksek oranda işlemeye başlamıştır (Saruç, 2013).

Yukarıdaki tabloda ilgi çeken bir diğer nokta ise kasten yaralamanın kadınlar tarafından işlenen suçlar arasındaki oranının, erkekler tarafından işlenen suçlar arasındaki oranına kıyasla oldukça düşük olması ama kasten adam öldürme oranının cinsiyetler arası farklılaşmamasıdır. Bu, işlenen suç türlerinin nedenleri açısından cinsiyetler arası farklılaşma olduğunu düşündürmektedir. Nitekim feminist kriminolojinin işaret ettiği üzere, kadın suçlular arası suç türlerinin yaygınlığını daha iyi anlayabilmek için kadınların bu suçları neden işlediklerini ele almak gerekir (Akgün, 2017).

Türkiye’de Kadınların Suç İşleme Nedenleri

Cansunar ve diğerlerinin (1997) Türkiye’de 200 kadın ve 200 erkek sanıkla yürüttükleri araştırmaya göre, cinayet ve cinayete teşebbüs en sık işlenen suçlardır. Kadınlar bu suçları daha çok namus ve kıskançlık, erkekler ise komşu geçimsizliği nedeniyle işlemiştir. Kadınların kurbanları genellikle gayri meşru çocuk, kendisine cinsel saldırıda bulunan veya hakkında dedikodu çıkaran kişilerdir; erkekler ise kıskançlık nedeniyle eş ve nişanlılarını hedef almıştır. Akgün (2017), kadınları cinayete iten nedenleri arasında namus, kıskançlık, şiddet, tecavüz, göç ve yoksunluk gibi faktörleri belirtmiştir. İçağasıoğlu Çoban ve Akgün’ün (2011) araştırmasına göre, kadınlar toplumsal baskı ve nefsi müdafaa nedeniyle cinayet işlemiştir. Diğer çalışmalarda da cinayetlerin genellikle eş, sevgili ve yakın akrabalara yöneldiği görülmüştür (Balcıoğlu, Ortaköylü ve Taktak, 1997). Dünya genelinde de benzer bulgular elde edilmiştir; kadınlar tarafından işlenen cinayetlerin akraba ve romantik partnerlere yöneldiği görülmüştür (Trägårdh vd., 2023).

Gümüş Ersen’in (2010) Türkiye’de 102 hükümlü ve 76 hüküm giymemiş kadınla yaptığı çalışmada, aile içi geçimsizlik nedeniyle hırsızlık, çıkar çatışması nedeniyle uyuşturucu kullanımı ve satışı, fiziksel saldırıya uğrama nedeniyle ise cinayet suçlarının işlendiği saptanmıştır. Farklı araştırmalar da kadınların en çok eşleri ve yakınları tarafından maruz kaldıkları fiziksel ve sözlü şiddet sonucu cinayet işlediğini göstermiştir. Uyuşturucu ve cinsel suçlarda ise aile ve çevre belirleyici faktörler olarak tespit edilmiştir (Akgün Çiftçi, 2014).

Bu bulgular, kadınların işledikleri suçların nitelik ve nicelik olarak özgünlük taşımakla beraber, değişmekte olan toplumsal cinsiyet rollerine eşlik eden bir seyir izlediğine de işaret etmektedir. Bu değerlendirmenin psikolojik özellikler ve psikopatoloji açısından bir karşılığı olup olmadığının araştırılması, alanyazına katkı sağlayacak bir çaba olabilir. Zira çalışmalar, mahkûm popülasyonunda ruh sağlığı problemlerine genel popülasyona kıyasla daha sık rastlandığını ortaya koymuş ve bu problemlerin, erkek mahkûmlara kıyasla kadın mahkûmlarda daha yaygın olduğunu rapor etmiştir (Katzell, 2022; US Department of Justice, 2021).

Kadın Mahkûmlar ve Ruh Sağlığı

Cezaevi sürecinde yaşanan ruh sağlığı problemlerinin yanında, mahkûmların, cezaevi öncesi de ruh sağlığı problemlerine neden olan risk faktörlerine yüksek oranda

maruz kalmış olmaları olasıdır (World Health Organization, 2022). Bu problemler, bozulmuş karar verme mekanizması ve dürtü kontrolü, diğerlerine karşı güvensizlik ve artmış şüphecilik, dezinhibisyon, paranoya, delüzyon ve halüsinasyon gibi semptomlara yol açabilir; bu semptomlar ise, kişilerin yasadışı eylemlere karışmasına neden olabilir ve cezaevine girmesi ile sonuçlanabilir (Tavaragi, 2017). Dahası söz konusu rahatsızlıklar, cezaevi koşullarında daha da kötüleşebilir ve hatta sosyal izolasyon, olumsuz yaşam koşulları, fiziksel ve psikolojik istismar gibi risk faktörlerini barındıran cezaevi koşulları, başlı başına bu rahatsızlıkların ortaya çıkmasını da tetikleyebilir (World Health Organization, 2022).

Oysaki çok sayıda araştırmacı, kadın mahkûmlar arasındaki ruh sağlığı problemleri oranlarının, erkek mahkûmlar arasındakinden oldukça yüksek olduğunu rapor etmiştir (Espinoza, 2023; Tyler vd., 2019). Kadın mahkûmların yüzleştiği ve sıklıkla görmezden gelinmiş cinsiyet temelli problemler, araştırmacıları, kadın mahkûmlara yönelik araştırmalar, programlar ve müdahaleler geliştirmeye ve yürütmeye yöneltmiştir (Wood, 2019).

Kadın Mahkûm ve Genel Kadın Popülasyonunun Ruh Sağlığı Bağlamında Karşılaştırılması

Kadın mahkûmları inceleyen Audi ve diğerlerinin (2018), Sao Paulo’da 1013 mahkûmla yürüttüğü çalışmada, toplumda sık görülen ruhsal hastalık oranı %66,7 olarak belirlenmiştir. Aynı çalışmada, ruhsal bozukluklar, mahkûmiyet öncesi şiddet deneyimiyle ilişkili bulunmuş ve psikolojik şiddet yaşamış veya ergenlikte aile içi şiddete tanıklık etmiş mahkûmlarda bu bozuklukların yaygınlığının, böyle bir deneyimi olmayanlara göre iki kat fazla olduğu görülmüştür. Andreoli ve diğerlerinin (2014) Sao Paulo’da 617 kadın ve 1117 erkek mahkûmla yürüttüğü çalışmada, kadınlarda yaşam boyu anksiyete-fobi yaygınlığı %50, afektif bozukluklar %40, madde kullanımı %25,2 ve psikotik, bipolar ve ağır depresyon %25,8 olarak saptanmıştır. Bu çalışmada, kadınlarda en yaygın bozukluklar sırasıyla depresyon (%18,8), TSSB (%16,1) ve yaygın anksiyete bozukluğu olarak belirlenmiştir. Zhong ve diğerlerinin (2022) Çin’de 2702 kadın mahkûm ile gerçekleştirdiği çalışmada ise ruhsal hastalık yaygınlığı %26,1 olarak belirlenmiş, depresyon en sık görülen bozukluk olmuştur. Benzer bir şekilde Naidoo ve diğerlerinin (2022) Güney Afrika’da 126 kadınla yaptığı çalışmada ruh sağlığı bozuklukları %36,5 oranında tespit edilmiştir. Jordan ve diğerlerinin (1996) ABD’de 805 kadınla yürüttüğü araştırmada ise ruh sağlığı bozukluğu oranı %46,3 olup, en yaygın bozukluk madde kullanımı olarak belirlenmiştir. ABD’deki diğer çalışmalara göre kadın mahkûmlarda TSSB %45, depresyon %32 ve anksiyete %22 oranında görülmektedir (Harner vd., 2015). Karlsson ve Zielinski’nin (2020) derlemesine göre, kadın mahkûmlarda obsesif kompulsif bozukluk genel popülasyona göre 2 kat, distimi 2-7 kat, madde kullanımı 5-14 kat, alkol kullanımı 4-8 kat ve TSSB 3-5 kat daha yaygındır.

Aydın Türkmen’in (2018), Türkiye’de bulunan ve yakınıni öldürmek suçundan hapis cezası almış 18-65 yaş arası toplam 68 kadının psikolojik özelliklerini ilk nesne ilişkileri bağlamında incelediği araştırmada, kadın mahkûmların %57,4’ünün bir ruhsal hastalık geçmişi olduğu belirlenmiştir. Aynı çalışmada, cezaevi öncesi ve cezaevinde kendine zarar davranışlarının yaygınlığının

%33,8, intihar girişimi yaygınlığının %30,9 ve travma geçmişi varlığının %30,9 olduğu tespit edilmiştir. Güney'in (2020) cinayet suçu işlemiş 404 kadının suçlu profillerini ve kişilik özelliklerini incelemek üzere yürüttüğü çalışmada ise, mahkûmların %16,6'sının bir psikiyatrik tanı aldığı görülmüştür. Bahsi geçen çalışmada en sık görülen tanılar, sırasıyla, duygudurum bozuklukları, anksiyete bozuklukları, şizofreni/paranoid şizofreni ve kişilik bozuklukları olarak belirlenmiştir. Aynı çalışmada, hükümlülerin %38,4'ünün depresyon belirtilerine sahip olduğu ve bunların %26'sının ise orta derecede ve ağır klinik depresyon vakası olduğu tespit edilmiştir.

Kıran'ın (2012), cinayet suçundan cezaevinde bulunan kadınların ve suç işlememiş kadınların öfke tarzları, problem çözme becerileri ve anksiyete düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek ve karşılaştırmak üzere, 115 suç işlemiş ve 115 suç işlememiş kadınla yürüttüğü çalışmada, suç işlememiş kadınlarınkilerle kıyasla, mahkûm kadınların kaygı düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada mahkûm kadınların kaygı düzeyleri ile sürekli öfke ve öfkeyi dışı vurma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Dahası mahkûm kadınların öfkeyi kontrol etme düzeylerinin daha yüksek olduğu, ancak gruplar arası öfkeyi dışı vurma düzeyinde anlamlı bir farklılık yokken, mahkûm kadınların öfkeyi içte tutma düzeylerinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Buradan hareketle, mahkûm kadınların ceza almış olmanın etkisi ve cezaevi koşullarının sınırlılığı sonucu öfkeyi daha fazla kontrol etmeye başlamış olabilecekleri ancak bunun da birikmiş dolayısıyla da artmış kaygıya ve öfkeyi dışı vurmaya sebep olabileceği düşünülebilir. Gümüş Ersen'in (2010) elde ettiği sonuçlara göre ise, suç işlemiş kadınların, öfkeyle ilişkili tepkiler olan pasif agresif tepkiler, umursamaz tepkiler ve içe dönük tepkiler puanlarının, suç işlememiş kadınlarınkilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bulgular arası bu farklılık örneklem farklılıklarından da kaynaklanıyor olabilir. Öyle ki Kıran'ın çalışması (2012), cinayet suçu işlemiş kadınlardan oluşan bir örnekleme yürütülmüşken, Gümüş Ersen'in (2010) çalışması, birden çok suç türünü işlemiş kadınlardan oluşan bir örnekleme içermektedir. Ancak, Kıran (2012) gibi Gümüş Ersen (2010) de öfke barındıran saldırgan davranış tepkisinin cinayet suçu ile ilişkili olduğunu tespit etmiştir.

Kadın ve Erkek Mahkûmların Ruh Sağlığı Bağlamında Karşılaştırılması

Hem Türkiye'den hem dünyanın farklı bölgelerinden çalışmalar, kadın mahkûmlarda depresyon ve anksiyete bozuklukları, kişilik bozuklukları ve madde kullanım bozuklukları gibi ruh sağlığı problemlerinin yaygınlığının, erkek mahkûmlardakinden daha yüksek olduğunu rapor etmiştir (Brugues ve Caparros, 2022; Fazel vd., 2006).

Klinik Bozukluklar Açısından Kadın ve Erkek Mahkûmların Karşılaştırılması

Binswanger ve diğerlerinin (2010) ABD'de 6982 mahkûmla yaptığı çalışmada, kadın mahkûmlarda alkol bağımlılığı dışında tüm ruhsal bozuklukların erkeklerle göre daha yaygın olduğu bulunmuştur. Andreoli ve diğerlerinin (2014) çalışmasında, kadınlarda yaşam boyu (%68,9) ve 12 aylık (%39,2) ruh sağlığı bozukluklarının erkeklerden (%56,1 ve %22) daha fazla olduğu; komorbidite oranlarının ise kadınlarda (%69,9 ve %46,7), erkeklerde ise (%58,5 ve %34) olduğu görülmüştür. Komorbidite her iki cinsiyette en sık afektif bozukluklarda

bulunmuş; bunlara anksiyete, fobik bozukluklar, psikotik bozukluklar ve madde kullanımı eşlik etmiştir. Kamazoğlu'nun (2018) Türkiye'deki çalışmasında, intihar riski, psikiyatrik tedavi öyküsü ve klinik bozukluk tanısının kadınlarda erkeklerle göre anlamlı derecede yüksek olduğu saptanmıştır.

Brink (2005), kadın mahkûmlarda duygudurum bozukluklarının erkeklere kıyasla daha yaygın olduğunu belirtmiştir. Tyler ve diğerlerinin (2019) Birleşik Krallık cezaevlerinde yürüttükleri çalışmada, kadınların ruh sağlığı hizmetine başvurma, psikiyatrik tanı alma ve intihar davranışı gösterme oranlarının erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde, kadın mahkûmlar arasında depresyon ve madde kullanım bozukluklarının erkeklere göre daha yaygın olduğu rapor edilmiştir (Friestad vd., 2023). Boşgelmez'in (2006) çalışmasında, kadın ve erkek mahkûmlar arasında TSSB ve madde kullanım bozukluğu açısından anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Çıvgın'ın (2015) çalışmasında, toplam psikolojik belirti puanları açısından fark bulunmamakla birlikte, kadınlar somatizasyon alt ölçeğinde, erkekler ise Öfke-Düşmanlık ve Obsesif Kompulsif alt ölçeklerinde daha yüksek puan almıştır.

Andreoli ve diğerlerinin (2014) çalışmasında erkek mahkûmlarda şizofreni oranlarının kadınlardan daha yüksek olduğu bulunmuş ve bu durumun östrojenin koruyucu etkisinden kaynaklanabileceği düşünülmüştür (Li vd., 2022). Ancak Demirbaş'ın (2019) çalışmasında, Türkiye'de kadın mahkûmlar arasında psikotik bozuklukların daha yaygın olduğu rapor edilmiştir. Fazel ve Seewald'un (2012) meta-analizinde, ABD dışındaki ülkelerde depresyon ve psikotik bozukluk oranlarında kadın ve erkek mahkûmlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Fazel ve diğerlerinin (2017) çalışmasında, kadınlarda uyuşturucu madde kullanımının erkeklerden daha yaygın olduğu (%51'e %30) belirlenmiştir.

Kişilik Bozuklukları Açısından Kadın ve Erkek Mahkûmların Karşılaştırılması

Kişilik bozukluklarının ayrı bir başlık altında ele alınması, cezaevi öncesi, esnası ve sonrasında yapılacak araştırma ve müdahalelere önemli katkı sunabilir. Lafortune (2017), kadınlarda en sık görülen ruhsal bozuklukların anksiyete, kişilik bozuklukları ve madde kullanımı olduğunu belirtmiştir. Gunter ve arkadaşlarının (2012) ABD'de 320 mahkûmla yaptığı çalışmada, kadınlarda kişilik, duygudurum ve anksiyete bozukluklarının erkeklere kıyasla daha yaygın olduğu saptanmıştır. Coolidge ve diğerleri (2011) de 3962 mahkûmla yaptıkları çalışmada, antisosyal kişilik bozukluğu dışında tüm kişilik bozukluklarının kadınlarda daha yüksek olduğunu bulmuştur. Kamazoğlu (2018), kişilik bozukluğu oranının kadınlarda (%31,7) erkeklerden (%53,5) düşük, ancak borderline kişilik bozukluğunun kadınlarda daha yaygın olduğunu belirtmiştir. Zhu ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında, kadın mahkûmlarda borderline kişilik bozukluğu %10,6 olarak raporlanmıştır. Fazel ve Danesh'in (2002), 12 Batılı ülkeden 62 çalışmayı inceleyerek yaptığı araştırmada, kadın mahkûmların %42'sinin kişilik bozukluğu ve %21'inin antisosyal kişilik bozukluğu tanısı aldığı, erkeklerde ise bu oranların sırasıyla %65 ve %47 olduğu tespit edilmiştir.

Brugués ve Caparrós'un (2022) 63 mahkûmla (19'u kadın) yaptığı çalışmada, mahkûmların Karanlık Üçlü (Narsisizm, Makyavelizm, Psikopati), ahlaki geri çekilme ve işlevsel olmayan kişilik örüntüleri incelenmiş ve kadın

mahkûmların, narsisizm, bağımlılık ve antisosyalite hariç tüm alt ölçeklerde erkeklerden anlamlı düzeyde yüksek puan aldığı bulunmuştur. Benzer şekilde, Tyler ve diğerleri (2019), kaçınan, bağımlı, mazoşistik, şizotipal, borderline ve paranoid kişilik örüntülerinin kadın mahkûmlarda erkeklere kıyasla daha yaygın olduğunu saptamıştır.

Mahkûmların kişilik özelliklerinin de suç davranışına etkisi çeşitli çalışmalarda incelenmiştir. Krueger ve diğerlerinin (1994) 862 kişiyle yaptığı kohort çalışmada, hem kadın hem erkek mahkûmlarda suça yönelme, artmış agresyon, dışlanma, stres yanıtı, azalmış gelenekselcilik ve öz kontrol ile ilişkilendirilmiştir. Bulgular, suça karışan bireylerin asi, dürtüsel ve başkalarını kullanmaya yatkın olabileceğini göstermektedir. Genç kadın ve erkekler arasında suça karışma oranlarının benzerliğine dikkat çekilmiş, ancak kadınların daha az çalışkan ve hırslı olabileceği öne sürülmüştür. Ayrıca, suça yönelme ile artmış olumsuz duygulanım ve azalmış kendini tutma arasında ilişki bulunmuştur. Güldoğan'ın (2010) cinayet suçundan tutuklu 80 kadın ile suç geçmişi olmayan 80 kadını karşılaştırdığı çalışmasında, kadın mahkûmların daha fazla sorumluluk aldıkları, daha az dışa dönük, daha nevroitik ve olumsuz duygulanıma sahip oldukları belirlenmiştir. Güney'in (2020) çalışması da benzer sonuçlar göstermiş; cinayet hükümlüsü kadınlar uyumluluk ve sorumluluk özelliklerinden yüksek puan almıştır. Bu iki boyutun suç davranışı ile ilişkisi farklı örneklerle de doğrulanmıştır (Agnew, Pquero ve Cullen, 2009).

Bu çalışmaların bulgularına bakıldığında, kadınların suç davranışında bulunmasında olumsuz duygulanımın rolü göze çarpmaktadır. Olumsuz duygulanıma eşlik eden ve kendini tutamama sonucu ortaya çıkan dürtüsel dışavurumlar, antisosyal davranışlar olarak vücut bulabilir. Bu durumu açıklayan Agnew'in (1992) Genel Gerilim Teorisine (*General Strain Theory*) göre, yaşanan zorluklar sonucu hissedilen olumsuz duygular ile iyi baş edilemediğinde, bireyler işlevsel olmayan şiddet davranışlarına yönelebilir. Nitekim farklı çalışmalarda, olumsuz duygulanım ile suç işleme ve fiziksel saldırganlık arasında pozitif ilişki olduğu raporlanmıştır (Garofalo ve Velotti, 2017).

Tartışma

Kadın ve suç ilişkisine bakış, biyolojik determinizm temelli ilk günlerinden, feminizmden etkilenmiş günümüz hâline evrilmiş ve giderek çok boyutlu ve kapsayıcı bir hâl almıştır. Ancak, derlediğimiz çalışmaların bulgularının da gösterdiği üzere, suç işleyen kadınların oranındaki artış ve toplumun geri kalanına kıyasla yüksek oranda yaşadıkları ruh sağlığı problemleri, kat edilmesi gereken yolun uzun olduğunu göstermektedir (Adler, 1975; Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, 2022; US Department of Justice, 2013). Keza yer verilmiş çalışmaların bulgularına göre, kadın mahkûmların ruh sağlığı problemleri, genel kadın popülasyonun ve erkek mahkûm popülasyonunun yaşadığı problemler içinde eritilemeyecek kadar farklıdır (Fazel ve Danesh, 2002). Kadın mahkûmlarda, özellikle duygudurum bozuklukları, anksiyete bozuklukları, madde kullanım bozuklukları ve borderline ve antisosyal kişilik bozukluklarının görülme sıklığı, genel kadın ve erkek mahkûm popülasyonlarınınkinden oldukça yüksektir (Binswanger vd., 2010; Brink, 2005; Naidoo vd., 2022; Karlsson ve Zielinski, 2020; Zhong vd., 2002).

Suç işlemiş ve işlememiş kadınların ruh sağlığı açısından farklılaşmaları, sosyoekonomik koşulların yanı sıra, kişilik özelliklerindeki farklılaşmalar, olumsuz yaşantılar, baş etme stilleri, psikolojik dayanıklılık ve cezaevi koşullarının ruh sağlığı üzerindeki etkileri bağlamında ele alınmalıdır. Örneğin, yer verdiğimiz araştırmalar, olumsuz duygulanım ve suç davranışı arasında anlamlı bir ilişki olduğuna işaret etmektedir (Krueger vd., 1994). O hâlde, bu ilişki, ayrıntılı bir şekilde araştırılarak elde edilecek bulgular, duygu düzenleme becerilerinin iyileştirilmesine yönelik müdahaleler geliştirmede kullanılmalı ve olumsuz duygulanım, agresyon ve suç davranışı arasındaki pozitif ilişkide, duygu düzenleme becerilerinin tampon görevi görmesi sağlanmalıdır (Garofalo ve Velotti, 2017).

Derlemenin sunduğu bir diğer önemli çıkarım ise, kadın mahkûm ruh sağlığını, ataerkil yapı içinde doğmuş olan ve dolayısıyla erkeği referans alan yaklaşım ve yöntemlerle ele almanın araştırmaların sonuçlarına şüphe ile bakmamıza sebep olacağıdır. Bundan kaçınmak için, gelecek araştırmalarda, mahkûm kadın ve mahkûm erkekler arasındaki farklılıkları, hiyerarşik değil yatay bir zemine oturtan yaklaşımlar, ataerkillikten olabildiğince arındırılmış yöntemler ve yanlılıktan uzak değerlendirmeler benimsenmelidir. Dahası araştırmalarda kullanılan dil ve kavramlar yeniden ele alınmalı ve bireysel patolojilerden öte toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi gözetilmelidir. Bunun yanı sıra, kadınlara özel bakış açılarını tespit edebilmek üzere nitel araştırmalara yer vermek gerekmektedir.

Yer verilen araştırmalar, gelecek araştırma ve müdahalelerin, farklılıkları birbirinin içinde kaybolmadan ele alınmasına ve dahası, süreçsel bir katmanlılık barındırmasına duyulan ihtiyaca işaret etmiştir. Derlemede yer verilen bulgular, cezaevi öncesi süreçleri gözetmeye yönelik olarak, travma odaklı yaklaşımların benimsenmesine öncelik verilmesi gerektiğine işaret etmiştir. Cezaevi deneyimi sürecinde ise mahkûm kadınların, erkekleri temel alan cezaevi olgusu ve koşullarından farklı etkilenebildikleri anlaşılmaktadır. Dahası cezaevi personelinin toplumsal cinsiyet eşitliği, travma bilinci, iletişim becerileri ve kültürel duyarlılık gibi konularda eğitim alması cezaevi sürecinin ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkisini azaltabilecektir. Cezaevi sonrası süreç bu derlemede ele alınmamıştır; ancak, bu süreçte de cinsiyetler arası kayda değer farklılaşmalar olacağı beklenmektedir ve bu farklılaşmaların daha çok araştırılması, kadın mahkûmların ruh sağlığını ele alan çalışmalarını zenginleştirecektir.

Sonuç

Bu derlemede, teori ve uygulamada yaklaşım farklarını gidermeye katkı sağlamak amacıyla kadın mahkûmların ruh sağlığına dair çalışmalar ve bu çalışmaların genel kadın popülasyon ile erkek mahkûm popülasyonu ile karşılaştırmaları yer almaktadır. Bu çaba, kadın mahkûm ruh sağlığı özelinde araştırma ve programlara katkı sağlamayı hedeflemektedir. Çalışmanın bulguları, suç işlemiş ve işlememiş kadınlar arasındaki farkları, suç sürecinde ruh sağlığı problemlerinin önemini ve cinsiyet farklılıklarını gözetilen bir yaklaşımın gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu sonuçlar, cinsiyet farklarının cezaevi öncesi ve sonrası etkilerini ayırt etmenin araştırma ve program geliştirmede önemli olduğunu göstermektedir.

Bireysel ve toplumsal fayda için, kadın ve suç ilişkisini ele alırken, cezaevi öncesi, sırası ve sonrasında koruyucu,

önleyici ve uyum prosedürlerinin uygulanması önemlidir. Bu bağlamda, biyopsikososyal yaklaşımın psikiyatri ve psikoloji lisans eğitimlerinde benimsenmesi ve müfredatın bu yaklaşıma uyumlu hâle getirilmesi gerekmektedir. Eğitim süreçlerindeki cinsiyetçi yapıların belirlenmesi ve güncellenmesi önem arz ederken, mahkûm ruh sağlığı çalışmalarında biyolojik cinsiyet, toplumsal cinsiyet ve cinsiyet kimliğine duyarlılık sağlanmalı ve metodolojiler güncel ihtiyaçlara yanıt vermelidir. Eski çalışmaların genellenebilirliğinin yeniden değerlendirilip her cinsiyeti kapsayacak şekilde güncellenmesi de elzemdir.

Hukuk fakültelerinde ise müfredat, cinsiyet farklarını gözeterak geliştirilmelidir. Toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle işlenen savunma amaçlı suçlar konusunda hâkim, savcı ve avukatlara yönelik farkındalık çalışmalarının artırılması gerekmektedir. Cezaevi müdürü, gardiyan ve güvenlik görevlilerinin mahkûmların psikolojik özelliklerine göre eğitilmesi; doktor, psikolog ve sosyal hizmet uzmanlarına da cinsiyet farklarına duyarlı eğitimlerin verilmesi ve müfredatın buna göre düzenlenmesi şarttır.

Beyannameleler

Etik onay ve katılma izni

"Uygulanamaz"

Yayın izni

"Uygulanamaz"

Veri ve materyallerin mevcudiyeti

"Uygulanamaz"

Çıkar çatışması

"Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder"

Finansman

"Uygulanamaz"

Yazar katkıları

Yazar, literatür taramasında, yorumlamasında, özet, giriş, tartışma ve sonuç bölümlerinde katkı sağlamış, tüm inceleme, değerlendirme, yazım ve revizyon sürecini yürütmüştür.

Kaynaklar

Adler, F. (1975). *Sisters in crime: The rise of the new female criminal*. New York: McGraw-Hill.

Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü. (2022). *Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri Haber Bülteni 2022*. <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/cte-istatistikleri-bulteni29092022032841>

Agnew, R. (1992). Foundation for a General Strain Theory of Crime and Delinquency. *Criminology*, 30(1), 47-88.

Agnew, R., Piquero, N.L. ve Cullen, F.T. (2009). General Strain Theory and White-Collar Crime, Simpson, S.S., Weisburd, D. (Ed) içinde, *The Criminology of White-Collar Crime*. Springer, New York https://doi.org/10.1007/978-0-387-09502-8_3

Akgün, R. (2017). *Adam Öldürme Suçundan Cezaevine Giren Kadınları Suça Götüren Nedenler ve Cezaevi Sürecinin İncelenmesi*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Akgün, R. ve Çiftçi, E. G. (2014). Kadınlar Neden Adam Öldürür: Suça Götüren Dokuz Sebep. *Adli Bilimler Dergisi*, 8(2).

Andreoli, S. B., dos Santos, M.M., Quintana, M.I., Ribeiro, W.S., Blay, S.L, Taborda, J. G. V. ve Mari, J. J. (2014). Prevalence of Mental Disorders among Prisoners in the State of Sao Paulo, Brazil. *PLoS ONE*, 9(2). doi:10.1371/journal.pone.0088836

Audi, C. A. F., Santiago, S. M. A., Andrade, M. G. G. ve Francisco, P. M. S. B. (2018). Common mental disorder among incarcerated women: a study on prevalence and associated factors. *Ciência & Saúde Coletiva*, 23(11).

Aydın Türkmen, T. (2018). *Yakın İlişkide Olduğu Kişiye Karşı Ölümcül Eyleme Geçen Yetişkin Kadınların Ruhsallıklarının İlk Nesneyle Kurdukları İlişki Bağlamında Rorschach Testi ile İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

Balcıoğlu, İ., Ortaköylü, L. ve Taktak, Ş. (2004). Kadın ve Suç. *Yeni Symposium*, 42(1).

Binswanger, I.A., Merrill, J.O., Krueger, P.M., White, M.C., Booth, R.E., Elmore, J.G. (2010) Gender differences in chronic medical, psychiatric, and substance-dependence disorders among jail inmates. *Am J Public Health*, 100(3), 476-482. <https://doi.org/10.2105/AJPH.2008.149591>

Boşgelmez, Ş. (2006). *Cezaevinde Kalan Tutuklu ve Hükümlü Kadın ve Erkeklerde Ruhsal Travma ve Eşlik Eden Ruhsal Bozukluklar*. (Uzmanlık Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli.

Braithwaite, R. L., Treadwell, H. M. ve Arriola, K. R. J. (2008). Health disparities and incarcerated women: A population ignored. *American Journal of Public Health*, 98(1)

Brink, J. H. (2005). Epidemiology of mental illness in a correctional system. *Current Opinion in Psychiatry*, 18(5), 536-541.

Bronson, J. ve Berzofsky, M. (2017). *Indicators of Mental Health Problems Reported by Prisoners and Jail Inmates*. U.S. Department of Justice, Bureau of Justice Statistics. https://www.bjs.gov/content/pub/pdf/imhprpji112_su_m.pdf

Brugués, G. ve Caparrós B. (2022) Dysfunctional personality, Dark Triad and moral disengagement in incarcerated offenders: implications for recidivism and violence. *Psychiatry, Psychology and Law*, 29(3), 431-455. doi: 10.1080/13218719.2021.1917011

Brugués, G. ve Caparrós, B. (2022). Dysfunctional personality, Dark Triad and moral disengagement in incarcerated offenders: implications for recidivism and violence. *Psychiatry, Psychology and Law*, 29(3), 431-455. doi: 10.1080/13218719.2021.1917011

Cansunar, N., Asirdizer, N., Aycan, N., Balcıoğlu, İ. ve Batuk, G. (1997). Kadının suça yönelimi: karşılaştırmalı bir çalışma. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 55(3), 341-351.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü. (2024, 1 Nisan). *Cinsiyete ve İnfaz Durumuna Göre Ceza İnfaz Kurumları Mevcutları*. https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/15042024112504ista_tistik-1.pdf

Coolidge, F.L., Marle, P.D., Van Horn, S.A. Segal, D. L. (2011). Clinical syndromes, personality disorders, and neurocognitive differences in male and female inmates. *Behavioral Sciences & the Law*, 29(5), 741-751.

Çıvgın, U. (2015). *Hükümlülerin Suç ve Kaldıkları Cezaevleri Türlerine Göre Ruh Sağlıklarının, Psikolojik Başetme ve Psikolojik Dayanıklılıklarının İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Gediz Üniversitesi, İzmir.

- Demirbaş, H. (2020). Kadın ve Suç: Birbiri ile İlişkilendirilmesi Zor İki Kavram. Günindi Ersöz, A. (Ed.) içinde, *Destandan Güncele Doğudan Batıya Kadın Üzerine Tartışmalar* (ss.97-116). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Espinoza, V. (2023, 19 Aralık) Addressing the High Rates of Mental Health Problems and Substance Abuse among Incarcerated Women. *EBP Society*. <https://www.ebpsociety.org/blog/education/570-addressing-the-high-rates-of-mental-health-problems-and-substance-abuse-among-incarcerated-women#:~:text=Many%20studies%20have%20found%20incarcerated%20women%20face%20higher%20rates%20of,substance%20abuse%20than%20incarcerated%20men.>
- Fazel, S. ve Danesh, J. (2002). Serious mental disorders in 23000 prisoners: A systematic review of 62 surveys. *Lancet*, 59(9306), 545–550. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)07740-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)07740-1)
- Fazel, S. ve Seewald, K. (2012). Severe mental illness in 33588 prisoners worldwide: A systematic review and meta-regression analysis. *Br J Psychiatry*, 200(5):364–373. <https://doi.org/10.1192/bjp.bp.111.096370>
- Fazel, S., Bains, P. ve Doll, H. (2006). Substance abuse and dependence in prisoners: A systematic review. *Addiction*, 101(2), 181–191. <https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2006.01316.x>
- Fazel, S., Yoon, I. A. ve Hayes, A. J. (2017). Substance use disorders in prisoners: an updated systematic review and meta-regression analysis in recently incarcerated men and women. *Addiction*, 112, 1725–1739.
- Friestad, C., Haukvik, K. U., Johnsen, B. ve Vatnar, S. K. (2023). Prevalence and characteristics of mental and physical disorders among female prisoners: a mixed-methods systematic review. *International Journal of Prisoner Health*, 19(4), 599-627.
- Garofalo, C. ve Velotti, P. (2017). Negative emotionality and aggression in violent offenders: The moderating role of emotion dysregulation. *Journal of Criminal Justice*, 51, 9-16.
- Glueck, S. (1965). Project for fundamental criminologic research in Puerto Rico. *Community Mental Health Journal*, 1(1), 5–13. <https://doi.org/10.1007/BF01435961>
- Gunter, T., Chibnall, J., Antoniak, S., McCormick, B. ve Black, D. (2012). Relative contributions of gender and traumatic life experience to the prediction of mental disorders in a sample of incarcerated offenders. *Behavioral Sciences & the Law*, 30(5), 615-630.
- Güldoğan, E. (2010). *Kadınları Suça İten Psikolojik Nedenler: Adam Öldürme Suçu İşlemiş Kadınlar Örneklerinde Bir İnceleme*, (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Gümüş Ersen, H. (2010). *Suç İşlemiş Kadınların Sosyodemografik Özellikleri, Anne-Baba Tutumları ve Öfke İfade Biçimlerinin Değerlendirilmesi*. (Uzmanlık Tezi). Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Güney, S. (2020). *Türkiye’de Cinayet İşlemiş Kadınların Suçlu Profili ve Temel Kişilik Özellikleri*. (Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Harner, H. M., Budescu, M., Gillihan, S. J., Riley, S. ve Foa, E. B. (2015). Posttraumatic Stress Disorder in Incarcerated Women: A Call for Evidence-Based Treatment. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 7(1).
- Institute for Crime and Justice Policy Research. (2022). *World Female Imprisonment List*. https://www.prisonstudies.org/sites/default/files/resources/downloads/world_female_imprisonment_list_5th_edition.pdf
- İçağasioğlu Çoban, A. ve Akgün, R. (2011). Ankara Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda Kalan Kadın Hükümlülerin Psikososyal Durumlarının Saptanması ve Sosyal Desteklerinin Belirlenmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 22(2).
- İlbars, Z. (2007). Suç antropolojisi: Kadın ve suç, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi*, 22.
- Jordan, B.K., Schlenger, W.E., Fairbank, J. A. ve Caddell J. M. (1996). Prevalence of psychiatric disorders among incarcerated women II: Convicted felons entering prison. *Archives of General Psychiatry*, 53. doi:10.1001/archpsyc.1996.01830060057008
- Kamazoğlu, B. A. (2018). *Tutuklu/Hükümlü Servisinde Adam Öldürme veya Adam Öldürmeye Teşebbüs Suçu ile Yatan Kadın ve Erkek Olguların Klinik ve Suçla İlişkili Özelliklerinin Karşılaştırılması*. (Uzmanlık Tezi). Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Karlsson, M. E. ve Zielinski, M. J. (2020). Sexual Victimization and Mental Illness Prevalence Rates Among Incarcerated Women: A Literature Review. *Trauma Violence Abuse*, 21(2). doi:10.1177/1524838018767933
- Katzell L M, Array S, Bell C ve Turner, A. (2022) Jail Diversion Program Implementation in a Homeless Patient With Schizophrenia: A Case Report. *Cureus*, 14(1).
- Kıran, H. (2012). *Adam Öldürme Suçundan Ceza İnfaz Kurumunda Bulunan Kadınların Öfke Tarzları, Problem Çözme Becerileri ve Anksiyete Düzeyleri Arasındaki İlişki*. (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Koçak, S. (2021). Adli alanda kadın suçluluğunun görünürlüğü üzerine eleştirel bir bakış. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(2), 607-621. doi:10.33417/tsh.785063
- Krueger, R. F., Schmutte, P. S., Caspi, A., Moffitt, T. E., Campbell, K. ve Silva P. E. (1994). Personality Traits Are Linked to Crime Among Men and Women: Evidence from a Birth Cohort. *Journal of Abnormal Psychology*, 103(2), 328-338.
- Lafortune, D. (2010). Prevalence and screening of mental disorders in short-term correctional facilities. *International Journal of Law and Psychiatry*, 33, 94–100.
- Li, X., Zhou, W. ve Yi, Z. (2022). A glimpse of gender differences in schizophrenia. *General Psychiatry*, 35. doi:10.1136/gpsych-2022-100823
- Lombroso, C. ve Ferrero, G. (1895). *The female offender*. D. Appleton.
- Maruschak, L. M. ve Beck, A. J. (2001). *Medical problems of inmates, 1997*. Bureau of Justice Statistics.
- Maruschak, L. M., Bronson, J. ve Alper, M. (2021, Haziran). *Indicators of Mental Health Problems Reported by Prisoners*. US Department of Justice.
- Naidoo, S., Subramaney, U., Paruk, S. ve Ferreira, L. (2022). Mental illness and HIV amongst female inmates in Durban, South Africa. *S Afr J Psychiat*, 28(0). <https://doi.org/10.4102/sajpsychiatry.v28i0.1628>
- Orhan, G. (2023). Suçun faili olarak kadın, *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences*, 6(4), 346-365, <https://doi.org/10.59445/ijephss.1342029>
- Pollak, O. (1961). *The Criminality of Women*. New York, NY: A.S. Barnes and Company.
- Saruç, S. (2013). *Kadın hükümlüler: cezaevi yaşantısı ve tahliye sonrası gereksinimler*. (Doktora tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Tavaragi, M. S. (2017). Chronic Mental Illness in Prisons: Global Scenario. V. Prasad (Ed.) içinde, *Chronic Mental and the Changing Scope of Intervention Strategies, Diagnosis, and Treatment* (s. 203-224). IGI Global
- The Sentencing Project. (2023). *Incarcerated Women and Girls*. <https://www.sentencingproject.org/app/uploads/2023/05/Incarcerated-Women-and-Girls-1.pdf>

Thomas, W. I. (1967). *The Unadjusted Girl*. New York: Harper and Row.

Trägårdh K., Hildebrand, Karlén, M., Andiné, P. ve Nilsson, T. (2023). Lethal and severe violence: Characterizing Swedish female offenders with and without a severe mental disorder. *Front. Psychiatry, 14*. doi: 10.3389/fpsy.2023.1143936

TÜİK (2021, 2 Kasım). *Ceza İnfaz Kurumu İstatistikleri 2020*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2020-37202>

Tyler, N., Miles, H. L., Karadag, B. ve Rogers, G. (2019). An updated picture of the mental health needs of male and female prisoners in the UK: prevalence, comorbidity, and gender differences. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 54*.

Tyler, N., Miles, H. L., Karadag, B. ve Rogers, G. (2019). An Updated Picture of The Mental Health Needs of Male and Female Prisoners in the UK: Prevalence, Comorbidity, and Gender Differences. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 54*. <https://doi.org/10.1007/s00127-019-01690-1>

U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Assistance. (2013, March). *Women's pathways to jail: Examining mental health, trauma, and substance use* (By S. M. Lynch, D. D. DeHart, J. Belknap, & B. L. Green).

Valizadeh R., Veisani, Y., Delpisheh, A., Kikhavani, S. ve Sohrabnejad, A. (2017). Major Depression and Psychiatric Disorders in Iranian Prisoners Based on a Clinical Interview: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Shiraz E-Med J, 18*(6). doi: 10.5812/semj.44979.

Wood, R. (2019). The Trauma-related mental health issues of female prisoners: The Need for trauma-specific intervention. (Bitirme Projesi). Malmö University, İsveç

World Health Organization. (2022). *World Mental Health Report Transforming Mental Health for All*. <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/356119/9789240049338-eng.pdf?sequence=1>

Zhong, S., Zhu, X., Chen, Y., Guo, H., Luo, C., Liang, X., Wang, F., Chen, H., Zhou, J. and Wang, X. (2020). High Psychiatric Morbidity and Comorbidity Among Female Prisoners in Hunan, China. *Front. Psychiatry, 11* (271). doi: 10.3389/fpsy.2020.00271

Zhu, X. M., Zhou, J. S., Chen, C., Peng, W. L., Li, W., Ungvari, G. S., Ng, C. H., Wang, X. P. ve Xiang, Y. T. (2017). Prevalence of borderline personality disorder and its risk factors in female prison inmates in China. *Psychiatry Research, 250*, 200-203.

INSTRUCTION FOR AUTHORS

GENERAL INFORMATION

Aims and Scope:

The aim of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, Cyprus, Turkey and in the world, mainly Psychiatry and Psychology, to provide the scientific level of theoretical knowledge and clinical experience to create and promote a forum. In the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, original research articles, review articles, case reports, letters / debates, books and dissertations will be published. The Turkish Cypriot Journal of Psychiatry and Psychology, whose short name is Cyp Turk J of Psychiatry and Psychol, is published both in print (ISSN: 1302-7840) and online (E-ISSN: 2667-8225).

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology recommends that authors follow the Recommendations for the conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals formulated by the International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE).

Link: <http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

Publication Frequency:

The journal is published 4 issues per year, in March, June, September and December.

Manuscripts are published after review of the editorial board and at least two reviewers, and after making necessary corrections.

Publication Language:

The language of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is Turkish and English. Articles published in full text in Turkish also contain the English title, abstract and keywords. Again, Articles Published in English contain Turkish title, abstract and keywords.

It is a policy that the Editorial Board attaches importance to the writing and grammar rules of the articles. It is expected that the articles should be written in an understandable, clear, and plain language in accordance with grammar, spelling rules and field writing.

Articles accepted for publication by the Editorial Board are read by language (Turkish, English) editors. During the evaluation process of the articles, the editorial board, referees, or language editors may suggest corrections regarding the writing of the article. It is the authors' responsibility to make these corrections. Authors seeking assistance with English language editing, translation, or figure and manuscript formatting to fit the journal's specifications should consider using Cyprus Mental Health Institute Language Services. Visit Cyprus Mental Health Institute Language Services on ruhsagligienstitusu.com.

Open Access Policy:

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is an open access, double-blind peer-reviewed journal. Each article accepted by peer review is made freely available online immediately upon publication, is published under a Creative Commons license and will be hosted online in perpetuity. There is no charge for submitting a paper to the journal.

The Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is published with the policy of transparency, open access and sharing of information in publishing. The Journal supports the Budapest Open Access Initiative. For this purpose, the open access policies available at <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/boai-10-translations/turkish-translation> are adopted by the Editorial Board of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology. In addition, articles published in the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology within the scope of open access policies are licensed under "Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License" (<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/archive>).

Journal Content:

At the stage of submission, the application letter, title, authors and institutions, contact address, Turkish abstract and the title and summary of the manuscript should be written at the relevant stages.

Turkish abstract should be added to the works written in English. In the main text of the manuscript it will be used as follows: Introduction, Materials and Methods, Results, Discussion, Acknowledgments, References, Tables and Figures.

Manuscripts must not have been previously published or sent to another journal for publication.

Article Types:

The Journal accepts the following paper types for publication:

a)Original Articles: These should only include original findings from high-quality planned research studies such as experimental designs, outcome studies, case-control series, surveys with high response rates, randomized controlled trials, intervention studies, studies of screening and diagnostic tests, and cost-effectiveness analyses.

b)Review articles: These are systematic and critical assessments of the literature.

c)Viewpoints: These should be experience-based views and opinions on debatable or controversial issues that affect the profession. The author should have sufficient, credible experience on the subject.

d)Practical Psychotherapy: Manuscripts describing the use of psychotherapy in a single case or a series of cases can be submitted to this section. We are mainly looking for articles that describe the practicalities in conducting psychotherapy, the hurdles faced, how they were overcome, etc.

e)Case Series: More than one new, interesting, and rare cases belonging to a particular diagnosis/clinical feature/treatment can be reported in this section.

f)Commentaries: These should address important topics and may be linked to multiple or a specific article recently published in Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology.

g) Letter to the Editor: In this section, the authors publish their short observations on the mental health field.

Authorship:

The Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology follows the requirements for authorship recommended by the International Medical Journal Editors Committee. Articles should be submitted for evaluation only after approval by all contributing authors. During the article submission phase, the Author Form must be sent together. Submitters should carefully check that all contributors to the article are considered contributing authors.

The list of authors should include anyone who can legally claim authorship. Accordingly, each author must meet all the following criteria:

Substantial contributions to the conception or design of the work; or the acquisition, analysis, or interpretation of data for the work; AND

Drafting the work or revising it critically for important intellectual content; AND

Final approval of the version to be published; AND

Agreement to be accountable for all aspects of the work in ensuring that questions related to the accuracy or integrity of any part of the work are appropriately investigated and

Those who do not meet the above 4 criteria should be named in the Acknowledgements.

The terms set forth herein have been arranged in accordance with the guidelines of the Journal Editors (ICMJE). For further details please see:

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html>

Copyright Transfer Form:

Authors have to transfer the copyrights of their articles to the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology at the time of article application. For this, the "Copyright Transfer Form" is filled and the publication rights of the articles are transferred to the journal. All authors sign the form, scan it in the browser and electronically upload it to the TÜBİTAK ULAKBİM DERGİPARK system (<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi>) with the article. The Editorial Board of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is authorized to publish the article.

In addition, the authors reserve the right to use the article free of charge in their lectures, presentations and book works other than copyright, the right to reproduce the article for their own purposes provided that they do not sell, and the right to distribute by mail

or electronically. In addition, the author can use any part of the article in another publication, if it is sent to the Journal (citation). The articles of the authors who do not upload the Copyright Transfer Form to the system with article application are not processed. Copyright transfer applies only to articles published in the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology. Please ensure that a 'Declaration of Conflicting Interests' statement is included at the end of your manuscript, after any acknowledgements and prior to the references. If no conflict exists, please state that 'The Author(s) declare(s) that there is no conflict of interest'.

For guidance on conflict of interest statements, please see the ICMJE recommendations.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/author-responsibilities-conflicts-of-interest.html#two>

Please make sure that this statement is not included in the main manuscript but in the Title page.

For accepted manuscripts, the authors are deemed to have accepted the correctness by the editor-in-chief.

In case of studies presented previously in a congress / symposium, this should be stated as a footnote.

Financing:

The Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology requires all authors to state their funds consistently under a separate heading. In the absence of funding, the acknowledgment should include the following statements after and before the resources section: "This research has not received a private grant from any funding institution in the public, commercial or non-profit sectors."

Statement of Conflict of Interests:

The policy of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is that all authors indicate conflict of interests in their articles. If there is no conflict, please use the phrase 'Author (s) declares no conflict of interest'. Please refer to the ICMJE recommendations for guidance on conflict of interest statements.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/author-responsibilities-conflicts-of-interest.html#two>

All applications must be accompanied by the ICMJE Conflict of Interest Forms.

Ethics Committee:

Local ethics committee approval should be obtained for researches. In the manuscripts that report the results of the experimental studies, there should be a sentence indicating that the informed consent of the volunteer or the patients were taken after all the procedure(s) is fully described. In the case of such a study, the authors must accept internationally recognized guidelines and Turkish provisions of the regulations and also send the approval of the Ethics Committee from the institution. Studies on animals should be made clear of what has been done to prevent pain and discomfort.

Medical research involving human subjects must be conducted according to the World Medical Association Declaration of Helsinki.

<https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>

Submitted manuscripts should conform to the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals.

<http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

All papers reporting animal and/or human studies must state in the methods section that the relevant Ethics Committee or Institutional Review Board provided (or waived) approval.

All submissions must be accompanied by a title page.

Write the manuscript title.

Provide the full name and institution of the review committee, in addition to the approval number.

Include a statement to the editor that the paper being submitted has not been published, simultaneously submitted, or already accepted for publication elsewhere.

Include a statement that the manuscript has been read and approved by all the authors, that the requirements for authorship as stated earlier in this document have been met, and that each author believes that the manuscript represents honest work.

The author must declare that the manuscript, to the best of the author's knowledge, does not infringe upon any copyright or property right of any third party.

Information on informed consent to report individual cases or case series should be included in the manuscript text. A statement is required regarding whether written informed consent for patient information and images to be published was provided by the patient(s) or a legally authorized representative. Please do not submit the patient's actual written informed consent with your article, as this in itself breaches the patient's confidentiality. The Journal requests that you confirm to us, in writing, that you have obtained written informed consent, but the written consent itself should be held by the authors/investigators themselves, for example, in a patient's hospital record. The confirmatory letter may be uploaded with your submission as a separate file.

Please also refer to the ICMJE Recommendations for the Protection of Research Participants.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/protection-of-research-participants.html>

All research involving animals submitted for publication must be approved by an ethics committee with oversight of the facility in which the studies were conducted. The journal has adopted the Consensus Author Guidelines on Animal Ethics and Welfare for Veterinary Journals published by the International Association of Veterinary Editors.

<http://www.veteditors.org/consensus-author-guidelines-on-animal-ethics-and-welfare-for-editors/>

Clinical Studies:

The Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology complies with the requirement of the ICMJE that clinical trials are recorded in a WHO approved public trials registry as an evaluation condition for publication at or before the initial patient registration. At the end of the abstract, the trial registration name and URL and registration number should be included.

Reporting Guidelines:

Relevant EQUATOR Network reporting guidelines should be followed depending on the type of study. For example, all randomized controlled trials submitted for publication must include a complete CONSORT flowchart as figure. Systematic reviews and meta-analyses should be arranged according to the completed PRISMA flowchart. The EQUATOR wizard can help you determine the appropriate grid.

Other resources can be found in NLM's Research Reporting Guidelines and Initiatives.

Research Data:

As the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, we believe that the clarity, transparency and reproducibility of the research should be facilitated. Regarding the subject, we encourage authors to share their research data in an appropriate public repository subject to ethical considerations and to include a data accessibility statement in their article files.

ARTICLE WRITING RULES AND FEATURES

General Information:

The language of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology is Turkish and English. Manuscripts should be written in a clear, fluent, simple language and long narratives should be avoided. Turkish equivalents of foreign words and abbreviations must be fully written in parenthesis where they crossed. Generic names of drugs should be used. Footnotes should not be used.

The names of the authors should be placed at the bottom right of one line of the article title and the title, institution, address, telephone, e-mail address should be given with the asterisk (*). Authors / text-specific terminology and / or abbreviations should be explained in footnotes. The author (s) must be the person (s) who makes the work and writes directly.

If the research has received financial support from an organization or has been presented in a congress, it should be placed on the last word of the title of the manuscript (*) and should be indicated as a bottom note.

Articles are on one side of A4 paper size, 2.5 cm on all sides. It should be written with "Times New Roman" font with 12 pt and one and a half line spacing. The Turkish title should not exceed 19 words. Subheadings must be preceded by line spacing, no space between paragraphs and no paragraph indented.

Footnotes should be used to provide additional information, not for source representation, should be numbered on the page, written in 10 pt and 1 line spacing and justified. The page numbers must also be placed at the bottom with 11 pt.

Accepted articles are published in order.

Preparation of articles:

Title page:

The Turkish and English title of the article should not exceed 19 words. Abbreviations should not be used in the title. In the article, only the names and surnames of the authors who directly contributed to the study, their titles, and the institutions they work for should be written clearly. Funds and organizations supporting the study should be specified on the title page.

Contact information of the author to be contacted should be written at the bottom of the title page (Author's name, surname, full address, postal code, telephone number, fax number and e-mail address should be written).

Abstracts:

Abstracts should be written in Turkish and English and should contain a maximum of 250 words. The abstract should be organized according to purpose-method-results-discussion sections. Turkish and English key words (3-8) for the article should be given right after the abstracts. English keywords should be given in accordance with "Medical Subject Headings (MESH)" (<http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>). Turkish keywords should be in accordance with Turkey Science Terms (TBT) (<http://www.bilimterimleri.com>). Using abbreviations in abstracts should be avoided as much as possible. When abbreviations must be used, they should be used after they are defined in parentheses at the first mention.

Research articles: After the abstract, the subtitles of introduction-method and materials-results-discussion-resources should be included, the latest information on the subject should be included, the method should be written clearly, the validity and reliability studies of the measurement tools used and the tests used for evaluation, standard deviation, test values must be specified. In the discussion, the clinical and theoretical benefits of the results, application areas, and innovations should be emphasized. Articles should not exceed 3500 words. The article should contain a maximum of 6 tables or figures. Care should be taken that the number of references does not exceed 50 resources.

Review articles: The purpose, the method used, the sources used, the results obtained should be stated. Articles should not exceed 3500 words. The article should contain a maximum of 6 tables or figures. Care should be taken that the number of references does not exceed 50 resources.

Case reports: Case reports should include introduction, description of the cases, discussion and references sections. The article should not exceed 3000 words. It should be noted that the number of references for typical or rare cases that are found useful in terms of clinical or theoretical education should not exceed 30 references. The number of tables or figures should not exceed 2.

Perspectives: In these articles, experience-based opinions on controversial or controversial issues affecting the profession should be discussed with the introduction of the literature. The article should not exceed 2500 words. Number of Resources should not exceed 20. The number of tables or figures should not be more than 2.

Practical Psychotherapy: In these articles, the introduction and information about psychotherapy application should be discussed in the light of the literature. The article should not exceed 2500 words. Number of Resources should not exceed 20. The number of tables or figures should not be more than 2.

Comments: The features of the article discussed with the introduction should be discussed in the light of the literature. The article should not exceed 2500 words. Number of Resources should not exceed 20. The number of tables or figures should not be more than 2.

Letter: Opinions in which a discussion forum can be formed on various issues in the journal are included in the letter section. The article should not exceed 500 words.

Translation, book and thesis presentation: Translation, book and thesis introductions should be short, an original copy of the translation texts and thesis should be sent. The article should not exceed 500 words.

Thank letter: The letter of acknowledgment can be added to the individuals who contributed or to the funds and organizations supporting the study, if any.

Resources: In-article citations and bibliography in the journal should be shown according to the international APA format. For detailed information, see the Resources section on the website.

Reference in Text:

References should be written in parentheses in the text by including the surnames and publication date of the manuscripts. If more than one source is to be shown, the (;) sign must be used between the references. References should be sorted alphabetically.

Single author References;

(Akyolcu, 2007)

References with two authors;

(Saymer and Demirci, 2007, p. 72)

References with three, four and five authors;

For the first use in the text: (Ailen, Ciambune and Welch 2000, pp. 12 .13) In repeated use within the text: (Ailen et al., 2000).

References with six and more authors;

(Çavdar et al., 2003)

References in References Section

All references should be given in a separate section at the end of the text in alphabetical order.

Examples of literature writing are given below.

Book

a) Book Example

Onur, B. (1997). *Developmental Psychology*, Ankara: İmge Kitapevi.

b) Translation of Books

Schuckit MA. (1993). *Alcohol and Substance Abuse*. K Kamberoglu (trans.), Izmir: Kanyilmaz Matbaasi.

c) Multi Writer Turkish Book

Tonta, Y., Bitirim, Y. and Sever, H. (2002). *Performance evaluation in Turkish search engines*. Ankara: Total Informatics.

d) English Book

Kamien R., & amp; Kamien, A. (2014). *Music: An appreciation*. New York, NY: McGraw-Hill Education.

e) Section in English Book

Bassett, C. (2006). *Cultural studies*. In G. Hall & C. Birchall (Eds.), *New cultural studies: Adventures in theory* (pp. 220 Bir237). Edinburgh, UK: Edinburgh University Press.

f) Section in Turkish Book

Erkmen, T. (2012). *Organizational culture: Functions, elements, the importance of business management and leadership*. M. Zencirkiran (Ed.), *In the book of Organizational Sociology* (pp. 233an263). Bursa: Dora Edition Publication.

Article

a) Article

Mutlu, B. and Savaşer, S. (2007). *Causes of stress in parents in the intensive care unit after surgery and attempts to reduce*. *Istanbul University Florence Nightingale Nursing Journal*, 15 (60), 179ing182.

b) More Than Seven Writers in Article

Lal, H., Cunningham, A. L., Godeaux, O., Chlibek, R., Diez-Domingo, J., Hwang, S.-J. ... Heineman, T. C. (2015). *Efficacy of an adjuvanted herpes zoster subunit vaccine in older adults*. *New England Journal of Medicine*, 372, 2087 *Medicine*2096. <http://dx.doi.org/10.1056/nejmoa1501184>

Thesis, Presentation, Paper

a) Thesis

Yellow, E. (2008). *Cultural identity and policy: Interculturalism in Mardin*. (Unpublished PhD Thesis). Ankara University Institute of Social Sciences, Ankara.

b) Congress Presentation

Çepni, S., Bacanak, A. and Özsevgeç, T. (2001, June). *The relation of science teacher candidates attitudes towards science branches and their success in science branches*. Paper presented at the X. National Educational Sciences Congress, Abant İzzet Baysal University, Bolu

Tables and Figures:

Tables should be written on a separate page with single spacing. Each table should have a number and descriptive information on top. If abbreviations are included in the table, the expansions of these abbreviations should be placed under the table in the form of subtitles and in alphabetical order.

When using previously printed or electronically published tables, written permission must be obtained from both the author and the publisher, and this must be sent to the editor of the journal by fax or mail.

Transverse and longitudinal lines should not be used in the table, only straight lines should be drawn at the top and bottom.

The visuals and note examples in the articles should be numbered as Figure / Table 1.... with their short explanations centered. All images should be sent separately in JPG format with a minimum resolution of 300 dpi in order to avoid resolution problems in printing. Placements in the text can be changed according to the page layout when necessary.

Tables, graphics, figures and photographs should not be more than six, they should be placed on a separate page and their place in the text should be specified. Periods should not be used in arabic numbers and decimals.

Article Submission:

Article submissions are through the magazine park system and are given below;

Link: <https://dergipark.org.tr/tr/>

THE BLIND REVIEW AND EVALUATION PROCESS

Blind refereeing is a method applied for publishing scientific publications with the highest quality. This method forms the basis of the objective evaluation process of scientific studies and is preferred by many scientific journals. All studies submitted to the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology are evaluated by blinding according to the following stages.

Blind Arbitration Type:

The Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology uses the double blind method in the evaluation process of all studies. In the double blind method, the identities of the authors and referees of the studies are hidden.

Initial Evaluation Process:

Studies submitted to the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology are first evaluated by the editors. At this stage, studies that do not comply with the purpose and scope of the journal, are weak in terms of language and expression rules in Turkish and English, contain scientific critical errors, have no original value and do not meet the publication policies are rejected. Authors of rejected studies are informed within one month at the latest from the date of submission. Studies that are deemed appropriate are sent to a field editor for the field of interest for pre-evaluation.

Pre-Evaluation Process:

In the pre-evaluation process, field editors examine the introduction and literature, method, findings, conclusion, evaluation and discussion sections of the studies in detail in terms of journal publishing policies and scope and originality. Studies deemed unsuitable as a result of this review are returned within four weeks at the latest with the field editor's evaluation report. Studies found appropriate are taken into the refereeing process.

Refereeing Process:

Studies are refereed according to their content and expertise of the referees. The editor of the field who examines the study suggests at least two referees from the referee pool of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, or may suggest new referees suitable for the field of study. The referee suggestions from the field editor are evaluated by the editors and the studies are forwarded to the referees by the editors. Referees must guarantee that they will not share any process and document about the work they evaluate.

Referee Reports:

Referee evaluations are generally; It is based on originality, method used, compliance with ethical rules, consistent presentation of findings and results, and review of the literature. This review is based on the following factors: Introduction and literature: the evaluation report includes the presentation and aims of the problem in the study, the importance of the subject, the scope of the literature on the subject, its currency and the originality of the study.

Method: The evaluation report includes information on the suitability of the method used, the selection and characteristics of the research group, validity and reliability, as well as an opinion on the data collection and analysis process

Findings: The evaluation report includes opinions on the presentation of the findings obtained within the framework of the method, the accuracy of the analysis methods, the consistency of

the findings reached with the aims of the research, the presentation of the tables, figures and visuals needed, and the conceptual evaluation of the tests used.

Evaluation and discussion: the evaluation report includes discussion of the topic based on the findings, compliance with the research question (s) and hypothesis (s), generalizability and applicability.

Conclusion and suggestions: the evaluation report includes a contribution to the literature, an opinion on suggestions for future studies and applications in the field.

Style and expression: the evaluation report includes the opinion about the content of the study title, the use of Turkish in accordance with the rules, the submission and references to the language of the full text in accordance with the examples under the journal publication principles.

General evaluation: the evaluation report includes an opinion about the originality of the study as a whole, and its contribution to the literature and practices in the field.

During the evaluation process, the referees are not expected to make adjustments according to the typographical features of the study.

Referee Evaluation Process:

The time given to the referees for the referee evaluation process is 3 weeks. Correction suggestions from referees or expert editorial board members must be completed by the authors within 3 weeks. Referees can examine the revisions of a work and decide whether it is appropriate or, if necessary, request corrections more than once.

Evaluation Result:

Comments from referees are reviewed by the field editor within two (2) weeks at the latest. As a result of this review, the editor of the field transmits its final decision regarding the study to the editors.

Editorial Board Decision:

Editors prepare editorial board opinions on the study based on the opinions of the field editor and referees. The opinions prepared are forwarded to the author (s) by the editor together with the field editor and referee recommendations within 1 week at the latest. In this process, the works that are given negative opinions are returned without requesting a plagiarism check. The final decision is made according to the results of the plagiarism audit reports for the studies with positive opinions.

Publication Evaluation Process:

It is envisaged that the publication evaluation process of the studies submitted to the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology will be completed within approximately 3 months. However, the period between the date when the referees or editors request a correction from the author (s) and the date when the author (s) complete the corrections are not included in this 3-month period.

Citation and Reference Control:

According to the publication ethics of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, it is mandatory to cite the articles accurately and completely. Authors must ensure that they have written entirely original works and that if authors have used the works and / or words of others, it is properly quoted or quoted. This audit is done first by the referees during the evaluation and then by the editors according to the result of the similarity-plagiarism (iThenticate) program. All works plagiarism report is also checked over intihal.net.

Early View and Publishing of the Article:

The articles that are edited in the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology are published in electronic media under the title of "Early View" by giving a Digital Object Identifier (DOI). Minor adjustments can be made, if necessary, while early view articles are published in the journal. Articles in early view are published in volumes and numbers determined by the Editorial Board, by removing the "EARLY VIEW" watermark on it. After the electronic journal is published, the printed version of the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology, which includes the same articles, is also published in the same month.

Archiving:

The data and full texts of the articles published in the Cyprus Turkish Journal of Psychiatry and Psychology are published as .pdf on the server of TÜBİTAK ULAKBİM DERGİPARK.

OCLC WorldCat and EBSCOhost digital archiving (<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/archive>), (<https://www.worldcat.org/>) stored and archived in a closed way. (LOCKSS; <https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/lockss-manifest>).

EASE Statement on Quality Standards

The European Association of Science Editors encourages all editors to ensure that reports of research on COVID-19 meet required standards and comply with agreed guidelines, and that any limitations are clearly stated. Members of EASE have noted poor standards of reporting in many studies related to the COVID-19 pandemic. Medical and public health measures to treat infected patients and to limit the spread of the coronavirus have to be based on high quality evidence if they are to succeed. EASE urges all involved in collecting and publishing data related to the pandemic to adhere to ethical guidelines, and to follow standard reporting guidelines (see www.equator-network.org), for example CONSORT for clinical trials and STROBE for epidemiological studies. Demographic data should include age and sex of all individuals and follow the SAGER guidelines to ensure that data on sex and gender are fully and correctly reported. We encourage full and open sharing of data where possible.

We recognise that in times of crisis it may not always be possible to obtain all required data, and that reporting may – of necessity – be curtailed. To avoid misinterpretation, but also to facilitate the rapid sharing of information, we encourage editors to ensure that authors include a statement of limitations on their research. This will inform readers and strengthen the usefulness of any published research.

In addition, whilst always advocating high language standards, we acknowledge that to facilitate rapid dissemination of important research it may be necessary to limit editorial involvement to ensuring that the published research is understandable, and not to enforce stringent language requirements on authors.

The relevant statement can be found at the website <https://ease.org.uk/publications/ease-statements-resources/ease-statement-on-quality-standards/>.

YAZARLARA BİLGİLER

GENEL BİLGİLER

Amaçlar ve Kapsam:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin amacı, Kıbrıs Türkiye ve Dünya'da Psikiyatri ve Psikoloji başta olmak üzere kuramsal bilgileri ve klinik deneyimleri bilimsel düzeyde sunmak, yayımlaştırmak bir forum oluşturmaktır. Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde Psikiyatri ve Psikoloji ile ilgili alanlardaki araştırma, gözden geçirme/ derleme, olgu sunumu, eğitimde/ uygulamada ve psikiyatride yeni ufuklar açacak özgün yazılar/görüşler, çeviri yazılar, mektup/tartışma, kitap ve tez tanıtımı yayımlanır. Kısa Adı KTPP Dergisi olan Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi hem basılı (ISSN: 1302-7840) hem de online (E-ISSN: 2667-8225) olarak yayımlanmaktadır. Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, yazarların International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE) tarafından formüle edilen Tıbbi Dergilerde Bilimsel Çalışmanın Yürütülmesi, Raporlanması, Düzenlenmesi ve Yayınlanması için Önerilere uymalarını önermektedir. Link: <http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

Yayın Sıklığı:

Dergi Mart, Haziran, Eylül ve Aralık olmak üzere üç ayda bir, dört sayı olarak yayımlanır. Dergiye gönderilen yazılar yayın kurulu ve en az iki danışmanın incelemesinden ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra yayımlanır.

Yayın Dili:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin yayın dili Türkçe ve İngilizce'dir. Türkçe tam metin yayımlanan makalelerde İngilizce başlık, öz ve anahtar sözcükler de yer alır. Yine İngilizce Yayınlanan Makalelerde Türkçe başlık, öz ve anahtar sözcükler yer alır.. Makalelerin yazımı ve dil bilgisi kurallarına uygun olması, Editörleri Kurulunun önem verdiği bir politikadır. Makalelerin dil bilgisi, yazım kuralları ve alan yazına uygun, anlaşılır, açık ve yalın bir dil ile yazılması beklenir.

Editörler Kurulu'nca yayına kabul edilen makaleler, dil (Türkçe, İngilizce) editörlerince okunur. Yazarlara, makalelerin değerlendirme sürecinde editörler kurulu, hakemler ya da dil editörlerince makalenin yazımına ilişkin düzeltmeler önerilebilir. Bu düzeltmelerin yapılması, yazarların sorumluluğundadır.

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi herhangi bir çeviri hizmeti vermemektedir. Derginin beklentilerine uyması için İngilizce düzenleme, çeviri veya şekil ve makale biçimlendirme konusunda yardım arayan yazarlar, Kıbrıs Ruh Sağlığı Enstitüsü Dil Hizmetlerini kullanmayı düşünebilirler. Kıbrıs Ruh Sağlığı Enstitüsü'ndeki dil hizmetleri için enstitünün web sitesi <http://ruhsagligienstitusu.com>'u ziyaret edebilirler.

Açık Erişim Politikası:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, açık erişimli, çift kör hakemli bir dergidir. Hakem değerlendirmesi sonrasında kabul edilen her makale, yayımlandıktan hemen sonra çevrimiçi olarak ücretsiz olarak bir Creative Commons lisansı altında yayımlanır ve sürekli olarak çevrimiçi olarak barındırılır. Dergiye makale göndermenin herhangi bir bedeli yoktur.

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, yayıncılıkta saydamlık, açık erişim sağlama ve bilginin paylaşılması politikasıyla yayımlanmaktadır. Dergimiz, Budapeşte Açık Erişim Girişimi'ni desteklemektedir. Bu amaçla <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/boai-10-translations/turkish-translation> web adresinde bulunan açık erişim politikaları, Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi Editörler Kurulu'nca benimsenmektedir. Ayrıca, açık erişim sağlama politikaları kapsamında Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde yayımlanan makaleler "Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License" ile lisanslanmıştır.

(<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/archive>)

Dergi yazım içeriği:

Gönderim aşamasında, başvuru mektubu, başlık, yazarlar ve kurumları, iletişim adresi, Türkçe özet ve yazının İngilizce başlığı ve özeti ilgili aşamalarda yazılmalıdır. İngilizce yazılan çalışmalara da Türkçe özet eklenmesi gerekmektedir. Yazının ana metnindeyse şu sıra kullanılacaktır: Giriş, Gereç ve Yöntem, Bulgular, Tartışma, Teşekkür, Kaynaklar. Yazıların daha önce

yayımlanmamış ya da yayımlanmak üzere başka dergiye gönderilmemiş olması gerekir.

Yazı Cesitleri:

Dergi aşağıdaki yazı türlerini yayın için kabul eder:a)Özgün Makaleler: Bunlar sadece deneysel tasarımlar gibi yüksek kaliteli planlanmış araştırma çalışmalarından orijinal bulgular içeren sonuç çalışmaları, vaka-kontrol serileri, yüksek yanıt oranlarına sahip anketler, randomize kontrollü çalışmalar, müdahale çalışmaları, tarama ve teşhis testleri çalışmaları ile maliyet-etkinlik analizleri.

b)Derleme makaleleri: Bunlar, literatürün sistematik ve eleştirel değerlendirmeleridir.

c)Vaka Serileri: Bu bölümde belirli bir tanıya / klinik özelliğe / tedaviye ait birden fazla yeni, ilginç ve nadir vaka rapor edilebilir.

d)Bakış Açılırları: Bu yazılar, mesleği etkileyen tartışmalı veya tartışmalı konulara ilişkin deneyime dayalı görüş ve görüşler olmalıdır. Yazar konu hakkında yeterli ve güvenilir deneyime sahip olmalıdır.

e)Pratik Psikoterapi: Tek vakada veya bir dizi vakada psikoterapinin kullanımını anlatan yazılar bu bölüme gönderilebilir. Esas olarak psikoterapi uygulamasındaki pratiklikleri, karşılaşılan engelleri, nasıl aşıldıklarını vb. Açıklayan makaleler arıyoruz.

f)Yorumlar: Bunlar önemli konuları ele almalıdır ve Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde yakın zamanda yayımlanan birden fazla veya belirli bir makaleye bağlanabilir.

g)Editöre Mektup: Bu bölümde yazarlar ruh sağlığı alanı ile ilgili kısa gözlemlerini bu bölümde yayımlarlar.

Yazarlık:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, Uluslararası Tıp Dergisi Editörleri Komitesi tarafından yazarlık için önerilen gereksinimlerini takip etmektedir. Makaleler, yalnızca katkıda bulunan tüm yazarlar tarafından onaylandıktan sonra değerlendirilmek üzere sunulmalıdır. Makale gönderim aşamasında Yazar Formu da birlikte gönderilmelidir. Makaleyi gönderenler, makaleye katkıda bulunan herkesin katkıda bulunan yazarlar olarak kabul edildiğini dikkatlice kontrol etmelidir.

Yazar listesi, yasal olarak yazarlık iddia edebilecek herkesi içermelidir. Buna göre, her yazar aşağıdaki kriterlerin tümünü karşılamalıdır:

Çalışmanın ana fikir veya tasarımına önemli katkılar veya çalışma için verilerin toplanması, analizi veya yorumlanması; VE Çalışmanın taslağını hazırlamak veya önemli entelektüel içerik için eleştirel olarak yeniden gözden geçirmek; VE Yayınlanacak versiyonun son onayı; VE

İşin herhangi bir kısmının doğruluğu veya bütünlüğü ile ilgili soruların uygun şekilde araştırılıp çözülmesini sağlamada çalışmanın tüm yönlerinden sorumlu olmayı kabul etmek

Yazarlık kriterlerini karşılamayan tüm katkıda bulunanların Teşekkür bölümünde belirtilmelidir. Yazarlık hakkında daha fazla bilgi için lütfen International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE) yazarlık kılavuzuna bakın.

Telif Hakkı Devir Formu:

Yazarlar makalelerinin telif haklarını, makale başvurusu sırasında Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'ne devretmek zorundadır. Bunun için "Telif Hakları Devir Formu" doldurularak yazıların yayın hakları dergiye devredilir. Formu tüm yazarlar imzalar, tarayıcıda tarar ve elektronik olarak makaleyle birlikte TÜBİTAK ULAKBİM DERGİPARK sistemine (<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi>) yükler. Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi Editörler Kurulu, makalenin yayımlanmasında yetkilidir.

Ayrıca yazarların telif hakkı dışında kalan patent hakları, dersleri, sunumları ve kitap çalışmalarında makaleyi ücret ödemeksizin kullanabilme hakkı, satmamak koşuluyla kendi amaçları için makaleyi çoğaltma hakkı, postayla veya elektronik yolla dağıtma hakkı saklıdır. Ayrıca makalenin herhangi bir bölümünün başka bir yayında kullanılmasına Dergiye yollamada (atıfta) bulunulması koşuluyla yazarına izin verilir. Telif Hakları Devir Formu'nu makale başvurusu ile sisteme yüklemeyen yazarların makalelerine işlem yapılmaz. Telif hakkı devri yalnız Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde yayımlanan makaleler için geçerlidir.

Finansman:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, tüm yazarların fonlarını tutarlı bir şekilde ayrı bir başlık altında belirtmelerini talep etmektedir. Finansman bulunmaması durumunda teşekkür metninde sonra ve kaynaklar bölümünden önce şu ifadelerin bulunması gerekir: "Bu araştırma, kamu, ticari veya kar amacı gütmeyen sektörlerdeki herhangi bir finansman kuruluşundan özel bir hibe almadı."

Çatışan Çıkarların Beyanı:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin politikası, tüm yazarlardan çatışan çıkar beyanını yazılarında belirtmeleridir. Çatışma yoksa lütfen 'Yazar (lar) çıkar çatışması olmadığını beyan eder' ifadesinin kullanılması gerekir. Çıkar çatışması bildirimleri hakkında rehberlik için lütfen ICMJE önerilerine bakın.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/author-responsibilities-conflicts-of-interest.html#two>

Tüm başvurulara ICMJE Çıkar Çatışması Formları eşlik etmelidir.

Etik Kurul:

Araştırmalar için yerel etik kurul onayı alınmalıdır. Deneysel çalışmaların sonuçlarını bildiren yazılarda, çalışmanın yapıldığı gönüllü ya da hastalara uygulanacak prosedür(lerin) özelliği tümüyle anlatıldıktan sonra, onaylarının alındığını gösterir bir cümle bulunmalıdır. Yazarlar, bu tür bir çalışma söz konusu olduğunda, uluslararası alanda kabul edilen kılavuzlara ve T.C ve/veya K.K.T.C. Sağlık Bakanlığı tarafından getirilen yönetmelik ve yazılarda belirtilen hükümlere uyulduğunu belirtmeli ve kurumdan aldıkları Etik Komitesi onayını göndermelidir.

İnsan denekleri içeren tıbbi araştırmalar Dünya Tıp Birliği Helsinki Deklarasyonu'na göre yapılmalıdır.

<https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>

Gönderilen makaleler, Tıbbi Dergilerde Bilimsel Çalışmanın Yürütülmesi, Raporlanması, Düzenlenmesi ve Yayınlanması için ICMJE Tavsiyelerine uygun olmalıdır.

<http://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

Hayvan ve / veya insan çalışmalarını bildiren tüm makaleler ile ilgili Etik Kurul veya Kurumsal İnceleme Kurulunun verdiği onay yöntemler bölümünde belirtmelidir.

Tüm başvurulara bir başlık sayfası eşlik etmelidir.

Makalenin başlığı olmalı.

Onay numarasına ek olarak inceleme komitesinin tam adı ve kurumu belirtilmeli.

Editöre, gönderilen makalenin basılmadığına, eşzamanlı olarak gönderilmediğine veya başka bir yerde yayınlanmak üzere kabul edilmediğine dair bir açıklama eklenmeli.

Yazının tüm yazarlar tarafından okunduğuna ve onaylandığına, bu belgede daha önce belirtildiği gibi yazarlık gereksinimlerinin karşılandığına ve her yazarın yazının dürüst çalışmayı temsil ettiğine inandığına dair bir açıklama eklenmeli.

Yazar, yazının bilgisi dahilinde, herhangi bir üçüncü şahsın telif hakkını veya mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan etmeli

Bireysel vakaları veya vaka serilerini bildirmek için bilgilendirilmiş onam hakkındaki bilgiler makale metnine dahil edilmelidir. Yayınlanacak hasta bilgileri ve görüntüleri için yazılı bilgilendirilmiş onamın hasta (lar) tarafından mı yoksa yasal olarak yetkili bir temsilci tarafından mı sağlandığına dair bir açıklama gereklidir. Kendi başına hastanın gizliliğini ihlal ettiği için, lütfen makale ile hastanın gerçek yazılı bilgilendirilmiş onayı gönderilmemelidir. Dergi, yazılı bilgilendirilmiş onay aldığını yazılı olarak onaylamanızı talep etmektedir. Ancak yazılı izin kendisi, örneğin bir hastanın hastane kaydında yazarlar / araştırmacılar tarafından tutulması gerekmektedir. Onay mektubu ayrı bir dosya olarak yüklenebilir. Lütfen ayrıca Araştırma Katılımcılarının Korunması için ICMJE Önerilerine bakın.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/protection-of-research-participants.html>

Yayınlanmak üzere gönderilen hayvanları içeren tüm araştırmalar, çalışmaların yürütüldüğü tesisin gözetiminde bir etik komite tarafından onaylanmalıdır. Hayvanlar üzerinde yapılan çalışmalarda ağrı, acı ve rahatsızlık verilmesi için neler yapıldığı açık bir şekilde belirtilmelidir.

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, International Association of Veterinary Editors tarafından yayınlanan Veterinerlik Dergileri için Hayvan Etiği ve Refahına İlişkin Mutabakat Yazım Kılavuzunu benimsemiştir.

<http://www.veteditors.org/consensus-author-guidelines-on-animal-ethics-and-welfare-for-editors/>

Klinik Araştırmalar:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, ICMJE'nin , klinik araştırmaların DSÖ onaylı bir kamu araştırmaları kayıt defterine ilk hasta kaydı sırasında veya öncesinde, yayın için bir değerlendirme koşulu olarak kaydedilmesi şartına uyar. Özetin sonunda deneme kayıt adı ve URL'si ve kayıt numarası yer almalıdır.

Raporlama Yönergeleri:

İlgili EQUATOR Ağı raporlama kılavuzları, çalışmanın türüne bağlı olarak takip edilmelidir. Örneğin, yayınlanmak üzere gönderilen tüm randomize kontrollü çalışmalar , şekil olarak tamamlanmış bir CONSORT akış şemasını içermelidir. Sistematik incelemeler ve meta-analizler, tamamlanmış PRISMA akış şemasına göre düzenlenmelidir. EQUATOR sihirbazı uygun kılavuz belirlemenize yardımcı olabilir.

Diğer kaynaklar, NLM'nin Araştırma Raporlama Yönergeleri ve Girişimlerinde bulunabilir.

Araştırma Verileri:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi olarak, araştırmaların açıklığının, şeffaflığının ve tekrarlanabilirliğinin kolaylaştırılması gerektiği düşüncesindeyiz. Konuyla ilgili olarak yazarları, araştırma verilerini etik değerlendirmelere tabi olarak uygun bir kamuya açık depoda paylaşmaya ve makale dosyalarına bir veri erişilebilirliği beyanı eklemeye teşvik ederiz.

MAKALE YAZIM KURALLARI VE ÖZELLİKLERİ

Genel Bilgileri:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin dili Türkçe ve İngilizcedir. Yazılar anlaşılır, akıcı, yalın bir dille yazılmalı ve uzun anlatımlardan kaçınılmalıdır. Yabancı sözcüklerin ve kısaltmaların Türkçe karşılıkları ilk geçtikleri yerde parantez içinde tam olarak yazılmalıdır. İlaçların jenerik adları kullanılmalıdır. Yazılarda dipnot kullanılmamalıdır.

Yazarların adları makale başlığının bir satır sağ altında yer almalı ve yıldız (*) dipnotla unvanı, kurumu, adresi, telefonu, e-posta adresi verilmelidir. Yazara/metne özgü terminoloji ve/veya kısaltmalar ilk kullanımlarında dipnotla açıklanmalıdır. Yazar(lar) doğrudan çalışmayı yapan ve yazan kişi(ler) olmalıdır. Araştırma herhangi bir kuruluş tarafından maddi bir destek görmüşse veya bir kongrede tebliğ edilmişse makalenin başlığının son kelimesi üzerine (*) konularak dip not olarak belirtilmelidir. Makaleler A4 kağıt boyutunun bir yüzüne, tüm kenarlardan 2,5 cm. boşluk bırakılarak, Times New Roman yazı karakteriyle, 12 punto ve 1,5 satır aralığıyla iki yana yaslı olarak yazılmalıdır. Alt başlıklar ve başlık sonrası paragraflar arasında boşluk olmamalı ve hiçbir paragraf girintili yazılmamalıdır. Dipnotlar kaynak gösterimi için değil ek bilgi vermek için kullanılmalı, sayfa altında numaralandırılmalı, 10 punto ve 1 satır aralığı ile iki yana yaslı olarak yazılmalıdır. Sayfa numaraları da 11 puntoyla, sağ altta yer almalıdır. Kabul edilen yazılar sıraya alınarak yayımlanır.

Makalelerin hazırlanması:

Başlık sayfası

Yazının Türkçe ve İngilizce başlığı 19 kelimeyi geçmemelidir. Başlıkta kısaltma kullanılmamalıdır. Yazıda sadece çalışmaya doğrudan katkısı bulunan yazarların ad ve soyadları, unvanları, çalıştıkları kurumlar açık olarak yazılmalıdır. Çalışmayı destekleyen fon ve kuruluşlar başlık sayfasında belirtilmelidir. Başlık sayfasının en altına iletişim kurulacak yazarın iletişim bilgileri yazılmalıdır (Yazarın adı, soyadı, açık adresi, posta kodu, telefon numarası, faks numarası ve e-posta adresi yazılmalıdır).

Özetler:

Özetler Türkçe ve İngilizce olarak yazılmalı ve en fazla 250 kelime içermelidir. Özet, amaç-yöntem-sonuçlar-tartışma bölümlerine göre düzenlenmelidir. Makale için verilecek Türkçe ve İngilizce anahtar sözcükler (3-8 adet) özetlerden hemen sonra verilmelidir. İngilizce anahtar kelimeler "Medical Subject Headings (MESH)"e uygun olarak verilmelidir (<http://www.nlm.nih.gov/mesh/MBrowser.html>). Türkçe anahtar kelimeler Türkiye Bilim Terimleri (TBT)'ne uygun olarak verilmelidir (<http://www.bilimterimleri.com>). Özetlerde kısaltma kullanılmasından mümkün olduğunca kaçınılmalıdır. Kısaltma

kullanılması mutlaka gerektiğinde, ilk geçtiği yerde parantez içinde tanımlandıktan sonra kullanılmalıdır.

Makale Metni Gövdesi:

Araştırma yazıları: Özetten sonra giriş-yöntem ve gereç-sonuçlar tartışma-kaynaklar alt başlıklarını taşımaları, konuyla ilgili en son bilgiler yer almalı, yöntem açık olarak yazılmalı, kullanılan ölçüm araçlarının geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları ile değerlendirme için kullanılan testler, standart sapma, test değerleri belirtilmelidir. Tartışmada sonuçların klinik ve kuramsal yönlerden yararları, uygulanma alanları, getirdiği yenilikler vurgulanmalıdır. Yazılar 3500 kelimeyi geçmemelidir. Yazıda en çok 6 tablo veya figür olmalıdır. Kaynak sayısının 50 kaynağı aşmamasına dikkat edilmelidir.

Derleme yazıları: Amacı, kullanılan yöntem, yararlanılan kaynaklar, çıkarılan sonuçlar belirtilmelidir. Yazılar 3500 kelimeyi geçmemelidir. Yazıda en çok 6 tablo veya figür olmalıdır. Kaynak sayısının 50 kaynağı aşmamasına dikkat edilmelidir.

Olgu sunumu: Olgu sunumlarında giriş bölümü, olguların tanımı, tartışma ve kaynaklar bölümü yer almalıdır. Yazı 3000 kelimeyi geçmemelidir. Klinik veya kuramsal eğitim yönünden yararlı görülen tipik veya az görülen olguların kaynak sayısının 30 kaynağı aşmamasına dikkat edilmelidir. Tablo veya figür sayısı en fazla 2 olmalıdır.

Bakış Açıları: Bu yazılarda giriş bölümü ile mesleği etkileyen tartışmalı veya tartışılmalı konulara ilişkin deneyime dayalı görüşler literatür eşliğinde tartışılmalıdır. Yazı 2500 kelimeyi geçmemelidir. Kaynak Sayısı 20'yi geçmemelidir. Tablo veya figür sayısı 2'den fazla olmamalıdır.

Pratik Psikoterapi: Bu yazılarda giriş bölümü ile psikoterapi uygulaması ile ilgili bilgiler literatür eşliğinde tartışılmalıdır. Yazı 2500 kelimeyi geçmemelidir. Kaynak Sayısı 20'yi geçmemelidir. Tablo veya figür sayısı 2'den fazla olmamalıdır.

Yorumlar: Giriş bölümü ile tartışılan makalenin özellikleri literatür eşliğinde tartışılmalıdır. Yazı 2500 kelimeyi geçmemelidir. Kaynak Sayısı 20'yi geçmemelidir. Tablo veya figür sayısı 2'den fazla olmamalıdır.

Mektup: Dergide yer alan değişik konularda tartışma forumu oluşturulabilecek görüşler mektup bölümünde yer almaktadır. Yazı 500 kelimeyi geçmemelidir.

Çeviri, kitap ve tez tanıtımı: Çeviri, kitap ve tez tanıtımları kısa olmalı, çeviri yazılarının ve tezin bir özgün kopyası gönderilmelidir. Yazı 500 kelimeyi geçmemelidir.

Teşekkür: Teşekkür yazısı katkı koyan bireylere veya çalışmayı destekleyen fon ve kuruluşlara varsa eklenebilir.

Kaynaklar: Dergide makale içi atıflar ve kaynakça uluslararası APA formatına göre gösterilmelidir. Ayrıntılı bilgi için web sayfasında Kaynaklar bölümüne bakınız.

Metin İçinde Kaynak Gösterme

Kaynaklar metinde parantez içinde yazarların soyadı ve yayın tarihi yazılarak belirtilmelidir. Birden fazla kaynak gösterilecekse kaynaklar arasında (;) işareti kullanılmalıdır. Kaynaklar alfabetik olarak sıralanmalıdır.

Tek yazarlı kaynak;

(Akyolcu, 2007)

İki yazarlı kaynak;

(Sayiner ve Demirci, 2007, s. 72)

Üç, dört ve beş yazarlı kaynak;

Metin içinde ilk kullanımda: (Ailen, Ciambone ve Welch 2000, s. 12-13) Metin içinde tekrarlayan kullanımlarda: (Ailen ve ark., 2000)

Altı ve daha çok yazarlı kaynak;

(Çavdar ve ark., 2003)

Kaynaklar Bölümünde Kaynak Gösterme

Kullanılan tüm kaynaklar metnin sonunda ayrı bir bölüm halinde yazar soyadlarına göre alfabetik olarak numaralandırılmadan verilmelidir.

Kaynak yazımı ile ilgili örnekler aşağıda verilmiştir.

Kitap

a) Kitap Örneği

Karasar, N. (1995). Araştırmalarda rapor hazırlama (8.bs). Ankara: 3A Eğitim Danışmanlık Ltd.

b) Kitap Çevirisi

Mucchielli, A. (1991). Zihniyetler (A. Kotil, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

c) Çok Yazarlı Türkçe Kitap

Tonta, Y., Bitirim, Y. ve Sever, H. (2002). Türkçe arama motorlarında performans değerlendirme. Ankara: Total Bilişim.

d) İngilizce Kitap

Kamien R., & Kamien, A. (2014). Music: An appreciation. New York, NY: McGraw-Hill Education.

e) İngilizce Kitap İçerisinde Bölüm

Bassett, C. (2006). Cultural studies and new media. In G. Hall & C. Birchall (Eds.), New cultural studies: Adventures in theory (pp. 220-237). Edinburgh, UK: Edinburgh University Press.

f) Türkçe Kitap İçerisinde Bölüm

Erkmen, T. (2012). Örgüt kültürü: Fonksiyonları, öğeleri, işletme yönetimi ve liderlikteki önemi. M. Zencirkıran (Ed.), Örgüt sosyolojisi kitabı içinde (s. 233-263). Bursa: Dora Basım Yayın.

Makale

a) Makale

Granqvist, P. ve Kirkpatrick, L. A. (2004). Religious conversation and perceived childhood attachment: a meta-analysis, The International Journal for the Psychology of Religion, 14(4), 223-250.

b) Yediden Fazla Yazarlı Makale

Rodriguez, E.M., Dunn, M.J., Zuckerman, T., Hughart, L., Vannatta, K., Gerhardt, C.A., Saylor, M., Schuele, C.M. ve Compas, B.E. (2011). Mother-child communication and maternal depressive symptoms in families of children with cancer: integrating macro and micro levels of analysis. Journal of Pediatric Psychology, 38 (7), 732-743

Tez, Sunum, Bildiri

a) Tezler

Karaaziz, M. (2017). Kıbrıs ve Türkiye Doğumlu Kumar Bağımlılarının Kumar Oynama Nedenlerinin ve Kültürlenme Tutum Farklılıklarının Karşılaştırılması. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Lefkoşa-KKTC.

b) Kongre Bildirisi

Çepni, S., Bacanak A. ve Özsevgeç T. (2001, Haziran). Fen bilgisi öğretmen adaylarının fen branşlarına karşı tutumları ile fen branşlarındaki başarılarının ilişkisi. X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi'nde sunulan bildiri, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.

Tablolar ve Şekiller:

Tablolar tek satır aralıklı olarak ayrı bir sayfaya yazılmalıdır. Her tablonun üstünde numarası ve açıklayıcı bilgi olmalıdır. Tabloda kısaltmalara yer verilmişse bu kısaltmaların açılımı alt yazı şeklinde tablonun altında ve alfabetik sıraya göre yer almalıdır. Daha önce basılmış veya elektronik olarak yayınlanmış tablolardan yararlanıldığında hem yazarı hem de basım evinden yazılı izin alınmalıdır ve bu, dergi editörlüğüne faks veya posta ile gönderilmelidir.

Tablo içerisinde enlemesine ve boylamasına çizgiler kullanılmamalı, sadece üst ve altına düz çizgi çizilmelidir.

Makalelerde yer alan görseller ve nota örnekleri kısa açıklamalarıyla birlikte ortalananmış olarak Şekil/Tablo 1. ... şeklinde numaralandırılmalıdır. Tüm görseller, baskıda çözünürlük problemi olmaması için minimum 300 dpi çözünürlükte ve JPG formatında ayrıca gönderilmelidir. Metin içerisindeki yerleştirmeler, gerektiğinde sayfa düzenine göre değiştirilebilirler.

Tablo, grafik, şekil ve fotoğraflar altıdan çok olmamalı, ayrı bir sayfaya konmalı, yazıdaki yeri belirtilmelidir. Arabik rakamlar ve ondalıklarda nokta kullanılmamalıdır.

Makale Gönderme:

Makale gönderimleri dergi park sistemi üzerinden olup aşağıda verilmiştir;

Link: <https://dergipark.org.tr/tr/>

KÖR HAKEMLİK VE DEĞERLENDİRME SÜRECİ

Kör hakemlik, bilimsel yayınların en yüksek kalite ile yayınlanması için uygulanan bir yöntemdir. Bu yöntem, bilimsel çalışmaların nesnel (objektif) bir şekilde değerlendirilme sürecinin temelini oluşturmaktadır ve birçok bilimsel dergi tarafından tercih edilmektedir. Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi gönderilen tüm çalışmalar aşağıda belirtilen aşamalara göre körleme yoluyla değerlendirilmektedir.

Körleme Hakemlik Türü:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi, tüm çalışmalarında değerlendirme sürecinde çifte körleme yöntemini kullanmaktadır.

Çift körleme yönteminde çalışmaların yazar ve hakem kimlikleri gizlenmektedir.

İlk Değerlendirme Süreci:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi gönderilen çalışmalar ilk olarak editörler tarafından değerlendirilir. Bu aşamada, derginin amaç ve kapsamına uymayan, Türkçe ve İngilizce olarak dil ve anlatım kuralları açısından zayıf, bilimsel açıdan kritik hatalar içeren, özgün değeri olmayan ve yayın politikalarını karşılamayan çalışmalar reddedilir. Reddedilen çalışmaların yazarları, gönderim tarihinden itibaren en geç bir ay içinde bilgilendirilir. Uygun bulunan çalışmalar ise ön değerlendirme için çalışmanın ilgili olduğu alana yönelik bir alan editörüne gönderilir.

Ön Değerlendirme Süreci:

Ön değerlendirme sürecinde alan editörleri çalışmaların, giriş ve alan yazın, yöntem, bulgular, sonuç, değerlendirme ve tartışma bölümlerini dergi yayın politikaları ve kapsamı ile özgünlük açısından ayrıntılı bir şekilde inceler. Bu inceleme sonucunda uygun bulunmayan çalışmalar en geç dört hafta içerisinde alan editörü değerlendirme raporu ile iade edilir. Uygun bulunan çalışmalar ise hakemlendirme sürecine alınır.

Hakemlendirme Süreci:

Çalışmalar içeriğine ve hakemlerin uzmanlık alanlarına göre hakemlendirilir. Çalışmayı inceleyen alan editörü, Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi hakem havuzundan uzmanlık alanlarına göre en az iki hakem önerisinde bulunur veya çalışmanın alanına uygun yeni hakem önerir. Alan editöründen gelen hakem önerileri editörler tarafından değerlendirilir ve çalışmalar editörler tarafından hakemlere iletilir. Hakemler değerlendirdikleri çalışmalar hakkındaki hiçbir süreci ve belgeyi paylaşmayacakları hakkında garanti vermek zorundadır.

Hakem Raporları:

Hakem değerlendirmeleri genel olarak çalışmaların; özgünlük, kullanılan yöntem, etik kurallara uygunluk, bulguların ve sonuçların tutarlı bir şekilde sunumu ve literatür açısından incelenmesine dayanmaktadır. Bu inceleme aşağıdaki unsurlara göre yapılır:

Giriş ve literatür: değerlendirme raporu çalışmada ele alınan problemin sunumu ve amaçları, konunun önemi, konuyla ilgili literatür kapsamı, güncelliği ve çalışmanın özgünlüğü hakkında görüş içerir.

Yöntem: değerlendirme raporu, kullanılan yöntemin uygunluğu, araştırma grubunun seçimi ve özellikleri, geçerlik ve güvenilirlik ile ilgili bilgilerin yanı sıra veri toplama ve analiz süreci hakkında görüş içerir.

Bulgular: değerlendirme raporu, yöntem çerçevesinde elde edilen bulguların sunumu, analiz yöntemlerinin doğruluğu, araştırmanın amaçları ile erişilen bulguların tutarlılığı, ihtiyaç duyulan tablo, şekil ve görsellerin verilmesi, kullanılan testlerin kavramsal açıdan değerlendirilmesine yönelik görüşler içerir.

Değerlendirme ve tartışma: değerlendirme raporu, bulgulara dayalı olarak konunun tartışılması, araştırma sorusuna/larına ve hipoteze/lere uygunluk, genellenebilirlik ve uygulanabilirlik ile ilgili görüş içerir.

Sonuç ve öneriler: değerlendirme raporu literatüre katkı, gelecekte yapılabilecek çalışmalara ve alandaki uygulamalara yönelik öneriler hakkında görüş içerir.

Stil ve anlatım: değerlendirme raporu, çalışma başlığının içeriği kapsamı, Türkçe'nin kurallara uygun kullanımı, gönderme ve referansların Dergi yayını ilkeleri başlığı altındaki örneklere doğrultusunda tam metnin diline uygun verilmesi ile ilgili görüş içerir.

Genel değerlendirme: değerlendirme raporu çalışmanın bir bütün olarak özgünlüğü, literatüre ve alandaki uygulamalara sağladığı katkı hakkında görüş içerir.

Değerlendirme sürecinde hakemlerin çalışmanın tipografik özelliklerine göre düzeltme yapmaları beklenmemektedir.

Hakem Değerlendirme Süreci:

Hakem değerlendirme süreci için hakemlere verilen süre 3 haftadır. Hakemlerden veya uzman yayın kurulu üyesinden gelen düzeltme önerilerinin yazarlar tarafından 3 hafta içerisinde tamamlanması zorunludur. Hakemler bir çalışmanın düzeltmelerini inceleyerek uygunluğuna karar verebilecekleri gibi gerekliyse birden çok defa düzeltme talep edebilir.

Değerlendirme Sonucu:

Hakemlerden gelen görüşler, alan editörü tarafından en geç iki (2) hafta içerisinde incelenir. Bu inceleme sonucunda alan editörü çalışmaya ilişkin nihai kararını editörlere iletir.

Yayın Kurulu Kararı:

Editörler, alan editörü ve hakem görüşlerine dayanarak çalışma ile ilgili yayın kurulu görüşlerini hazırlar. Hazırlanan görüşler editör tarafından alan editörü ve hakem önerileri ile birlikte en geç 1 hafta içerisinde yazar(lar)a iletilir. Bu süreçte olumsuz görüş verilen çalışmalar intihal denetimi talep edilmeksizin iade edilir. Olumlu görüş verilen çalışmalar için son karar, intihal denetim raporları sonuçlarına göre verilir.

Yayın Değerlendirme Süreci:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'ne gönderilen çalışmaların yayın değerlendirme sürecinin yaklaşık 3 ay içerisinde sonuçlandırılması öngörülmektedir. Ancak, hakem ya da editörlerin yazar(lar)dan düzeltme istedikleri tarih ile yazar(lar)ın düzeltmeleri tamamladıkları tarih arasındaki süre, bu 3 aylık süreye dahil edilmemektedir.

Değerlendirme Sonucuna İtiraz Etme:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde değerlendirme sonucuna, yazar (lar)ın itiraz etme hakkı saklıdır. Yazar(lar), çalışmalarını için yapılan değerlendirme sonucu görüş ve yorumlara ilişkin itiraz gerekçelerini bilimsel bir dille ve dayanaklarını referans göstererek "mehmet.cakici@neu.edu.tr" adresine e-postayla iletmelidir. Yapılan itirazlar editörler tarafından en geç bir ay içerisinde incelenerek (Çalışmanın hakemlerine yapılan itirazlar hakkında görüş talep edilebilir) yazar (lar)a olumlu veya olumsuz dönüş sağlanır. Yazar (lar)ın değerlendirme sonucuna itirazları olumlu bulunması durumunda, yayın kurulu çalışmanın konu alanına uygun yeni hakemlendirme yaparak değerlendirme sürecini yeniden başlatır.

Atf ve Kaynakça Denetimi:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi yayını etiğine göre, makalelere atıfların doğru ve eksiksiz verilmesi zorunludur. Yazarlar tamamen orijinal eserler yazdıklarından ve yazarlar başkalarının eserlerini ve / veya sözlerini kullanmışlarsa, bunun uygun şekilde alıntılanmış olduğundan veya alıntı yapıldığından emin olmalıdırlar. Bu denetim, önce değerlendirme sırasında hakemlerce, sonra benzerlik-intihal (iThenticate) programı sonucuna göre editörlerce yapılır. Tüm çalışmalar intihal raporu intihal.net üzerinden kontrol edilmektedir.

Makalenin Erken Görünümü ve Yayınlanması:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde sayfa düzenlemesi yapılan makaleler elektronik ortamda "Erken Görünüm" başlığı altında Dijital Nesne Kimlik Numarası (Digital Object Identifier, DOI) verilerek yayınlanır. Erken görünümdeki makaleler dergide yayınlanırken gerekli olduğunda küçük düzenlemeler yapılabilir. Erken görünümdeki makaleler sırası geldiğinde Editörler Kurulu'nun belirlediği cilt ve sayıda, üzerindeki "ERKEN GÖRÜNÜM" filigranı kaldırılarak yayınlanır. Elektronik dergi yayımlandıktan sonra, aynı ay içerisinde aynı makalelerin yer aldığı Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nin basılı hali de yayınlanır.

Arşivleme:

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi'nde yayımlanan makalelere ilişkin veriler ve tam metinler .pdf olarak TÜBİTAK ULAKBİM DERGİPARK, OCLC WorldCat ve EBSCOhost dijital arşivleme sunucusunda yayımlanmaktadır (<https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/archive>), (<https://www.worldcat.org/>) erişime kapalı bir şekilde saklanır ve arşivlenir (LOCKSS; <https://dergipark.org.tr/en/pub/ktppdergisi/lockss-manifest>).

Kalite Standartları Hakkında EASE Açıklaması

Avrupa Bilim Editörleri Birliği, tüm editörleri COVID-19 hakkındaki araştırma raporlarının gerekli standartları karşılaması ve üzerinde anlaşılacak yönergeler uymasını, ve tüm sınırlılıkların açıkça belirtilmesini sağlamaya teşvik eder. EASE üyeleri COVID-19 pandemisi ile ilgili birçok çalışmada kötü raporlama standartlarına dikkat çekmiştir. Enfekte hastaları tedavi etmek ve koronavirüsün yayılmasını sınırlamak için tıbbi ve halk sağlığı önlemlerinin başarılı olması, yüksek kaliteli kanıtlara bağlıdır. EASE, pandemi ile ilgili verilerin toplanmasına ve yayımlanmasına dahil olan herkesi etik yönergeler uymaya ve standart raporlama yönergelerine (bkz. www.equator-

network.org), örneğin klinik araştırmalar için CONSORT'a ve epidemiyolojik çalışmalar için STROBE'ye bağlı kalmaya davet etmektedir.

Demografik veriler tüm bireylerin yaş ve cinsiyetini içermeli, ve cinsiyet ve toplumsal cinsiyet hakkındaki verilerin tam ve doğru bir şekilde raporlanmasını sağlamak için SAGER yönergelerini takip etmelidir. Mümkün olduğunda verilerin tam ve açık olarak paylaşılmalarını teşvik ediyoruz.

Kriz zamanlarında, gerekli tüm verilerin elde edilmesinin her zaman mümkün olmayabileceğini ve zorunlu olarak raporlamanın kısıtlanabileceğini kabul ediyoruz. Yanlış yorumlardan kaçınmak ve aynı zamanda bilgilerin hızlı bir şekilde paylaşılmasını kolaylaştırmak için, editörleri yazarların araştırmalarına bir sınırlama bildirimini eklemeye teşvik ediyoruz. Bu, okuyucuları bilgilendirecek ve yayınlanan herhangi araştırmaların kullanılabilirliğini güçlendirecektir.

Buna ek olarak, her zaman yüksek dil standartlarını savunurken, önemli araştırmaların hızlı bir şekilde yayılmasını kolaylaştırmak amacıyla, yayımlanmış araştırmanın anlaşılabilir olmasını sağlamak ve yazarlar üzerinde katı dil gereklilikleri uygulamamak için, editöryal katılımı sınırlamanın gerekli olabileceğini kabul ediyoruz.

İlgili bildiriye <https://ease.org.uk/publications/ease-statements-resources/ease-statement-on-quality-standards/web> adresinden ulaşılabilir.

KIBRIS RUH SAĞLIĞI ENSTİTÜSÜ

- ✓ NAADAC (ALKOL VE MADDE BAĞIMLILIĞI TERAPİSTİ EĞİTİMİ)
- ✓ POZİTİF PSİKOTERAPİ -TEMEL VE MASTER EĞİTİMİ
 - ✓ PSİKODRAMA EĞİTİMİ
 - ✓ SPOR PSİKOLOJİSİ EĞİTİMİ
- ✓ TERAPİDE KLİNİK GÖRÜŞME TEKNİKLERİ EĞİTİMİ
 - ✓ ADLİ PSİKOLOJİ EĞİTİMİ
 - ✓ ÇOCUK DİKKAT TESTLERİ EĞİTİMİ
 - ✓ YAŞAM BECERİLERİ EĞİTİMİ
 - ✓ YÖNETİM BECERİLERİ EĞİTİMİ
 - ✓ BEDEN DİLİ EĞİTİMİ
- ✓ MOTİVASYONAL GÖRÜŞME TEKNİKLERİ EĞİTİMİ

Adres: Meriç Sokak, No: 22, Kumsal-Lefkoşa-KKTC

Tel: +90 533 889 19 21

Koordinatör: Kübra ÖZSAT (ozsatk@gmail.com) - Enstitü Müdürü: Prof. Dr. Ebru ÇAKICI (ebru.cakici@neu.edu.tr)

Websitesi: www.ruhsagligienstitusu.com

Cyprus Mental Health
Institute

ISSN 1302-7840
E-ISSN 2667-8225

Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology

Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi

Vol/ Cilt 7. Issue/Sayı:1, March 2025

- The Adult Bullying Scale: An Adaptation Study
Yetişkinlerde Zorbalık Ölçeği: Bir Uyarılma Çalışması
- The Mediating Role of Anxiety in the Relationship Between Humor Coping and Secondary Traumatic Stress
İkincil Travmatik Stres ve Mizah Yoluyla Başa Çıkma Arasındaki İlişkide Kaygının Aracı Rolü
- Workplace Cyber Bullying in Accommodation Businesses, Psychological Wellness and Emotional Intelligence
Konaklama İşletmelerinde İş Yeri Siber Zorbalığı, Psikolojik İyi Oluş ve Duygusal Zekâ
- Mothers' Self-Esteem and Maternal Attitudes
Annelerin Benlik Saygısı ve Ebeveynlik Tutumları
- Exploring the Needs and Profiles of Gifted Children: An Analysis of WISC-R Results and Test Administrators' Recommendations
Üstün Yetenekli Çocukların İhtiyaçlarının ve Profillerinin Araştırılması: WISC-R Sonuçlarının Analizi ve Test Yöneticilerinin Önerileri
- Comparison of Aging Anxiety and Ageism Attitudes Among Young and Middle Adults
Genç ve Orta Yetişkinler Arasında Yaşlanma Kaygısı ve Yaşlı Ayrımcılığı Tutumlarının Karşılaştırılması
- The Effect of Maternal and Paternal Depressive Symptom Levels in the Postpartum Period on Marital Adjustment and Quality of Sexual Life
Doğum Sonu Dönemde Görülen Anne ve Baba Depresif Belirti Düzeyinin Evlilik Uyumu ve Cinsel Yaşam kalitesine Etkisi
- The Effect of Seasonal Agricultural Worker Mothers' Maternal Gatekeeping Status on Their Emotional Abuse Potential Toward Their 3-6 Years Old Children
Mevsimlik Tarım İşçisi Olan Annelerin Anne Bekçiliği Durumlarının 3-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Duygusal İstismar Potansiyellerine Etkisi
- The Effect of Table Tennis Exercises on Mindfulness and Psychological Resilience of Children and Adolescents
Masa Tenisi Egzersizlerinin Çocuk ve Ergenlerin Bilinçli Farkındalık ve Psikolojik Sağlamlıkları Üzerindeki Etkisi
- Overview of Research on Social Media Addiction in Students
Öğrencilerde Sosyal Medya Bağımlılığı Araştırmalarına Genel Bakış
- Female Criminality, Incarceration and Mental Health: A Comparative Study
Kadın Suçluluğu, Mahkûmluk ve Ruh Sağlığı: Karşılaştırmalı Bir Çalışma